

A MODERN OLIMPIAI JÁTÉKOK

SZERKESZTETTÉK:

DR. SZERELEMHEGYI ERVIN

ÉS

R. SZABÓ BÉLA

BUDAPEST
LÉGRÁDY NYOMDA ÉS JKÖNYVKIADÓ R.-T. KIADÁSA.

Légrády nyomda és könyvkiadó r.-t. nyomása, Budapest,
Igazgató: Kertész Árpád.

Bevezető.

Írta: dr. Karafiáth Jenő.

Mindenkor őszintén örülök annak, ha a krónikás kezébe veszi a tollat, hogy a Múlt emlékeiből aranykoszorút fonjon, a színdús pompájában csak lassan bontakozó Jövőre! Mindenkor örül a lelkem, ha nagy nemzeti fájdalomunkban, a ma még mindig csak halovány színekben rezgő perspektívát napsugárként ragyogja be a múlt dicsősége, mert erős akarat, kitartás, magabizás és küzdenitűdás nem formálódhatik teljessé és tökéletessé a hagyományok patinája nélkül.

Csodás álomországot varázsol szemeink elé a küzdő nemzetek ideális vetélkedésének krónikája.

Klasszikus boldog kort, mely különösen becsüli meg az Élet energiáját, mint a lélek nemességének semmi mással nem pótolható alaptényezőjét.

Majd egy későbbi kort, mely a forró embervérrel bíborra festett századok multán vágódik vissza az ókornak egyszerűségében is nagyvonalú kontúrjai közé, hogy a sok pusztulás helyébe új Életet, a gyűlölködés helyébe meleg szeretetet és fanatikus hitet vigyen!

Dr. Karafiáth Jenő.

Új célokat tűzzön ki az egymással versengő nemzetek számára és megértést hirdessen!

Hirdesse elsősorban és ismét: az Élet energiájának magasztos értékét.

Azután hirdesse az emberi Erő, az emberi ügyesség honmentő jeladatát! A babér, az olajfalomb, vagy repkénykoszoruzta virtusnak hervadhatatlan dicsőségét, mely a jajok fegyverek nélküli harcában egyenlő értékű a szellemi kincsek jutalmazásával.

Megtisztelő felhívás folytán, ebben az elgondolásban bocsájtom útjára ezt a könyvet, mely az antik és modern világ ideális célzatú küzdelmeinek történetét köti előttünk csokorba.

Legyen kedves ez a csokor az ifjúság előtt, mert jó irányba tereli minden gondolatát!

Legyen kedves ez a csokor a férfikor delén, mert lelketűditő emlékeket varázsol a gondvéste barázdákra!

És érezze meg e csokor illatát az is, aki már az avart tapossa!

Klasszikus korból vett s újjáéledt irányok! Új célkitűzések! Nemzeti Ideálokért és diadalokért rajongó, fáradhatatlan, acélfegyverzetű és minden szépért, jóért, nemzeti dicsőségért lelkesedni, harcolni tudó ifjúság!

Férfikor, mely fiatal szívvel érez!

Ország, melyben nincsenek elpuhult öregek!

Ez legyen és ilyen legyen: Mindnyájunk Magyarország!

És Ti, krónikások, kik régi emlékeket csokorba szedve irányt mutattok, legyetek üdvözölve!

Helyesen cselekedtetek, hogy felidézttétek a Múltat, mert mindenkor a Múltba kell előbb visszatekinteni, ha lelki szemünk elé akarjuk varázsolni — a szebb Jövőt!

A RÉGI OLIMPIAI VERSENYEK EREDETE.

Írta: dr. Szerelemhegyi Ervin.

Pindaros, a legnagyobb ó-görög lírikus egyik ódájában így énekel: „Mint ahogy a víz a legértékesebb minden elem között, mint ahogy az arany a legnagyobb anyagi kincs és mint ahogy a fényes nap ontja a legvilágosabb fényt és meleget, úgy én sem kívánok különb és nemesebb küzdelmet megénekelni az olimpiai versenynél.”

A költői ihletet és lelkesedést, mely a vízzel, arannyal és a fényes nappal mérte egyenlő értékűnek az olimpiai versenyeket, kétezer esztendő múltán az emberiség történelme igazolta.

A reneszánsz kora belátta, hogy vissza kell térni ahhoz az ó-görög szellemhez, melynek legszebb nyilvánulása *Olimpia* volt, különben elsötétül a leiek derűltége, elsatnyul az ember teste s elvész maga az ember.

Az ember tehát elindult megkeresni az elapadt forrást, az eltemetett kincset, a lélekderítő és melegítő fényt és mikor hosszas botorkálás után nyomra bukkant, mohó vággyal igyekezett a romokat az útból eltakarítani s a talált kincset értékesíteni.

Induljunk el mi is, hogy legalább távolról megismerjük ezt a helyet, amelyik gyűjtő telepe volt a görög művészetnek és ahonnan a görög világnézet, a hellénség szelleme minden negyedik évben megújultán sugárzott ki a világba és ahol a sport ideális erkölcsi magaslatra emelkedve, erőssé, széppé tette az emberi testet, nemessé, derűssé és isteni eredetéhez méltóvá nevelte a lelket. Mindenekelőtt azonban vessünk egy pillantást magára a népre és világnézetére, mely ezt

a műveltséget kitermelte és sportját a művelt utókor számára mintául hagyta,

Ha már Homérosznál Patroklosz temetése leírásában versenyjátékokról olvasunk, világos lesz előttünk nemcsak az, hogy a versenyzés a görögöknél igen régi szokás volt, hanem az is, hogy ahhoz a természetes és közös emberi ösztönhöz, melynél fogva erejét és ügyességét fejleszteni s másokéval összemérni igyekeznek, még más dolgok is járultak. Az egyik, ami ezt a szokást fokozta, a dór népvándorlások és a megtelepülések örökös harcai, a másik pedig a görög vallás sajátja. Az örökös harci állapot fokozta az erő és ügyesség kifejtésének szükségét, vallásos nézeteik pedig kedveztek a versenyeknek. A görög vallásos felfogás szerint a halott lelke a másvilágon földi életétől nem szakad el, hanem övéivel összeköttetésben marad. Ez a felfogás a halottak tiszteletét szinte rajongó kegyeletté változtatta s valóságos isteni félelemmel igyekeztek halottaiknak jóindulatát a maguk részére biztosítani. A fő kellék ehhez a szertartások pontos elvégzése volt. Azt hitték, ha a halotti szertartásokat nem végzik el pontosan, akkor a halott lelke nem talál reá örök nyugalomának helyére, hanem tévelyeg, bolyong, szenved. Ez gyöttri, izgatja a halott lelkét s megteremti benne a gyűlöletet, a bosszúállás vágyát azok ellen, kik a szertartások elhanyagolásával őt boldogtalanná tették (hazajáró lélek). Da ezért a mulasztásért a hatalmas istenek is keményen megbüntetik az életbenmaradottakat. Minél fényesebb volt tehát a temetés, amit az elhunyt tiszteletére rendeztek, minél több volt az áldozatkészség, mellyel a rokonok az elhunyt iránt való kegyeletüket külsőleg megmutathatták, annál inkább hitték, hogy lerótták kötelességüket s úgy a halottnak, mint az isteneknek jóindulatát a maguk részére biztosították. Az ilyen kegyeletnyilvánításban és áldozatkészségben az egész család, sőt az egész nemzetség résztvett, nem maradhatott el tehát az ifjúság sem. Elhozta egyetlen kincsét, amire büszke volt: *erejét és ügyességét*. Erő- és ügyességi mutatványokat rendezett, ami a görögök szemében a gyászpompa kifejtésének a legmagasabb foka volt már

csak azért is, mert csupán a hatalmas és előkelő urak voltak olyan helyzetben, hogy látványosságokat rendezhessenek.

A görögség ebben az időben nem egy államban tömörült, hanem a területnek, a letelepülésnek és családi viszonyainak kialakulása szerint több száz önálló államocskában élt. Az államok mindegyike szigorúan megőrizte a maga vallásos szertartásait, szokásait és érdekeit, melyek bizony gyakran ellentétbe kerültek a másik állam érdekeivel s ez az oka, hogy — mint a rossz szomszédok — folytonos harcokban marták-pusztították egymást. Ez a körülmény előbb-utóbb vagy a nép elpusztulására vezet, vagy szerencsésen megváltozik. A görögöknél éppen a vallás volt az, mely a szerencsés megváltozást lehetővé tette és létrehozta. Az államok ugyanis, amint fejlődtek és mindinkább egymásra szorultak, egy-egy *közös védő istenség* tiszteletére szövetkeztek és különösen legkirívóbb viszályaik elintézését nem a fegyverekre, hanem közösen választott bíróság békés elintézésére bízták. Az ilyen vallásos szövetkezés (amfiktionia) a szövetkező népeknek békét, anyagi fellendülést, örömet hozott. Örömüknek, hálájuknak úgy adtak kifejezést, hogy az istenségnek oltárt emeltek és fényes szertartások közt nagy áldozatokat mutattak be. Az öröm és pompa emelésére nem hiányozhatott a legfontosabb tényező: *a verseny játék*. Minthogy pedig a szövetkezések emlékét évfordulóikon is felújították, ez ismét áldozatok bemutatásával, fényes felvonulásokkal, a rokonok és ismerősök összejövetelével, vásárok tartásával, öröm és vendégeskedés között folyt le. Az ilyen napok *nemzeti ünnepekké* lettek s ezeknek megülése a játékokat is kiemelte régi, egyszerűbb formájukból. *Homérosz* korában ezek a játékok a gyász kifejezését, a fájdalom vigasztalását, az erő és ügyesség bemutatásában gyönyörködő naiv örömet jelentették, de most már az istentisztelet szertartásainak részeivé fejlődtek. A görög szellem ennél fogva mihamarabb legendás összeköttetésbe hozta a játékokat az istenről szóló mondákkal és *ünnepi játékoknak* nevezte, sőt az ünnepek fénypontjának tekintette. Ehhez képest

azután a játékok alkalmával kiosztott *díjak is eszményültek*. Ezeket nem úgy tekintették, mint régen, hogy azok a gyászoló család részéről kiosztott emléktárgyak, hanem maguktól *az istenektől nyújtott elismerés* jeleinek tartották, amely minden anyagi érdektől mentes, de minden anyagi értéket felülmúló, páratlan isteni ajándék. A görög férfi most már vallásos rajongással küzdött a versenydíjért, az egyszerű koszorúért, mert azt az istenek ünnepein az istenektől nyújtott és minden elgondolható jót magában foglaló isteni ajándéknak tekintette. Nagy, nemzeti ünnepek voltak a *pithiai* Apolló-ünnepek, továbbá az *isthmoszi* Poseidon- és a *nemei* Zeusz-ünnepek, melyeken a megtartott versenyek egy-egy láncszemévé váltak a görög összetartozás érzetének, a büszke görög öntudatnak, a görög szellem és kultúra rohamos fejlődésének, de *valamennyinél nagyobbnak tartották az olimpiai Zeusz-ünnepeket és a kísérő versenyeket*. Lássuk tehát, mi volt Olimpia és hogyan folytak le ünnepi játécai, a halhatatlan *olimpiai játékok*.

A régi görögség déli félszigetének, a későbbi Morédnak, Peloponnézosz volt a neve, melynek északnyugati vidékén, a régi Elisben Alfiosz (ma Ruphia) folyónak és a Kladeosz hegyi pataknak (ma Strevokephali) szelíd völgyei feküdtek. Ezeket a völgyeket keleten és északon dombok láncolata zárta be, melyből ott, ahol a két völgy összeér, egy 123 m. magasságú kup nyomul előre, a *Kronosz-domb*. Ezen a dombon — a mondák szerint — még az emberiség aranykorában állott egy oltár Kronosz ősi istennek a tiszteletére s ezzel összeköttetésben volt egy jóshely a domb aljában, melyet három papi család tartott birtokában. Ide vándorolt be Kréta-szigetéről az az öt testvér, akiknél Kronosz felesége, Rhea istenasszony, elrejtette Zeusz nevű gyermekét, nehogy azt is felfalja atyja, mint a többi. Miután a bevándorlók a jóshely melletti síkon megtelepültek, hálaadásul áldozatot mutattak be az istennek, utána pedig — krétai dór szokás szerint — versenyfutást tartottak, melynek helyét, ahol a Kladeosz az Alfioszba belefolyik, a szintén közelben jemelkedő

Olimposz nevű domb után *Olimpiának* nevezték el. Együttel azt is megfogadták, hogy ezután *minden ötödik évben* (mert ők öten voltak testvérek) Zeüsznek áldozatot mutatnak be s annak ünnepélyességét versenyekkel emelik.

Több monda is van az olimpiai versenyek eredetéről, de tulajdonképen mindegyik az Elisbe történt bevándorlásokat és megtelepedéseket beszél el. A történeti világosság akkor kezd derengeni, mikor Elis, Pisa és Spárta államok egy közös védő istenségnek, *Zeüsz-nek* tiszteletében szövetkeztek, közös oltárukat Olimpiában állították fel és ötödévenként ott ülték meg ünnepélyes istentisztelettel, versenyekkel a szövetkezés ünnepét. A két közelben fekvő város: Elis és Pisa, sokáig versengtek azon, hogy ki legyen az olimpiai szentély felügyelője és az istentiszteletek rendezője, végre is Elis győzött.

Olimpia tehát nem város volt, hanem egyszerű ősrégi szent terület, melyen eleinte csak egy oltár állott, később templomok, majd szobrok, fogadalmi ajándékok elhelyezésére szolgáló épületek, papi és segéd személyzet lakóhelyei épültek s versenyterek készültek. Rendeltetésének megfelelően két részre oszlott: az *Altis-nak*, a tulajdonképeni szent helynek és az Altis-on kívüli résznek a területére.

Az Altis szabálytalan négyszögalakú, körülhatárolt terület, melynek északi oldala körülbelül 200, a déli pedig 175 m. hosszú. A Kronos-domb lábánál fekszik s összeköttetésben volt a dombtetőn levő oltárral. Az Altison belül állott: 1. Az olimpiai. Zeüsz-tiszteletnek központja, *a nagy oltár*. 2. *Zeusz temploma* Pheidiasz szobrásznak az olimpiai Zeust ábrázoló, aranyból és elefántcsontból készült szobrával, a görög szoborművészet remekével, mely a Kr. u. 4-ik században még Konstantinápolyban megvolt, de azóta nyoma veszett. 3. *Hera istennő temploma*, amelyben őrizték azt az érc pajzsot, amelyen fel volt vésve a vallásos szövetkezés szerződése. Itt őrizték azt az arany asztalkát is, amelyen a verseny győztesének szánt koszorúkat közszemlére kitétték. A *Metreon*, *Pelopeion*, *Hippodameion*

Philippeion kisebb templomok voltak, melyek a szent hely történetével és mondáival kapcsolatosak. Itt volt még a *Prytaneion* épülete az örök tűz oltárával és azokkal a helyiségekkel, melyekben a győzteseket megvendégelték. Az *Ekhó* csarnok, pihenő s kilátó diszépület. Végül a domb lejtőjén épült 13 *kincsesház*, amelyek az egyes városoktól felajánlott ajándékok elhelyezésére szolgáltak. Pausanias leírásában megemlíti, hogy a Metroon-templomtól keletre egy terrászon Zeusznak több ércszobra állott, melyek azért nevezetesek, mert

Olimpia képe. Elöl Zeusz temploma, a hegyen Zeusz oltára.

abból a büntetéspénzekből emelték, amelyek a szabálytalanul versenyzőktől befolytak. Az ilyen szobrok egyikének a talapzatán ezt a jellemző felírást említi: „Az olimpiai győzelmet nem pénzzel, hanem gyors lábakkal és a test erejével kell megszerezni.” Az Altisban az épületek között, vagy a templomok oszlopai között állottak azok a szobrok is, melyeket a győzteseknek megengedtek, hogy felállíthassák. Ezeknek a szobroknak az ásatások csak talapzatait hozhatták napfényre, mert Olimpia megsemmisülése után a kapzsi emberi

kezek az értékes bronzot mind szerte hordták. A győztesek szobrai tehát csupán Pausanias leírásai után ismerjük.

Az Altiszon kívül eső területen volt a *Stadion*, egy 214x32 m. területű hosszúkás négyszög, melyet északról és keletről a Kronos-domb lejtője, a többi oldalról pedig ennek megfelelő töltések zártak be. Ezek lejtősek s füvei benőttek voltak. Mesterséges (kő) ülőhelyeket nem készítettek s a nézők a stadion lejtős, gyepes oldalain helyezkedtek el, hol 40.000 ember elfért. Berendezése igen egyszerű volt. Két pont volt rajta kitűzve 192.27 m. átellenes távolságban. Az egyik az indulás helye, a másik a cél. A stadiont az Altis-szal a töltés alatt vájt boltozatos folyosó kötötte össze. A pálya szélein kő vályú futott végig ivó víz számára. Ezen a pályán rendezték a lóversenyek kivételével az összes ünnepi versenyeket. A stadion egyrészt a víz-áradások elmosták, tehát teljes egészében nem került felszínre, de az indulás és cél helyei meglehetősen jó állapotban maradtak meg. Az indulásnál és megfelelően a célnál is, a pálya szélességében félméteres széles kőlap húzódott keresztül, melyet egymástól másfél méternyi közökben felállított papillérek 20 részre osztottak. Eszerint egyszerre 20 versenyző indulhatott s mind-egyiknek másfél méter térsége volt a startra. A start kőlapjai nem vízszintesen feküdtek a földön, hanem hátrafelé kissé emelkedően, hogy az indulók nagyobb lendületet vehessenek. *Ahippodromos*, a lóversenypálya, a stadiontól délre s ezzel párhuzamosan terült el, de az ásatások semmit sem hozhattak belőle felszínre. A *Bouleuterion*, dór stílű nagy épület, az olimpiai hatóságok tanácsstermét foglalta magában. A *Leonidaon* Pausanias korában már a római proconsul és kíséretének volt a megszálló helye. Azután következik egy bizánci templom, majd *Pheidias műhelye* és a papok lakóhelye. A *palesztra* majdnem szabályos négyszög-alakú térség 66.5 méteres oldalakkal. Főrészt a 41 méteres udvar képezte, melyet három oldalt kettős oszlopsorú, a negyedik oldalán pedig háromszoros oszlopsorú folyosó környezett. Termei a folyosókból nyíltak. Össze-

köttetésben volt a *gimnazion-nal*. Ez oszlopos csarnoktól övezett nagy tér, melynek hossza 220 m., szélessége pedig 120 m. lehetett. A palasztráról Pausanias csak annyit említ, hogy ott vannak az atléták gyakorlólhelyei, a gimnazionról pedig azt, hogy benne vannak az atléták versenypályái és birkózóhelyei.

Amint a Kronosz-, majd Zeüsz-tisztelet szertartásainak bemutatása eredetileg szorosán az Elisbeli törzsekre tartozott, úgy később, — a szövethatárok következtében beállott növekedés idejében is — mindig az Elisbelieké maradt az a jog, hogy a nemzeti ünnepekre felügyeljen s azokat az ősi hagyományokból és szokásokból kifolyóan *rendezze*. Elis városa ezt a jogát egész az 50. olimpiászig egyik előkelő polgára utján gyakorolta, de amikor a tennivalók szaporodtak, mindig több-több rendezőt kellett beállítani, úgy, hogy végre tizenkettőre emelkedett a rendezők száma. Hellénbíráknak (hellanodikó) hívták őket s minden olimpiászra újból választották. Kötelességük volt mindenekelőtt a versenyekre jelentkezőket koruk és testi erejük s ügyességük szerint osztályozni és csoportokba osztani s az összeírásról jegyzékeket vezetni. A résztvevőnek szabad születésű s teljes jogú görögnek kellett lennie állására és vagyonára való tekintet nélkül. Kizárták azt, akit gyilkosság vagy istenkáromlás bűne terhelt és ha az olimpiai ünnepek ellen vétett. Nők csak mint istállótulajdonosok vehettek részt a kocsiversenyekben megbízottjuk által. Az ekő női győztes Kyniska, spártai nő volt, aki azért küldte lovait a versenyre, hogy a spártai férfiaknak megmutassa, hogy az ilyen győzelmet nő is elérheti, tehát az nem férfias erény. *A versenyzőknek legalább egy évvel a versenyek előtt kellett jelentkezniök*, mert még a versenyeket megelőzőleg hosszas előfeltételeket kellett teljesíteniök. Nevezetesen tíz hónapig bizonyos életrendi szabályoknak kellett magukat alávetni, melyeknek az volt a céljuk, hogy a tehetősebbek valami különleges életrend folytán ne lehessenek előnyben a kevésbé tehetősek felett. Tíz hónapon át *egyforma*, mindenkit kötelező *egyszerű* étrendet és táplálkozást követeltek meg minden jelentkezőtől s ezt olyan szigo-

man vették, hogy megtartását esküvel is meg kellett erősíteni. Továbbá a tíz hónapi diéta után harmincnapos próbaidőt kellett Elisben, a hellénbírák előtt eltölteni, mert az itt szerzett személyes meggyőződés alapján osztották be a bírák őket a megfelelő (ifjúsági vagy szenior) csoportokba. Akkoriban ugyanis az életkor megállapítására hivatalos okmányok még nem állottak rendelkezésre. Az elisi beosztás azonban még nem volt végleges, mert a hellénbírák a helyszínén is megváltoztathatták a beosztást, sőt ritka esetben még a versenyek szokásos sorát is.

A hellénbírák általában szigorúan és lelkiismeretesen teljesítették kötelességeiket s a versenyek realitása érdekében minden legkisebb mozzanatot mérlegeltek. Erre esküjük is kötelezte őket. Beosztó, vagy elutasító határozataikat indokolás közlése nélkül hozták meg, viszont nagy körültekintéssel és féltékenyen óvták a bírakat a befolyásolásnak még a gyanújától is. Egy alkalommal Troilos két győzelmet aratott a kocsiversenyeken, de mert Troilos hellanodiké volt, ettől az esettől kezdve a hellanodikének nem volt szabad még megbízott utján sem lóversenyezni.

Legfontosabb ténykedésük a jury-ténykedés volt. Tőlük függött a versenyzők legnagyobb boldogsága: az olimposzi koszorú. Fontos hivatásuknak külsőképpen való jelzésére az ünnepélyen bíborvörös öltönyben foglalták el helyeiket. Ők adták jelt a versenyek megkezdésére s a versenyek eredményét a legnagyobb figyelemmel kísérve, hozták meg Ítéletüket, mely ellen csak az olimpiai tanácshoz volt fellebbezés, de a győzelemre kimondott Ítéletet ez sem változtathatta meg. Végül a bírakat illette meg az a jog is, hogy az ünnepély után a győztesek neveit a hivatalos lajstromba bejegyezheték, valamint a felállítandó emlékszobrok nagyságát és minőségét megszabhatták s elkészítésüket ellenőrizhették.

A bírák mellé a rend fenntartására az *alytés-eket* rendelték, akik botokkal felfegyverkezve gyakorolták tisztüket.

A bírák nagy kísérettel, hivatalosan és ünnepé-

lyes menetben vonultak át Elisből Olimpiába- és pedig nem a rövidebb hegyi úton, hanem az úgynevezett „szent úton”, mely a tengerparton vezetett Olimpiába. A bírák, versenyzők, a rendőrségi és a kísérő személyzet megérkezével az élet a csendes Olimpiában egyszerre megváltozott. A bírák útmutatása mellett mindenütt lázas munka kezdődött. Iparosok és szolgák javították, tisztogatták a megrongálódott, bepiszkolódott épületeket. Díszítették, rendezték, raktározták a sok holmit, amit az élelmiszerekkel és használati, meg emléktárgyakkal megrakott öszvérek, szekerek, bárkák naponkint érkező raja szállított. Fogadták és elszállásolták az érkező küldöttségeket, kijelölték az árusok bódéinak a helyeit. Mindezekhez sok munkás, nagy segéd személyzet s egész sereg szolgálta kellett. A rendezőség megfeszített erővel dolgozott, hogy a nagy napok alatt a közönség lehetőleg megelégedett legyen, az áldozatok és az ünnepi játékok bemutatása kellő pompával történjék. Valóban csak az a rajongás, ami a lelkeken erőt vett, volt képes arra, hogy a rendezőket a nagy felelősséggel járó feladat pontos teljesítésére képessé tegye.

A legrégibb időben az olimpiai ünnep csak egy napig tartott. A versenyek számai: az egyszerű futás (*stadion*), vagyis a versenypályának a starttól a célig való végigfutása, a kétszeres futás (*diaulos*) a starttól a célig és vissza a startig. A kitartó futás (*dolichos*). A távolugrás (*halma*). A diszkoszvetés (*diskos*). A gerelyvetés (*akontismos*). A birkózás (*palé*). Az ötösverseny (*pentathlon*). Az Ökölvívás (*pygmé*), a *pankration*, a *kocsi-* és a *lóverseny* voltak. Ezek azonban nem szerepeltek minden korban valamennyien, mert a régi, Herakles-féle versenyek már csak homályosan voltak meg az emberek emlékezetében és sokáig csak az egyszerű versenyfutás képezte az egész versenytájékot s így egy nap elegendő volt az ünnepre. Hosszú idők során értek el ahhoz, hogy a hagyományokat szigorúan őrző vezetőség egy-egy feledésbe merült versenyszámot újból beiktatott az ünnepély keretébe. Pausanias szerint a versenyek időbeli egymásutánja így következett:

Az 1—13. Olimpiászokon, vagyis Kr. e. 776—728-ig csak a stadionból állt a verseny.		Ehhez a	
14. Olimpiáson,	„	724-ben hozzájött	a diaulos.
15—17. Olimpiászokon,	„	720—712-ben	a dolichos.
18—124.	„	708—634-ben	a pentathlon és a birkózás.
25—32.	„	680—652-ben	az ökölvívás és a négyszögfogatu koczik.
33—36.	„	648—636-ban	a lovaglás és pankration.
37.	Olimpiáson	632-ben	a fiuk futó- és birkózó versenye.
38—40. Olimpiászokon	„	628—620-ban	a fiuk pentathlonja két olimpiász után megszűnt.
41—64.	„	616—524-ben	a fiuk ökölvívása.
65—92.	„	520—412-ben	a férfiak fegyveres futása.
93—95.	„	408—400-ban	a kétfogatu kocsi verseny.
96—98.	„	396—388-ban	a Heroidok és trombitások versenye (egyetlen eset).
99—127.	„	384—272-ben	a csikó-négyszögfogatu.
128—130.	„	268—260-ban	a csikó-kétfogatu.
131—144.	„	256—204-ben	a versenylovaglás.
145.	Olimpiáson	200-ban	a fiuk pankrationja.

A 70—80. olimpiászig (Kr. e. 500—444.) divatban voltak a kettős *öszvér*-fogatok versenyei és a 71—84. olimpiászig a *kanca*-versenyek is.

Zenei versenyeket Olimpiában nem tartottak, csupán egy alkalommal, a 96. olimpiáson engedték meg, hogy a trombitások és hirdetőik hangszereik és saját hangjuk *erősségét* bemutató versenyt tartsanak.

Költői versenyben Néro császár lépett fel egyízben, de ez nem volt verseny, amennyiben ellenfél fellépése nélkül folyt le.

A 77. olimpiáson a lóversenyek és a pentathlon olyan hosszúra nyúltak, hogy csak az éjszaka vetett véget a viadalnak. Ekkor határozták el, hogy a játékokat több napra osztják be s így az egynapos versenyből lassankint öt napra terjedő ünnepség lett. Az ünnepi hónap a régi holdhónapok szerint való időszámítás alapján a nyári nap-éj egyenlős éget követő új holddal kezdődött és ennek a hónapnak a tizenegyedik napja volt a versenyek kezdő napja, úgy, hogy az ünnep estéin mindig a telihold világított, ami mostani időszámításunk szerint június végének, vagy július elejének felel meg.

Az első nap kora reggelén, amint a menet kialakult és az Altis főbejáratához közeledett, egészében latható lett és érvényesült az a pompa, melynek kifejtésében az államok szinte versenyeztek egymással. Mindegyik küldöttség maga előtt vitette, mintegy ki-

állította az arany-, ezüst-, elefántcsont-, bronz-, fa- és kőedényeket, amikben az áldozati ajándékokat bemutatni szándékozott, vagy amiket a templomnak ajánlani akart. Kiállítászámba ment magának a küldöttségek tagjainak a megjelenése is. Mindegyik állam azt akarta bemutatni, hogy Zeüsznek különös kegyében van s ez a kegy gazdaggá, erőssé, hatalmassá tette. Mindegyik fél el akarta kápráztatni a szemeket, mindegyik első akart lenni a fény és a pompa kifejtésében. Legelsőnek az elisi állam mutatta be áldozatát, utána a többi szövetséges államok. Az oltártól a tanácsházba siettek, hol *Zeusz Horhiosznak* félelmet gerjesztő, haragos arckifejezésű szobra állott s ez előtt letettek az esküt a versenyekre bocsátott versenyzők, de tanítóik és hozzátartozóik is, hogy híven megtartották mindazokat a szabályokat, amiket a versenyés rendje kinek-kinek előirt. Ezután megtartották az ifjúsági csoportba tartozók végső vizsgálatát és megalakították az egyes csoportokat. Majd a hippodromosz elé vonultak, hol a kocsik és lovak helyeit kellett meghatározni. Este lett, mire a hivatalos előmunkálatokkal elkészültek. A teli hold szikrázó fényben csillogtatta egyik-másik gazdagabb családnak a domboldalban, vagy valamelyik töltésen felütött bíborszegélyű, aranyos, ezüstös szalagokkal díszített sátorát. A sátrak között eleven élet hullámozott. Messze földről jövő ismerősök, jóbarátok keresték fel egymást. Mindenütt vidám estebéd és a holnap megbeszélése. Lassankint mégis elcsöndesültek s pihenőre tértek, de a pihenő nem tartott sokáig. A hold rezgő fénye még világított, mikor már a stadiont keresik, hogy helyet biztosítsanak maguknak a kora reggel kezdődő látványosságokhoz. Ez a második nap, melyen a fiúk és a még nem teljeskorúak versenyei folynak le. A stadion boltozatos, földalatti bejárata megelevenedik s a hellénbírák vezetése mellett fegyelmezett csapatokban lépnek be a pályára a fiatal versenyzők. Az apák, a rokonok elérzékenyednek, de minden izgalom mellett is boldogok, mert a versenytéren láthatják véreiket. Boldogtalan csak az az édesanya, akit szigorú törvény tart távol ettől a helytől s aki

most otthon egymagában, remény és kétség között vergődik. A hagyomány egy anyáról, *Kallipeteirá-ról* emlékezik, aki nagyfokú izgatottságában cselhez folyamodott. Versenymesterek öltözött és besurrant az atlétatanítók részére fenntartott helyre. Innen leste a fiát, aki az öklözésben versenyzett és — győzött. Az anyából most kitört a családi hagyományokra büszke asszony, vagy a hiú és büszke asszony változott át anyává, boldog, fiáért rajongó anyává, de az bizonyos, hogy gondolatainak többé nem volt ura. Keresztülugrott a kerítésen, átölelte, csókolta a fiát s magánkívül kiabálta, hogy ennek a győztes fiúnak ő az anyja. Elfogták s a törvény halálos ítéletet szabott ki rá, de a bírák elérzékenyült szíve megkegyelmezett neki. Hogy többé ilyen eset elő ne fordulhasson, a versenyszabályokban gondoskodtak úgy, hogy ezentúl a versenymesterek is éppen úgy ruha nélkül legyenek jelen a versenyeken, mint versenyzőik.

A test befejezett kiképzésének bemutatása a harmadik napon történt. Ezen a napon első versenyül a hajnali órákban, mikor még hűvösebb volt a levegő, a kitaró (hosszú táv-) futás, a dolichos szerepelt, azután jött az egyszeri, gyors- vagy stadionfutás és végzetül a diaulos, a kétszeri végigfutás.

Legtöbben a stadionfutásra jelentkeztek, azért itt előfutamokat is tartottak négyes csoportokban, melyekbe sorshúzással osztották be a versenyzőket. A futóversenyeket követte a *birkózás*, majd az *öklövívás* s bezárta a *pankration*. Ezen a napon folytatták le azokat a versenyeket is, amelyekben párosan állottak ki a versenyzők, mint a birkózásban, öklövívásban, pankrationban. Megesett, hogy ezeknek a versenyeknek valamelyikében váratlan számú versenyző jelentkezett s ekkor a párok kisorsolása után egy versenyzőnek nem volt párja. Ez az eset külön eljárást vont maga után s úgy bonyolították le, hogy az ilyen pár nélkül maradt versenyző tétlenül ülve nézte végig a verseny első fordulóját s „*ephedrosz*”-nak, vesztég ülőnek mondták. Az első forduló után új sorsolással új beosztás következett s ekkor már ellenfélhez juthatott a vesztelő is,

de előnye volt, mert egy fordulón át pihent. Előfordulhatott azonban az az eset is, hogy a sorsolás folyamán minden fordulónál ugyanannak az egy versenyzőnek kedvezett a sors szeszélye. A szabály azonban ekkor is szabály maradt, mert a görög felfogás azt tartotta, hogy a sors, vagyis az istenek akarták így, az ephedrosz tehát győztesnek jelentették ki, ha mindvégig ephedrosz maradt is. A görög szellem azonban mégis csak különbséget tett a küzdelemteljes és az ingyen nyert győzelem között. Az ephedrosznak engedélyezett szobor talapzatára ugyanis mindig felvésték azt a megjegyzést, hogy mint ephedrosz győzött.

A negyedik napot a lóversenyek és a pentathlon töltötték ki, melyeket külön ismertetünk.

Pausanias említést tesz a leányok futóversenyéről is, amit Olimpiában tartottak. Ezeket azonban nem Zeusz ünnepein tartották s nem is tartoztak a versenyjátékok közé, hanem egy Hera-ünneppel voltak kapcsolatosak.

Az olimpiai versenyek a negyedik napon, a *hoplitodromosszal*, a fegyveres felszerelésben való futással befejeződtek. Az egyes versenyek győztesei ugyan még nem hallották neveiket hivatalos kihirdetésben, de már kezükben tartották a *pálmaágot*, melyet az egyik versenybíró nyújtott át akkor, mikor versenyszámában győzött. Ez már előleg volt a koszorúra és jelképezte azt az erőt, melyet a bíró már elismert akkor, mikor a versenyben első lett.

Az utolsó, az ötödik nap volt a legnagyobb jelentőségű nemcsak a külső fény tekintetében, hanem annak az erkölcsi fénynek a ragyogásában, amit a görög szellem az itt bemutatott munkának a megjutalmazására fordított. A koszorúhoz való lombot ártatlan, s apai és anyai gondozás alatt levő gyermeknek kellett levágni egy aranykéssel arról az olajfáról, mely a Zeusz-templom mögött virult. Egyetlen, lombos gallyból fonták a koszorút, mely a hellenség szemében minden anyagi értéket felülmúlt és ez az idealizmus, az erkölcsi értéknek ez a megbecsülése tette nagyvá a görögöket, de egyúttal ez a későbbi görögösgnek az az

elveszett kincse, amit a nevelés révén minden művelt népnek meg kell találnia, ha a történelemben magának maradandó helyet kér.

Ez a koszorú-jutalom a hatodik olimpiásztól fogva kezdődik, amikor a Delfi-beli jóshelyhez követiséget küldtek megkérdezni, hogy az olimpiai verseny győztesét kitüntethetik-e az ősrégi szokásnak megfelelően a koszorúval. Az istenség kedvező jelet adott, sőt megjelölte azt a fát is, melyről a koszorúhoz való lombot metszeni kell. Az első koszorú-jutalmat a *messeniai Daiklész* nyerte a 7. olimpiáson, amikor is azt még csak egyszerű háromlábú asztalkán állították ki a közönség elé. Később, az olimpiai ünnepélyek fénykorában, mikor Pheidias remekműve is elkészült (az olimpiai Zeusz-szobor), a szoborhoz méltóan aranyból és elefántcsontból készítették egy művészi kivitelű asztalkát. A hellanodikéből álló jury tehát erről a diszes asztalkáról vette fel az egyszerű koszorút, amikor a győztes nevének, szülővárosának, szülőinek és családjának kihirdetése és feldicsérése után a trombiták felharsantak, a fuvolák megszólaltak és az ezernyi tömeg tomboló rivalgása és virágdobálása között tette fejére a kimondhatatlan örömben úszó győztesnek. A koszorúk kiosztása után a győztesek hálaadó áldozatbemutatása következett, ezután pedig az elisiektől a prytaneionban adott ebéd zárta be a hivatalos ünnepet.

A győztes ünneplése azonban ezzel még nem ért véget. Hozzá tartozói diadalmenetben vitték haza azon a négy fehérlovas kocsin, amit szülővárosa küldött eléje. A városba érkezésnél a falakat egy részükben lebontották s ott vitték be a győztest, annak jeléül, hogy nincs szüksége védőfalakra annak a városnak, melynek ilyen szülötte van. A diadalkocsi egyenest a városvédő istenség oltárához vitte a győztest, aki ott hálaáldozatot mutatott be és koszorúját fogadalmi ajándékkul letette az istenség templomában. A győztes élete végéig díszpolgára maradt városának s gondoskodtak arról is, hogy a győzelmet Olimpiában legalább emlékoszloppal megörökítsék. A görögök nem a világhódító nyers erőt, nem a hadi szerencsét dicsőí-

tették, mint a rómaiak, hanem a kultúrának, a görög nevelés eredményének ünnepét ülték.

Az első olimpiai versenyt, melyről már a történelem is tud, Pausanias szerint Kr. e. 776-ban tartották.

Nem mehetünk azonban el szó nélkül a többi ünnepi játékok mellett sem, melyek az olimpiai ünnepek és játékok mellett kisebb-nagyobb mértékben szintén részesek voltak a testnevelés irányításában.

Ünnepek és versenyjátékok.

Ezeket jelentőségük szerint két csoportba sorozhatjuk: a kisebb nemzeti ünnepek és az egyes államok ünnepeinek csoportjába.

A kisebb nemzeti ünnepek közül Olimpia ünnepei után legjelentékenyebbek voltak a *Pithiai játékok*. Amint Olimpia a Kronosz-Zeüsz-mondákkal, úgy ezek az Apollón-mithosszal, tehát Apollón istenség hies jóshelyével: Delfivel (Delphoi) és a Delfi-beli szövetkezésekkel állottak szoros összefüggésben. Ósrégi időkben maguk a jóshelynek papjai rendeztek a templom ligetében évenként egy-egy Apollón-ünnepet, melyet citerajátékosok és énekesek versenyével kötöttek össze. Az első szent háború után (Kr. e. 586) azonban, Kriszsa lerombolása után, a rendezést maga a szövetség vette kezeibe. Az ünnep színhelyét áthelyezték a kriszszai síkságra, a zenei versenyek mellé felvették az atlétikát és a lóversenyeket s ötévenként, még pedig mindig az olimpiászok harmadik évében, augusztus hó közepén rendszeresítették s ezzel közelebb hozták az olimpiai versenyekhez. Azzal pedig, hogy az addig szokásban volt értékes verseny díjakat — legalább egyidőre — megszüntették és a győztest csupán egy *rephénykoszorúval* jutalmazták, a versenyek erkölcsi értékét és tekintélyét emelték. Ezzel különösen a görög arisztokráciát nyerték meg, melyet az az ideális felfogás vezetett, hogy sokkal nagyobb érdem és kedvesebb áldozat az istenek előtt, ha az emberi tudást és képességet ajánlják fel, mintha anyagi értéket nyújtanak áldozatul. Az ünnepi versenyeken különben a zenei

rész, fuvolával vagy citerával kísért dalok előadása nagyobb szerepet játszott, mint a testgyakorlati mutatványok és ebben az utóbbiban is inkább a fiuk versenyére fektették a nagyobb súlyt, mint a felnőttekére. Nevelésügyi tekintetben tehát bizonyos tervszerűség látszik abban, hogy a pithiai versenyek mintegy kiegészítőül sorakoztak az olimpiai versenyek mellé, sőt módszeres eljárás nyomai mutatkoztak abban, hogy itt a fiuk és felnőttek versenyeit nem határolták el olyan szigorúan, mint Olimpiában. A pithiai versenyeken ugyanis minden fiúversenyt nyomon követte a megfelelő szeniorverseny, hogy összehasonlítást lehessen tenni a kettő között. Rendezése a külsőségekben hasonló volt az olimpiaihoz, mégis azzal a különbséggel, hogy a pithiai versenyeken a küldöttségek soraiban az előkelőség asszonyai is résztvehettek.

Az iszthmoszi játékok-at (isthmia) Korinthos városa rendezte Kr. e. 589-től kezdve az Iszthmuson minden olimpia«znak 2. és 4-ik évében, időszámításunk szerint március közepén Poseidon-nak, a tengerek istenének s a város védőjének a tiszteletére. A játékok atlétikai-, lovas- és zenei versenyekből állottak, melyeket a 7 stadiumnyi hosszú, azaz 1243.2 m. stádiumban tartottak meg. A zenei versenyekben nők is résztvehettek. A győztes jutalma *tiszteletdíj és egy zellerkoszorú* volt. Az iszthmoszi versenyeket az athéni állam különösen pártfogolta és győztes versenyzőinek fejenként 100 drachma (100 arany korona) jutalmat adott. Viszont a korinthusiak külön helyet tartottak fenn az athéni vendégek részére annak a mondának az alapján, hogy az ünnepeket Thezeusz athéni király alapította. Az elisieket azonban teljesen kizárták a versenyekből.

A nemeai játékok (Nemea) helye az Argoliszban híres Nemea völgye volt, amelyhez sok ősi monda fűződött. Ünnepi játékait a „Hetén Théba ellen” mondanak a hősei alapították Zeusz tiszteletére. A játékokat, melyeken testgyakorlati-, ló- és zenei versenyek szerepeltek, különösen az ökölvívás és a birkózás kedvelése jellemezték. Eredetük az ünnepekkel egyetemben igen régi volt, de a versenyek csak az 51-ik olimpiász idejé-

ben lettek híresekké. Ettől az időtől fogva az olimpiászok minden harmadik évében megtartották, még pedig felváltva egyszer télen, máskor nyáron. A győztes díja *repkénykoszorú* volt s igen nagy becsben állott.

Természetes, hogy a hiú és becsvágyó görög nép különösen a peloponneszi háborúk okozta nagy erkölcsi süllyedés után az ünnepekben már nem a vallásos részt, hanem a látványosságokat kereste s mindig több és több verseny játékot kívánt. A nagyobb városok vetélkedve utánózták az olimpiai s a többi nemzeti ünnepeket és mert mindegyiknek megvolt a maga különös tisztelettel övezett védő istensége és mindegyik istenségnek megvoltak az ősrégi mondái, megvolt az alap is, melyhez az ünnepeknek s különösen az ünnepi játékoknak a rendezését köthették. *Ahány állam, ahány nagyobb város volt a görögöknél, csakhamar annyi külön ünnep és annyi versenyjáték keletkezett.* A testgyakorlásért és a versenyért rajongó görög nép bőséges ösztönzést talált úgy a nemes, egészséges és nevelő hatású szórakozásra, mint határtalan becsvágyának kielégítésére.

Az egyes államok versenyjátékai között, tekintettel arra, hogy azok nagyjában mind az olimpiai versenyek számai és rendezése szerint igazodtak, ezen a helyen csupán Athénnek a *Panathénaia* néven ismert versenyjátékait tartjuk szükségesnek megemlíteni.

Alapítójuk, a hagyomány szerint, *Erechtosz* athéni hérosz volt, aki Athéné istenasszonynak, a város védőjének tiszteletére ünnepnapot s Athénaia néven versenyt rendezett, mikor azonban Thezeosz alatt Attikának összes községi államai egy államba tömörültek. Össze, akkor az egyesülés emlékére az ünnep s a versenyjátékok Panathénaia nevet kaptak. Teljesen csak *Peiszisztratosz* idejében, Kr. e. 605—527, fejlődtek ki és testgyakorlati versenyeik mellett arról lettek nevezetesek, hogy Peiszisztratosz, aki a Homerosz-féle költemények összegyűjtésében és rendezésében nagy részt vett, az újjászervezett és fényeséé tett ünnepeken már megállapított szövegükben olvastatta fel a világhírű költeményeket. Ettől kezdve szokássá vált, hogy az

ünnepeken *rhapszódoszok*, az epikus versek előadói, Homérosz költeményeiből szavaltak. Az ünnepélyeket, úgy mint az olimpiaikat, négy évenként tartották és pedig az Olimpiászok minden harmadik évében, augusztus hó 9—14-ig, öt napon át. Később zenei versenyeket is vettek fel s ezenkívül táncosok felvonulása és az utolsó három napon *hajóverseny* tették érdekesebbekké az ünnepeket. Legjelentősebb verseny a *lampadédromia*, fáklyás futóverseny volt, melyet éjjel az Akadémiától kiindulva a városig vezető úton tartottak (országúti verseny). Az útvonal hossza mintegy 1000 m. volt s a versenyzőknek égő fáklyákkal kellett futniok és az elsőnek beérkező lett a győztes, föltéve, hogy fáklyája nem aludt ki. Ezt a futást *stafétafutás* alakjában is kedvelték, mikor az útvonal hosszában meghatározott helyeken előre felállított másik futó vette át minden egyes odaérkezőtől a fáklyát s tovább futott vele, az előbbi pedig kiállt a versenyből.

Az ünnepi áldozat bemutatása külső fényben és csillogásban még az olimpiai pompát is felülmulta, mert Athén városa ezen a napon, mint a szövetséges államok feje, hivalkodó hatalmának teljes külsőzegeivel akart szerepelni és büszkélkedni.

Az ünnepi menetet ábrázoló Pheidiasz-féle domborműsorozatból két igen értékes részlet van a londoni British-múzeumban.

Olimpia jelentősége és versenyei.

Az Olimpia eredetére vonatkozó mondák akkor kezdenek derengeni és a történelem világosságához közeledni, mikor Elis, Pisa és Spárta vallásos szövötkezésre léptek. Ez a szövötkezés ugyanis az olimpiai Zeusz istenségének, mint főistenségnek az elismerésén alapult és a viszálykodásokat csökkentette azáltal, hogy az egyenetlenségnek főökát, a termékeny és szelíd, bájos vidékű *Elist semleges területnek nyilvánították, szentélyét, Olimpiát pedig szent és sérthetetlen területnek ismerték el.* A szövötkezés emlékére nemzeti ünnepet rendeltek, melynek tartamára az ősrégi szokás *Szent*

napokat rendelt (hieroménia), azaz olyan napokat, amelyeken minden foglalkozás szünetelt, ami az ünnepi hangulatot megzavarhatta volna, tehát mindenekelőtt *a háborúskodás volt ezeken a napokon tilalmas*. A szóban levő három városnak, azaz államnak a szövetkezése azonban a szokásos szent napoknál hosszabb időtartamot, teljes egy hónapot rendelt és „Szent béke” (echeiria) néven lett ismeretes, amely négyévenként megismétlődvén, egész Dél-Görögországnak áldásává lett, mert *békességet* teremtett. Ez az áldáshozó szövetkezés csakhamar magához vonzotta a többi görög államokat is úgy, hogy egymásután léptek be az olimpiai szövetségbe, először a szomszédok, azután a Közép-Görögországban lakó Athén, majd a kisázsiai ión-törzsek, végül a nyugati görögség is. Pindarosz költő elmondja, hogy *„amint az ünnep hirdetőik az olimpiai szent napokat kihirdették, egész Görögországban helyreállott a békesség”*. A fegyverek elphentek, fényes küldöttségek indultak mindenfelől Elisbe, hogy viszályaikat s panaszait békés, ünnepi hangulatban békés utón intézhessék el és isteneiknek ezért hálaáldozatokat mutassanak be. Az áldozati szertartásokhoz csatlakozó versenyek pedig a görög erő, egység és önértet tudatában mindenkinek a keblét bü-zke:éggel teljes hevüléssel dagasztották és *azt eredményezték, hogy legalább egy időre összeforrott a száz és száz államra tagolt görögség*. A versenyek tehát mindenekelőtt az emberi művelődés előfeltételeit: a békés állapot megteremtését és az önértet fejlődését, ápolását jelentik, de egyúttal *a közjólétnek és a gazdasági viszonyoknak a javulását* is elő idézik. Ezenkívül hatalmas lendületet adtak a *szellemi életnek* is, amennyiben a hellének nagy államférfiai, hadvezérei, bölcselői és írói mind nagy örömmel látogatták a versenyeket, maga a szent hely pedig valóságos gyűjtőtelepe s múzeuma lett az építészeti, szobrászati és díszítő remekeknek.

Az olimpiai ünnepek és játékok nagy jelentőségét semmi sem bizonyítja világosabban, mint az a tény, hogy a görög nép ezeknek a játékoknak sora szerint rendezte a hivatalos *időszámítást* is. *Meton*, athéni csil-

lagász ugyanis, mikor Kr. e. 432-ben a holdhónapok szerint való időszámítás és a napév között mutatkozó eltéréseket akarta kiküszöbölni, a Hekatombaion hónap első napját tette meg az év kezdetének. Ez a nap pedig a nyári napfordulónak a napja s minthogy az utána következő holdtölte az olimpiai versenyek napja volt, az olimpiai ünnepeket tette meg az időszámítás alapjává. Az olimpiai ünnepek szerint való időszámítást eleinte csak Elisben ismerték, azután az elisi szövetségben s később egész Görögországban ez lett az időszámítás alapja.

Mindenek fölött azonban az a hatás méltó a legnagyobb figyelemre, amit az olimpiai játékok a *nevelésre* gyakoroltak. A görög előkelőség szerint a test külsejében is kifejezésre kell jutni annak a nemes szellemnek, mely belsejében honol. A testi nevelés azonban nem maradt az előkelők privilégiuma, mert az alkotmány csakhamar megnyitotta a testnevelő intézeteket a polgárság nagy tömegének is és még a legkisebb községekben is nyitottak test gyakorló helyeket, hol az ifjaknak és a férfiaknak alkalmat adtak a lelki és testi egészség és szépség harmonikus elnyerésére és megértésére. Az állam kötelességévé tette a szülőnek, hogy fiát hét éves korától kezdve az állam érdekeinek megfelelően neveltesse. (A dór államokban maga az állam vette kezébe a nevelést, de erről más helyen szólnunk, mert az különleges jelenség volt.) A testi nevelés iskolái a gimnazion, a palesztra és a stadion voltak. A legrégebb időkben minden görög községnek volt legalább futópályája (stadion), palesztra és gimnazion, azonban csak a nagyobb városokban. Ezt a két utóbbit váltakozva és azonos jelentésben is látjuk, de nem mindig voltak azonosak. A tehetősebb községekben ugyanis a stadionon kívül, ahol a futást és az ugrást gyakorolták, már a birkózásra, ökölvívásra és ezekkel a gyakorlatokkal járó szerekre, mosakodásra, fürdésre s a test beolajozására való helyiségeket is emeltek és mivel legkedvesebb gyakorlatuk a *φαιή*, vagyis a birkózás volt, palesztrának, birkózó helyeknek nevezték el. A gimnazion már az összes

testnevelési, sőt ezen felül a szellemi életnek a követelményeit, továbbá a fürdő- és társaséletnek való helyiségeket is egyesítette magában s ilyenek csak a vezető városokban épültek. Amint a gimnazionok szaporodtak s viszont a palesztrák is több-több helyiséggel bővültek, a kettő között már alig volt valami különbség s ez az oka, hogy a neveiket gyakran fölcserélték. Valószínű, hogy a palesztra volt a gimnazion magva s palesztra lehetett gimnazion nélkül is, de gimnazion palesztra nélkül nem. Kétségtelen, hogy az

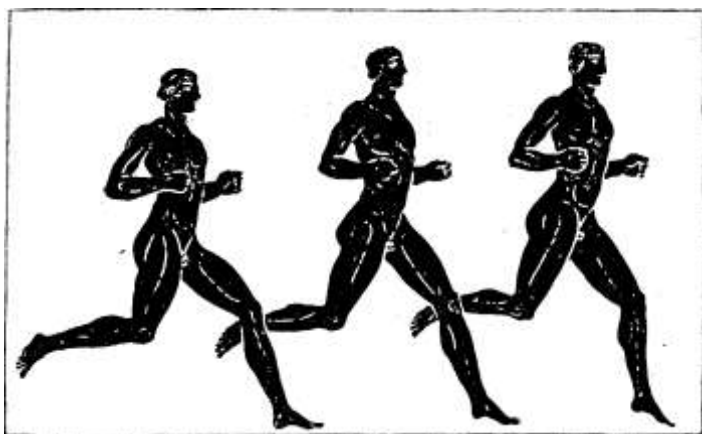

A rövid futás stílusa a görög oszlopokon.

iskolai nevelésre nagy befolyásúak voltak a nemzeti ünnepek játéka, amelynek legfontosabb verseny ágai a következők voltak:

A futás. Már a homéroszi korban ismerték és gyakorolták ezt a versenyt, mert gyakorlásához a legkevesebb berendezés kell. Egyszerű volt az olimpiai Stadion is, melynek északi részén, a Kronosz-domb lejtőin, a többi három oldalon pedig a töltéseken talált magának helyet a közönség a pusztá földön. Futópályája egy *stadium*, azaz 192 m. volt. A kiindulás helyét és a célt is oszlop jelezte. Az indulás helyén

az indulók számára 48 cm. széles kőlapokat erősítettek a talajba s minden egyes indulónak állását rekesz választotta el a másiktól, úgy, hogy mindegyik induló körülhatárolt állásból indult ki. Az elkülönítő dúcoknak ma is láthatók a kőlapokon a csapágyaik, melyek lm. 28 cm. távolságra vannak egymástól, tehát mindegyik indulónak elegendő tere volt az indulásnál szükséges karlendítésekre. Ilyen állás 20—20 volt egymás mellett a startnál is, meg a célnál is. A kőlapokon két párhuzamos bevágás futott végig, a kőlap pedig a

A hosszú futás stílusa a görög oszlopokon.

pálya felé lejtősen alacsonyodott, hátrafelé gyengén emelkedett, hogy a startolók sarkainak támasztékuk legyen az elugrásra. Ez volt a mai startlyuk őse. Ezek a bevágások jelölték a felállás vonalát is. A futópálya nem volt rugalmas, mint a mai pályák, ellenkezően fellazított, homokos, mint *Lukiánosz* mondja: „Nem szilárd és kemény talajon futnak, hanem vastag homokban, ahol a lábat sem erősen megvetni, sem kapaszkodni nem lehet, mert könnyen kicsúszik a láb alól a talaj.”

A futásnak ezt a távolságát *stadion futás-nak*

nevezték, ellentétben a *diaulosz-szal*, amelyik azt jelentette, amikor a táv még egyszer olyan hosszú. Ezt úgy rendezték, hogy a futók a starttól a célig s onnan vissza a startvonalhoz futottak egyfolytában. A harmadik fajta futóverseny a *dolichosz*, a hosszú távfutás volt, mikor a starttól tizenkétszer kellett a célig és vissza, összesen tehát 24 stadiont megfutni, ami 4 km. 604 m.-t tett ki. A 65. olimpiáson vették be a versenyek közé a fegyveres felszerelésben való futást. A felszerelés kezdetben sisak, kerek paizs és lábszárvédő volt, később azonban a sisakot és a lábszárvédőket elhagyták. Hogy a paizs mindegyik versenyzőnél egyenlő súlyú legyen, arról a rendezőség gondoskodott úgy, hogy a versenyzők részére 15 darab ércpaizst tartott a Zeusz-templomban. Ebben a futószámban a versenyzők diauloszt futottak.

A versenyzők a 15. olimpiázig rövid köténykét kötötték ágyékuk köré, a Megara-beli Orzipposz nevű versenyző ekkor elvesztette a kötényét, mit a többiek látva, mindnyájan eldobták kötényeiket, nehogy azzal is hátrányban legyenek s ettől az időtől fogva teljesen meztelenül futottak.

A futás gyorsaságáról, — minthogy pontos időmérő eszközük akkor még nem volt, — csak a leírások és összehasonlítások után tájékozódhatunk. Hérodotosz tudósításai szerint az athéni *Pheidippész* 210 km. utat tett meg 2 nap alatt teljes katonai felszerelésben Spártába és vissza. Nagyobb volt a beotiai Erichridész teljesítménye, aki Piateából Delfibe és vissza, tehát 150 km. távolságot egy nap alatt tett meg. Igaz, hogy erőfeszítését életével fizette meg, mert a visszaérkezésnél holtan rogyott össze. Pauszaniász szerint kortársai között a spártai *Ladasz* volt a leggyorsabb futó. Ez a gyorsfutó arról is nevezetes, hogy szobrát a híres Myron készítette.

A *birkózás* már nevével fogva is legközelebb áll a küzdelmes verseny fogalmához. A magyar ember is — ha nehéz munkába fog, — azt mondja, hogy „megbirkózik” vele. A testgyakorlásnak ez volt az ága, amelyik a tanítómestertől (paidotribés) methodikai

szempontból is legtöbb tudást és tapasztalatot kívánt meg, mert ennek gyakorlásánál legnehezebb megvonni és megtartani a határt, mely a testgyakorlási követelmények és a virtuskodás, meg a hivatásszerű birkózás között megtartandó. Itt nem a pusztá testi erő dönt, hanem az iskolázott technika, nem a nyers izommunka, hanem a megfelelő fegyelmezett lelkierő. Ez az első és legsűrűbb megnyilatkozása az ember versenyző ösztönének, azért a legkedveltebb és legfontosabb tárgya a testgyakorló iskoláknak s jelentőségét az is mutatja, hogy a görögök testgyakorló iskoláikat a birkózásról (*palé*) nevezték el *palesztra-nak*.

A görögök a birkózásnak két változatát ismerték; az *álló birkózást* (*palé orthé*) és a *heniergő birkózást* (*alínthezis*). Az elsőnél az volt a feladat, hogy az a győztes, aki háromszor egymásután úgy teremti földhöz az ellenfelét, hogy annak mindkét válla érinti a földet, de öneki magának nem szabad elesni. Szabad volt csel használni, gáncsolni, a térdhajlásba sarokkal berúgni, az ellenfél lábát elkapni s úgy a földre rántani. Még az ellenfélnek a hátára ugorni s lábakkal körülkapcsolni is szokás volt. A csel mellett durvább fogásokat is megengedtek, mint a fejfelé való öklelést, a karnak a csavarogatását, sőt még az ujjtörést sem kifogásolták, bár ezt a módszert lenézték. Milonnak, a hatalmas testű krotóni birkózónak az volt a szokása, hogy rádőlt az ellenfelére és testének súlyával nyomta le a földre.

Az iskolai gyakorlatoknál a birkózást nagyon kedvelték és gondosan tanították. A tanulók egészen meztelenül gyakoroltak és testüket beolajozták, részint azért, hogy testük sikamlós legyen és az ellenfél ne markolhasson bele, részint azért, hogy a bőr pórusait eldugaszolják s így ne veszítsenek sok meleget, tehát ne merüljenek ki egykönnyen. Viszont beolajozott testüket sokszor behomokozták, hogy az olaj ne folyjék le róla, meg — kivált a kezdőknél, — hogy jobban megmarkolhassák egymást. A gyakorlatok végeztével az öltözöben lekaparták testükről a gyakran rákeményedett sarat, amire csont kaparókést használtak. Birkózás után rendszeren megfürödtek. Az iskolákban szigorúan

a megállapított szabályok szerint birkóztak, a durvaságot nem engedték meg és minden túlkapást szigorúan büntettek.

A hentergő birkózás abból állott, hogy ha földre estek, a birkózást nem szakították meg, hanem a földön is tovább birkóztak, míg csak az egyik meg nem adta magát. Ez azonban csak iskolai gyakorlat volt, s a nagy versenyeknél nem szerepelt, csak később a pankrationban.

Az ókorban leghíresebb birkózó volt az Alsó-Itáliából származó *M Hon*, aki hat olimpiai és hat delfibeli versenyen győzött. Beszélték, hogy kinyújtott kezének a kisujját sem bírta senki behajlítani, hogy Olimpiában maga vitte fel ércszobrát a kijelölt dombra. Legfeltűnőbb mutatója azonban az volt, hogy a halántéka köré csavart egy bélhúrt, összeszorította az ajkait s a lélekzetét visszatartotta úgy, hogy homlokán és halántékain az erek annyira kidagadtak, hogy a bélhúrt elpattantották. Szomorú halálát is ilyen virtuskodása okozta. A monda szerint az erdőben meglátott egy fatuskót, amelyet a favágók ékkel akartak széthasítani; de a szívós fába az éket sem mélyebben beverni, sem vissza kivenni nem tudták s ott hagyták az egészet. Milon elbizakodottságában olyan erővel nyomta be öklét az éktől megrepszetti fatörzsbe, hogy az kissé engedett, az ék kiesett, de ugyanabban a pillanatban a fa rostjai ismét összezárultak úgy, hogy a hasadékból nem bírta kezét visszahúzni. Fogva maradt s a tehetetlen embert kóbor farkasok tépték szét.

Ezek mondák, de azt tudjuk, hogy erejét nemcsak virtuskodásra használta, hanem ha kellett, a közügynek is rendelkezésére bocsájtotta. Így, mikor a szibaritákkal hazája harcba állott, a krotoniak csapatját ő vezette ellenük s félelmes erejével és megjelenésével ő döntötte el az ütközet sorsát.

Az *ugrás-t* az iskolákban nagy változatokkal tanították és már a haladók számára való gyakorlatnak tartották. A tanítómester a gyermekeket életkoruk, erejük és ügyességük szerint csoportokba osztotta s

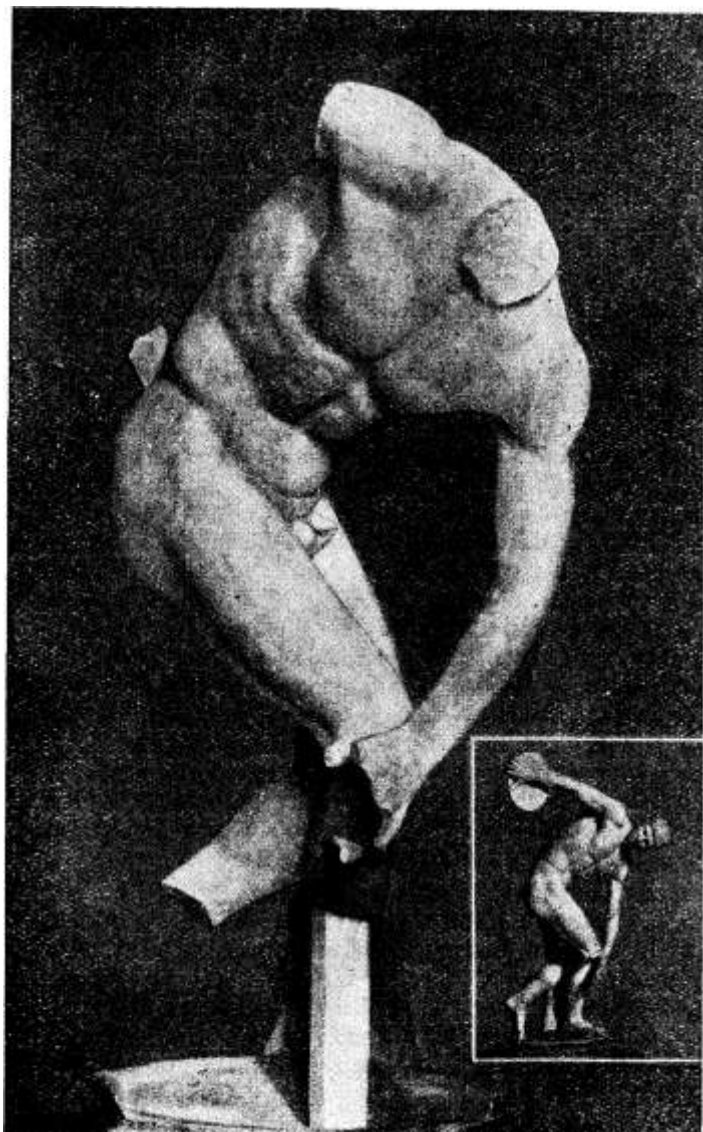
úgy tanította és gyakorolta őket. Az ugrás gyakorlására szolgált a *batér*, amely lényegében ami rugalmas ugródeszkáinknak felelt meg s alacsonyabbra és magasabbra volt állítható. Az első gyakorlatok a batérra való felugrás volt helyből, azután az erről való magas-, majd távolugrás. A leugrás felásott talajra történt s az ugrónak egyenes testtartásban, szilárdan, kisiklás és ingadozás nélkül kellett megállania a leugrás helyén. A felásott talajrésznek a batér-hez eső legközelebbi széle volt a megkívánt legrövidebb ugrás, ezentúl már a jobb ugrások következtek, amelyeket zsinórral mértek. A talaj fellazítását és a mérést maguk a versenyzők végezték. Nekifutásról ugyan nincs szó a leírásokban, de azt mint természetes dolgot, nem mellőzhették. Nincs szó a rúddal való ugrásról sem, de azt tudjuk, hogy a gyakorlatban alkalmazták, különösen a katonai szolgálót teljesítő, akiknek hosszú nyelű lándzsájuk mindig kéznél volt. A lovaglóknak sem kengyel segítségével ültek fel lovaikra, mert kengyelt egyáltalán nem használtak, hanem a földnek feszített lándzsa segítségével ugrottak a ló hátára. Valószínűleg ugyanígy tettek, ha útközben olyan akadályra találtak, amelyet lándzsájuk segítségével átugorhattak. Használták azonban a nekilendítésnek egy sajátos módját: a „haltér”-rel, vagyis a súlyzókkal való ugrást. Ezek kőből, bronzból, vagy ólomból készültek, fél ovális alakú nehezekek voltak, domború felülettel és felületükön a megmarkolásra alkalmas lyukkal. Az ugrónak testi erejéhez mérten a haltér-ek különböző nagyságúak és súlyúak voltak. Mindkét kezükbe vettek egyet-egyed s felső karjukat oldalukhoz szorítva, a nekifutásban egyenest előre tartották. Az utolsóelőtti lépésnél karjaikat leeresztették s az elugrásnál hirtelen előre lökték úgy, hogy a súlyzók szinte magukkal rántották az egész testet s ezzel adták meg az ugrásnak a lendületet. Mikor pedig az ugrónak a lábai földet értek, akkor karjaikat a súlyzókkal hirtelen és erősen vissza-hátrafelé rántották, amivel viszont azt érték el, hogy a leugrásnál nem buktak, előre, nem ingadoztak, hanem megmaradtak a szabályszerű merev állásban. Az

olimpiai ásatásoknál felszínre került súlyzók mind kőből valók.

Az olimpiai versenyeken az ugrás önállóan nem fordult elő, hanem csak, mint a pentathlon, egyik száma szerepelt és itt kizárólag súlyzókkal kellett ugorni. Azért a pentathlon győzteseit mindig súlyzókkal ábrázolták.

Az ugrás versenyt már a testgyakorló iskolákban énekekkel vagy fuvolával kísérték, az ünnepi versenyeken pedig énekesek és fuvolások adtak elő az ugrás versenye közben egy-egy számot a közismert és közkedvelt Pythó-énekekből. Legjobb ugrónak a krotoni *Phaylloszt* tartották, aki a pithiai játékokban Del'üben két izben nyerte meg a pentathlont és legjobb távolugrása 55 láb hosszúságú volt, ami a kisebb attikai mérték szerint is 16.2 m. Úgy az ugrás, mint a futás a legtermészetesebb mozgás és mindakettő értékesíthető a mindennapi életben is, tehát a legrégebb iskolai gyakorlatok és versenyágak voltak. Kiegészítőjüknek tekinthető

a *diszkoszvetés*, amely a dárda, vagy inkább a gerely vetéssel együtt a karok és vállizmok fejlesztését előmozdító gyakorlat. A dobálás éppen olyan természetes mozgás, mint a futás és az ugrás, tehát szintén egyike a legrégebb versenyeknek. Hajdan csak egyszerű kődarabok voltak a játékok dobó eszközei, mint ezt a phaiákok játékeinál láthatjuk, csak a későbbi korban találunk nyers ércöntvényeket, míg a hellén és a római korban már szépen csiszolt lencsealakú érckorongokat használtak, miket felírások és rajzok díszítettek. A diszkosz átmérője legtöbbször 20—22 cm. súlya pedig két kilogramm volt. A palesztrákban a gyermekeknek csak tízéves koruk után adtak diszkoszt a kezükbe s ez akkora volt, mint egy felnőtt embernek a térdkalácsa és a súlya is megfelelően kisebb. Az eldobás módja felől nincs kétség, mert a sok leírás és rajz annak minden mozdulatát szemünk elé állítja. Ezek szerint a diszkoszvetés nem céldobás volt, mégis meghatározott irányban történt. A dobás eredményének megítélésénél figyelembe jött a dobóhelynek, ami

diszkoszvető. Mellette a töredék restaurált formája.

egy kis köralakú emelkedés volt, a peremétől a korong földre esése pontjáig lemért távolság. A dobógyakorlatokat a stadionban végezték. Olimpiában a diszkoszvetés szintén a pentathlonnak volt egyik száma.

Mint hogy a diszkoszvető úgy felállításában, mint dobásközben az izmok játéka miatt szép és alkalmas modellül kínálkozott, a görög művészek igen sok alkalommal megörökítették őket. A reánk maradt emlékek közül legszebbek *Myron* bronzszobrának a vatikáni és a római *Palazzo Lancelotti* gyűjteményeiben levő másolatai.

A dárдавetést (akontizmosz) rövid, vékony fábólokkal gyakorolták, amelyeknek végére még egyszer olyan hosszú fémhegyet erősítettek. A gyakorló és versenyző dárда tehát különbözött a fegyverül használt hajító dárdatól, amelynél könnyebb is volt, meg a célbadobásra is alkalmasabb. Valószínű, hogy a versenyeken a dárдавetést célzással kötötték össze, erre mutat az, hogy több képen a dárдавetőt térdelő helyzetben látjuk. A pergamoni nagy oltárfrizen egy dárдавető óriási alakja látható. Kezében a dárда a jobbkez gyűrűsujján nyugszik s a közép- és a mutatóujjakat szíj hurkolja át. A szíj rendeltetését nem tudjuk meghatározni. Eldöntetlen ugyanis, hogy arra való volt-e a szíjhurkolás, hogy a dobó annak segítségével dárđájának pergő forgást adjon, vagy csupán a fogás biztosítására szolgált. A dárда- vagy gerely vetés szintén nem volt önálló versenyág, hanem csak a pentathlonban fordult elő.

A pentathlon (ötös) verseny. Egészen a 18. olimpiázig meglehetősen egyoldalúak voltak az olimpiai játékok, mert csak a futók szerepeltek. A 18. olimpiászon Kr. e. 708-ban, a birkózást s vele együtt a pentathlont is felvették a játékok közé. Az ötös viadal az eddig felsorolt versenyszámoknak az összetétele. Sorrendjét nem tudjuk, nem állapíthatjuk meg biztosan, vájjon a diszkosz vetéssel, vagy az ugrással kezdték-e. A viadal többi számairól azonban tudjuk, hogy így következtek egymás után: gerelyvetés, stadion-

futás, birkózás. Eldöntetlen az is, hogy milyen teljesítményt kívántak a győztestől. Vannak, akik azt állítják, hogy csak az lehetett a győztes, aki mind az öt számban győzött, de ez majdnem lehetetlen. Mások a kiesés rendszerét veszik a győzelem alapjának úgy, hogy a leggyöngébb az első szám után kiesik, a második szám befejezése után szintén kiesik a leggyöngébb és így tovább, míg az utolsó verseny, a birkózás dönti el a megmaradottak közt a küzdelmet. Ennek a feltetésnek azonban az a hátránya, hogy az esetleges győztes a legjobb birkózó lehet ugyan, de a pentathlon többi számaiban olyan gyöngének mutatkozott, hogy csaknem minden versenyből kiesett, vagyis mindig az utolsóelőtti volt, tehát ha méltó is volt a birkózás koszorújára, de nem méltó a pentathlon összes számainak a képviselőtére, a testi nevelés áttekintő bemutatására. Végül a harmadik nézet az, hogy aki az öt verseny közül legalább háromban győztes volt, az nyerte meg a pentathlont.

Az olimpiai versenyeknek eddig ismertett számain kívül még egész sora van azoknak a sportágaknak, melyeket vagy a féktelen becsvágy és ennek folytán a testi nevelés kinövése, vagy a gazdagság, vagyon és előkelőség fitogtatása a tömeg előtt kedveltekké tett és így az olimpiai játékok közé beférkőzhettek! Nagy hiányosságuk volt a görög államoknak az, hogy iskoláik *magániskolák* voltak, még pedig igen csekély állami felügyelet alatt. Ezek az iskolák tulajdonosaik érdekében válogatás nélkül beengedték falaik közé mindazokat az eszméket, melyek a mindennapi életben még kiforratlanul hullámozottak és a tömegre vonzást gyakoroltak. Így történt, hogy a nemzeti játékoktól felkorbácsolts becsvágy az iskolákban nem mérséklésre, hanem ápolásra talált. A tanítók felvették testgyakorló tárgyaik közé azokat a gyakorlatokat is, melyeket a jó ízlés eleinte onnan kizárt. Amint a szofisták jó pénzért szabadon hirdették a gimnáziumok csarnokaiban téves, sőt mérgező tanaikat, úgy a testgyakorlatok tanítói is, külön honorárium után való vadászatukban szívesen foglalkoztak a rajongó ifjúságnak túlzásba

vitt testi kiképezésével s így a testi nevelés ideális eszméjének lerontásával.

Az *ökölvívás* (pygmé) a testnevelő iskolákban minden segédeszköz mellőzésével, csupán mint a kitartást elősegítő gyakorlat szerepelt a földön hentergő birkózással együtt, de így is csak a gimnáziumokban, a palesztrák növendékeinél még szóba sem jöhetett. Voltak azonban magániskolák, amelyekben a gimnáziumot végzett ifjak, az *ejebosz-ok* rendszeresen gyakorolták, még pedig egyre durvább módon. Az ökölcsapások súlyosítása céljából alkarjaikat és kezeik fejét marhabőről hasított szíjjakkal fonták be. Majd durvább és erősebb szíjakat alkalmaztak, azokat szögekkel és ólomgombokkal verték ki, viszont ütőereiket fémlapokkal védelmezték s végül ujjaikra is nehéz fémgyűrűket húztak. Így az ökölvívás valóságos fegyveres viaskodássá fajult, melyben az arc, orr, a fülek és a fogak különösen veszélyben forogtak. Nem egy esetben megtörtént, hogy a versenyek nagy vérvesztéssel, elnyomorodással, sőt halállal is végződtek. Szomorú bizonyága annak, hogy a szenvedéllýé fajult vágy még a finomabb műveltségű, művészi szépérzékű népet is hatalmába kerítheti, mihelyt a nevelés az erkölcsi alapról lesiklik.

Abban az esetben, mikor az ellenfelek egyenlő ügyességűek és erejűek voltak s a végzetes ütések kivédtek és már többször pihentek, különös módhoz, folyamodtak, hogy a végeszakadatlan versenyt eldöntsék. Ez abban állott, hogy a védekezéssel felhagytak, az ütéseknek kitették magukat mindaddig, míg az egyik teljesen harc képtelenné nem vált. Ezt a befejezést *Mimax-nak* nevezték, ami a vívást közönséges verekedéssé alj ásította. Némely esetben mégis felcsillant a görög szépérzék. A legnagyobb teljesítménynek és a legszebb ökölvívásnak ugyanis az elisi *Bippomachosz* ökölharcát tartották, aki három ellenfelét úgy győzte le, hogy ő maga nemcsak nem sebesült meg, hanem egyetlen ütést sem kapott.

A *pankration* tulajdonképen birkózóverseny volt, *melyhen* azonban az ökölvívásnak minden fortélyát

és ütését is szabad volt alkalmazni. Kezeiket nem szíjazták körül, mert akkor nem foghatták volna meg egymást. A győzelmet nem a földhözvágáshoz és a két vállra való fektetéshez, hanem a végkimerüléshez kötötték. A küzdők tehát boxolták egymást, birokra keltek és a földre esve is ütötték, sőt fojtogatták egymást. Ez a verseny a küzdőknek minden képességét a legteljesebben bemutatta s azt a képet tárta a nézők elé, mintha két fegyvertelen férfi élet-halál harcot vív egymással.

Az olimpiai játékoknak ez a két versenye volt az, ami rést ütött a testi nevelés ideális voltán. Ahogy a felelőtlen utcai demagógia érvadásárrá tette a görög nép gyűléseit és szabadossággá süllyesztette a szabadságszeretetet, úgy a testi nevelés féktelenségei magát a nevelés szellemét és célját profanálták. Az ifjak közül némelyek eleinte becsvágyból főhivatásúknak választották a nemzeti ünnepeken való szereplést. Később mind többen és többen tették ezt, de már nem becsvágyból, hanem érdekből és jövedelemszerzés szempontjából. Céljaik elérésére tehát azokat a versenyágakat kellett választaniuk, melyek a munkától elszokott, durva tömegre leginkább hatottak. Az ökölvívók és a pankrationisták hihetetlen módon elszaporodtak, ünnepről ünnepre jártak, erejüket, ügyességüket pénzért áruba bocsátották, ami azzal is járt, hogy idegen, de becsvágyó államok polgárainak adták ki magukat. Az ökölvívásból és a pankrationból így fejlődött ki a *hivatásos atletizmus*.

Az ökölvívók közül azokat, akik nem hódoltak be a szertelen becsvágy és anyagi érdek csábításainak, hanem megőrizték a görög testgyakorlás régi szellemét, a nép, mint ritkaságokat csakhamar egész legenda-körrel övezte és szép mondákban tartotta fenn emlékezetüket. Ilyen a Lokris-beli *Euthymosz*, akiről az egyik monda így szól: Temeza szigetén, hol egykor Odysseus bolyongása közben kikötött, ősidőktől fogva egy gonosz démon garázdálkodott és a sziget lakóit annyira kínozte, hogy azok már kivándorlásra készültek. A Jóshely azonban közbelépett s megmagyarázta

nekik, hogy a démon azért üldözi őket, mert egykor a szigetlakók agyonkövezték s testét temetetlenül hagyták. Engesztelésül építsenek tehát templomot és adjanak évente egy leányt a templom szolgálatára, akkor meg fog szünni a démon dühöngése. Így is történt, bár az évi adót keservesen nyögték sok éven át. Egyszer hozzájuk érkezett Euthymosz és részvétellel értesült szomorú sorsukról és magában elhatározta, hogy megszabadítja a népet zsarnokától. Megnézte a leányt, ki a templomban raboskodott s nagyon megszerette. A leány könyörgött neki, hogy szabadítsa meg és esküvel fogadta, hogy ha megszabadul, hűséges és engedelmes felesége lesz. Euthymosz felfegyverkezett s megvárta a demont. Mikor ez belépett a templomba, megtámadta és nehéz harc után legyőzte, a démon megfutott és a tengerbe ugrott. Euthymosz a szigetlakók hálanyilvánításai között fényes esküvőt tartott s igen hosszú, boldog életet élt. Ebben a mondásban szépen domborodik ki a régi görög népnek még meg nem fertőzött, ideális felfogása, mely szerint a versenyekben vallásos jelleget látott és a versenyzőktől önzetlen lelket kívánt, az elnyomottak iránt igazságos, érző szívet, lovagias tetteket várt. Valóságos élőképe a középkorbeli *igazi* keresztény lovagokról való felfogásnak. A pankrationisták között *Pulydamaszt* tartották a legerősebbnek, aki egyszer egy megvadult bikának elkapta a hátsó lábát s oly erősen tartotta, hogy a bika nem szabadulhatott ki a kezéből és kapálózása közben végre is leszakadt a csülke s ottmaradt Pulydamasz kezében.

A lóversenyek. Az olimpiai versenyeknek a leglátványosabb és ennél fogva legkedveltebb számuk a lóverseny volt, de amint a görög nép hadtörténetében a lovasságot a harci szekér megelőzte, úgy a versenyjátékok közé is korábban felvették a kocsiversenyeket, mint a tulajdonképeni versenylovaglást. Sőt a kocsiversenyek között is a négyfogatúak versenye legpompázóbb kiállítása és legizgatóbb lefolyása révén mindig a legvonzóbb és a leghíresebb maradt.

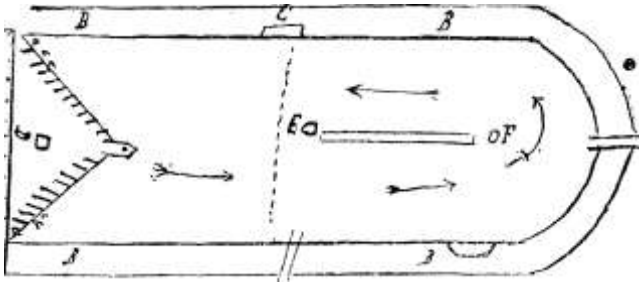
Homérosz a Patroklosz temetésének szertartásait

ünnepélyé emelő versenyjátékok leírásában szemléltetően tesz bizonyosságot arról a nagy szerepről, ami ebben a korban a harci kocsinak jutott. Ennek igazi hazája Kisázsia, ahonnan Egyiptomba került, innen pedig a görögökhöz. Négy-, ritkábban nyolcküllőjű alacsony két keréknek a tengelyén feküdt a kocsiderék. Ez szegekkel kivert, vagy nyersbőr-, ritkán fém-borítékkal behúzott fa, vagy vesszőfonású láda volt ülőhely nélkül két ember számára. A kocsi derekát képező láda hátul — a mi saraglyáink helyén — egészen nyitott volt, hogy a kocsi gazdája és kocsisa ott le- és fölgorhassanak. Oldalai kétfelül térdmagasságig értek, elől azonban éppen csak egy támasztó pontot adtak a kocsis lábainak. A rúd közvetlenül a tengelyt húzták a vége járomban végződött, mint a mi ökrös szekereinknél és a lovak ehhez a járomhoz erősített széles szíjagnál fogva húzták a kocsit istráng nélkül. Rendszerint két, ritkábban három lovat fogtak be, de a harmadik nem húzott, csak gyeplőszáron tartott lógós volt. A lovakat úgy, mint mi, gyeplőszárral kormányozták. Ezek a hadi kocsik, melyek a vándorlások és megtelepülések korában jó szolgálatokat tehettek, csakhamar kimentek a hadi használatból, nem mentek azonban ki a görög társadalom emlékezetéből. Sőt a hagyomány is támogatta azok emlékét, amennyiben a monda szerint az olimpiai játékok felújítója, *Pelopsz* király is kocsiversenyben nyerte el *Hyppodameia* kezét és ez a győzelem biztosította neki az Olimpia feletti való rendelkezési jogot.

A kocsiversenyeket Olimpiában a 25. olimpiáson, Kr. e. 688-ban hozták be a négyesfogatúak versenyével. A kocsik nagyjában ugyanolyanok maradtak, mint a homéroszi kor harci szekerei, de két ló helyett négyet fogtak be egyszéltében, a kocsi terhét azonban csak két ló húzta, a két szélső pedig csak egy-egy szíjjal az oldalakhoz fűzött lógós volt. A kocsiderékban a tulajdonos, vagy megbízottja állva hajtott s két kezében tartotta a gyeplőszárazakat, meg az ostort.

A versenyeket Olimpia *hippodromosz*-ában tartották, amelyet, minthogy az *Alpheiosz* folyó áradásai

teljesen elmostak, csupán Pauzaniász leírása után állíthatunk szemünk elé. Ezek szerint az Alpheiosz északi partján, keleti irányban feküdt a stadiontól délre. Területének hossza és szélessége sem állapítható meg. Alakja és beosztása a leírás szerint a következő:

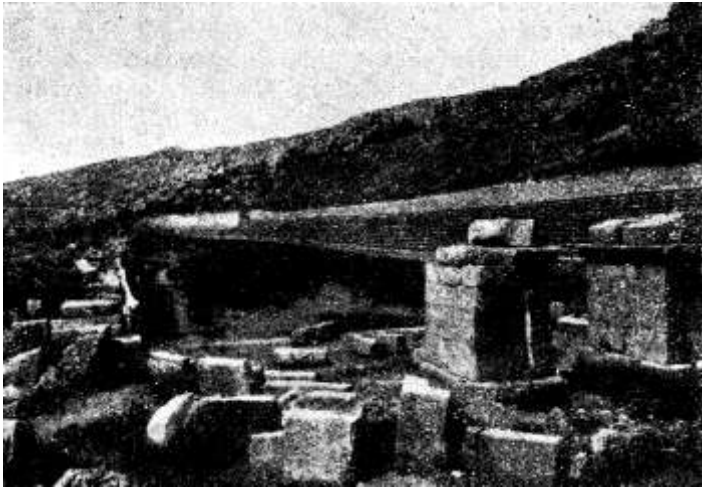

A pálya nyugati oldalát egy oszlopos csarnok foglalja le, amelyet építőjéről *Anaptosz*-csarnoknak neveztek. A) Innen északon és délen keleti irányban két hosszú töltés nyúlik ki, melyek félkör alakban bezárlják a pályát. B) Eme töltések közül az északon volt a bírák helye, C) míg a déli magaslatot a nézők foglalták le.

Az indulás az *Agnaptosz*-csarnokból szögalkabban előrenyúló két folyosószerű építményből történt, amely kocsiszíneket foglalt magában a versenyben résztvevő fogatok számára. Minden fogat külön kis színben állott, amelynek kijáratát — mikor a fogat már versenyésre készen állott — kötél zárta el. A kocsiszínek sorozata hajóorr-alakú építményt képezett, melynek a hegye kőpadban végződött s ennek tetején egy delfinalak állott rúdon. Ezt a delfinalakot a föld alatt gépezet kötötte össze azzal az oltárral, amelyet a kocsiszínek háromszögletű udvarán emeltek. D) Ennek az oltárnak a tetején egy érc-sas terjesztette szét szárnyait. Mikor ugyanis a versenyző kocsiknak a színekből való kiindulása megkezdődött, a delfin elől lesüllyedt, a sas pedig a kocsiszínek udvarán felemelkedett. A felemelkedés pillanatában az a)-val jelzett kamrák elől az elzáró kötél a két folyosószárnyban lehullott

és a két átellenes kamrákból a fogatok kirohantak a versenypályára. Mikor ezek a kocsik a megelőző, 6)-vel jelzett kamrák előtt elhaladtak, akkor ezeknek a kamráknak a bejáratai elől hullottak le az elzáró kötelek s ezekből is kifutott a következő átellenes kocspár. Azután következtek a c) jelzésű kamrákban várakozó fogatok és így tovább. A fogatok mind az *F)* pont felé futottak. Ezt meg kellett kerülniök és a nyilak irányában futva az *E)* vonalon, mint végcélon kellett megállniuk. Az indulást jelző készüléket az Athénbeli Kleositész építész szerkesztette s valószínű, hogy a készülék felállítása előtt a kocsik a versenypályán sorakoztak és onnan indultak. Mikor a versenyzők helyeit kisorsolták, a kocsivezetők a *D)* oltáron áldozatokat mutattak be versenyük szerencsés lefolyása érdekében. Valóban nagy szükség volt arra, hogy a versenyzők az isteni segítségbe helyezett hit által megerősödjenek, mert a kocsi verseny a veszélyeknek valóságos halmazata volt. A kocsik összekavarodása folytán beállott zavar, egymásnak rohanások, összeütközések, felfordulások, a lovak megvadulása, kitörése a kocsivezetők részéről a legmegfeszítettebb elővigyázatot, ügyességet és lélekjelenlélet követelte. Mégis a kocsivezető épsége, sőt élete is mindig hajszálon függött. Ha a kocsiból kiesett, menthetetlenül elveszett. Agyongázolták, a vad hajsza közben halálra vonszolták a fölötte s mellette továbbszáguldók. Ha csak egyetlen kocsi is felfordult, a következő pillanatban már egymás hegyén-hátán bukdácsoltak emberek, lovak, kocsialkatrészek, szörnyűséges, véres halomba keveredetten. Az ókori emlékeken sok kép mutat ilyen jelenetet, de sokkal élethűbben ecsetelők azok a leírások, melyek a kocsi versenyeknek nehéz és veszedelmes voltát élénken festik. Ilyen a Patroklos temetésén rendezett kocsi verseny leírása, de *Sophokles* még erősebb, megrázóbb szavakat ad annak a követnek a szájába, aki az Orestes haláláról költött mesét a szerető nővérnek elmondja. Minden leírás a fordulást jelző oszlop körül levő területet mondja a versenyek legveszélyesebb helyének. Ez természetes, mert mindig a kanyarodókban áll

be a torlódás. Az egysorba fogott négy ló összeszorulása, megvadulása, az istrángok közé nem fogott, alig felszerszámozott állatok kiugrásai mind növelik a hely veszélyességét. A forduló és a kanyarodó veszélyessége különben még azzal is növekedett, hogy egy kocsi-versenyben *tizenhétszer* kellett fordulni. Nem c;oda tehát, ha az utolsó körnél, mikor az idegek már a megpattanásig feszültek, amikor az energia a kimerülés

A Delphi-i stadion romjai.

folytán már csökkent s a lélek ereje már alig bírta a figyelést, könnyen megesett a baj.

Olimpiában a versenypályán, ott, ahol kanyarodni kellett, volt még egy kis oltárszerű emelkedés is, mely előtt kanyarodás közben el kellett haladni. A sok előforduló baleset miatt ezt a helyet valóságos babonás félelemmel nézték és a görögök élénk s mindent megszemélyesítő fantáziája regét vont köré. Azt beszélték — s el is hitték, — hogy mikor a lovak ehhez a helyhez közelednek, idegesekké lesznek, reszketni kezdenek,

félelmükben horkolnak s ágaskodni akarnak, sőt, ha nem tartják őket erősen és kemény kézzel, akkor biztosan megvadulnak, mert itt lakozik *Taraxipposz*, a lóvadító. Gonosz szellem, akit a lovak látnak, vagy megéreznek. Azt beszélték, hogy *Pelopsz*, mikor Hippodameia kezéért *Oinomaossal* versenyzett, megvesztegette ennek kocsivezetőjét, *Myrtiloszt*, aki a lovakat szándékosan megvadította s így Oinomaosznak halálát okozta. Pelopsz, hogy gonosztetteért az isteneket kiengesztelje, itt oltárt emelt, de a megölt ember szelleme mégis itt kísért és minden kocsi vezetőnek életére tör.

A versenypálya hossza körülbelül 355 m. Ha ezt tizenkétszer körülfutották a versenykocsik, akkor mintegy négy és fél kilométernyi utat tettek meg vad futásban. Az első győzelmi koszorút a thébai-beli *Pagondasz* nyerte. Eleintén csak lovakat engedtek a versenyekre, de hat olimpiással később már felvették a *csikóversenyeket* is. A 70-ik olimpiászon pedig öszvérfogatokkal próbálkoztak, de ezt a versenyt nem kedvelték meg s abba hagyták. A négy- és kétfogatú kocsiversenyeken kívül Olimpiában más fogatok nem szerepeltek. Egyszer látott ugyan tízes fogatú versenyt is, de ehhez a görög szellemnek már semmi köze. A hiu és mindenben a végleteket kereső *Néró* római császár tízes csikófogattal jelent meg a versenypályán. Ez azonban már az idegen uralom, az elfajulás és szertelenségek idejébe esik. A Panathenaiákon Athénben a régi szekerharc utánzása, az *Apobatész* is szokásban volt. A versenyben két ember állt a kocsira, mint régente, a kocsivezető jóbarát és a harcos. Az utolsó fordulónál a harcost utánzónak le kellett ugornia kocsijáról, együtt kellett futnia a kocsival és kevéssel a cél előtt ismét vissza felugornia kocsijára. A lovagló versenyekkel csak a 33. olimpiászon találkozunk először.

Úgy a kocsi- mint a lóversenyeknél is a díj a tulajdonost, vagy a lótenyésztőt illette, aki nem is volt köteles a versenyben személyesen résztvenni. Ennél fogva nő is nyerhetett a kocsiversenyben. A kocsiversenyek győztesének Olimpiában felállított emlékei többnyire a versenyző fogatoknak fából vagy bronzból

készült másolatai voltak megfelelő alapzaton. A győztesek a vagyonos előkelőség és kereskedők köréből kerültek ki, de a versenylovak általában a külföldről valók.

Az olimpiai eszme hanyatlása.

Az a szellem, amely a görögök testi nevelésének elveiben uralkodó volt, az ő egyszerű eszközeivel is nagyhatású volt Olimpián át az egész görögökre és magát Olimpiát híressé, közkedveltségűvé és a görögség összekötő kapocsává tette. Olimpiának igazi nagysága azonban a sok apró állam politikai rövidlátása és kicsinyes irigykedése miatt csak a perzsa háborúk alatt és a győzelmek után bontakozott ki. Mikor a perzsa hadak fővezére, *Mardonios* a fogoly árkádiaiaktól azt kérdezte, mivel foglalkoznak most a görögök, a foglyok egyike így válaszolt: „A görögök most az olimpiai ünnepeken vannak s nézik a versenyzőket”. — És mi a versenyeken a jutalom? — kérdezte tovább a perzsa. „Egy olajfa lombjából készült koszorú” felelt a görög. Erre egyik előkelő perzsa Mardonioshoz fordulva felkiáltott: „Végünk van! Kik ellen vezettél bennünket harcba? Hiszen ezek az emberek nem aranyért, nem ezüstért, hanem a férfias erényért küzdenek!”

Ez a jelenet, akár igaz, akár nem, azt mutatja, hogy Olimpia a görögöket végtelen önbizalomra nevelte, meg azt is, hogy a görögök az olimpiai ünnepeket és versenyeket a legnagyobb veszély idején sem tudták nélkülözni, mert akkor még önérdek nélkül lelkesültek az igazért, szépért, a romlatlan jóért. Az önbizalom és az összetartozás érzete megteremtette gyümölcsét, a görögök Plataiánál tönkrevették a perzsa hadakat s az Olimpiához ragaszkodó nép az ütközet után Olimpia szentélyében, az Altisz-ban Zeusz-nek ércszobrot állított. A perzsák leverése után a többi görögöktől is özönével jött az ajándék Olimpiába s egymás után állították fel a szebbnél-szebb emlékszobrokat. Ez a körülmény viszont az Elis-belieket arra bírta, hogy ők meg az ünneplő közönség lelki épülésére megépítették

a fényes, nagy Zeusz-templomot s elhelyezték benne a legnagyobb szoborművésznek, *Pheidiasz-nak* világraszóló művét. *Ez az idő volt Olimpia virágzása kora, Kr. e. 480—338-ig.*

De a virágzás korának utolsó éveiben már mutatkoztak a peloponneszosi háborúnak az erkölcsökben végzett pusztításai. Erre az időre, a 98. olimpiászra esik a felállításuk annak a tizenhat Zeusz-szobornak, melyeket a csalás és vesztegetés miatt elitét versenyzőktől behajtott büntetéspénzekből emeltek (Zanész-szobrok). M'g egyrésről a vallásos szövetkezések hihetetlen eredményeket értek el a görögök összetartozási érzékének ápolásában és ezáltal a szépérzék, szellem és műveltség kiépítésében és terjesztésében. addig a görögök vallása nem tudott megbirkózni azzal a két nagy erőpróbával, amivel a perzsa háborúk szerencsés kimenetele és a peloponneszosi háborúk borzalmi, bekövetkezett nyomorai szembeállították. Sem az anyagi jólét élvezésében nem fékezte őket, sem a szerencsétlenségben nem szolgált nekik vigasszal és felemelő lelki erővel, nem őrizte meg a görög nép kincseit. A nevelés alapvei hivatlanok prédáivá lettek, az anyagiakat hajhászó magántanítók megsokasodtak, a testgyakorló iskolák fényes helyiségeit, a gimnáziumokat egyre több és több álfilozófus látogatta, akik a komoly műveltség helyett annak külső csillogását szerfelett megkedvelték. Magánpénzért tanítottak, tehát mentől több tanítványt óhajtottak szerezni s ebbeli mohó törekvésükben erkölcsi alapjuk ingataggá, tanításuk a tanítványok szabadosságait legyezgető, sőt elősegítő sarlatánsággá vált, a régi, egyszerű vallásos nézetekkel gúnyos hangon foglalkoztak. A „kalószkagathosz anér” egykori ideális fogalmát egészen új szempontokból nézték s mindenkélt az anyagi célokat szemelőtt tartó műveltség alapjára helyezték. Ilyen célokat tűztek ki a testgyakorlásnak is. A testnek szép, arányos kifejlesztését s ami ezzel valamikor elengedhetetlenül együttjárt, a jellem, tetterő, önbizalom, a görög nemzeti érzés megőrzésének növelése és ápolása és mindezek mellett az erkölcsös szerény magaviselet nekik mind csak mellékes volt.

Az egyedüli cél a versenydíjak megszerzése lett, de nem a mély értelmű, megszentelt koszorú, hanem a minél több pénztértékét képviselő *tiszteletdíj*, sőt nem ritkán az előre kikötött *készpénz*. Ezen a téren segítségére jött az új elveknek az a körülmény, hogy az ünnepi versenyek hihetetlenül elszaporodtak s az egymásra való irigykedés valóságos melegágya lett a kritika nélkül való törtetésnek és a felelőtlen demagógiának. Az ünnepek rendezése és fényesée tétele révén egyesek könnyebben szereztek maguknak a tömeg előtt tekintélyt és befolyást, mint komoly munkával és szorgalommal. Az ilyen ünnepi versenyeket rendező, de valóban kortes célokat szolgáló demagógok valóságos versenyt fejtettek ki abban, hogy a nevesebb versenyzőket az általuk rendezendő versenyekhez csábítsák. Az olimpiai koszorút ugyan még utolérhetetlen becsűnek mondták, de már műértő szemekkel kacsintgattak a tiszteletdíjakra, amiket egyes városok feltolakodó versenyintézői a győzteseknek ígértek. Marathonban ezüst serleget, Pailéniában gyapjúköpenyt, Argoszbán értékes bronz-pajzsot, Aitoliában és Thebaiban különféle dísztárgyakat, a szigeteken meg Kisáziában pénzt adtak a győzteseknek. Ezek és más anyagi előnyök aláásták az ünnepi verseny játékoknak megközelíthetetlenül magas színvonalát, tekintélyét lassan, de biztosan süllyesztették s az egyedülálló ideális, görög testnevelés fényét elhomályosították. A versenyzőket most már impresszáriók, legtöbbször magániskolatulajdonosok, képezték ki speciális fogásokra, ezek szállították a jól fizető demagógok részére és így nemcsak a versenyeknek, hanem az egész nevelésnek, mely Olimpia szentségén alapult, az idealizmusát elrontották. A római hódoltság még mellőzőbb befolyást gyakorolt a testi nevelésre. A tudományos élet erősebb lendületet kapott s a gimnáziumokban mind szűkebb térre szorította a testgyakorlatokat, amelyeket most már hiába vett gondjai alá az állam, hiába látták el a városok a testgyakorló iskolákat bőkezűen a szükséges felszerelésekkel. Mindez már elkésztet, a társadalom szervezetébe már felszívódott a méreg. A testi nevelés elveszítette erkölcsi alapját, te-

hát el kellett buknia. Nagyrésze volt ebben a bukásban annak az idegenkedésnek is, amellyel a hódító római nép a nemzeti ünnepek és játékok iránt viseltetett, nagyrésze volt a görög bölcselek nyílt állásfoglalásának, nagyrésze volt a kereszténye égnek, mely a pogány istenek tiszteletére rendezett ünnepek ferdeségeit és kicsapongásait ostorozta, mégis mindenek felett a görög *erkölcsök hanyatlása* volt az igazi tényező. Alexandria és Pergamon élvezethajhászó elvei ugyanis megrontották a görögök gondolkozás módját. A munka megunása, a könnyű és erkölcstelen megélhetés vágya és lehetősége minden nemzeti hagyomány iránt vakká, süketté, érzéketlenné bénította a népet. Még a testi szépség fenntartására való hivatkozás sem használt. Kényelmesebb eszközök, langyos fürdők, illatos kenőcsök, kendőzés szorították ki az egészséges életmódnak s a hamisítatlan szépnök a megbecsülését. Az előkelők egymásután visszavonultak a meghamisított testgyakorló iskoláktól és a testnevelésnek ideális, harmonikus, klasszikus célja apránként elhalványult, végül teljesen kiesett a régi görögök felfogásából.

Olimpia a peloponneszosi háborúk után.

A hanyatlás kezdetének időibe esik — mintegy vigasztalásul — annak a gyönyörű *Hermes-szobornak* a felállítása, amit *Praxitelesz*, a halhatatlan szobrász a Hera-templom részére készített és amit az olimpiai ásatások alkalmával mély földrétegtől borítva eredeti helyén találtak meg. A *Leonidaion* építése már a macedón-korszak első éveire esik. Ez volt a nagy gimnázium mellett Olimpiának a legnagyobb épülete, de rendeltetését biztosan nem tudjuk. A *Philippeion* II. Fülöp macedóniai király emlékének megörökítésére szánt kerek, templomszerű épület. Minden valószínűség szerint Nagy Sándor emeltette atyja emlékére. A harmadik század elejére esik a testgyakorló helyiségek építése. Az egyik a nagy *gimnázium* a Kladeosz-patak partján. Helyiségei megfelelnek a római Vitruvius építészről adott palesztra leírásának, tehát ez azt mutatja,

hogy az olimpiai gimnázium már az újabb építkezésű, divatosabb stílusban készült s nem átépítése a réginek. A másik a *palesztra*, melyet egy ajtó köt össze a gimnáziummal s az ugrók, birkózók és az ökölvívók gyakorlóhelye volt akkor, mikor a versenyekre jelentkezőket már kiszemelték. Ezek azok a helyek, melyekben a Lukianos Anakharzisában rajzolt jelenetek lefolytak. Erre az időre esik az *Echocsarnok* és a stadion földalatti bejáratának a kiépítése is. Erre az időre esik végül az iUtisz legkisebb templomának, a *Metroón-nak* átépítése. Ez eredetileg az istenanyának, *Rhea Kybele*-nek volt a temploma, de később a római császárok szobraikat állították föl benne.

Ami a makedón korszakban emelt szoborműveket illeti, számuk igen jelentékeny, jellegük azonban erősen megmutatja azt a nagy átalakulást, melyen a görög szellem a politikai önállóság elvesztése óta átment. Azon a helyen, ahol egykor a görög vallásos áhítat a szív legszebb érzéseit iparkodott önzetlenül kifejezni, ott most a hatalomra jutott ember felé való hajlongást, a hizelkedés törtetését látjuk. Az Elisbeliek Fülöpnek, Nagy Sándornak, Szeleukosznak s Antigonosznak, a bizánciak Demetriosznak állítottak szobrokat. Elis és Hellász népének járom alá hajtóit koszorúzzák!

A római uralom a köztársaság alatt a győztes ridegségével nyomott el mindent, ami nem volt római s ezt Olimpia is megérezte. A rómaiak előtt egyformán gyanús volt a népgyűlésés is, meg az istenek ünnepeire való gyülekezés is. A császárok azonban már gyümölcsötvetni óhajtván a görög műveltséget, keresték a velük való érintkezést. Olimpiában az ünnepek védői gyanánt léptek fel s ott több építkezést is végeztek. Atépítették a *Prytaneiont* és homlokzatul díszes oszlopos csarnokot emeltek eléje, a stadionhoz vezető földalatti bejárat is ilyen oszlopos kaput nyert, a tanácsházat is oszlopos udvarral díszítették s a gimnáziumot és a palesztrát közös oszlopos bejáróval kötötték össze. Néro császár az Utisz délkeleti részén pedig pompás villát építtetett magának. Olimpia vízhiányán szintén

a római korszakban segítette *Heródes Attikus*z, gazdag athéni polgár. Az *Alpheiosz* folyónak egyik mellékvölgyéből három kilométer hosszú vízvezetékkel szállította a vizet Olimpia területére és a vízvezeték befejezéséül hatalmas csarnokot emeltetett, az *Exedrát*. A római császárok is állítottak önmaguknak szobrokat, így *Augusztus*nak, *Hadrianus*nak és *Trajanus*nak a szobrai *Zeusz* templomában állottak. Ez és még több más díszítés is egyidőre ugyan ismét virágzásba hozta Olimpiát, de azt is mutatja, hogy a görög ünnepek többé már nem a görög vallásos áhítatnak, nem a görög nemzeti önrzetnek az örömunnepei.

Ez a *másodvirágzás* különben csak a Kr. u. első és második században tartott, a harmadik századnak háborúi már elzárták a vidéktől Olimpiát s nagy visszaesést okoztak. Az ünnepeket ugyan egész 396-ig megtartották, de *Theodoziusz császár* ekkor, mint *pogány ünnepeket*, *betiltotta*, harminc évvel később pedig II. *Theodoziusz* az olimpiai templomot, mint a pogányság fészket, *felgyújtatta*. Közben *Alarich* gótjai is betörték a Peloponneszba s Olimpiát kirabolták és feldúlták. A leégett *Zeusz*-templom falait az 522-iki, majd az 551-iki nagy földrengések döntötték le. Az építkezésre alkalmas romok azután települöket csábítottak erre a helyre és Olimpia helyén csakhamar szegényes falu keletkezett. A gótok elvonulása után keresztény pásztornépek ütötték tanyát a romok között. A hetedik századtól kezdve azonban, mikor a Peloponneszra az első szláv törzsek benyomultak, egészen a 13. századig nincsenek adataink a félsziget sorsáról, annál kevésbbé Olimpiáról. Az bizonyos csak, hogy ezen idő alatt még a régi görög helynevek is teljesen eltűntek annyira, hogy mikor *Konstantinápoly* elfoglalása után a frank lovagok elszakadtak a hódító hadserégtől és bementek a félszigetre, azt a régi Peloponnesz név helyett már *Morea* néven osztották fel maguk között és az olimpiai síkságot *Serviana* néven említik. A 14. és a 15. századokban azután a népvándorlás özöne árasztotta el *Moreát* is és *Elis* vidékén albán törzsek telepedtek le. A természet megelégelte az emberek rom-

bolását és maga vette hatalmába az egykori szent ligetet s rája borította a feledés békességes leplét. A Kladeosz-pataknak tavaszi rohanó hullámai alámosták s elpusztították a védő töltéseket. Az Alpheiosz áradásai elnyelték a hippodromoszt, azután iszappal és földréteggel borították el az egész területet. Az ásatások idejében már 4—6 méter vastag törmelék, kavicshulladék és régi humus-réteg feküdt rajta.

*

*

*

Olimpiát megölte az emberek bűne s eltemette a természet gondoskodása, hogy majd ha szelleme visszatér, akkor felbonthassák a sirt, hogy az eltemetett romok tanúságot tehessenek az emberi művelődésre gyakorolt erejéről. Ez a szellem, mely Olimpiában virágzott, az igaz, nemes és szép után való rajongó vágy, mint isteni szikra nem halt meg, hanem mint ahogy Ovidius, római költő az emberiség korairól szóló Metamorfózis-ában írja, hogy a vaskorszak beálltával *Astea virgo* szomorúan elhagyta a durva földet, úgy ez is jobb időkre, egy új fordulatra várva elröppent, hogy ha szükség lesz reája, ismét visszatérhessen. A reneszánsz kora megérezte ezt a szükségletet s mohón kezdte a szellem letéteményeseit felkeresni. Az ó-görög írók tanulmányozására adta magát és különösen Pindarosz ódaköltő és Pausanias útleíró nyomain elindult Olimpiát felkeresni. Háromszáz évig tartó hosszas tervezgetések, tanulmányok és tárgyalások után Németországé az érdem, hogy nagy fiának, *Curtius* Ernőnek fáradhatatlan agitációja és személyes munkája után önzetlen áldozatkészségével Olimpiának kétezer éves sírját felkutatta, feltárta és a romjaiban is felbecsülhetetlen művelődéstörténeti kincseket a világ köz-kincsévé tette.

A MODERN OLIMPIAI JÁTÉKOK TÖRTÉNETE.

Írta: Szabó Béla.

Öt egymásbafonódó színes karika a Nemzetközi Olimpiai Bizottság jelvénye. Az öt színes karika az öt világrészt jelenti és az egymásbafonódás a népek egymásrautaltságát, a közös erőt, a közös cél iránti munkálkodást jelképezik. Ha valami, úgy a sport valóban nemzetközi és ha valamit a nemzetköziség tett erőssé, jelentőssé, nagygyá, akkor a sport az. Az egyes országok sportja soha nem fejlődhetett volna olyan senki által sem remélt hatalmassá, mint amilyen ma, ha az egyes országok csak elszigetelten hódoltak volna a sportnak és csak nemzeti sportjaikat kultiválták volna. A testi erő nevelésénél és a fiatalság sport-készségének felkeltésénél mindjobban elterjedt a más országokból behozott sportág, a sportolás terén is bő tanulási lehetőség kínálkozott az erős ország sportolói-tól és ezek létesítettek kapcsolatot a különböző ország-beli sportolók között; így fonódott egyik ország sportja a másikba, egyik világrész sportja a másikkal, mint a nemzetközi olimpiai jelvény, az öt egymásbafonódó színes karika. Az olimpiai eszme soha nem remélt magasságba lendítette a sportot, ezzel a sportbarátságot és a sportok nemzetköziségét.

A francia-porosz háború a gloire megtépázásával és Franciaország legyőzetésével ért véget és a császár tábornokai által a franciákra kényszerített béke megfosztotta Franciaországot attól, hogy állandó hadsereget tarthasson. Előrelátó francia hazafiak sokat töprengtek, hogy a katonai szolgálat helyett most már

a hadseregnélküliség esztendeiben mivel foglalkoztassák a fiatalságot, mivel erősítsék testüket, fejlesszék a hanyatlásnak indult népben a fegyelem iránti érzéket. A hetvenes évek végzetes eseményei után ezek a honfiak Franciaországban két egyesületet alapítottak. *Ligua nationale de l'éducation physique*, a testi nevelés nemzeti ligája volt az egyik egyesület neve, a másiké pedig *Union des Sociétés françaises des sports athlétiques*, az atlétikai sportok francia egyleteinek szövetsége. Ezek az egyesületek gyors egymásutánban hívták össze vitaulésekre a pedagógusokat, a tábornokokat és mozgalmukba belekapcsolták a politikusokat is. Tanácskoztak, gyűléseztek, kimondott program nélkül, csak a célt tudták: a fiatalság modernebb nevelése lebegett a szemük előtt. Azon törték a fejüket, melyik mód volna a legalkalmasabb a cél elérésére, a hatalmasan előrelendülő világban milyen modern eszközökkel lehetne a legerősebb generációt nevelni. Nagyon sok eszme vetődött fel, minden javaslat alaposan megtárgyaltak és e tanácskozások során merült fel a sportoknak szélesebb körben való terjesztése is. Ezeknek a nagy cél érdekében fáradozó francia hazafiaknak a figyelmét — noha el voltak telve a győző poroszok elleni gyűlölettel, — nem kerülték el a német tornászegyesületek hatalmas sikerei.

*

*

*

Vagy két évtizeddel a francia-porosz háború előtt a különböző országbeli tudósok vállvetve munkálkodtak azon, hogy Görögországban feltárják az antik hellén kultúra emlékeit. A nagysikerű görögországi ásatások napvilágra hozták az addig csak Írásból ismert Olympia romjait is. A pedagógusok kétszeresen felfigyeltek a német *Ziller*, majd utána *Curtius* sikeres ásatásaira és mind többet foglalkoztak a hellén nevelési módszerrel. Németországban ebben az időben rohamléptekkel haladt előre a hallatlan fegyelmet teremtő torna. *Guts Muths*, a német torna legnagyobb szervezője volt az első, aki az olimpiai játékok föllevenítését mint nevelő eszközt legerősebben példaként

állította a pedagógusok elé. *Guts Muths* azonban csak német szempontból nézte a dolgot, ő még nem gondolt arra, hogy nemzetközi versenyek formájában kellene másfélezeréves álmából életrekelteni a dicső olimpiai játékokat. 1859-ben *Zappas Evangelis*, egy lelkes görög hazafi, Athénben már rendezett olimpiai játékokat és az volt a terve, hogy ezeket majd szabályos időközökben, négyévenként, újból és újból megrendezi. A kezdet azonban gyenge volt és a folytatás egészen elmaradt.

Guts Muths és a többi német tornavezetők munkáját ugyanolyan figyelemmel kísérték Franciaországban, mint ahogy a görög ásatásokat. A nyolcvanas évek végén báró *Coubertin Péter*, egy fiatal, de rendkívül ambiciózus francia tudós, aki különösen az ógörög kultúrával foglalkozott, barátai körében fölvetette azt az ötletet, hogy mozgalmat kellene indítani az olimpiai játékok felelevenítése érdekében és a legnagyobb sikert azzal lehetne elérni, ha ezekre a versenyekre meghívják a világ minden kulturnemzetét. *Coubertin* előtt is többen foglalkoztak már az olimpiai játékok felélesztésének problémájával, de elvitathatatlanul az övé az érdem azért, hogy ő fáradságot és költséget nem kiméivé, igyekezett tervét minél szebben és eredményesebben meg is valósítani. *Coubertin* báró előbb még csak közelebbi barátai előtt mutatott rá arra, hogy ha sikerrel járna az olimpiai játékoknak minden ország részvételével való felelevenítése, ez nemcsak a nemzetek egymás iránti barát-

Báró *Pierre de Coubertin*.

fcágát növelné, de előmozdítaná a sport fejlődését is, amely pedig az ő és baráti felfogása szerint a modern tudományokra törekvő ifjúság nevelésének egyik elengedhetetlen kelléke.

Amikor Coubertin látta, hogy a francia pedagógusok körében tervét kedvezően fogadják, neki-vágott a világnak és megkezdte propagandautját. A fiatal francia tudós mindenekelőtt Londonba utazott, ahol egy modern gondolkodású lelkész barátját, *Thomas Arnoldot* kereste fel, aki a cambridgei egyetemen volt

Olimpia mezeje, ahol Curtius sikerrel ásatott.

tanár. Coubertin báró Angliában nevelkedett és a lelkész éveken keresztül iskolatársa volt. Együtt folytattak tudományos búvárkodást és sokat foglalkoztak a görög irodalommal is. Az angol lelkész is hive volt a sportnak, az ifjúság testi nevelését ugyanolyan fontosságúnak tartotta, mint a lelki nevelést és ő is azt a görög nevelési elvet vallotta, hogy a testi és lelki nevelés harmóniája növeli az ifjúság erkölcsi érzékét. Coubertin részletesen föltárta tervét a cambridgei lelkésznek és örömmel hallotta, hogy a terv barátjának is tetszik. Thomas Arnold véleménye megerősítette

Coubertin bárót abban a meggyőződésében, hogy helyes utón jár. Barátjától elválva, Svédországba, azután Dániába, Norvégiába utazott és mindenütt híveket keresett, akiket sorra megnyert az olimpiai játékok felelevenítése eszméjének.

Coubertin báró propagandájában fordulópontot jelent azután a Sorbonne egyetemen tartott felolvasása. 1892 november 25-én a külföldi utazásairól visszatért Coubertin báró „Renaissance Olympique” címmel előadást hirdetett a Sorbonne egyetemen és ez a nap

Olimpia romjai az ásítás után.

a modern olimpiai játékok megeremtésének a kiinduló pontja. Coubertin részletesen beszámolt előadásában terveiről, elmondta, hogy merre járt külföldön, mindenütt milyen megértéssel találkozott.

— Meg kell valósítani ezt a tervet, életre kell kelteni az 1600 év óta szünetelő olimpiai játékokat, mert erre szüksége van a világnak. Nyíltan kijelentem, hogy számos, a középkorból ránk maradt erkölcsi hiba láttára is rendíthetetlenül hiszek a fizikai gyakorlatok erkölcsi erejében és értékében. A jellem ereje pedig, azt hiszem, összefügg az izom erejével.

Akik végighallgatták Coubertin előadását, azok mind hívei is voltak a fanatikus meggyőződéssel agitáló francia tudósnak. Nem ment azonban minden olyan simán, mint gondolták. A nemzetközi sportversenyek rendezése azokban a körökben, ahol mindent a politika szemüvegén át néztek, nem talált kedvező fogadtatásra. Akadályok merültek fel, húzódoztak attól, hogy a nemzeti sportversenyeket feladva, most már nemzetközi vetélkedéseket is rendezzenek. Ezek a nemzeti féltékenykedések történelmi féltékenységből eredtek, — mondja e kor egyik történetirója. Nemcsak ilyen nacionalista féltékenykedések voltak azonban, hanem különböző sportok művelői is féltékenykedtek egymásra. A sportnak úgyszólván semmiféle szervezete nem volt még abban az időben, a tornász nem is akart tudni más sportról, mint a tornáról, az evezős nem ismerte élsportolónak az atlétát, vagy a vívó a kerékpárost.

Coubertin báró azonban keresztülverekedte magát az eléje tornyosuló akadályokon. Ahol nem volt *elég* az ő kivételesen szuggesztív ereje és meggyőződéseteli érvelése, ott igénybe vette kiváló összeköttetései is. Mindenütt talált befolyásos barátokra és munkálkodásának betetőzéséül Parisba egy nemzetközi olimpiai konferenciát hívott össze. 1894 június 16-ra hívták egybe Parisba azt a nemzetközi kongresszust, amely hivatva volt dönteni, megvalósítsák-e Coubertin báró tervét és valóban megrendezzék-e a *nemzetközi* olimpiai játékokat. Coubertin itt döntő győzelmet aratott. Amikor 1894 június 16-án a Sorbonne egyetemen *Courcel* báró megnyitotta a kongresszust, melegen üdvözölte az angol, amerikai, svéd, spanyol, olasz, belga, magyar és orosz megbízottakat, valamint Görögország követét, aki a görög ásatások legújabb eredményeinek örvendetes hírét hozta. Más országokból — még Ausztráliából is — ahonnan nem küldtek delegátusokat, levélben jelentették be, hogy már előre is hozzájárulnak az olimpiai játékoknak nemzetközi alapon való felelevenítéséhez. Egy hétig tartott ez a kongresszus, amelyen végül elhatározták, hogy minden eszköz

igénybevételével törekednek a modern olimpiai játékok megvalósítására, mert az eszmét nemesnek látják és hisznek a görög nevelési módszer jövőjében.

„A testnevelés ápolása, fejlesztése érdekében és a népek ilyen irányú barátságos érintkezésének előmozdítása végett minden négy évben a hellén Olympia mintájára nagy játékokat rendeznek, amelyre minden kultúrnépet meghívunk.”

Így hangzik az 1894. évi párisi kongresszus nevezetes alapokmánya. Mindjárt pontokba is foglalta ez a kongresszus a nemzetközi olimpiai játékok célját.

1. A nemzetközi kongresszus és az egye? országok erkölcsi érdeke, hogy az olimpiai játékok modern formában ugyan, de a régi formák lehető betartásával nemzetközi alapon életre hívassanak.

2. Minden ország sportegyesületét fel kell hívni a részvételre, még pedig úgy, hogy minden ország csak a saját állampolgáraival képviseltetheti magát. Az olimpiai játékok előtt, amelyeket különben minden négy évben ünnepelnek, az egyes országok próba-, előversenyeket rendezzenek, hogy az országot csak legjobbjai képviselhessék a nemzetközi olimpiai játékokon.

3. A különböző sportágak közül a nemzetközi olimpiai játékokon a következők szerepelnek:

a) a tulajdonképeni atlétikai sportok (ugrás, futás, diszkoszvetés, súlyemelés, stb.);

b) a vízisportok (vitorlázás, evezés, úszás);

c) korcsolyázás, vívás, birkózás és ökölvívás, lóspport, céllövés, torna, kerékpár.

4. A vívás kivételével csak műkedvelő (amatőr) indulhat az olimpiai versenyeken; akiknek pedig a sport hivatásuk (professzionalisták), azok a versenyeken nem vehetnek részt.

A jegyzőkönyv amatőrparagrafusá így hangzik: Kizáratnak a versenyekből mindazok, akik a sportot hivatásszerűen űzik, illetve, akik a sportolásért pénzdíjat fogadnak el, vagy a múltban elfogadtak. Éppen ezért a nemzetközi olimpiai játékokon sohasem szabad pénzdíjat kifizetni, csak tiszteletdíjat;

5. az olimpiai játékok rendezését vállaló bizottságnak joga van kizárni azt a versenyzőt a játékokon való részvételből, aki valaha is az olimpiai eszme, illetve a modern olimpiai játékok eszméje ellen cselekedett;

6. az atlétikai sportok résztvevői részére egy főbajnokságot kell rendezni pentathlon név alatt.

A kongresszus utolsó feladata volt végül, miután már elhatározták, hogy föllevenítik az olimpiai játékokat, dönteni a hely kérdéséről is. A választás nem volt nehéz. A régi Hellas megszentelt földjéből kelt új életre a modern Olimpia, erkölcsi erőt és világraszóló propagandát jelentett tehát, hogy a nagyszerű ásatások színhelyén, Görögországban rendezzék meg az első olimpiai versenyt. Egyhangúlag határozták el, hogy az első modern olimpia Görögországban lesz, de ugyancsak egyhangúlag hozzájárultak mindjárt ahhoz is, hogy Coubertin báró érdemei elismeréséül a következő olimpiai játékok megrendezésével Franciaországot bízzák meg.

*

A párisi konferencia bezáródása után újult erővel fogtak hozzá mindenféle az olimpiai eszme további propagálásához és a modern olimpia megrendezésének minél sikeresebb előkészítéséhez.

Görögország delegátusa, *Bihelas* Parisból visszatérve Athénba, beszámolt a dolgokról és örömmel közölte, hogy Görögországot bízták meg az első olimpiai játékok megrendezésével. Mindjárt bizottságot alakítottak, amelynek feladata volt a versenyeket előkészíteni. Görögország éppen akkor nehéz helyzetben volt és már az előzetes rendezési munkálatok elvégzése is sok nehézségbe ütközött. A kormány nyíltan megmondotta, hogy az államkassza üres és ilyen ünnepekre, fakadjanak azok bármilyen nemes lélekből is, az államnak nincs pénze. A görög nép azonban már fel volt tüzelve az Olimpia iránt és Coubertin báró athéni látogatása az eszme görög ellenségeit is háttérbe szorította. Amire nem vállalkozott a görög

állam, azt megvalósította a görög nép; a trónörökös elvállalta a rendezőbizottság elnökségét és igyekezett is a pénzügyi nehézségeket megoldani. Felhívást bocsájtottak ki a világ minden részében élő görögökhöz, hogy adakozzanak a nemes célra. Kifejezetten hangsúlyozta a felhívás, hogy csak görögöktől fogadnak el adományokat és néhány hét alatt 332.756 drachma gyűlt össze, ami egyenlő volt ugyanannyi francia frankkal. Ez a siker felülmúlta a várákozást, mert közadakozásból mindössze 150.000 drachmára számítottak. A propaganda és előkészítő munkára tehát volt már pénz bőven.

Most már össze kellett állítani a versenyek programját és széjj elküldeni a világ minden részébe. Ugyanakkor ki kellett választani a versenyek színhelyét is. A stadion romokban hevert, amint az ásatási munkák során napvilágra került egy-egy rész a régi ünnepi játékokat magábafogadó építményből.

Romhalmaz volt mindenütt, kőtörmelékek tömege, benőve fűvel, gazzal. *Metaxas* mérnök terveket dolgozott ki a panathenaei stadion újjáépítésére, a tervek meg is nyerték az intéző körök tetszését, de azoknak végrehajtásához kétszázezer drachmára lett volna szükség. Már-már csüggedni kezdtek Athénben, hogy a pénztelenség megöli a sok szép tervet, amikor váratlan szerencse érte a rendezőbizottságot. Egy Alexandriában élő görög kereskedő, *Averoff György*, meghatva az eszme szentségétől és a terv szépségétől, valamint nemzeti érzéstől is sugallva, magára vállalta a stadion legdíszesebb újjáépítési költségeinek viselését. Egy millió drachmát áldozott

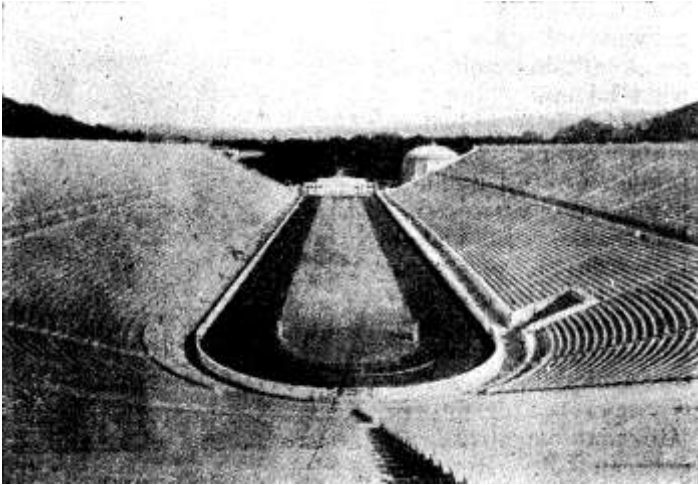

Averoff

György.

ez a nemesszívű görög a panathenaei stadion felépítésére.

A stadion ügye tehát rendben volt. Más építkezések is szükségessé váltak azonban. Fedett kerékpárpályát, céllövő házat akartak emelni, de Averoffnak nem akadt még megközelítően sem méltó bőkezű társa. Az állam végül mégis fölajánlotta a maga segítségét. Elengedte a belépődíjak adóját és megengedte, hogy

Az athéni stadion.

olimpiai emlékbélyegeket bocsássanak ki, amelyből azután bőven fedezhették a szükséges további építkezések költségeit.

Minden szépen haladt előre, a világ minden részében készülődtek az 1896 tavaszára tervezett olimpiai játékokra. Averoff nagylelkű adománya már rég üzemben kívül helyezett márványbányát nyitott meg, a munkások százai dolgoztak, hogy a stadion régi szépségében megújnodva fogadhassa majd magába a világ minden részéből Athénba érkezőket. A tervek szerint el is készült a stadion 35,000 márvány üléssel,

az állóhelyekkel együtt pedig 60.000 néző befogadására. *Pentalikon* bányáiból termelték ki a fényes márványt és illesztették össze mind magasabbra. A körben futó márványsorok gyönyörű látványt nyújtották. A legszebb helyen, a görbület szédítően magas tetején, ahonnan a legszebb a kilátás, mintegy az egésznek koronájaként, odaépítették a dór oszlopcsarnokot,

A stadion építési munkálataival párhuzamosan készült el a görög rendezőbizottság a maga előkészítő munkájával. A rendezőbizottság főtitkári tisztségét *Philimon*, Athén város volt polgármestere vállalta, aki kifejezetten azért mondott le a polgármesterségről, hogy ezt a nemzeti szempontból sokkal szebb és dicsőbb munkát elvégezhesse. A versenyek beosztásának idején megérkezett Athénbe Coubertin báró, egy francia akadémikus, *M. Bréal* társaságában. Az akadémikusnak olyan kívánsága volt, amelyet a görögök örömmel fogadtak el. Bréal a marathoni futás felelevenítését ajánlotta és amikor tervét elfogadták, a marathoni futás győztesének egy remek aranyserleget ajánlott fel tiszteletdíjúl.

— Aristion dicső athéni harcos hősiességére emlékeztessen ez a serleg, — mondta Bréal — aki Marathontól futva hozta hírül Athénba a perzsák vereségét és aki csak ennyit mondott: győztünk, azután a boldogságtól és talán a fáradtságtól is, mosolygó arccal holtan bukott az ut porába. Aristion emlékét örökítsük meg a marathoni futás felelevenítésével és legyen az olimpiai játékok között mindig egy olyan hosszú futóverseny, mint amilyen hosszú a távolság Marathontól Athénig.

Szünni nem akaró ünnepléssel fogadták Bréal tervét. Ő mindjárt át is adta a magával hozott aranyserleget a görög trónörökösnek.

— Vajha fordulópont és határkö lenne ez a szép nap az emberiség művelődéstörténetében, — mondta még a francia akadémikus — és az olimpiai játékok a bennük rejlő etikai, társadalmi és politikai jelentőségüknél fogva az európai egyesült államok kiindulási pontját alkotnák, mint az örök béke szimbólumát.

Magyarország az első perctől kezdve részt vett az olimpiai játékok előkészítő munkálataiban és a magyar versenyzők mindvégig lelkesen kivették részüket a nemes küzdelmekből. Magyarország első delegátusa 1894-ben *dr. Kemény Ferenc* főreáliskolai igazgató volt, aki már abban az időben foglalkozott a testi kultúra kérdésével, mint általános pedagógiai problémával. Kemény Ferenc Parisból visszatérve, jelentést tett a kultuszminiszternek Coubertin báró terveiről és a párisi kongresszusról. Ettől kezdve állandó összeköttetésben volt részint Coubertin báróval, részint pedig az athéni rendezőbizottsággal. A magyar olimpiai bizottság elnöke *Berzeviczy Albert* kultuszminiszter lett, a titkári tisztséget pedig Kemény Ferenc töltötte be. Minden haladt Magyarországon is az előre megállapított terv szerint. 1896 február hatodikán *Berzeviczy Albert* kultuszminiszter értekezletre hívta meg a bizottság tagjait és a vezető sportférfiakat. Közölte, hogy az athéni olimpiai játékok költségeihez az állam ezer forinttal járul hozzá, mely elegendő három versenyző kiküldetési költségeinek a fedezésére. Ugyanakkor bejelentette a Magyar Atlétikai Club, hogy egy versenyzőt saját költségén hajlandó Athénbe küldeni. A Budapesti Torna Club száz-száz forint hozzájárulást ad *Réthy Menotti* és *Kellner Gyula* kiküldetési költségeihez.

A magyar atléták szorgalmasan készültek, hogy az első világversenyen méltóan szerepelhessenek. Március nyolcadikára és kilencedikére tűzték ki a próbaversenyek idejét. Az atléták az Orczy-kertben, az úszók a Rudas-fürdőben versenyeztek és *Kellner Gyula* a cinkotai országúton készült az olimpiász marathoni futóversenyére. Ugyanakkor a Nemzeti Torna Egylet Szentkirályi-utcai tornacsarnokában tartották meg a torna és súlyemelő próbaversenyeket.

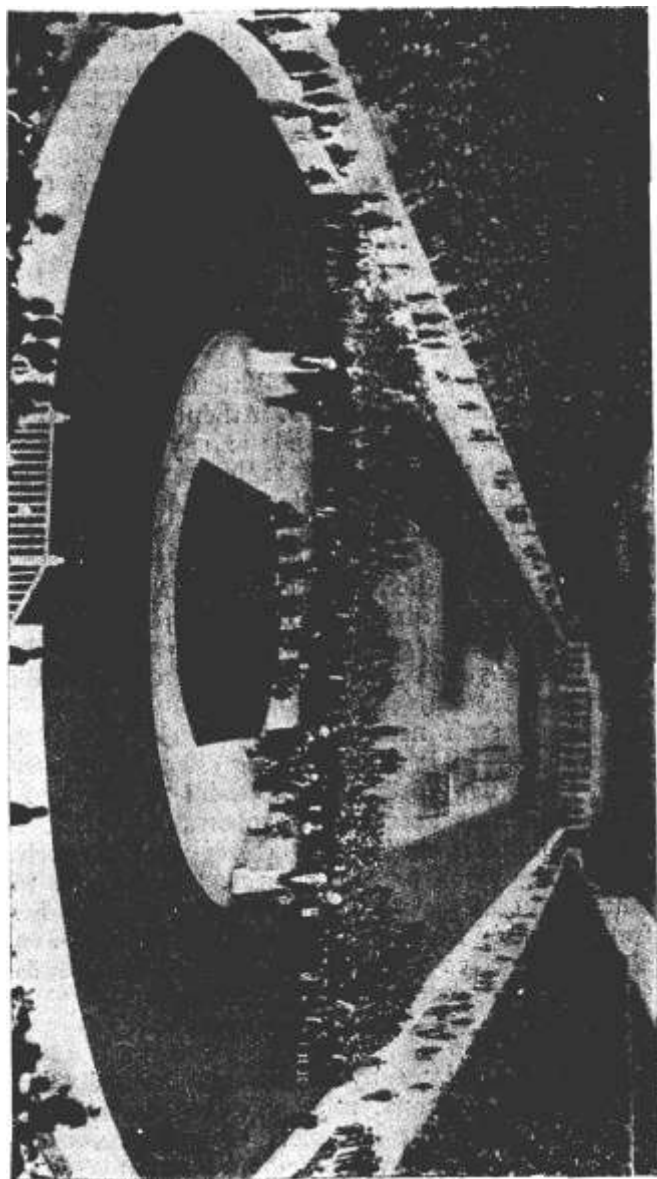
Ezek a próbaversenyek vasárnap és hétfőn voltak, kedden pedig összeült a rendezőbizottság, amely elhatározta, hogy *Hajós Alfrédot* az úszóversenyekre, *Kellner Gyulát* a marathoni futásra, *Dani Nándort* és *Szokoly Alajost* az atlétikai versenyekre, *Kokas Gyulát*

és *Wein* Dezsőt a tornaversenyekre küldi ki az állam költségén. Ezenfelül a MAC *Záborszky* István, *Manno* Leonidas, *Zachár* István, *Réthy* Pál, az MTK *Malcsiner* Gyula, az NTE pedig *Topavicza* Momcsillo kiküldését jelentette be. Amikor azonban a végleges kiküldésekre került a sor, dr. *Kemény* Ferenc, *Iszer* Károly és *Oherolly* Károly vezetése mellett *Dani* Nándor, *Szokoly* Alajos, *Manno* Leonidas, *Kertész* K. Róbert, *Wein* Dezső, *Kokas* Gyula, *Kellner* Gyula, *Hajós* Alfréd és *Topavicza* Momcsillo utaztak el Athénbe. Ők voltak az ekő modern olimpiászon Magyarország testi kultúrájának a képviselői.

A kis magyar csapatot kitüntető szeretettel fogadták a görög fővárosban. Athénben mindannyian szalmakalapot vettünk, — írja az egyik magyar tudósító — amelynek kék-fehér szalagja volt; ez a görög nemzeti szín és ebbe az ártatlan ötletbe egész Athén beleszeretett. Mindenütt ünnepelték a magyarokat, akik példásan viselkedtek és tényleg rá is szolgáltak a szeretetre. A stadion ünnepélyes megnyitása 1896 március 25-re volt kitűzve. Előző nap leleplezték a stadion tulajdonképeni megteremtőjének, az egy millió drachmát adományozó *Averoff*nak a stadion előtt felállított szobrát.

— *Averoff* nem mert eljönni erre a gyönyörű ünnepségre — írja a *Sport Világ* akkori tudósítása — mert félt a nagy örömtől. Az athéni filharmóniai társaság helyezett koszorút a szoborra és utána, noha a világ minden részéből egybesereglettek a sportolók, csak a magyarok tettek koszorút. Kék-fehér és piros-fehér-zöld szalagja volt a koszorúnak. *Kemény* Ferenc francia beszéd kíséretében tette le a koszorút és ennek olyan hatása volt, hogy a magyarok melletti örömtombolásnak nem akart vége szakadni.

A másnapi megnyitón ott volt az egész királyi család, őriási pompa, minden ország zászlója az árbocokon. Fanfarkok, harsonák jelezték a versenyzők felvonulását. A márvány-stadion csodálatos látványt

nyújtott. Pentelikon bányáinak márványát majdnem teljesen kitermelték, hogy a remek stadiont újjáépítsék. A küzdőtér a mai viszonyoknak megfelelően talán kifogásolható, de az akkori időket tekintve, jobbat el sem lehetett képzelni. A trónörökös felhívására a görög király lendületes szavakban méltatta az olimpiai játékok életrekeltésének jelentőségét és amikor befejezte szavait, felkérte az öttagú versenybírósságot, hogy nyissák meg a versenyek sorozatát.

Az öttagú versenybírószágban *Magyarországot dr. Kemény Ferenc képviselte*, a görögöket *C. Manos*, Franciaországot *Favens*, Anglia képviselője *R. Finnis* Németországé pedig *dr. W. GehTiardt* volt. A százméteres síkfutással kezdődtek meg az olimpiai játékok. Huszonegy futó állt starthoz az első versenyben, még pedig három csoportra osztva. A huszonegy futó között ott volt a magyar sport képviselője, *Szokoly Alajos* is, aki tehát a legelső magyar atléta volt, aki olimpiai versenyben Magyarországot reprezentálta. Szokoly Alajos meg is felelt a várakozásnak, mert az amerikai *Bürke* és a német *Hofmann* mögött harmadik lett. Az athéni olimpiászon a legnagyobb sikert a magyar versenyzők közül *Hajós Alfréd* érte el, mert az alig tizenhétéztendős fiatal diák pompásan versenyezve megnyerte a százméteres gyorsúszás olimpiai bajnokságát és alig egy óra múlva első lett az ezerkétszázméteres úszásban is. Hajós Alfréd bajnoki győzelme után húzták fel először a diadalmi árbocra Magyarországot lobogóját. *Dani Nándor* a nyolcszázméteres síkfutásban lett második, *Szokoly Alajos* a száztíz méteres gátfutásban is a harmadik helyet foglalta el és *Kellner Gyula* két görög futó után minden ország futóját megelőzve, harmadik lett a marat honi futásban.

György görög trónörökös különben mindenütt ott volt és Hajós Alfréd győzelme után maga húzta fel az árbocra a piros-fehér-zöld zászlót.

Az atlétikai versenyek utolsó napján, március huszonkilencedikén került sorra a marathoni futás. Bréal kétségtelenül a legértékesebb ötletet vetette fel a marathoni futás föllevenítésével, mert a legizga-

tottabban ezt a versenyt várták. Az atlétikai versenyeken az amerikai atléták domináltak és főként a görögök csalódtak, mert sok olyan versenyben maradtak alul, amelynek megnyerését különben biztosra vették.

A görögök minden bizalma most már csak a marathoni futásban volt és^mindent fölajánlottak a

Az olimpiai eszme vezeterei 1896-ban Athénben. Az asztalnál ül bal-szélen báró Pierre de Coubertin, mellette Philemon, Athén volt pol gármestere, mögötte jobbra áll dr. Kemény Ferenc magyar delegátus, a szélén Balek ezredes, a svédek megbízottja.

görög atlétáknak, csak nyerjék meg ezt a versenyt. Averoff, aki nemeslelkűen egy millió drachmát adott már egyszer, a leányát ajánlotta fel a marathoni futás győztesének egy millió drachma hozománnyal, ha a marathoni győztese keresztény vallású. Egy görög orvos, dr. Teoflaxos, egy nagy hordó többszázéves aszubbokkal jelent meg a stadionban, hogy a marathoni futás győztesének adja, ha az görög. Egy athéni szabómester levelet küldött a trónörökösnek, amelyben megírta, hogy egész életén át ellátja ingyen ruhával

a marathoni futás győztesét, ha a versenyt görög atléta nyeri. Egy borbély ingyen borotválkozást egy életre, egy csokoládégyáros töménytelen sok csokoládét ajánlott fel és az egyszerű, görög nép is kivette a részét, mert báránykákat, de teheneket is hoztak magukkal Athénba, hogy a marathoni futás győztesének adják azt át.

Hetvenezer ember gyűlt össze a marathoni futás napján a stadionban. Marathonból délután egy óraker indították el a futókat és a közönség egyáltalán nem mutatott érdeklődést a közben a stadionban folyó versenyek iránt. A francia *Lermusieux*, az ausztráliai *Flach* és az amerikai *Black* mindjárt a start után előretörték és mögöttük futott a görög *Louis*, aki jól ismerte az utvonalat. Hagyta is az idegeneket a maguk gyors tempójában, ő pedig időnként meg-megpihenve, egy-egy pohár bort ivott, azután futott a maga módján tovább. Először *Black* adta fel, aki nem bírta a magyar futó, *Kellner Gyula* tempóját és a szó szoros értelmében az árokba dült tizenöt kilométer után. Huszonnégy kilométernél *Fiaek* és *Lermusieux* is feladták a versenyt. *Louis* harminchét kilométernél az élre tört és egetverő éljenzés közben, lovasbandérium között futott be elsőnek a stadionba. Azt az ünneplést, azt az örömjongást és ordítást, amelynek színhelye a stadion volt, nem tudják a jelenvoltak sem hüen leírni. Ismeretlen emberek, soha nem látott görögök borultak egymás nyakába attól a boldogságtól, hogy görög zászlót húztak fel a stadion árbocára. Aki csak tehetett, a támolygó *Louishoz* férközött, akit az ajándékok tömegével halmoztak el. A görög huszártiszt, *Louis* megnyerte *Bréal* aranyserlegét, kapott huszonötezer drachma nemzeti ajándékot, sok aranyórát, cigaretta-tárcát, megkapta a hordó aszúbort, három kecskét, a borbély, a csokoládégyáros és a szabó is beváltotta ígését. Athén városa egy évig vendégül látta, csak *Averoff* nagylelkű adományára nem volt már szükség: *Spyros Louis* nős ember volt már és két gyermek atyja. *Louis* után két perccel megérkezett a második futó, aki szintén görög volt, *Vassillakos*, sőt a harmadiknak

is egy görög atléta érkezett be, *Pelokas*, akiről azonban kiderült, hogy csalt. Pelokas, aki marathoni születésű gazdász, jól ismerte a járást, tudta, hogy hol vannak rövidebb dűlőutak, szépen hátul maradt legutolsónak, az egyik kis ligetnél egy kocsi várta, felült rá és az erdőn keresztülhajtvá, Kellner Gyula elé került. Amikor megállapították Pelokas csalását, azonnal diszkvalifikálták, mindenki megvetésében volt része, végig kellett szenvednie társai elfordulását és azt, hogy letépik róla a kék-fehér színű inget. Kellner Gyulát jelentették ki harmadiknak, aki György hercegtől az olympiai érmen felül még egy aranyórát kapott ajándékba.

Az athéni olimpiai játékok óriási sikert arattak. Amikor hazatértek az athéni versenyeken jelen voltak, nem győztek eleget beszélni a sikerekről, a versenyek érdekességéről és arról, hogy Görögország lakossága milyen óriási érdeklődéssel kísérte az olimpiai játékokat. Még Amerikából is jöttek idegenek Athénbe, ahol az olimpiai versenyek idején több mint tizenötezer idegen gyűlt össze.

A következő évben, 1897 július huszonharmadikán, Havreban volt a második nemzetközi olimpiai kongresszus. Ezen a kongresszuson Magyarországot ismét *dr. Kemény* Ferenc képviselte. Coubertin báró, a nagyszerű olimpiai játékok főlelevenítője, örömmel számolt be az athéni eseményekről.

— Azt hiszem, mindenkinek a véleményét nyilvánítom akkor, amikor kijelentem, — mondta — hogy az olimpiai játékoknak a múlt évi módon történt felújítása beigazolta a testi nevelés *erőfejlesztő, erkölcsi* és *nemzetközi* hasznát. A nagyobb, tartós eredmények e téren is csak társulás útján érhetők el, ezért minden országban mind nagyobb egyesületekké, szövetségekké kell tömörülni, amelyek azután egymásközt nemzetközi versenyeket rendeznek. Az olimpiai játékok bizottsága legfőbb célja mellett fontos feladatának tartja azt is, hogy időközben az elméleti és gyakorlati kérdések megvitatására kongresszusokat rendezzen,

amelyek az egész mozgalomra csak üdvös hatással lehetnek.

A kezdet sikeres volt, de a második olimpiász, a párisi világvérseny már visszafejlődést mutatott. A franciák 1900-ban világhiállítást rendeztek Parisban és ennek a keretébe illesztették bele az olimpiai játékokat is, melyek nem képeztek egy szerves egészet, hanem a kiállítási ünnepegeknek mintegy kiegészítói voltak, több hónapra elnyújtva. Éppen ezért az érdeklődés is csökkent, a rendezés körül is nagyon sok hiba volt. Magyarországot újból dr. Kemény Ferenc képviselte. Az ő és Krepelka O. Béla vezetésével vettek részt a magyar versenyzők a párisi olimpiáson, amely ismét világraszóló magyar sikert jelentett. Az athéni olimpiáson még csak a görögök ismerték a diszkoszt, négy évvel később pedig Parisban már a magyar Bauer Rezső nyerte meg a diszkoszvetés olimpiai bajnokságát még pedig világrekord alatt. Gönczy

Múza Gyula.

Lajos a magasugrásban lett harmadik, Crettier Rezső és Kausér Jakab a súly dobásban, illetve a rúdugrásban foglalták el a negyedik helyet.

A harmadik olimpiász megrendezése már az Újvilágnak jutott. 1904-ben St. Louisban ugyancsak világhiállítást rendeztek és ez elég jogcím volt arra, hogy a nemzetközi olimpiai bizottság az Északamerikai Egyesült-Államokat bízta meg a harmadik olimpiai játékok megrendezésével. Az amerikai olimpiai játékokon is méltóan képviseltette magát a kis Magyarország. A nemzetközi olimpiai bizottság képviselője újból dr.

Kemény Ferenc volt, a kormány részéről *Stankovits Szilárd* vezette a magyar kiküldötteket és a kísérők között volt *Múzsa Gyula* is. Két úszó, *Halmai Zoltán* és *Kiss Géza*, valamint *Mező Béla* és *Gönczy Alajos* utaztak Amerikába. Két katonatiszt, *Mészáros Ervin* és *Békessy Béla* részvételét az olimpiai vívóversenyeken a bécsi közös hadügyminisztérium politikai okokból megghiúsította. A kis magyar expedíció Amerikában, ahol szintén zűrzavaros, dezorganizált versenyeket rendeztek, sikeresen állta meg a helyét. *Halmai Zoltán* egymaga két olimpiai bajnokságot nyert az ötven- és százyardos gyorsúszásban és hogy a másik három magyar reprezentáns nem tudott eredményesebben szerepelni, az abban' leli magyarázatát, hogy az amerikaiak úgyszólván az összes versenyekben döntő fölényben voltak.

1906-ban a görögök kieroszakolták, hogy két olimpiád között ők mindig fognak rendezni Athénban még egy olimpiai játékot. A nemzetközi olimpiai bizottság ugyan ellenezte ezt a tervet, végül azonban mégis kénytelen volt beleegyezni abba, hogy 1906-ban Athénban ismét olimpiai játékokat rendezzenek a görögök. Ezen a pán-hellén olimpiász néven ismeretes játékokon is egész sereg magyar versenyző vett részt. Két magyar győzelem szerepelt az 1906-os athéni játékok eredménylistáján. *Sztantics György* első lett a háromezerméteres gyaloglásban és a *Halmai Zoltán—Hajós Henrik—Kiss Géza—Ónody József* uszó-staféta megnyerte a négyszer kétszázötven méteres gyorsúszás olimpiai bajnokságát. *Tóth Péter* a kardvívásban harmadik lett és a könnyűsúlyú magyar birkózó bajnok, *Holubán Péter*, szintén a harmadik helyet biztosította magának.

A legközelebbi olimpiai játékokat Rómában kellett volna megrendezni. Egy évvel a kitűzött időpont előtt, 1907-ben az olaszok lemondták a megbízatást és úgyszólván utolsó pillanatban vállalkozott az angol olimpiai bizottság arra, hogy 1908-ban Londonban lebonyolítják a világversenyeget. Nem hiába a sportok szülőhazája Anglia, mert az 1908-as

olimpiai játékokon ez meg is látszott. A nagy és erős nemzet a sportban járatos eszközökkel készítette elő úgyszólván hónapok alatt a világversenyeket, amelyek az összes korábbi olimpiai versenyeket minden tekintetben felülmúlták. Ez volt a legnagyobb olimpiai verseny és ezen *Magyarország hatvanöt kiküldöttel vett részt*. 1908-ban már meglátszott a tizenkétév előtti első athéni olimpiai verseny termékenyítő hatása; a sport alig egy évtized alatt óriásit fejlődött és ebben a világfejlődésben a magyarok semmivel sem maradtak a sokkal erősebb és nagyobb nemzetek mögött.

1908-ban Londonban háromszor húzták fel a győzelmi árbocra a magyar lobogót. A nehézsúlyú birkózásban *Weisz Richard* győzött, *dr. Fuchs Jenő* megnyerte a kardvívás egyéni olimpiai bajnokságát és a Magyarországot reprezentáló kardvívó csapat, amelynek tagjai *Zulavszky Béla*, *Szántay Jenő*, *dr. Földes Dezső*, *dr. Fuchs Jenő*, *dr. Apathy Jenő*, *dr.*

Gróf Andrassy Géza

Gerde Oszkár, *dr. Tóth Péter* és *Werkner Lajos* voltak, megnyerték a kardvívás csapatbajnokságát is. A magyar kardvívók különben döntő győzelmet arattak az egész vonalon, mert *Fuchs Jenő* után a második helyet *Zulavszky Béla* foglalta el, *Szántay Jenő* lett a negyedik, *Tóth Péter* az ötödik, *Werkner Lajos* a hatodik, vagyis a nyolcas döntőben a harmadik, hetedik és nyolcadik hely kivételével mindent a magyar kardvívók foglaltak le maguknak. *Somody István* a

magasugrásban respektabilis eredménnyel küzdötte fel magát a második helyre. A négyszer kétszázméteres gyorsúszás stafétában Magyarország csapata (Múnk József, Halmay Zoltán, Las Torres Béla, Zachár Imre) második lett. Toldi Ödön a kétszázméteres mellúszásban a negyedik helyet foglalta el. Bodor Ödön a nyolcszázméteres síkfutásban lett negyedik, az olimpiai stafétafutásban pedig a magyar csapat (Simon Pál, Wiesner Frigyes, Nagy József, Bodor Ödön) harmadik lett.

*Gróf Andrássy Géza
olimpiai vándordíja.*

A következő olimpiai játékok színhelyéül Stockholmot jelölték ki és a versenyek megrendezésével a svéd olimpiai bizottságot bízták meg. Az olimpiai játékok történetében közben Magyarországot illetően nagyjelentőségű esemény történt. A meg-megújuló olimpiai kongresszusok egyikét 1911-ben Budapesten rendezték. Coubertin báró vezetésével a világ minden részéből Budapesten sereglettek össze az olimpiai eszme előharcosai. Ezeknek az előkelő sportférfiaknak méltó fogadtatásban volt részük Magyarországon. A Tudományos Akadémia üléstermében *József főherceg* nyitotta meg *Ferenc József* király képviseletében a nemzetközi olimpiai kongresszust, ahol komoly, tudományos munkát folytattak. A kongressz-

szussal egyidejűleg olyan nagyjelentőségű sportversenyek folytak Budapesten, hogy a külföldi vendégek nem győztek betelni a csodálattal.

1912-ben Stockholmba már közel száz főből álló magyar expedíció utazott. *Dr. Fuchs Jenő* ismét megnyerte a kardvívás olimpiai bajnokságát és Magyar-

ország kardvívócsapata (*Berti László, dr. Fuchs Jenő, dr. Gerde Oszkár, dr. Földes Dezső, Mészáros Ervin, Schenker Zoltán, dr. Tóth Péter, Werkner Lajos*) szintén megvédte a kardvívás csapatbajnokságát. A harmadik győzelmet *Prokopp Sándor* aratta, aki a háromszázméteres hadifegyverlövészetben lett első. A kardvívás egyéni bajnokságában a magyarok még a londoninál is sikeresebben szerepeltek, mert a döntő nyolc résztvevője között hét magyar volt: *Békessy Béla* második lett, *Mészáros Ervin* harmadik, *Schenker Zoltán* negyedik, *Tóth Péter* hatodik, *dr. Földes Dezső* hetedik és *Werkner Lajos* nyolcadik. Magyarország tornászcsapata második lett az előírt gyakorlatú csapatversenyben. *Koczán Mór* a harmadik helyet vívta ki magának a gerelyvetésben és *dr. Vargha Béla* a közép B) súly csoportú birkózásban foglalta el a harmadik helyet. *Berti László* a törvívás egyéni bajnokságában negyedik lett. Magyarország futballcsapata szerencsétlen sorsolással mindjárt az első fordulóban a legerősebb angol csapattal került szembe, amelytől nagy gólaránnyal kikapott. A vigaszdíjat azonban az osztrák, svéd, norvég, olasz, német és orosz válogatott csapatokkal szemben Magyarország reprezentatív futballcsapata nyerte meg.

A következő 1916. évi olimpiai játékok megrendezésével Németországot bízták meg. A németek a megbízatásnak megfelelően hozzáfogtak az előkészületekhez. Berlin mellett, a grunewaldi erdőszélén felépítették hatalmas stadionjukat is, de közben jött a világháború, amely megakasztotta az olimpiai eszme további fejlődését. Coubertin báró a háború kitérősekor semleges területre, Svájcba tette át a Nemzetközi Olimpiai Bizottság székhelyét és a vezetést is átadta a semleges svájciaknak, de mint a francia hadsereg tisztje is tovább munkálkodott az olimpiai eszme épségbentartása érdekében. Már több mint egy éve folyt a világháború, amikor 1915 őszén Coubertin báró meglehangú levelet küldött Múzsza Gyulának, a Magyar Olimpiai Bizottság társelnökének.

„Nagy örömmre szolgált mindig azt tudni,

— írta — hogy az Önök nagy többsége teljes egyetértésben van velem az olimpiai eszme jövője iránt. Mi egy örökkévaló intézményt újítottunk fel, soha el nem múlt. Bármilyen rettenetesek legyenek a mostani idők eseményei, azok a történelem folyását mégsem fogják megakasztani. Az olimpizmus múltja pedig már helyet foglal a történelemben.”

Coubertin báró, az olimpiai eszme barátja, örökkévaló intézményt akart létesíteni, a népek egymásközti békességét propagálta, de amikor a világháború befejeződött, még mindig a gyűlölet uralkodott és az ő békességes szándékát háttérbe szorították. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság a háború után, 1920-ban, Antwerpenben olimpiai játékokat rendezett. Addig mindig külön tudták választani a politikát az olimpiai versenyek ügyétől, ekkor azonban a gyűlölettel sugalva kimondották, hogy az antwerpeni olimpiai játékokra nem hívják meg Németország, Ausztria, Magyarország, Bulgária és Törökország, tehát a volt ellenséges államok sportolóit.

Az 1924. évi olimpiai játékok megrendezését ismét a franciák kapták, akik újból Parisban rendezték meg a világvérsenyeket. A békekesség még mindig nem volt teljes. Magyarország meghívót kapott ugyan a párisi versenyekre, meghívták az antwerpeni versenyekről kirekesztett többi országot is, de a németeket még mindig nem engedték az olimpiai versenyek színhelyére. A Magyar Olimpiai Bizottság ülésén, amikor a párisi meghívót megkapták, felvetődött az az indítvány, hogy Magyarország csak abban az esetben fogadja el a meghívást, ha Németországot is meghívják, de messzebbmenő érvelésekre hallgatva, ezt az indítványt nem fogadták el.

Az 1924. évi párisi olimpiai játékokon a kis Csonka-Magyarország ismét méltó módon képviseltette magát. Magyarország futballcsapata első mérkőzését Lengyelország ellen megnyerte, a második mérkőzést azonban, amikor Egyiptom válogatott együttese volt az ellenfele, váratlanul elveszítette és ezzel elveszítette a jogosultságát is arra, hogy a további

mérkőzéseken részt vehessen. Parisban kétszer húzták fel a győzelmi árbocra a piros-fehér-zöld lobogót, *dr. Posta Sándor* első lett a kardvívás bajnokságában, *dr. Halassy Gyula*ig a galamblövés olimpiai bajnokságát nyerte meg. Magyarország kardvívócsapata (*Rády József, Terstyánszky Ödön, Berti László, Schenker Zoltán, Garay János, Széchy László, dr. Posta Sándor, dr. Uhlyarik Jenő*) második lett. *Garay János* az egyéni kardvívásban a harmadik helyet foglalta el. Magyarország törvívó csapata (*Berti László, Lichtenneckert László, Posta Sándor, Schenker Zoltán, Terstyánszky Ödön*) harmadik lett. *Somfay Elemér* a klasszikus pentatlonban a második helyet foglalta el. *Badó Raymund* a nehézsúlyú birkózásban lett harmadik és ugyancsak a harmadik helyre került *Bartha Károly* a százméteres hátúzásban.

* * *

A magyar sport fejlődésére legalább olyan előnyös hatással volt az olimpiai játékok felújítása, mint ahogy általában mindenütt hatalmas lendületű fejlődési folyamat indult meg a múlt század utolsó évtizedében. Magyarország 1894-ben az olimpiai eszme mellé állt és azóta is egyik legkitartóbb propagálója a nemes célú játékoknak. Amikor Coubertin báró az első nyilvános nemzetközi kongresszust Parisba összehívta, már megjelent ott Magyarország képviselőjeként *dr. Kemény Ferenc* reáliskolai igazgató. A párisi határozattal a zsebében, amelyet utasításnak is tekintett, Magyarországra visszatérve, a sportok és a hivatalos körök irányítói előtt ismertette Coubertin báró terveit, amely Magyarországon azonnal tetszésre is talált.

Berzeviczy Albert állt a mozgalom élére, aki már akkor is nagy tekintély volt. Egy bizottság alakult Berzeviczy elnöksége mellett azzal a céllal, hogy az 1896-iki athéni olimpiai játékokat, illetve azokon Magyarország részvételét előkészíti. Berzeviczy mellett Kemény Ferenc látta el a titkári teendőket. A bizottság tagjai a nagyobb sportegyletek vezetői voltak. Ez a

bizottság teljes sikerrel dolgozott. Az ezernyi akadályt leküzdve, Magyarország nagy diadallal szerepelt a modern olimpiai játékok felújításánál és ez a bizottság tekinthető a későbbi állandósult Magyar Olimpiai Bizottság megalapítójának.

A görög fővárosból visszatért magyar sportemberek a külföldi, különösen az amerikai sportemberektől látottakat igyekeztek teljesítményeik tökéletesítésére felhasználni. Megfigyelték a nagy sikereket elért amerikaiak tréningjeit, elsajátították a nagyvonalú versenyrendezést, megnézték, hogyan lehet egy sportversenyből nemzeti és társadalmi ünnepséget rendezni, azután mindezeket a tapasztalatokat bámulatos gyorsasággal értékesítették a magyar sport javára. Hogy Magyarország sportja a nyugati országok sportjával fejlődni és lépést tartani tudott, sőt itt-ott a nyugati nemzetek elé is került egyes sportágakban, az főként az Athénból visszatért vezetőknek és versenyzőknek az érdeme, akik a tapasztalatokat hasznosították és hogy milyen nagyszerűen termő talajba vetették el a magot, azt ékesen bizonyítja a magyar sport mai ereje, hire és nemzetközi megbecsültsége. Mindezeknek a sikereknek a forrása az olimpiai versenyek sikerében található meg, a sikereket pedig Magyarország elsősorban a magyar olimpiai vezérek számlájának javára írhatja. Kétségtelen, hogy a sport általában fejlődőben volt a múlt század utolsó éveiben, de hatalmassá csak ott fejlődött, ahol tért hódított az olimpiai eszme és ahol a tömegek az olimpiai versenyek hatása alatt álltak a sportolók táborába. Az Athénból visszatért versenyzők tapasztalatai nyomán mindenütt javultak a versenyzők eredményei, növekedett tehát a testnevelés *sportértéke*.

A második olimpiai versenyt 1900-ban Parisban rendezték. A magyar bizottság vezére ismét Berzeviczy Albert volt, dr. Kemény Ferenc mint a nemzetközi olimpiai bizottság tagja kapott szerepet, a titkári tisztséget Krepelka O. Béla látta el. Az 1904-es olimpiai játékok magyarországi előkészítésére megalakult bizottságnak már *gróf Széchenyi Imre* lett az elnöke, alelnöke

dr. Gerenday György, titkára pedig *Stankovits Szilárd*. *Berzeviczy Albert* ebben az időben kultuszminister volt, ezért nem vállalhatta az elnöki tisztséget, de továbbra is hathatósan elősegítette a munkát. *Dr. Kemény Ferenc* továbbra is mint a nemzetközi bizottság képviselője kapott helyet a komitében. Amerikában rendezték 1904-ben az olimpiai játékokat és a magyar versenyzőket *Stankovits Szilárd* és *Kemény Ferenc* kísérték *St. Louisba*, akikhez csatlakozott *Múza Gyula*, hogy azután az ő neve elválaszthatatlanul egybeforrjon Magyarország további szerepléseivel.

A görögök váratlan fellépéssel kierőszakolták, hogy 1906-ban ismét olimpiai játékokat rendezhessenek, ami a korábbi nemzetközi megállapodások fölbontását jelentette. Az 1906-os athéni versenyek — hivatalos neve *Pán-Hellén Olimpiász* volt — magyarországi előkészítésére vállalkozó bizottság új összeállításban végezte munkáját. *Gróf Széchenyi Imre* 1905-ben meghalt és utána *gróf Andrássy Géza* lett a bizottság elnöke, alelnök *Gerenday György* maradt, titkárnak azonban *Stankovits Szilárd* helyére *Lauber Dezsőt* választották. *Múza Gyula* mint a magyar kormány megbízottja vezette *Lauber Dezső*vel az athéni expedíciót. 1907-ben *dr. Kemény Ferenc* visszalépett a Nemzetközi Olimpiai Bizottságban viselt magyar delegátusi tisztségétől. Helyére *Múza Gyula* került, mint a kultuszminister megbízott Magyarország képviselőjével.

Ebben az évben a Magyar Olimpiai Bizottság szervezetében olyan szabályozások történtek, amelyek ezt a fontos sport- és kultúrintézményt bizonyos *állandó* jellegűvé alakították át. A kultuszminister *gróf Andrássy Gézát* a Magyar Olimpiai Bizottság állandó elnökének nevezte ki, *Múza Gyula* társelnök lett és azután ők ketten voltak a szilárd oszlopai az időnként újjáalakuló MOB-nak. *Gróf Andrássy Géza* és *Múza Gyula* azóta is a legteljesebb odaadással dolgoznak az olimpiai ügyekben. A londoni, majd 1912-ben a stockholmi olimpiász előtt emberfeletti munkával szinte kiverekedtek a versenyzők megfelelő állami támogatását. *Lauber Dezső* 1914-ig viselte a MOB főtitkári

tisztségét, akit azután e helyen *dr. Mártonffy Miklós* követett.

A háború megbénította a MOB működését, mint-hogy az újabb olimpiai játékok ügye is a jobb és nyugodtabb időkre várt. A háború után 1920-ban Antwerpenben rendeztek olimpiai játékokat, amelyre azonban nem hívták meg a legyőzött országok sportolóit. 1924-ben ismét Paris kapta meg a játékok rendezési jogát. Erre az olimpiászra meghívták már Magyarországot is, csak még Németország volt kirekesztve a résztvevők sorából.

Paris után a MOB főként régi terve, a *Nemzeti Stadion* megalkotása érdekében fáradozott. Az Országos Testnevelési Tanács 1927-ben magába olvasztotta a MOB-ot, amely azóta mint az OTT negyedik (olimpiai) osztálya működik.

Coubertin báró és hívei az örök béke eszméjének szolgálatában fáradoztak az olimpiai játékok fölújításáért. Az olimpiai versenyek másfélezer éves álomból ébredtek új életre és az eszme az új, modern világban olyan tereken hódított, ahol maguk az eszme apostolai sem reméltek sikert. A sport egy emberöltő alatt óriásit fejlődött, a sportolók barátsága nemzetközi barátsággá állandósult és a nagy világháború után a gyűlölködés a sportolók világában szűnt meg leghamarabb. 1920-ban még az uszítók befolyása alatt működött a Nemzetközi Olimpiai Bizottság, 1924-ben azonban már csak Németország hiányzott a párisi olimpiász meghívottjai közül.

Az amszterdami stadion árbocán a való helyzetet fejezi ki az olimpiai lobogó: az öt egymásba fonódó színes karika a népek egymásraultalságát, a közösségben, az összefogásban rejlő erőt jelképezik és az 1928. évi IX. olimpiász zászlaja alatt ismét *az 'öt világrész minden nemzete jelenik meg.* Az olimpiai eszme él, mert van benne erő és tartalom: *jobb, erősebb, neme-sebb emberanyagot nevelni, mint az elmúlt leoroh generációi voltak.*

1896. — ATHÉN. Az első modern olimpiász.

Írta: *Hajós Alfréd.*

A történelem megismétli önmagát. Athén és Róma karcsú márványoszlopaikat és a boltívek konstruktív vonalát applikálták a Cinquecento nagy építőművészei a firenzei, római és velencei paloták artisztikus homlokzatán és a hellén Iktinos és Kallikrates, a római Appolodorus művészi elgondolásainak köbe vésett remekei a renaissance építőművészet nagy mestereinek kezén új életre keltek.

1892 november 25-én a párisi Sorbonne előadó termében gyér hallgatóság előtt egy új eszmének próbált híveket szerezni, egy fantasztikusnak látszó gondolatot valóra váltani Pierre de Coubertin báró, a modern olimpiai játéknak megteremtője. Négy esztendőn át propagálta eszméjét, előadásokat tartott, cikkeket írt, agitált, míg valóra váltak terveis a panathenei stadion márványlépcsőiről a hellén zászlócskákkal felröppenő galambok ezrei hirdették az eszme diadalát, az ideális értelemben vett demokratizmust, a béke gondolatát, a testi és lelki kiválóságnak, a tehetségnek és a szorgalmas munkának elismerését.

Pierre de Coubertin báró szavaira felfigyelt a világ minden népe és ha a sportkultúrában akkor legmagasabb nivót képviselő Anglia félvállról is nézte az

Hajós Alfréd.

európai nemzeteknek az olimpiai versenyekre való lázas készülődését, Amerika csillagos lobogója meghajolt az ókor egyik leggyönyörűbb alkotása, az olimpiai gondolat előtt és atlétáinak legjobbjai képviselték az új világot az athéni világversenyeken. Dánia, Svédország, továbbá Németország, az északi államok, Franciaország és Olaszország erős készülődése nem hagyta tétlen Magyarországot sem, melynek hivatalos körei is

*Magyar versenyzők a stadionban:
Balról jobbra állnak Kellner Gyula,
Kokas Gyula, Szokoly Alajos, Dáni
Nándor; ülnek: Hajós Alfréd és
Wein Dezső.*

megmozdultak. A magyar sportegyesületek legkiválóbbjai akciót indítottak, hogy a magyar atléta, tornász és uszógárda legjobbjai képviseljék a magyar testi kultúrát a tör-

hellén földön.

A magyar kormány megbízásából dr. Berzeviczy Albert államtitkár és a későbbi kultuszminiszter vezetése alatt alakult ad hoc olimpiai bizottság készítette elő az első modern olimpiászra való kiküldetésüket. Az 1896. év márciusában tartott próbaversenyek alapján Dani Nándor és Szokoly Alajosra (MAG), Hajós Alfréd és Kellner Gyula (BTC), Wein Dezső dr. (BBTE) és Kokas olimpiai versenyeken a Gyulára (MTK) bízták az

magyar színek képviseltetését.

Világviszonylatban a magyar sport akkoriban még nem állt azon a színvonalon, hogy vérmes reményeket fűzhettünk volna az olimpiai versenyekben való szereplésünk elé, úgy hogy végeredményben elért két első, egy második és két harmadik díjnak megszerzése

a magyar sportnak elismerését és versenyzői képességének megbecsülését vonta maga után.

Bár a sport Görögországban annakidején még gyermekcipőit járta, a rendezés terén is botlások és kezdetlegességek mutatkoztak, maga az ünnepség lefolyása és a megnyitó ünnepély gyönyörű színjátéka méltó keretet szolgáltatott az újjászületett olimpiádoknak. *Averoff* görög származású alexandriai bankár rend-

Báni Nándor.

Spyros Louis, az első marathoni győző.

kívüli áldozatkészséggel lehetővé tette, hogy a régi görög stadion helyén a Pentelikon bányáiból kitermelt márvány-lépcsők elhelyezhetők legyenek és hogy az impozáns stadion az ünnepélyes megnyitásra elkészüljön. Görögország népe megmozdult és bár a hellének méltatlan epigonjai kulturális ünnepségeken nem igen mutattak nagy érdeklődést a művészet és a sportnak megbecsülése iránt, ezen a napon szinte nemzeti ügynek tekintette a festői ruházatban felvonult nép-

tömeg, hogy a felújított olimpiai versenyeknek méltó keretét szolgálta. A stadion peremén a világ minden nemzetének zászlói lobogtak tengernyi sokaságban. A bejáratoknál a királyi családot váró katonai zenekar fedezte zenéjével a helyezkedők moráját. A zene intonálja a görög himnuszt és előbb félénken elnyomva dúdolja.

Szokoly Alajos.

Kellner Gyula.

de csakhamar teljes hangon velük énekli hatvanezer ember. A királyi család elfoglalja helyét a stadion végén, a nagy morajban nem hallani a miniszterelnök üdvözlő beszédét s a trónörökösnek, az olimpiai bizottság elnökének választát. Ismét megszólal Zamora himnusza, melynek gondolata, ritmusa fenséges, de a háromszáz tagú dalárda hangja csak fátyolozottan jut

a stadion végső zugaiba. A megnyitás felejthetetlenül szép ünnepe be van fejezve, kezdődött a versenyzők munkája, melynek már első napján Amerika zászlója lengett legtöbbször a győztes nemzetet jelző árbocon. 1896 óta már sok olimpiászt rendeztek, de az elsőknek az emléke kitörölhetetlenül él mindazok lelkében, akik ott voltak. Paris, St. Louis, London, Stockholm, Antwerpen azután rendeztek olimpiai játékokat, amelyek jóval nagyobb arányúak és szélesebb körre terjedők voltak, de Athén óta egyetlen nép sem érezte magát annyira egynek a világversennyel, mint a görögök. Athénben több volt az olimpiász, mint a világ minden részéből egybesereglett kiváló sportférfiak mérkőzése, ott nemzeti ünnep volt, a görög nép dicsőségteli múltjának megelevenedése. A 70.000 főnyi közönség minden egyes tagja szívszorongva leste honfitársai szereplését, de tudott szívből lelkesedni, önfeledten örülni a messzi földről jött idegenek győzelmének is, mert akár amerikai, akár ausztráliai, vagy magyar volt is a győztes, az első modern olimpiász nézője az olimpiai eszme egy-egy rettenthetetlen harcosát látta bennük. S akik még Athén előtt nem is értették, mi is tulajdonképp az olimpiai eszme, azoknak lelki világát teljesen átalakította a 70.000 mámorosan lelkesedő görög és egyetlen ember sem volt, aki nem úgy tért volna vissza Görögországból, mint az olimpiai eszme törhetetlen, ígét hirdető apostola. Az első modern olimpiász résztvevői ma már nem aktív sportemberek, de valamennyien megmaradtak az eszme szolgálatában és ma — akiket el nem sodort a Végzet — ők állnak a legelső sorban, amikor az eszméért harcolni kell.

Atlétika.

100 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok T. E. Burck (amerikai) 12.2 mp. 2. Fritz Hofmann (német). 3. Szokoly Alajos (Magyarország) és F. A. Lane (amerikai) holtversenyben.

Szokoly az első előfutamban az amerikai Lane (12.2 mp.) mögött második lett 12.6 mp.-es idővel. Utána 3. Gmelin (angol), 4. Grisel (francia), á. Doerry (német).

Hármasugrás. Olimpiai bajnok J. B. Connoly (amerikai) 13.71 m. 2. Tufferi (francia) 12.70 m. 3. Persakis (görög) 12.56½ m.

A magyarok közül csak Szokoly Alajos indult, aki azonban első ugrása után (11.26 m.) feladta a versenyt.

1500 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok E. X. Flack (ausztráliai) 2 p. 11 mp. 2. Dani Nándor (Magyarország) 2 p. 11.8 mp. 3. Lermusiaux (francia). Az ausztráliai négy» „ méterrel győzte le Dani Nándort, húsz méterrel harmadik. Az előfutamban 1. Flack 2 p. 10 mp. 2. Dani Nándor 2 p. 10.2 mp. 3. Thraun (német). 4. Marshal (angol).

Diszkoszvetés. Olimpiai bajnok R. Garrett (amerikai) 29.15 m. 2. Persakeiopulos (görög) 28.29½ m. 3. Bersés (görög) 27.48 m. 4. Papisidris (görög). 5. Robertson (angol). 6. Winkler (dán). 7. Jensen (dán). 8. Sjoeberg (svéd).

1400 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok T. E. Bürke (amerikai) 54 2 mp. 2. Jameson (amerikai) 55.2 mp. 3. Hofmann (német). 4. Gmelin (angol).

1500 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok E. X. Flack (ausztráliai) 4 p. 33.2 mp. 2. Blacke (amerikai). 3. Lermusiaux (francia). Tíz méterrel nyerve, hat méterrel harmadik.

110 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Curtis (amerikai) 17.4 mp. 2. Goulding (angol). A második előfutamban indult Szokoly Alajos, aki az utolsóelőtti gátig másfél méterrel vezetett, ott azonban elesett és ezzel elvesztette a biztos versenyt, mert mint harmadik nem került a döntőbe.

Távolugrás. Olimpiai bajnok E. Clark (amerikai) 635 cm. 2. Garrett (amerikai) 600 cm. 3. Connoly (amerikai) 582 cm. 4. Kalkokondiles (görög) 574 cm.

Magasugrás. Olimpiai bajnok Clark (amerikai) 171 cm. 2. Connoly és Garrett (amerikaiak) holtversenyben 160 cm. (Clark a verseny után 181 centimétert ugrott.)

Rúdgrás. Olimpiai bajnok Hoyt (amerikai) 325 cm. 2. Tyler (amerikai) 320 cm. (A verseny után Hoyt 330 cm.-t ugrott.) A többi 16 versenyző a 280 cm.-es magasságnál kiesett.

Súlydobás. Olimpiai bajnok G. Garrett (amerikai) 11.22 m. 2. Guskos (görög) 11.03 m. 3. Papisideros (görög) 10.36 m. 4. Schuhmann (német).

Súlyemelés két karral. Olimpiai bajnok Jensen (dán) 11½ kg. 2. Elliot (angol) 11 y₂ kg. 3. Bersés (görög) 110 kg. 4. Schuhmann (német) 96 kg. 5. Topavicza Momcsillo (Magyarország) 80 kg. 6. Grisel (francia).

Súlyemelés egy karral. Olimpiai bajnok Elliot (angol) 71 kg. 2. Jensen (dán) 57 kg. A versenyben ugyanazok indultak, mint a kétkarú emelésben, de 40 kg. után már csak Elliot—Jensen párharc folyt.

Marathoni futás. Olimpiai bajnok Spyros Louis (görög) 2 óra 55 p. 2. Vassilakos (görög) 2 óra 57 p. 3. Kellner Gyula (Magyarország) 3 óra 2 p. — Huszonöt induló. A versenyzők előző este Marathonba utaztak és az éjjelt ott töltötték. A start délután két órakor volt. Louis és általában a görög versenyzők az utat nagyszerűen ismerték, mégis az ausztráliai Flack győzelméről beszéltek előzetesen az idegenek, de sok híve volt az amerikai Blacke és a francia Lermusiaux-nak is. Louis egyenletesen futott mindvégig és egyenletes volt a tempója Kellner Gyulának is. Ő volt a legelső külföldi futó, aki a stadionba megérkezett, őt tehát még olyan tomboló lelkesedéssel fogadták, mint az előtte beérkezett görögöket. A stadionban több mint hetven ezer nézője volt a marathoni futásnak és határt nem ismerő tombolással fogadta a közönség a görög győzelmet. Louis és Vassilakos után egy görög versenyző, Pelokas érkezett a célba, míg Kellner Gyula negyedik volt. Később megállapították, hogy Pelokas útközben kocsira ült és egy erdőn keresztül hajtvá került Kellner elé. Ezért a csalásért diszkvalifikálták és Kellner így lett harmadik. A favorit külföldiek, Flack, Blacke, Lermusiaux és a többiek sorra feladták a küzdelmet, amikor látták, hogy a versenyt nem nyerhetik meg.

Úszás.

100 méteres USZÁS. Olimpiai bajnok Hajós Alfréd (Magyarország) 1 p. 22.2 mp. 2. Williams (amerikai). 3. Herschmann (osztrák). Húsz induló.

1200 méteres USZÁS. Olimpiai bajnok Hajós Alfréd (Magyarország) 18 p. 02.6 mp. — 15 induló.

500 méteres USZÁS. Olimpiai bajnok Neumann (osztrák). Ezt a versenyt közvetlenül a 100 méteres úszás után rendezték. Hajós Alfréd ezért nem indult.

Vívás.

Tőrvívás. Olimpiai bajnok Gravelotte (francia).

Kardvívás. Olimpiai bajnok Georgiades (francia).

Torna.

Korlát. Olimpiai bajnok Platow (német).

Gyűrűhinta. Olimpiai bajnok Mitrapoulos (görög). 2. Weingärtner (német)

Lóugrás. Olimpiai bajnok Schumann (német).

Lótorna. Olimpiai bajnok Zuter (svájci), 2. Weingärtner (német).

Nyújtó. Olimpiai bajnok Weingärtner (német). 2, Röstel (német).

A magyarok részéről a tornaversenyeken Wein Dezső és Kokas Gyula indult, de a német pontozóbírákkal szemben nem tudtak érvényesülni.

Céllövés.

Céllövés fegyverrel. Olimpiai bajnok Karaskodas (görög).

Céllövés katonai revolverrel. Olimpiai bajnok Payne R. (amerikai). 2. Payne J. (amerikai).

Céllövés katonai fegyverrel. Olimpiai bajnok Parlydes (görög).

Kerékpározás.

2000 méteres verseny. Olimpiai bajnok Masson (francia).

1000 méteres verseny. Olimpiai bajnok Masson (francia).

100 kilométeres verseny. Olimpiai bajnok Flameng (francia)
3 óra 8 p. 19.2 mp. 2. Kolletisz (görög).

Marathoni kerékpárverseny. Olimpiai bajnok Konstantinidesz (görög).

12 órás verseny. Olimpiai bajnok Schmahl Filius (osztrák).

OLIMPIAI PRÓBAVERSENYEK.

Atlétikai próbaverseny.

1896 március 8-án az Orczy-kertben.

100 méteres Síkfutás. 1. Zachár István (MAC) 11.6 mp. 2. Manno Leonidas (MAC). 3. Gerentsér László (MAC). 4. Weisz Ármin (MTK). Centiméterekkel nyerve, másfél lépéssel harmadik.

800 méteres Síkfutás. 1. Dani Nándor (MAC) 2 p. 13.6 mp. Ellenfél nélkül.

400 méteres síkfutás. 1. Záborszky István (MAC) 58.3 mp. 2. Manno Leonidas (MAC).

1 angol mérföldes (1609 méter) síkfutás I. Sacher Gusztáv (MAC) 5 p. 14.3 mp. Ellenfél nélkül.

110 méteres gátfutás. 1. Szokoly Alajos (MAC) 16.9 mp. 2. Réty Pál (BTC).

Súlydobás. 1. Porteleky László (MAC) és Schilling Ödön (OTE) 960 cm. A súlygolyót helyből dobták. A verseny után Schilling nekifutással 11.71 méteres új súlydobó rekordot állított fel.

Távolugrás. 1. Réty Pál (BTC) 535 cm.

Hármasugrás. 1. Réty Pál (BTC) 1081 cm.

Torna-próbaversenyek.

1896 március 8-án a Nemzeti Torna Egylet csarnokában.

Szertorna. 1. Kokas Gyula (MTK) 215 y₂ pont. 2. Wein Dezső (Budai TE) 211½ pont. 3. Topavicza Momcsillo (NTE) 172 pont.

Rúdugrás. 1. Kokas Gyula 1 pont. 2. Topavicza Momcsillo 4 pont. 3. Wein Dezső 5 pont.

50 kg.-os súlyemelés. 1. Topavicza Momcsillo 15 pont.

Úszó-próbaverseny.

1896 március 9-én a Rudas-fürdőben.

100 méteres gyorsúszás. 1. Hajós Alfréd (BTC) 1 p. 30 mp.
2. Graefl Ödön (MUE). Indult még Braunberger Hugó, aki feladta a versenyt.

500 méteres gyorsúszás. 1. Hajós Alfréd 8 p. 39 mp. Indult még Deutsch Gyula. Tíz hosszon keresztül Deutsch volt elől, a tizenegyedik hossztól a huszonharmadikig együtt volt a két úszó, erős küzdelmet fejtve ki, a 24. hosszban Hajós előrenyomult, mire Deutsch Gyula (MTK) feladta a versenyt.

Az ezerméteres gyorsúszás próbaversenye elmaradt. A versenybíróóság Hajós Alfrédet abszolút győztesnek nyilvánította.

Marathoni-próbaverseny.

1896 március 9-én a gödöllői országúton.

Egyedül Kellner Gyula indult délután 3 órakor Gödöllőről, a 28-as kilométer jelző kőtől. A sáros, felázott országúton huszonkét kilométert futott Kellner a 6-os jelzőkőig. A 22 kilométer ideje 1 ó. 27 perc volt, ami rekord.

1900 — PARIS. A zűrzavarok olimpiásza.

Írta: *Halmai Zoltán.*

Az első párisi olimpiásról csak úgy lehet megközelítőleg egységes képet alkotni, ha a megelőző athéni olimpiai játékokkal hasonlítjuk össze. Az a határtalan lelkesedés, a játékoknak nemzeti feladattá, mindenki ügyévé való deklarálása, ami örökké emlékezetessé tette

Halmai Zoltán.

az Athénben jártak számára az első modern olimpiai játékokat, teljesen eltűnt, vagy helyesebben mondva néhány rajongó ember lelkesedésévé zsugorodott össze. Coubertin bárónak a saját nemzete olimpiaszát sokkal nehezebb volt nyélbeütnie, mint amennyi munkával járt az egész olimpiai eszme fölidézése és a játékok megszervezése. Csodálatos közönnnyel, sportellenszenvvel kellett küzdenie, amikor a lelkes szólamok után hozzá akart fogni a párisi olimpiász részleteinek kidolgozásához.

A zavarok legfőbb oka az volt, hogy ugyan csak az 1900. esztendőben rendezték a párisi világkiállítást, ami egyrészt lefoglalta a közérdeklődést, valamint a hivatalos fórumok minden támogató segélyeszközeit, másrészt pedig maga a kiállítás rendezősége konkurrens vállalkozást látott az

olimpiászbán, úgy hogy Coubertin akcióját a részvétlenség és a hivatalos körökkel is alátámasztott ellen-szenv gátolta. Ennek a zavaros helyzetnek volt tulajdonítható, hogy az olimpiai versenyek iránt már tavasszal érdeklődő különböző nemzetek bizottságai

Bauer Rezső 36-04 méteres világrekorddal megnyeri a diszkoszvetés olimpiai bajnokságát.

nem kaptak választ érdeklődésükre. Erről számolt be 1900 február 20-án a *Berzeviczy* Albert elnöklete alatt ülést tartott Magyar Olimpiai Bizottságban *Kemény* Ferenc főtitkár, de egyúttal bejelentette azt is, hogy hasonló panaszuk van az angoloknak, dánoknak és svédeknek is, ismertette a válasz elmaradásának okait is.

Coubertin báró és hívei ezalatt szinte hősie küzdelmet vívtak, hogy a rengeteg fáradtsággal és lelkes munkával új életre keltett és olyan nagyszerű lendülettel megindított olimpiai játékokat kudarc ne érje éppen ott, ahonnan az eszme tulajdonkép kiindult. Hosszas, hetekig tartó állandó tárgyalások után végre megtörtént a döntés, Coubertin minden áldozatot meghozott, hogy megmentse a már-már halálraitélt Olimpiázt. Ő maga *teljesen* visszavonult a rendezéstől,

Crettier Rezső.

átengedte az egészet a világhiállítás rendezőbizottságának, amely azután a maga érdekeinek figyelembevételével ütötte össze a II. olimpiai játékokat. Így történhetett csak meg, hogy az egyes versenyágak teljesen elkülönítve, nemcsak messze egymástól, hanem más-más időben kerültek lebonyolításra, úgy hogy egyik-másik verseny egyáltalában nem ütötte meg az olimpiai színvonalat, de még egy jobb nemzetközi viadal nívóját sem.

Az atlétika július 15—23-ig, a torna július 29—30-ig tartott, a tennis június 17-től július 1-ig, az úszás augusztus 12—16-ig, a vívás pedig május 14-től június 27-ig tartott a legkülönbözőbb helyeken, mintha semmi közük sem lett volna egymáshoz, ezenkívül egész sereg *nem olimpiai* versenyszámmal, sőt előnyversenyekkel is tarkították a programot, hogy „vonzóbbá” és „érdekesebbé” tegyék.

Külön élmény volt az akkoriban még nem is túlzott igényű szakemberek számára a versenyek megrendezése és külső körülményeik. A Bois de Boulogne-

ban levő atlétikai pálya például a Racing Club de France magánpályája, igazán nem volt olimpiai játékokhoz méltó állapotban. Az egész pálya lejtős volt, úgy hogy a 100 méteres egyenesen 60 centiméteres emelkedést lehetett megállapítani; a futópálya göröngyös, az ugró pályánál az eldobbantó hely laza, az elugróhely kemény, a pályának csak rozoga kerítése volt, amelyen az jött be, aki akart. Az

úszóversenyeket Paris-tól elég messze, *As nier es* nevű villatelepen rendezték, a Szajna egyik holtágában, minden versenyszámot nyílt, egyenes pályán. A rendezés általában elég gyenge volt, kivéve a tornát, ahol igazán mintaszerűen végezték a dolgukat a rendezők és pontozó bírák, annyira, hogy még a németek is elismerték, hogy ennél nagyobb gonddal és körültekintéssel ők sem tudták volna lebonyolítani a tornász-versenyeket. Minden egyes tornásznak külön törzskönyve volt s ebbe írta bele a pontozó bíró azon-

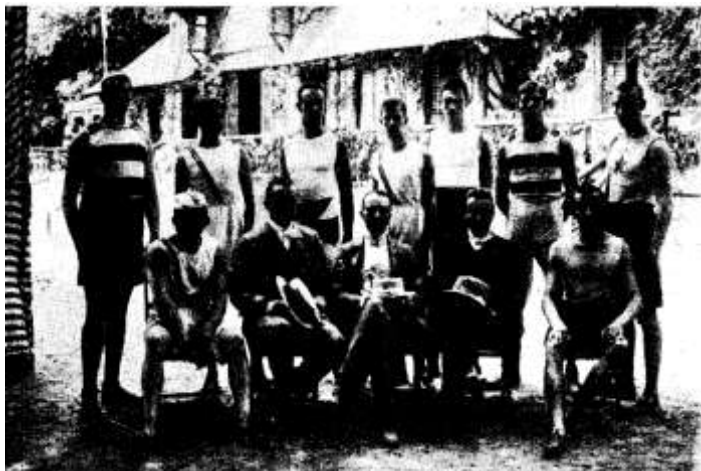

Koppán Pál.

nal az elvégzett gyakorlat után a pontokat, úgy hogy részrehajlásról, egyéni szimpátiáról vagy ellenszenvről szó sem lehetett. A többi versenyágban azonban a rendezés rendkívül hézagos volt. A felületesség megszokott hibáit csak növelte a hozzá nem értők belekotárkodása a rendezésbe, a kiállítás irodái által kiküldött sport-

érzék nélküli emberek beleavatkozását csak nagy ügyvel-bajjal tudta időnként ellensúlyozni a nagy fejetlenséget tétlenül nézni nem tudó olimpiai bizottság, amely a kiállítás igazgatóságával viselt hadiállapot ellenére is elküldte néhány tagját a versenyekre, hogy ki ne törjön a világraszóló sportbotrány.

Érthető volt *Coubertin* és híveinek nagy elkese-
redése, amikor látták, hogy az olimpiai eszmét hogyan
dobják sutba a viláckiállítás kedvéért s annyira mentek

A Parisba küldött magyar atléták.

a kiállítás vezetői, hogy tulajdonképp nem is olimpiai játékokat rendeztek 1900-ban Parisban, hanem viláckiállítási versenyeket, melyeknek a hivatalos címük: „Concours Internationale aux de exercices phisiques et de sports” volt s egész sereg versenyszám, közöttük a marathoni futás is, még ebből a programmból is hiányzott, úgy hogy tulajdonképp egyetlenegy versenyszámot sem lehetne olimpiai bajnoksággá minősíteni. Az a nagy nemzetközi konkurrencia azonban, amely Parisban összegyűlt, az a nagyszerű versenyző gárda megmentette

a franciák közönye miatt csaknem csődbe jutott olimpiai eszmét és minden kiállítás és program ellenére is igazi olimpiai játékokká avatta a párisi versenyeket. Magyar részről résztvett a versenyeken az atléták közül *Koppan Pál, Schubert Ernő, Gőnczy Lajos, Speidl Zoltán, Strausz Gyula, Bauer Rezső, Crettier Rezső, Gorey Artúr, Réthy Pál* és *Kauser F. Jakab*, akiket *Kemény Ferenc* és *Krepelka O. Béla* vezetett. Atlétáink,

Iványi Gyula.

Mező Béla.

a körülményeket tekintve, nagyon szépen szerepeltek, mert 1 első, 1 harmadik, 2 negyedik, 1 ötödik, 1 hetedik és 1 nyolcadik helyet foglaltak le maguknak, amivel a franciák és angolok kivételével az összes európai nemzeteket megelőzték. Ugyancsak sikerült néhány jó helyezést elérnünk az úszásban meg a vívásban és tornában is, úgy hogy végeredményben a magyarok szerep-

lése kielégítőnek, sőt más nemzetekhez arányítva, igen jónak mondható.

A rendezés körül támadt ellentétek eredménye volt az is, hogy a messze idegenből jövő versenyzőkkel senki sem törődött, fogadtatásról, vendéglátásról szó sem volt, úgy kellett naponta utána járnia mindenkinek magának, mikor és hol kerül sorra az ő versenyszáma. Ezek után már nem is okozott különös feltűnést a magyar kolóniában, hogy amikor *Bauer* megnyerte a diszkoszvetést, a zenekar már csupa megszokásból az amerikaiak himnuszát fújta. Már felében voltak, amikor az egyik francia észrevette a programból, hogy Bauer nem amerikai, erre megállították a zenekart és ráhuzatták a „Gotterhalte”-t.

A második olimpiász tehát nem volt alkalmas arra, hogy népszerűsítse és nagyvá tegye az olimpiai eszmét, ehhez újra olyan törhetetlen, fanatikus hit és bizó erő kellett, amilyennel csak Coubertin báró rendelkezett, akinek a párisi tanulság csak újabb erőt adott az eszme továbbviteléhez.

Atlétika.

100 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok F. W. Jarvis (amerikai) 10.8 mp. Világrekord. 2. Tewkesbury (amerikai). 3. Rowley (ausztráliai). A favorit Duffy (amerikai) már egy méterrel vezetett és biztos nyerőnek látszott, amikor hetven méternél elbukott.

A magyarok szereplése. II. előfutam: 1. Tewkesbury (amerikai). 11.4 mp. 2. Clain (amerikai). 3. Koppan Pál (Magyarország). Öt méterrel nyerve, egy méterrel harmadik. V. előfutam: 1. Pritchard (bengáliai) 11.4 mp. 2. Minegan (amerikai). 3. Schubert Ernő (Magyarország).

400 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Long (amerikai) 49.4 mp. 2. Holland (amerikai). 3. Schulz (dán). Az amerikai atlétacsapat két legjobb középtávfutója, Lee és Maloney nem indult a döntőben, mert a döntőt vasárnapra tűzték ki és vallási törvényeik szerint ők vasárnap nem versenyezhetnek.

800 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Tysve (angol) 2 p. 01.2 mp. 2. Cregham (amerikai). 3. Hall (amerikai). 4. Bray (amerikai). 5. Speidl Zoltán (Magyarország). Speidl Zoltán a második előfutáni-ban a francia Déloge (2 p. 00.6 mp.) mögött tiz méterrel második lett, míg az amerikai Stratford a harmadik.

1500 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok C. Bennet (angol) 4 p. 06.8 mp. világrekord. 2. Déloge (francia). 3. Bray (amerikai).

2500 méteres akadályverseny. Olimpiai bajnok Orton (amerikai) 7 p. 34.4 mp. 2. Robinson (angol). 3. Chastanié (francia).

110 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Kraenzlein (amerikai) 15.4 mp. 2. Mc Clain (amerikai). 3. Maloney (amerikai).

400 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Tewkesbury (amerikai) 55.6 mp. 2. Tausin (francia). 3. Orton (amerikai).

Magasugrás. Olimpiai bajnok Baxter (amerikai) 180 cm. 2. Leaky (angol) 178 cm. 3. Gönczy Lajos (Magyarország) 175 cm. Baxter a verseny után 190 cm-t ugrott.

Távolugrás. Olimpiai bajnok Kraenzlein (amerikai) 718½ cm. 2. Prust (amerikai) 717½ cm. 3. Leahy (angol) 681 cm. 4. Delannoy (francia) 676 cm. Prust a döntőben nem indult, mert a vasárnapi versenyzést vállalása tiltotta. A zsűri az előmérkőzésen elért eredményét számította és így lett második.

Magyar részről ketten indultak: *Schubert Ernő* (615 cm.), aki hetedik és *Strausz Gyula* (601 cm.), aki nyolcadik lett.

Rúdugrás. Olimpiai bajnok Baxter (amerikai) 330 cm. 2. Collkett (amerikai) 321 cm. 3. Andersen (norvég) 320 cm. 4. Kauser Jakab (Magyarország) 310 cm.

Súlydobás. Olimpiai bajnok Sheldon (amerikai) 14.10 m. 2. Mc Cracken (amerikai) 12.85 m. 3. Garrelt (amerikai) 12.35 m. 4. Crettier Rezső (Magyarország) 12.05 m. 5. Paraskevupolos (görög) 11.50 m.

Diszkoszvetés. Olimpiai bajnok *Bauer Rezső* (Magyarország) 36.04 m. Világrekord. 2. Janda (osztrák-cseh) 35.14 m. 3. Sheldon (amerikai) 34.60 m. 4. Paraskevupolos (görög) 34 m. 5. Crettier Rezső (Magyarország) 33.65 m. Tizenhat induló. Bauer Rezső az

előmérkőzések során érte el a világrekordot, amellyel olimpiai világbajnok lett.

Marathoni futás Paris utcáin keresztül. (40 kilométer.)

Olimpiai bajnok Thealo (francia) 2 óra 59 p. 25 mp. 2. Champion (francia) 3 óra 4 p. 3. Fast (svéd) 3 óra 37 p. 4. Besse (francia) 4 ó. 46 p. 5. Newton (amerikai). Tizenhárom induló.

A marathoni futás nem tartozott kifejezetten az olimpiai versenyek csoportjába. Az atlétikai statisztikát is a marathoni verseny nélkül állították össze a többi tizenkét számról. Eszerint

	I.	II.	III.
1. Amerika	9	7	6
2. Anglia	2	2	1
3. Magyarország	1	—	1
4. Franciaország	—	2	1
5. Ausztria	—	1	—
6. Ausztrália	—	—	1
7. Dánia	—	—	1
8. Norvégia	—	—	1

Magyarország volt tehát az egyetlen, amely Amerika és Anglia után győzelmet tudott felmutatni az atlétikai versenyekben.

Hendikep-versenyek.

Az olimpiai atlétikai versenyekkel párhuzamosan előnyversenyeket is rendeztek. Azoknak a hendikep-versenyeknek az eredménye, amelyekben a magyar atléták is indultak, a következők s

100 méteres Síkfutás.

Tíz előfutam. A második előfutamban 1. Koppan Pál (8 m. előny) 11.2 mp. Ötödik előfutam 1. Schubert Ernő (8½ m. előny) 11.2 mp. Nyolcadik előfutam 1. Speidl Zoltán (9½ m. előny) 11.4 mp. A középfutamban Schubert Ernő első, Koppan Pál második, Speidl Zoltán harmadik. Schubert így indulhatott a döntőben. A startnál Schubert Ernő valamivel előbb indult, rákiáltottak, mire megállott, a többiek pedig elfutottak mellette és ekkor feladta a versenyt.

Rúdugrás. 1. Kauser Jakab (Magyarország) 45 era. előny 345 cm. 2. Lemming (svéd) 80 cm. előny, 340 cm.

Magasugrás. 1. Tore Blom (svéd) 35 cm. előny, 205 cm. 2. Strausz Gyula (Magyarország) 35 cm. előny, 200 cm. 3. Gönczy Lajos (Magyarország) 25 cm. előny, 195 cm.

Diszkoszvetés. 1. Soderstroem (svéd) 550 cm. előny, 4050 cm.

2. Strausz Gyula (Magyarország) 630 cm. előny, 3949 cm.

Távolugrás. 1. Koppan Pál (Magyarország) 160 cm. előny, 789½ cm. 2. Clain (amerikai) 85 cm. előny, 772 cm.

Súlydobás. 1. Crettier Rezső (Magyarország) 200 cm. előny, 1422 cm. 2. Basset (francia) 300 cm. előny, 1337 cm.

400 méteres Síkfutás. 1. Koppan Pál (Magyarország) 35 m. előny, 48.8 mp. 2. Werkmüller (német) 40 m. előny.

Uszás.

1000 méteres úszás. Olimpiai bajnok Jarvis (angol) 13 p. 40 rap. 2. Wähle (osztrák) 14 p. 53 mp. 3. *Halmay Zoltán* (Magyarország) 15 p. 16 mp. Halmay Zoltán a harmadik előfutamban 14 p. 52 mp. alatt győzött, mögötte az osztrák Wähle Ottó 15 p. 27 mp. idővel lett második, a francia Lenillieux pedig 17 p. 9 mp. alatt úszott be harmadiknak.

200 méteres úszás. Olimpiai bajnok Lane (ausztráliai) 2 p. 25 mp. 2. Halmay Zoltán (Magyarország) 2 p. 31 mp. 3. Ruberl (osztrák) 2 p. 32 mp. Halmay Zoltán a második előfutamot 2 p. 38 mp.-es idővel nyerte az angol Kemp előtt (2 p. 51 mp.).

200 méteres gátúszás. Olimpiai bajnok Lane (ausztráliai) 2 p. 38 mp. 2. Wähle (osztrák) 2 p. 40 mp. 3. Kemp (angol) 2 p. 48 mp. A start és a céi között 50 és 150 m'ternél hordók voltak a vízben, amelyeken át kellett mászni.

200 méteres hátúszás. Olimpiai bajnok Hoppenberg (német) 2 p. 47 mp. 2. Ruberl (osztrák) 2 p. 56 mp. 3. Drost (holland) 3 p. 10 mp.

4000 méteres úszás. Olimpiai bajnok Jarvis (angol) 58 p. 34 mp. 2. Halmay Zoltán (Magyarország) 1 óra 8 p. 55 mp. 3. Martin (francia) 1 óra 13 p. 10 mp. 4. Burgers (francia) 1 óra 15 p. 4 mp. 5. Meyer (holland) 1 óra 16 mp. 6. Magnoni (olasz) 1 ó. 18 mp. Halmay Zoltán a harmadik előfutamban győzött 1 óra 11 p. 32.2 mp. alatt a holland Meyer előtt.

Vívás.

Törvívás. Olimpiai bajnok Coste százados (francia) 6 győzelem, 1 vereség. 2. Masson Henri (francia) 5 győzelem. 3. Baulanger (francia) 4 győzelem. 4. Debax (francia) 4 győzelem. 5. d'Hugues (francia) 3 győzelem. 6. Senat százados (francia) 3 győzelem. 7. Dillon (francia) 2 győzelem. 8. Brosch sorhajóhadnagy (osztrák) 1 győzelem. A törvívásban indult az osztrák-magyar hadsereg két tisztje, Gregorich és Szarvassy főhadnagyok, de mindketten már az előmérkőzések során kiestek.

Kardvívás. Olimpiai bajnok De la Falaise százados (francia). 2. Thieband (francia). 3. Flesch (osztrák). 4. Gregorich főhadnagy (osztrák-magyar hadsereg). 5. Iványi Gyula (Magyarország). 6. Boissiere (francia). 7. Tenner (osztrák). 8. Müller (osztrák).

A vívás egyike volt a leghosszabban tartó versenyeknek, szinte ellenőrizhetetlenül sok különböző fajta és különböző feltételű verseny került eldöntésre úgy az amatőröknek, mint a mesterek számára. A rendezés és a bíraskodás ellen rengeteg panasz volt. Természetesen a külföldi versenyzőket sújtotta legtöbbször a nem mindig szakértőkből összeállított zsűri ítélkezése.

A kardverseny volt az egyetlen, amelyben a külföldiek úgy, ahogy érvényesülni tudtak. A döntőben ugyan az első és második helyet két franciának juttatták, de harmadik az osztrák *Flesch* lett, negyedik az osztrák katonai vívóként indult *Gregorics* Anion magyar tiszt lett, ötödik *Iványi* Gyula, aki ellen oly erősen érvé-

nyesült a francia zsűri, hogy még az egykorú bécsi lapjelentések is kiemelték, hogy Iványi volt a nyolcas döntő legjobb embere, de a zsűrivel nem tudott megküzdeni. Hatodik ismét egy francia, a 7—8. helyre pedig újból két közös hadseregbeli (magyar) katonatiszt került.

A törversenyben, mint a franciák nemzeti v ivósportjában nem volt keresni valójuk az idegeneknek. Magyar részről *Szarvassy* György és *Gregories* Amon közös hadseregbeli tisztek, valamint a nagybecskereki *Santelli*-tanítvány, *Todorescu*, vett részt, de még az előmérkőzések során kiestek.

A mesterversenyeken magyar részről *Endrédy* mester vett részt, különösebb eredmény nélkül, míg a már akkor is magyarnak számító *Santelli* Italo maestro a 45 induló közül a hatodik helyre került.

Torna.

Az egész olimpiai verseny-komplexumban az egyetlen minden tekintetben kifogástalan verseny. Teljes szakértelemmel, hozzáértéssel és a mi a legméltánylandóbb, tökéletes pártatlansággal bonyolították le a nagy programot. A rendezés a legrigorózusabb kritikát is kiállotta. A párisi tornászversenyben mindössze két magyar vett részt. *Kokas* Gyula szép sikerrel szerepelt, míg a másik magyar kiküldött, *Katona*, verseny közben megsúszott, súlyos bokarándulást szenvedett, úgy hogy a további versenyzéstől el kellett állania. Akik nem látták a verseny lefolyását, azoknak meglepetés lehetett az eredmény, amely szerint az első 10 helyezett közül 7 volt a francia, a nyolcadik egy angol, a 9., és 10-ik pedig lengyel. A francia tornászok megérdemelték a győzelmet, mert nagyszerűen dolgoztak. Igen szép sikerrel végzett *Kokas* Gyula is, aki a sorrendben 17. helyre került és abba az osztályba sorozták, akik az összes elérhető pontszámok legalább 65%-át megszerezték. Ezt az osztályt diplomával tüntették ki. *Kokas* Gyula jó helyezési pontszámát különösen az növelte, hogy az összetett fő verseny ben a tornász-stilusu, pontozott testtartásu távolgrásban 530 cm.-rel az első helyre került.

OLIMPIAI PRÓBAVERSENYEK.

Atlétikai próbaverseny.

1900 június 24—25. az Orczy-kertben.

100 méteres Síkfutás. 1. Koppan Pál (MAC) 11.5 mp. 2. Schubert Ernő (BEAC). 3. Helmich Miksa (OTE). Másfél yarddal nyerve.

Magasugrás. 1. Gönczy Lajos (BEAC) 172 cm. 2. Dános Árpád (OTE) 170 cm. 3. Sasse Károly (MAC) 163 cm.

800 méteres Síkfutás. 1. Halmay József (MUE) 2 p. 13.4 mp.

Diszkoszvetés. 1. Bauer Rezső (BTC) 33.21 m. 2. Coray Artúr (BTC) 32.68 m. 3. Strausz Gyula (OTE) 32.49 m.

110 méteres gátfutás. 1. Pertich Kálmán (MAC) 19 mp.

Rúdugrás. 1. Kausser Jakab (MAC) 310 cm. 2. Sasse Károly (MAC) 305 cm.

400 méteres Síkfutás. 1. Koppan Pál (MAC) 55.4 mp.

Távolugrás. 1. Strausz Gyula (BEAC) 608 cm. 2. Pertich Kálmán (MAC) 602 cm. 3. Schubert Ernő (BEAC) 598 cm.

1500 méteres Síkfutás. 1. Puri Béla (MAC) 4 p. 36.8 mp.

Súlydobás. 1. Crettier Rezső (MUE) 11.40 m. 2. Coray Artúr (BTC) 11.18 m.

1904. — ST. LOUIS,

Amerika olimpiásza.

Írta: *Stankovits Szilárd.*

Olimpiász Amerikában! Nemcsak a sportemberek, hanem a laikusok számára is rendkívüli jelentőségű mindkét fogalom, így egybekapcsolva pedig határozottan alkalmas arra, hogy csodálatos, nagyszerű képze-

Stankovits Szilárd

tekből szőtt kép alakuljon ki az Újvilág felé hajózó versenyzők és az otthon aggódva figyelők gondolataiban. A sportok őshazáját és annak lelkesedő népét csodálni tudták az első modern olimpiászon s az Újvilág várható csodái felé már felfokozott várakozással és a sok ígéretből leszűrt igényekkel tekintett Európa egész sporttársadalma. Athénben és Parisban közelről ismertük meg a világ vezető sportnépének fiait, indokolt volt tehát a nagy várakozás, amivel Amerika olimpiászát várták. Pedig már az előjelek sem voltak valami kedvezőek. Magában

Amerikában még fél évvel az olimpiász megnyitása előtt szenvedélyes harc folyt, hol tartsák meg a versenyt, *Chicagóban-e*, vagy *St. Louisban*. Az Olimpiai Bizottság eredetileg Chicagónak juttatta a *Játékokat*, *St. Louis*, helyesebben a világiállítás ren-

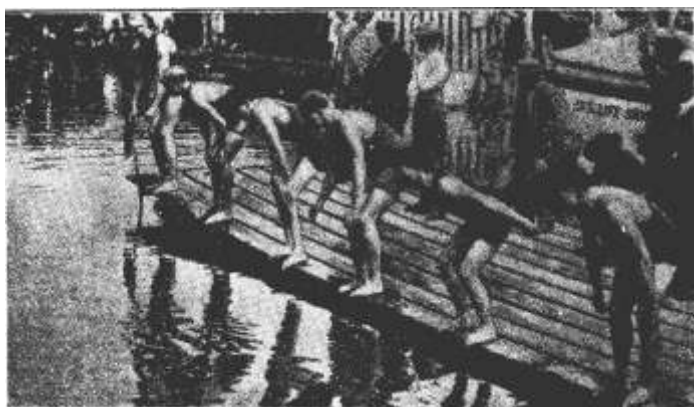
dezőbizottsága csak később jelentkezett, mint igénylő. A vitát végül az amerikai opportunistá gondolkozás döntötte el *St. Louis* javára, mert szerintük helyesebb a két világ-érdeklődést keltő eseményt, az olimpiászt és a nemzetközi kiállítást együvé koncentrálni, hogy így az egyesített vonzerő nagyobb legyen. Mire azon-

*A St. Louisi magyar expedíció: 1. Stankovits Szilárd, 2. Gönczy Lajos,
3. Kemény Ferenc, 4. Mező Béla, 5- Múza Qyu'a,
6. Halmay Zoltán, 7. Kiss Géza.*

ban a megrendezésre került a sor, kiderült a valóság: a rosszul adminisztrált kiállítás teljes bukását akarták megakadályozni az Olimpiai Játékok bekapcsolásával, ami főleg reklám szempontokból ígért szép sikereket. Ez az üzletszerűség nyomta rá bélyegét az egész III. Olimpiászra. A kiállítás igazgatósága már kora tavasztól kezdve minden *St. Louis*ban rendezett versenyt

„olimpiai”-nak hirdetett, jelentéktelen ifjúsági és lokális értékű versenyeket is. S hogy mennyire nem értett egyet ezzel a felfogással a Nemzetközi Olimpiai Bizottság, annak élénk bizonyítéka, hogy az elnök, Coubertin báró sem volt jelen, mindössze három tag volt együtt az egész bizottságból. A fényes ígéretek is összezsugorodtak, mire az európai versenyzők áthajóztak az óceánon. A versenyzőket és kísérőiket átszállító vendéglátó amerikai hajó — ami pedig egyik fő indoka volt, hogy Amerika kapta meg a III. Olimpiászt —

A 100 yardos verseny startja. A balszélen Halmay Zoltán.

nem jelent meg az európai kikötőkben. A további vendéglátás, fogadtatás, kalauzolás és elszállásolás illúziói is fokozatosan foszlottak szét, amikor a kis magyar csapat teljesen magára és amerikai magyar barátaira utalva jutott el fel Louisig, ahol csak egy hotelportás alkotta a fogadó-bizottságot. A versenypálya pusztaság, sivár cementrengetege, az ünnepélyes külsőségek teljes hiánya, az öltözők kezdetlegessége s az állandó nemtörődömség, amely a Stadion és az igazgatóság személyzete részéről nap-nap után megnyilvánult, nem volt alkalmas arra, hogy az olimpiai eszmével telített

versenyzőkben tovább hevítse a lelkesedést. Az uszóversenyeket a kiállítás területén lévő szabálytalan alakú tóban rendezték, ahol az úszók éppen a szabálytalan oldalfalak miatt nem tudtak irányt tartani s a lebegő fordulók is megnehezítették a versenyzők helyzetét.

Kellemesen ellensúlyozta azonban mindezt a sok csalódást és zavart az amerikai atléták és a versenyeket rendező sportemberek figyelmes kedvessége, akik a pályán is, a magánérintkezésben is igazi gentle-

Halmay Zoltán győzelme 100 yardon Daniels ellen.

man sportbarátok voltak európai kollegáikkal. Ez az olimpiász még az első kettőnél is súlyosabban érezte az amerikai sportfölényt, mert most még az is hozzájárult az amerikai versenyzők nagy képességeihez, hogy számbelileg is tízszeres fölényben voltak. Ez a körülmény adta meg a st.-louisi olimpiásznak véglegesen az *amerikai* jelleget, mert az újvilági versenyzők győzelmi sorozatát csak *Halmay Zoltán*nak és

a német *Rausck-nak* sikerült két-két ízben megszakítania a tengeren inneniek közül.

A kiállítás igazgatóságának még erre az idegen versenyzőhiányra is támadt mentő ötlete. Megrendezte az „ethnografiai olimpiászt”, amelyen igazán képviselve volt a földkerekség minden rendű-rangú és színű nációja, a délamerikai indiántörzsektől a kínai kuliig és az afrikai szerecsenekig. A versenyző-anyagot nem

*Halmai Zoltán ünnepi fogadtatása a St. Louisból való visszaérkezésekor.
Mellette zászlóval a kezében Múza Gyula, tőle balra
szalmakalappal Kiss Géza.*

is kellett messziről beszerezni, a kiállítás területén lévő mutatványospark emberei között akadt elég különböző nemzetiségű ember. Így kerültek elő a pincérek közül a „görög atléták”, a kikiáltók és portások közül a zulukafferek, malájaiak és indusok, a kóklerekből az indiánok és patagónok, a szolgaszemélyzetből pedig a mezítláb futó kínaiak és kubaiak kerültek elő és szaporították a nemzetközi konkurrenciát. Ezekkel azután kísérleteket tettek, végigversenyeztették őket egynehány olimpiai számon, de sportbelileg teljesen csődöt mondott ez a próbálkozás, a 100 yard győztese,

egy szíu indián, 11.8 mp. alatt futott, a patagóniai súlydobó-győztes pedig alig érte el a 10 métert, a színes távolugrók még 5 méterig se vitték. Sokkal érdekesebb volt ennek a bemutatónak az a része, amikor olyan testi ügyességeiket mutatták be ezek a *versenyzők*, amihez értettek is. A négerek embernagyságú nyilakkal pompásan lőttek célba, az indiánok dárdát hajítottak nagy ügyességgel, egy fekete pedig úgy mászott fel a 10 méteres sima póznára, mint a légy a falon.

Hosszas előkészület és a MOB sok tanácskozása után indult útnak a kis magyar csapat, amelyben *Mező Béla* és *Gönczy Lajos* az atlétikát, *Halmay Zoltán* és *Kiss Géza* az úszást képviselték. *Múza Gyula* pedig mint *honorary manager* segítette át a csapatot ügyesbajos dolgain. *Békéssy Béla* főhadnagy és *Mészáros Ervin* hadnagy is a kiküldendők között voltak, de mindketőjük útját megghiúsította a honvédelmi minisztérium. Ez az intézkedés két biztos bajnokságtól fosztotta meg a magyar sportot. A döntés nagy feltűnést keltett akkoriban országszerte, de az egész kommentár, amellyel kísérték, csak ennyi volt: „A honvédelmi miniszter úr a legnagyobb jóakaratot mutatta az ügy iránt és ha a kérvényt kedvezőtlenül intézte el, *arra meglehetett a maga fontos oka.*” Ezt a *fontos okot* akkoriban nem lett volna tanácsos nyilvánosságra hozni, mert nyilvánvalóan a bécsi intéző körök akadályozták meg, hogy a közös hadsereg tagjai mint *magyar* versenyzők szerezenek dicsőséget *Magyarországnak*. Sokkal hathatósabban támogatta a kiküldetést *Berzeviczy Albert* kultuszminiszter, aki 6000 koronát utalványozott ki és névszerint megjelölte a kiküldendőket. Ebből a listából hiányzott *Kiss Géza* neve, akinek érdekében a MOB újabb akciót indított, teljes sikerrel.

Ha összehasonlítjuk a kiküldöttek számát és az elért eredményt a többi olimpiászok magyar expedícióival, akkor feltétlenül *St. Louisban* értük el a legszébb sikert: a négy versenyző két világbajnokságot, egy második, egy harmadik és egy negyedik helyet szerzett azon a versenyen, ahol a világ legelső sportnemzete volt a házigazda.

Atlétika.

60 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Archie Hahn (U. S. A. Milwaukee) 7 mp. (olimpiai rekord). 2. William Hogenson (U. S. A. Chicago). 3. F. R. Moulton (U. S. A. Kansas). 4. Clyde Blar (U. S. A. Chicago). 5. Prunstein 6. Castleman. A versenyben összesen 18-an indultak, három előfutamban. *Mező Bélát* előfutámban két ízben 1—1 méterrel visszaállították a lövés előtti indulása miatt, a döntőbe ezért nem jutott be.

400 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Harry Hillmann (U. S. A. Newyork) 49.2, olimpiai rekord. 2. Frank Walter (U. S. A. Milwaukee). 3. H. C. Groman (U. S. A. Chicago). 4. Jos. Flemming (U. S. A. St. Louis).

200 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Archie Hahn (U. S. A. Milwaukee) 21.6 mp. 2. N. I. Cartmell (U. S. A. Louisville) 4 yarddal. 3. W. Hogenson (U. S. A. Chicago). 4. F. R. Moulton (U. S. A. Kansas City).

800 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok I. D. Lightbody (U. S. A. Chicago) 1 p. 56 mp., olimpiai rekord. 2. Hovard Valentin (U. S. A. Newyork) másfél yarddal. 4. W. Blitkerez (U. S. A. Milwaukee). 4. G. Underwood (U. S. A. Newyork).

100 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Archie Hahn (U. S. A. Milwaukee) 11 mp. 2. N. I. Cartmell (U. S. A. Louisville). 3. W. Hogenson (U. S. A. Chicago). 4. F. R. Moulton (U. S. A. Kansas City).

1500 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok James D. Lightbody (U. S. A. Chicago) 4 p. 05.6 mp., olimpiai rekord. 2. W. F. Verner (U. S. A. Chicago). 3. I. E. Hearn (U. S. A. Chicago). 4. D. C. Ninrosen (U. S. A. Cornell).

2500 méteres akadályfutás. Olimpiai bajnok James D. Lightbody (U. S. A. Chicago) 7. p. 39.6 mp. 2. I. J. Daby (angol). 3. A. L. Newton (U. S. A. Newyork). 4. W. F. Werner (U. S. A. Chicago).

400 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Harry Hillmann (U. S. A. Newyork) 53 mp. 2. F. Walter (U. S. A. Milwaukee) 2 méterrel. 3. G. C. Paage (U. S. A. Milwaukee). 4. G. M. Varnell (U. S. A. Chicago).

200 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Harry L. Hillmann (U. S. A. Newyork) 24.6 mp. 2. Castleman (U. S. A. Newyork). 3. Paage (U. S. A. Milwaukee). 4. Warneil (U. S. A. Chicago).

110 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Fred W. Shoole (U. S. A. Milwaukee) 16 mp. 2. T. Shideler (U. S. A. Chicago). 3. L. Ashburner (U. S. A. Cornell). 4. F. Castleman (U. S. A. Newyork).

4 angol mérföldes (6436 m.) csapatverseny. Olimpiai bajnok Newyork A. C. (D. C. Munson, P. H. Pilgrim, H. W. Valentine, G. Underwood). 2. Chicago A. C. Az egyéni győztes ideje 21 p. 17 mp.

Négyszer $\frac{1}{4}$ mérföldes stafétafutás. Olimpiai bajnok Missouri A. C. 3 p. 52.2 mp.

Marathoni futás. Olimpiai bajnok Thomas J. Hicks (U. S. A. Cambridge) 3 óra 28 p. 53 mp. 2. A. J. Corey (U. S. A. Chicago) 3 óra 34 p. 46 mp. 3. A. L. Newton (U. S. A. Newyork) 3 óra 47 p. 23 mp. 4. Felix Carvayal (Kuba).

Hogy milyen társaság verődött össze a marathoni versenyben, erre elég néhány adat. A győztes Hicks angol születésű 28 éves fiatalember, foglalkozására nézve hivatásos *bohóc* volt. A másodiknak beérkezett Corey tulajdonkép francia és abból élt, hogy *sztrájktrőő* volt. A negyediknek beérkezett Carvayal pedig Kubában mint kenyelfutó kereste kenyerét. Elsőnek tulajdonkép egy Lorg nevű szélhámos érkezett be, de csakhamar kiderült, hogy az útnak több mint felét automobilon tette meg. Kis hija, hogy a helyszínen meg nem verték, s a szövetség *csalás címén* örökre eltiltotta a versenyzéstől.

Távolugrás helyből. Olimpiai bajnok Ray Ewry (U. S. A. Newyork) $347\frac{2}{3}$ cm. Olimpiai és világrekord. 2. C. M. King (U. S. A.) $327\frac{2}{3}$ cm. 3. J. A. Biller (U. S. A.) $326V_3$ cm. 4. H. W. Field (U. S. A.).

Magasugrás. Olimpiai bajnok S. S. Jones (U. S. A.) Newyork 180.5 cm. 2. Serviss (U. S. A. Cornell) 17734 cm. 3. Paul Weinstein (német) $177\frac{3}{4}$ cm. 4. *Gönczy Lajos (Magyarország)* 175 % cm.

Távolugrás. Olimpiai bajnok Meyer Prinstein (U. S. A. Newyork) 734 cm., olimpiai rekord. 2. D. Frank (U. S. A. Newyork) 689 cm. 3. R. F. Stangland (U. S. A. Newyork) $688\frac{1}{2}$ cm. 4. F. Engelhardt (U. S. A. Mohawk) 663 cm.

Rúdugrás. Olimpiai bajnok E. Ch. Divorak (U. S. A. Chicago) 344 cm., olimpiai rekord. 2. Le Roy Samsé (U. S. A. Indiana). 3. A. Wilkins (U. S. A. Chicago). 4 Word Mc. Lanahan. (U. S. A. Yale).

Magasugrás helyből. Olimpiai bajnok Ray Ewry (U. S. A. Newyork) 149.5 cm. 2. J. P. Stadler (U. S. A.). 3. L. Robertson (U. S. A. Newyork). 4. J. A. Biller (U. S. A.).

Helyből hármasugrás. Olimpiai bajnok Ray Ewry (U. S. A. Newyork) 10.56 cm. 2. C. M. King (U. S. A.) 3. F. Stadler (U. S. A.). 4. G. P. Serviss (U. S. A. Cornell).

Hármasugrás. Olimpiai bajnok Meyer Prinstein (U. S. A. Syramse) 14.63 cm. 2. F. Engelhardt (U. S. A. Mohawk). 3. R. F. Stangland (U. S. A. Columbia). 4. J. W. Funler (U. S. A. Milwaukee).

Kalapácsdobás. Olimpiai bajnok John Flanagan (U. S. A. Newyork) 51.23 cm., olimpiai rekord. 2. John De Witt (U. S. A.) 50.26 m. 3. Ralph W. Rose (U. S. A) 45.72 m. 4. Charles Chadwick (U. S. A.) 42.78 m.

Súlydobás. Olimpiai bajnok Ralph W. Rose (U. S. A. Chicago) $14.80\frac{1}{2}$ m., olimpiai és világrekord. 2. C. W. Col (U. S. A. Yale) 14.40 m. 3. F. J. Feuerbach (U. S. A. Newyork) $13.37V_3$ m. 4. M. J. Sheridan (U. S. A. Newyork) $12.39\frac{1}{2}$ cm.

25 $\frac{1}{2}$ kg. Súlydobás. Olimpiai bajnok E. Desmarteau (Kanada) $10.46\frac{1}{2}$ m. 2. J. Flanagan (Newyork) 10.16 m. 3. J. Mitchell (Newyork) $10.13\frac{1}{2}$ m. 4. C. H. Henemann (Jowe) 9.18 m.

Diszkoszvetés. Olimpiai bajnok. M. J. Sheridan (U. S. A. New-York) 39.87 m. 2. R. W. Rose (U. S. A. Chicago). 3. N. W. Gergantas (görög). 4. John Flanagan (U. S. A. Newyork).

Súlyemelés. Olimpiai bajnok Perikles Kakonris (görög) 80 kg. 368 gr. Kísérleteit tovább folytatva, 111 kg. 583 gr.-mai világrekordot állított fel.

Kötélhúzás. Olimpiai bajnok Milwaukee AC. 2. St. Louis.

*

100 yard Síkfutás előnyverseny. Mező Béla (Magyarország) indult $3\frac{1}{2}$ yard előnnyel. Előfutamában második lett Charles Hastedt (Missouri) mögött, emiatt középfutamot kellett futnia a többi előfutam 2. helyezettejével, ezt a futamot 10.6 mp. idővel megnyerte és bejutott a döntőbe, ahol rossz startja miatt a 4. helyre került. A döntő eredménye: 1. Charles Hastedt (2 yard előny) 10.4 mp. 2. Charles H. Turner. 3. J. D. Mec Gann. 4. *Mező Béla*.

Magasugrás előnyverseny. Gönczy Lajos indult és $180\frac{1}{2}$ cm. eredményével egyformán ugrott az amerikai Barkerrel, aki azonban $\frac{1}{2}$ centiméterrel nagyobb előnyt kapott, így tehát Gönczy a második helyre került. A verseny eredménye: 1. E. J. Barker (U. S. A.) 8.8 cm. előny, $189\frac{1}{4}$ cm. 2. *Gönczy Lajos* $7\frac{1}{2}$ cm. előny, 188 cm. 3. Freymerk. 4. J. Jones (scratch) 183 cm.

Úszás.

59 yardoS gyorsúszás. Olimpiai bajnok *Halmay Zoltán* (Magyarország) 28 mp. 2. Leary (U. S. A.). 3. Daniels (U. S. A.). 4. Gaul (U. S. A.). Halmay Zoltán előfutamát 29.6 mp. alatt nyerte, a másik előfutamban Leary 28.2 mp.-es idővel győzött. A döntőben Halmay és Leary mindvégig együtt haladnak, végül Halmay tiszta karcsapással győzött. A versenybírószágban nagy vita támadt az elsőség körül, végre új döntőt rendelnek el kettejük között, amit Halmay fölényrel nyer meg.

A verseny lefolyásáról Stankovits Szilárd, aki a versenyzők hivatalos kísérője volt, a következőkép számolt be: Kétünő start után jó darabig együtt van a társaság s még nem lehet tudni, ki lesz a győztes. Félúton *Halmay* végre némi előnyt szerzett, de *Leary*, aki közvetlenül mellette úszott, lehúzta őt és most élet-halál-küzdelem fejlődött ki a két ellenfél között. *Leary* karcsapásai voltak a gyorsabbak, *Halmayéi* az erőteljesebbek. *Leary* időközönként el-elmaradt, de nyomban behozta. Amikor már csak néhány méternyire voltak a céltől, Halmay teljes erőből belefekszik és egy lábbal előbb ért célba. Mögöttük két lábbal *Daniels* jött. A verseny előtt engem kértek fel, hogy az első személyét megállapítsam. Azonnal jelentettem is, hogy *Halmay* volt az első, de ugyanekkor az a célbíró, aki a második helyezettet nézte, szintén *Halmayt* jelentette — másodiknak. Ebből hosszas és kínos vitaközlés, majd kellemetlen verekedés támadt, melybe beleavatkoztak a trénerék és a körülötünk lábatlankodók is, de nekem alig adott valaki igazat. Már-már ki akarták hirdetni *Learyt* győztesnek, de erélyes fellépésem folytán elhatározták, hogy a kérdést a vezetőbíró elé viszik. Minden esz-

közzel igyekeztek *Ner-Pyrah* vezetőbírót befolyásolni, de ő mindkét célbíró ítéletének egyformán helytadott, holtversenyt hirdetett ki és új versenyt rendelt el kettőjük között. Nagy előkészülettel és izgalommal fogtak hozzá az új versenyhez. A sok elővigyázat! rendszabály azonban feleslegessé vált, mert *Halmay*, aki már az indulásnál szerzett kis előnyt, az egész úton ura volt a helyzetnek, előnyét folyton nagyobbítva, végül 28 mp. alatt négy lábbal győzte le kemény ellenfelét.

100 yardos gyorsúszás. Olimpiai bajnok Halmay Zoltán (Magyarország) 1 p. 02-8 mp. 2. E. M. Daniels (U. S. A. Newyork). 3. Scott Leary (U. S. A., S. Francisco). 4. Davie Gaul (U. S. A., Philadelphia). A döntőben indult még Hammond (Chicago) és Goodwin (Newyork). Halmay Zoltán első elufutamát 1 p. 06.6 mp.-es idővel nagy fölényrel nyerte Leary ellen, a másik előfutamban Daniels győzött 1 p. 07.4 mp.-es idővel. A döntőben Daniels előbb indul, de 50 yardnál már Halmay volt elől és végül másfél méterrel győzött. Eredménye nyílt pályán amerikai rekord.

220 yardos gyorsúszás. Olimpiai bajnok E. M. Daniels (U. S. A., Newyork) 2 p. 44.2 mp. 2. F. Gailey (U. S. A., S. Francisco). 3. E. Rausch (német). 4. Adams (U. S. A., Newyork).

440 yardos gyorsúszás. Olimpiai bajnok E. M. Daniels (U. S. A., Newyork) 6 p. 16.2 mp. 2. F. Gailey (U. S. A., S. Francisco). 3. Wähle (U. S. A., Newyork).

1 mérföldes úszás. Olimpiai bajnok E. Rausch (német) 27 p. 18¹/_s mp. 2. *Kiss Géza (Magyarország)*. 3. F. Gailey (U. S. A., S. Francisco). 4. Wähle (U. S. A., Newyork). A start után Wähle és Gailey vezetnek, Rausch és Kiss Géza 300 yardnál nyomolnak előre egyenletes tempóval, a 14. fordulónál (1400 yard) Kiss Géza fel akarja adni a versenyt, de mégis lassan beúszik a célba, 70 méterrel Rausch mögött.

Fél mérföldes úszás. (804.5 m.) Olimpiai bajnok E. Rausch (német) 13 p. 11.8 mp. 2. F. Gailey (U. S. A., S. Francisco). 3. *Kiss Géza (Magyarország)*.

Kiss Géza indult még a $\frac{1}{2}$ mérföldes előnyversenyben is, ahol az összes előnyöket ő adta. Eredmény: 1. J. H. Adams (U. S. A., Newyork) 35 yard előny, 6 p. 44.6 mp. 2. *Kiss Géza (Magyarország)* előny nélkül, $1\frac{1}{2}$ yarddal. 3. Marquard Schwartz (Missouri) 35 yard előny.

Plunging. Olimpiai bajnok W. E. Dickens (U. S. A., Newyork) 19.05 m. 2. D. H. Adams (U. S. A., Newyork) 17.62 m. 3. L. B. Goodwin (U. S. A., Newyork).

Vízipólódöntő. Newyork AC—Missouri AC 6:0.

100 yardos hátúszás. Olimpiai bajnok Walter Brock (német) 1 p. 16.8 mp. 2. Georg Hoffmann (német). 3. Georg Zacharias (ném.).

$\frac{1}{2}$ **mérföldes mellúszás.** Olimpiai bajnok Georg Zacharias (német) 7 p. 27.6 mp. 2. Walter Brock (német). 3. H. J. Handy (U. S. A., Chicago).

Négyszer 100 yardos staféta. Olimpiai bajnok Newyork AC. 2. Chicago AC. 3. Missouri AC.

Vívás.

Tőr. Olimpiai bajnok Ramon Forest (Havanna) 3 győzelem. 2. A. C. W. Porst (U. S. A., Newyork) 2 győzelem. 3. Charles Tatham (Havanna) 1 győzelem. 4. G. Casimir (német) visszalépett.

Párbajtőr. Olimpiai bajnok Ramon Forest (Havanna) 3 győzelem. 2. Ch. Tatham (Havanna) 2 győzelem. 3. A. C. W. Post (U. S. A., Newyork) 1 győzelem. 4. Townsend (U. S. A., Newyork) 0.

Kard. Olimpiai bajnok D. F. Diaz (Havanna) 4 győzelem. 2. W. Grève (U. S. A., Chicago) 3 győzelem. 3. A. C. W. Porst (U. S. A., Newyork) 2 győzelem. 4. Carstens 1 győzelem. 5. Fox 0.

Botvívás. Olimpiai bajnok A. C. W. Port (U. S. A., Newyork). 2. Scott O'Connor (U. S. A., Newyork). 3. W. Gere (U. S. A., Chicago).

Evezés.

Egyes. Olimpiai bajnok Frank B. Greer (U. S. A., Boston) 10 p. sy_2 mp. 2. James B. Juvenal (U. S. A., Philadelphia). 3. Constanc S. Titus (U. S. A., Newyork).

Dublő. Olimpiai bajnok Atlanta Boat Club (Newyork) 10 p. $3\frac{1}{4}$ mp. 2. Ravenwood Boat Club (Long Island). 3. St. Louis Rowing Club.

Négyes. Olimpiai bajnok Centary Boat Club (St. Louis) 3 p. $5\frac{3}{4}$ mp. 2. Watern Rowing Club (St. Louis). 3. Independent Rowing Club (New Orleans).

Nyolcas. Olimpiai bajnok Vesper Boat Club (Philadelphia) 7 p. 50 mp. 2. Argonaut Rowing Club (Toronto).

Torna.

LÓ. Olimpiai bajnok Anton Heide (Philadelphia). 2. Geo Eiser (St. Louis).

Nyújtó. Olimpiai bajnok Anton Heide (Philadelphia) és Ed. A. Hennig (Cleveland).

Korlát. Olimpiai bajnok Geo Eiser (St. Louis).

Gyűrűhinta. Olimpiai bajnok Herman T. Glass (Richmond).

Függeszkedés. Olimpiai bajnok Geo Eiser (St. Louis).

Birkózás.

Légsúly. Olimpiai bajnok R. Curry (Newyork). 2. J. Helm (Newyork).

Pehelysúly. Olimpiai bajnok Ilo Mehnert (Newyork). 2. G. Banners (Newyork).

Könnyűsúly. Olimpiai bajnok L. Niflot (Newyork), 2. A. Werter (Newyork).

Weitersúly. Olimpiai bajnok J. Brandshaw (Newyork). 2. T. Mc Leer (Newyork).

Középsúly. Olimpiai bajnok O. F. Rechm (Buffalo). 2. H. Tesing (Newyork).

Félnéhézsúly. Olimpiai bajnok Ch. Erickson (norvég-amerikai).
2. W. Beclimann (Newyork).

Néhézsúly. Olimpiai bajnok B. Hausen (norvég-amerikai).
2. F. Kungler (St. Louis).

Tennisz.

Férfi egyes. Olimpiai bajnok Beals C. Wright (Boston). 2. R. Le Roy (Newyork).

Férfi páros. Olimpiai bajnok E. W. Leonard és Beads C. Wright (Newyork). 2. A. E. Rell és R. Le Roy (Newyork).

Boxolás.

Légsúly. Olimpiai bajnok Geo W. Finnigen (S. Francisco).
2. Miles J. Burke (St. Louis).

Pehelysúly. Olimpiai bajnok O. L. Kirk (St. Louis). 2. Geo W. Finnigen (S. Francisco).

Könnyűsúly. Olimpiai bajnok H. J. Spanger (Newyork). 2. Jack Egan (Philadelphia).

Weitersúly. Olimpiai bajnok A. L. Joung (S. Francisco). 2. H. J. Spanger (Newyork).

Félnéhézsúly. Olimpiai bajnok Ch. Mayer (Newyork). 2. H. Spradely (St. Louis).

Néhézsúly. Olimpiai bajnok Sam Berger (S. Francisco). 2. Ch. Mayer (Newyork).

OLIMPIAI PRÓBAVERSENYEK.

Atlétikai próbaverseny.

1904. júl. 9-én a Millenáris pályán.

60 méter. 1. Bartkó Jenő (BEAC) 7.6 mp. 2. Medgyesy Iván (MAC) $\frac{1}{2}$ méterrel hátrább. Mező Béla (MAC) előfutamát 7.1 mp. rekorddal nyerte, de a döntőben nem indult.

Távolugrás. 1. Vargha Pál (BEAC) 675 cm. 2. Mező Béla (MAC) 629 cm.

400 méteres gátfutás. 1. Wetzel György (MAC) 59.2 mp.

Súlydobás. 1. Coray Artúr (BTC) 1136 cm. 3. Kosa Tibor (MAC) 1042 cm. 3. Holub József (MFC) 960 cm.

200 méter. 1. Borbás Gáspár (FTC) 24 mp. 2. Wetzel György (MAC). Mező Béla 22.8 mp. alatt nyerte az előfutamot, a döntőben nem indult.

1500 méter. 1. Nagy József (BAK) 4 p. 30.4 mp. 2. Bodor Ödön (Postás).

100 méter. 1. Borbás Gáspár (FTC) 12 mp. 2. Mező Béla (MAC). 3. Schubert Ernő (MUE) mellszélességgel nyerve 2 m. harmadik. Mező Béla az előfutamban elérte a 11.8 mp. kötelező időt.

Diszkoszvetés. 1. Coray Artúr (BTC) 30.50 m.

110 méteres gátfutás. 1. Vargha Pál (BEAC) 17.5 mp. 2. Nirnsee Gyula (MFC).

Magasugrás. 1. Gönczy Lajos (BEAC) 178 cm. 2. Dánér Béla (BEAC) 175 cm. 3. Dános Árpád (BAK) 172 cm.

400 méter. 1. Wetzel György (MAC) 54.8 mp. 2. Niessner Aladár (MFC).

Rúdugrás. 1. Terebessy Ágoston (Pozsonvi TE) 308 cm. 2. Ifj. Szilberleitner Ferenc (MAC) 298 cm.

200 méteres gátfutás. 1. Nirnsee Gyula (MFC) 28.8 mp. 2. Wetzel György (MAC).

800 méter. 1. Nagy József (BAK) 2 p. 8.6 mp. 2. Gorka Ágost (MUE).

Hármasugrás. 1. Kiss Gyula (33 FC) 11.78 m. 2. Sajó Béla (BTC) 11.09 m. Dános Árpád (BAK) versenyen kívül 13.52 m-t ugrott.

A MOB-verseny alapján a következő kiküldetési rangsort állapította meg: 1. Gönczy Lajos. 2. Mező Béla. 3. Vargha Pál. 4. Wetzel György. 5. Dánér Béla. 6. Bartkó Jenő.

Úszó-próbaverseny.**A városligeti tavon 1904 Jul. 16—17-én.**

50 yard. 1. Halmai Zoltán (MUE) 28 mp. 2. Gyulai Pál (MUE).

220 yard. 1. Halmai Zoltán (MUE) 2 p. 49 mp. 2. Dr. Biegelbauer Árpád (MUE) 25 méterrel hátrább.

1609 méter (1 mérőöld). 1. Kiss Géza (MUE) 26 p. 41.6 mp. országos rekord. Balatoni Károly (MAC) feladta.

440 yard. 1. Halmai Zoltán (MUE) 6 p. 16.6 mp. 2. Fazekas Vilmos (BAK) 30 méterrel.

100 yard. 1. Halmai Zoltán (MUE) 63.2 mp. 2. Guttmann József (MUE) i_{y_2} testhosszal.

880 yard. 1. Kiss Géza (MUE) 13 p. 1.2 mp. országos rekord. 2. Fazekas Vilmos (BAK).

A MOB a versenyek alapján csak Halmai Zoltánt és Kiss Gézát jelölte kiküldetésre.

Vívás.

A MOB az eddigi versenyek alapján, próbaverseny mellőzésével a kiküldetési rangsört a következőképp állapította meg: 1. Békéssy Béla, 2. Mészáros Ervin, 3. dr. Nagy Béla, 4. dr. Porteleky László, 5. Krencsey Géza. Mindnyájuknál jobbnak ítélte meg Berti Lászlót, de mivel mesteri oklevele volt, csak föltételezve küldte el nevezését St. Louisba.

1906. — ATHÉN, Másodszor a görög fővárosban.

Írta: *Lauber Dezső.*

Akik 1906 április 22-én ott lehetek Athénben, az Olimpiai Játékok ünnepélyes megnyitását, sohase fogják elfelejteni azt a nagyszerű, lenyűgöző képet, amit az ünneplő város és a versenyzőket váró Stadion nyújtott. A színpompás, zászlódíszes külsőségek, a fantasztikus tarkaságú és ve-

Lauber Dezső.

gyülékű katonai, polgári és népöltözékek összevisszasága, a görögök nemzeti büszkeségtől fűtött túlaradó lelkesedése és mámoros üdvüdvál-gása csak fokozták a mély benyomások súlyát, amelyek szinte elviselhetetlenül nehezedtek rá érzéseinkre, amikor beléptünk a Stadion kapuján. Hetven ezer

tomboló, lelkesedő görög tapsolta, ünnepelte a 19 különböző nemzet 900 válogatott fiát, akik a nagyszerű görög tradícióknak hódolva jelentek meg *Heródes Atticus*

márvány stadionjában, hogy résztvegyenek a második athéni Olimpiászon.

Negyvenen képviseltük Magyarországot ebben a nagy nemzetközi forgatagban, valamennyien erős akarattal, nagy igyekezettel készültek az Olimpiászra, de ha lett volna közöttünk csak egy kicsinyhítű is,

abba is elszánt, dacos küzdenivágyást oltott volna az a határtalan nemzeti becsvágy, amely lépten-nyomon új meg új megnyilatkozásokban áradt a körülötünk, mellettünk és velünk együtt lévő idegen nemzetek versenyzőinek minden szavából és tettéből. Kétszeresen fájt tehát és mély aggodalommal töltött el

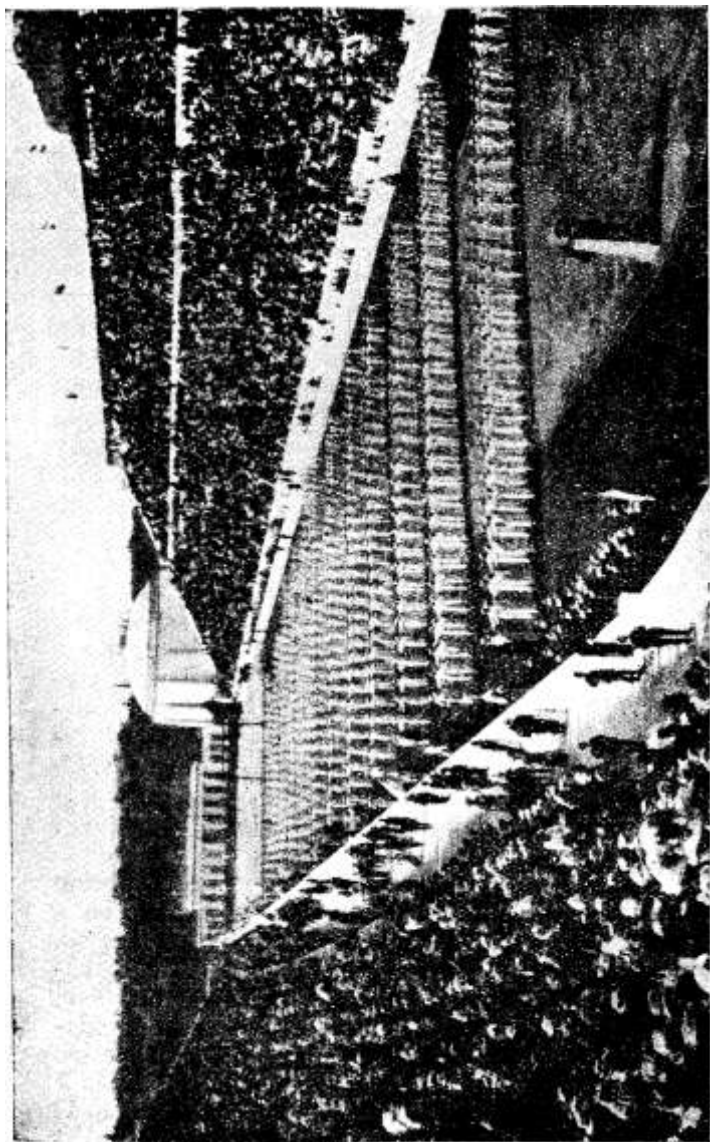

Mudin István klasszikus diszkoszdobása.

minden magyar vezető embert az a tudat, hogy versenyzőink egy része a nálunk szokatlanul korai, áprilisi verseny-terminusra nem tudott úgy felkészülni, amennyire egyébként képességei predesztinálták, s akár csak két esztendővel előbb St. Louisban, most is nélkülözni voltunk kénytelenek a legjobb vívóink egy részét. *Békéssy Béla, Mészáros Ervin és Szántay Jenő* kiküldetését még az sem tette lehetővé, hogy a MOB

és a MAC elnöksége küldöttségileg járt el a miniszterelnöknél, a bécsi kezek ismét megíúsították a kiküldetést és ezzel szétfoszlattak egy szép magyar reménységet is... Mert egy Békéssy, Mészáros, Szántay és dr. Tóth Péterből álló csapat ellen még a világ minden más vívójából kombinált csapat sem vehette volna fel a küzdelmet győzelmi eséllyel. A későbbi londoni és stockholmi olimpiászok vívó-eredményei igazolták ezt a reménységet a legékesszólóbban. Hogy mégis jelentős sikert tudott végeredményben felmutatni a kis magyar kolónia, az annál nagyobb teljesítmény, mert az elszállásolás és ellátás körüli rendes bajok Athénben hatványozottan merültek fel s ehhez járult még a versenyrendezésben fogyatékoság is.

A görögökben megvolt a határtalan lelkesedés, a vendégszeretet, a jóindulat, de hiányzott a szervező erő, amely egy ilyen nagy világversenyt erős kézzel kell hogy irányítson. A versenybíróság és rendezőség látható és legfőbb feje maga *Konstantin* trónörökös volt, aki hallatlan agilitással és megértéssel dolgozott. Mindenütt ott lehetett látni. Egyszer mint célbíró, majd mint időmérő, indító működött, mint a zsűri elnöke, békéltetett, elsimította a zavarokat, de ha kellett, sajátkezüleg zavarta ki a pályára illetéktelenül betolakodókat, beállt távmérőnek és — a magyarok szerencséjére — gyaloglóbírónak is. *Stantics* György világbajnokságában is nagy része volt *Konstantin* trónörökösnek, mert ő sajátkezüleg zavart le a pályáról 6 szabálytalanul gyalogló versenyzőt és helyt adott a magyarok kérelmének, hogy még egy soronkívüli gyalogló-világbajnokságot is beiktasson a programba, amit azután *Stantics* meg is nyert. Ez a legmagasabb versenyirányítás azonban csak a Stadion belsejében működött, az úszóversenyen *Phaleronban* már olyan fejetlenség uralkodott, hogy úszóink kénytelenek voltak reggeltől estig a startnál lenni, mikor melyik verseny kerül sorra, mi pedig csak úgy találomra utazgattunk ki az öbölbe s véletlenül „csíptünk el” egy-egy versenyt. Hogy mi folyt a vívóversenyeken, arra legjobban rávilágít, ha

egy-két idézetet közlök néhai barátom, dr. Nagy Béla akkori leveleiből:

„Legrosszabbul a vívóversenyeket rendezik. Minden görög tiszt versenybíró is, akár ért a vívásához, akár nem. A vívók reggeltől estig ott ácsorognak az udvaron, a *Zappeioriban*, ahol a meleg napon, szabad ég alatt folyik a verseny, négy-öt helyen is vívnak egyszerre, valóban cirkuszi látvány. De csakhamar a helyzet magaslatára emelkedtünk, én átvetettem a zsüri elnökségét, kineveztem Hámost tagnak, kaptunk harmadiknak egy sérült francia versenyzőt és így hármasban hozzáfogtunk egy epé-poul ledolgozásához. Hámos azután végleg benne is maradt a zsűriben és tekintve, hogy éppen úgy sohasem látott még epé-versenyt, mint a többi zsűritag, hát *teljes szakértelemmel* bíraskodott. Működése annyira megtetszett a — hollandoknak, iiogy őt kérték fel a kardversenyen is, hogy képviselje Hollandiát. A kardverseny egy tussra a világ legnagyobb humbugja volt. Mindegy volt, ki hogyan és mit csinált, csak egyszer hozzá kell érni az ellenfélhez és az le van győzve. A döntőben a derék görögök úgy folytatták kedves csalásaikat, hogy buzgó munkájuk eredményeként *Georgiades* lett a bajnok. Az új világ-bajnok még egy ilyen „lábravágásdi”-ban is harmadrangú erő, a művészi vívásban pedig nem ér fel a negyedrangú magyarokkal sem. A hármas csapatversenyben, ahol mi kerültünk össze a görögökkel, tovább folyt ez a garázdálkodás és minden további ceremónia nélkül leszavaztak bennünket s kinevezték magukat bajnoknak.”

Sok baj volt az elszállásolással is. A Zappeion nevű hatalmas kiállítási csarnokban rendezték be a *szállást*, tetőnélküli deszkakabinokat, két-két ágygal, minden egyéb butor nélkül. Éjjel 1—2 óráig szakadatlanul jöttek haza az itt lakók, kiabálva, füttyülve, nagy ajtócsapkodással, a kabinokból pisszegtek, kiabáltak rájuk, azok visszafeleseltek, alvásról persze szó sem lehetett, mert reggel négykor már voltak, akik fölkeltek, elmentek, persze hangos kiabálás és zajongás között. Akit az álmatlanság le nem tört és az éjszakai

hideg beteggé nem tett, azt az étkezés gyötörte meg. Piszkos kiszolgálásban, ehetetlen ételekben volt részünk, nap-nap után kemény és rágós kecske- vagy birkahússal és rossz ivóvízzel küszködtünk és nem szólhattunk semmit, mert vendégek voltunk. Az eredményeken is meglátszik, hogy azok a nemzetek szerepel-

Erődy Béla a magas nyújtón.

tek legjobban, amelyek nem a Zappeionban laktak, mmt az amerikaiak, svédek, franciák és maguk a görögök. Végeredményben azonban, ha igazságosak akarunk maradni, meg kell adni, hogy minden ilyen adminisztrációs zavar ellenére is nem volt egyetlen olimpiász sem, ahol a vendéglátó nép, a rendezőség és mindenekelőtt maga az uralkodócsalád, olyan szeretettel

és figyelemmel csüngött volna vendégein, mint a görögök. A második athéni olimpiászról új versenyszabályokkal, nagyjelentőségű nemzeti sikerekkel, új benyomásokkal és rengeteg tapasztalattal érkezett haza a magyar kiküldöttek csapata s tulajdonképpen ez az 1906-os olimpiász adta meg a döntő impulzust a magyar sportélet nemzetközi megszervezésének, amely a következő esztendő munkájában és a versenyzők nemzetközi sikereiben talált igazi kifejezésre.

Atlétika.

100 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Archie Hahn (amerikai) 11.2 mp. 2. R. F. Moulton (amerikai). 3. Nigel Barker (ausztráliai). A döntőben futottak még 4. W. D. Eaton és 5. Robertson (amerikaiak) és 6. a svéd Knut Lindbergh. Hahn egy méterrel győzött, 30 cm. a második és harmadik között, másfélméterrel negyedik. A 42 versenyző 10 elő- és 3 középfutamban indult. Magyar részről ebben a versenyben *Hellmich Miksa* indult a 10. előfutamban, de nem jutott tovább, mert az angol *Sidney Abrahams* (11.8 mp.) és az amerikai Unger Prinstein mögött csak harmadiknak futott be. Ebben az előfutamban indult még a francia M. Bellin du Coteau és a görög B. Stouraras is.

400 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok P. H. Pilgrim (amerikai) 53.2 mp. 2. W. Halswell (angol). 3. Nigel Barker (ausztrália). A döntőben indult még Charles I. Bacon, Harry Hillman és F. R. Moulton (mindhárom amerikai), D. W. Anderson (angol) és M. Bellin du Coteau (francia). Négy méterrel nyerve, további két méterrel harmadik. A 25 versenyző hat elő- és két középfutamot futott, A legjobb időt (53 mp.) Nigel Barker futotta a 3. előfutamban, ahol Lightbody ellen győzött.

800 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok P. H. Pilgrim (amerikai) 2 p. 01.5 mp. 2. I. D. Lightbody (amerikai). 3. W. Halswell (angol). Két méterrel nyerve, 10 m. harmadik. A döntőben indultak még: C. I. Brion (amerikai), B. E. Porsons (amerikai), Kr. Hellström (svéd), Percy Crabble (angol), I. Runge (német). A 23 versenyző 4 előfutamat futott.

1500 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok I. D. Lightbody (amerikai) 4 p. 12 mp. 2. I. Mac Gough (angol). 3. Kr. Hellström (svéd). 4. G. A. Wheatley (ausztráliai). 5. I. P. Sullivan (amerikai). 6. G. Bonhag (amerikai). A 20 versenyző két előfutamat futott. Lightbody fölényesen győzött.

5 mérföldes síkfutás. Olimpiai bajnok H. C. Hawtsey (angol) 26 p. 11.8 mp. 2. I. Svanberg (svéd) 26 p. 19.4 mp. 3. Ed. Dahl (svéd) 26 p. 26.2 mp. Harmadiknak John J. Daly (ír) érkezett be, de a zsűri szabálytalan versenyzés miatt diszkvalifikálta. 28 induló.

Marathon-futás. Olimpiai bajnok W. I. Sherring (canadai) 2 óra 51 p. 23.6 mp. 2. J. Svanberg (svéd) 2 óra 58 p. 20.8 mp. 3. W. G. Frank (amerikai) 3 óra — p. 46.8 mp. 4. G. Törnros (svéd) 3 óra 1 p. — mp. 5. I. Halepous (görög) 3 ó. 9 p. 25.4 mp. 6. G. Blake (ausztráliai) 3 ó. 9 p. 35 mp. 7. K. Kardellas (görög) 3 ó. 15 p. 54 mp. 8. M. Roffi (francia) 3 ó. 17 p. 49 mp. 53 induló. Az ut rendkívül kemény és göröngyös volt, s 40 fokok hőség volt.

110 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok R. G. Leawitt (amerikai) 16.2 mp. 2. H. Healey (angol). 3. V. Dünker (német). A döntőben futott még a francia *H. Molinier* és az amerikai H. Friend. A 15 versenyző három előfutamban indult, döntőbe került a három győztes és a másodiknak helyezettek újabb előfutámának 1. és 2. helyezettje. Mellszélességgel nyerve, 1 méterrel harmadik. Magyar részről *Kováts Nándor* az első előfutamban, *Vargha Pál* pedig a

3. előfutamban indult, de tovább nem jutottak. Az 1. előfutamban győzött H. Friend 16.8 mp.-es idővel. 2. V. Dünker. 3. D. Wallés Walters (angol). 4. Kováts Nándor (Magyarország). 5. G. Zeuon (görög). A 3. előfutam eredménye: 1. H. Healey 16.2 mp. 2. G. Isegones (görög). 3. H. L. Hillman (amerikai). 4. Vargha Pál (Magyarország). 5. R. Schoeffhaller (német).

1500 méteres gyaloglás. Olimpiai bajnok G. W. Bonhag (amerikai) 7 p. 12.6 mp. 2. S. Linden Donald (canadai) 7 p. 19.8 mp. 3. C. Spetsiotis (görög). Kilenc induló. A magyar *Sztantics György* egy darabig erősen vezet, de egy km. után oldalszúrás miatt kiáll. A versenybíróóság az első négy beérkezőt szabálytalan gyaloglás miatt kizárta a versenyből, így a kényelmesen gyalogló és ötödiknek beérkezett amerikai lett a győztes.

3000 „ méteres gyaloglás. Olimpiai bajnok Sztantics György (Magyarország). 2. H. Müller (német). 3. G. Saridakis (görög). Sztantics az utolsó 50 méterig együtt haladt az angol R. E. Wilkinson-nal és az osztrák Eugen Spiegler-rel, akik másképp nem tudták megelőzni a szívósan küzdő magyar bajnokot, mint hogy elfutottak tőle és 15 p. 13.2 mp. alatt egyszerre szaladtak át a célvonalon. A zsűri azonnal kizárta mindkettőt a versenyből és Sztanticsot jelentette ki győztesnek. 8 induló.

Távolugrás helyből. Olimpiai bajnok Ray Ewry (amerikai) 330 cm. 2. M. J. Sheridan (amerikai) 309 cm. 3. L. Robertson (amerikai) 305 cm. 4. L. Dupont (belga) 297 cm. 5. Axel Ljung (dán) 295 cm. 6. *Somody István* (Magyarország) 286 cm. Összesen 30 versenyző indult. Mudin István eredménye: 275 cm.

Magasugrás helyből. Olimpiai bajnok Ray Ewry (amerikai) 156 cm. 2. holtversenyben L. Robertson (amerikai). M. J. Sheridan (amerikai) és L. Dupont (belga) 140 cm. 3. Gönczy Lajos (Magyarország) 135 cm. 4. Csiklitirass (görög) 130 cm. Összesen 11 induló volt, magyar részről *Szegedy Géza* 125 cm.-t ugrott.

Magasugrás. Olimpiai bajnok C. Leaky (angol) 177½ cm. 2. Gönczy Lajos (Magyarország) 175 cm. 3. N. W. Kerrigan (amerikai) és Th. Diakidis 172½ cm. (görög). 4. Rungström (svéd) 170 cm. 24 induló. Magyar részről indult még *Szegedy Géza* és 165 cm.-t ugrott.

Távolugrás. Olimpiai bajnok Mayer Prinstein (amerikai) 720 cm. 2. P. O'Connor (angol) 702½ cm. 3. H. Friend (amerikai) 696½ cm. 4. H. Mellander (svéd) 658½ cm. 5. S. Abrahams (angol) 621 cm. 6. Th. Cronan (amerikai) 618½ cm. 7. G. Rönström (svéd) 615 cm. 8. *Somody István* (Magyarország) 604 cm. 9. *Vargha Pál* (Magyarország) 597 cm. 27 induló.

Hármasugrás. Olimpiai bajnok P. O'Connor (angol) 1407½ cm. 2. C. Leaky (angol) 1398 cm. 3. Th. F. Cronan (amerikai) 1370 cm. 4. Os. Guttormsen (norvég) 1334 cm. 5. F. Conolly (amerikai) 1275 cm. 6. B. Stournaras (görög) 1272 cm. 21 induló.

Rúdugrás. Olimpiai bajnok P. Gonder (francia) 350 cm. 2. B. Söderström (svéd) 340 cm. 3. E. C. Glover (amerikai) 335 cm. 4. Th. Makris (görög) 325 cm. 11 induló. Magyar részről *Kiss Imre*

indult és 300 cm.-t ugrott, a következő magasságot (325) már nem vitte át.

Diszkoszvetés hellén módra. Olimpiai bajnok W. Järvinen (finn) 35.17 m. 2. N. Georgantes (görög) 32.80 m. 3. *Mudin István* (Magyarország) 31.91 m. A 31 versenyző között indult magyar részről *Dávid Mihály*, *Luntzer György* és *Strausz Gyula* is, de eredményeik ismeretlenek, mert csak a három első legnagyobb dobását mérték le.

Diszkoszvetés. Olimpiai bajnok M. I. Sheridan (amerikai) 41.46 m. 2. N. Georgantes (görög) 38.06 m. 3. W. Järvinen (finn) 36.82 m. 4. Luntzer György (Magyarország) 34.86 m. 5. Strausz Gyula (Magyarország) 33.90 m. A 21 versenyző között indult még Magyarország részéről *Mudin István* és *Dávid Mihály* is, de eredményeiket nem mérték.

Kődobás. Olimpiai bajnok N. Georgantes (görög) 19.92½ m. 2. M. I. Sheridan (amerikai) 19.03½ m. 3. M. Dorizas (görög) 18.58 ½ m. A 15 versenyző között indult a magyar *Dávid Mihály* is, de dobásait nem mérték.

Súlydobás. Olimpiai bajnok M. I. Sheridan (amerikai) 12.32½ m. 2. *Dávid Mihály* (Magyarország) 11.83 m. 3. E. Lemming (svéd) 11.26 m. A 17 induló között volt a magyar *Mudin István* is, de eredményét nem mérték.

Gerelyvetés. Olimpiai bajnok E. Lemming (svéd) 53.90 m. 2. K. Lindberg (svéd) 45.17 m. 3. B. Söderström (svéd) 44.92 m. 4. Vargha Pál (Magyarország) 38.75 m. A 22 induló között volt a magyar *Mudin István*, *Dávid Mihály*, *Luntzer György* és *Strausz Gyula* is, de eredményeiket nem mérték.

Pentatlon. Olimpiai bajnok H. Mellander (svéd) 24 pont. 2. *Mudin István* (Magyarország) 25 pont. 3. E. Lemming (svéd) 29 pont. 4. V. Häggmann (finn) 34 pont. 5. L. Robertson (amerikai) 36 pont. A versenyben 26 induló volt, ezek valamennyien résztvettek a helyből távolugrás, diszkosz- és gerelyvetésben s az egyes számokban elért helyezési sorrend alapján elért pontszám szerinti első 8 ember vehetett csak részt a 200 m. futásban, onnan pedig már csak 6 jutott el az ötödik versenyszámhoz, a birkózáshoz. Az első három versenyszám után a sorrend a következő volt: 1. *Mudin* 16 p. 2. Mellander 17 p. 3. Lemming 18 p. 4. Archibald. 5. Häggmann. 6. Lindbergh. 7. Robertson. 8. Wagner. *Mudin* megnyerte a diszkoszdobást, hatodik volt az ugrásban és kilencedik a gerelyvetésben. A gerelyvetésben a másik magyar induló, *Luntzer György* harmadik dobására *tüldoba* *Mudint*, úgyhogy a Mellander előtt lévő addigi két pontelőnye egy pontra csökkent. Ez az egy pont *Mudin* győzelmébe került, mert a futásban a svéd pontelőnyre tett szert és *Mudin* hiába lett első a birkózásban is, végeredményben egy ponttal elmaradt Mellander mögött, akit két honfitársa is minden erejével támogott. Az első hat versenyző helyezései a következők voltak:

Ugrás Diszk. Gerely Futás Birkózás Pontok

Mellander	7	5	5	4	3	24
Mudin	6	19		8	1	25
Lemming	15	2	1	7	4	29

	Ugrás Diszk.		Gerely Futás		Birkózás Pontok		
Häggmann	18	9	2	3	2	34	
Robertson		1	17	11	1	6	36
Lindbergh		16	11	3	2	5	37

Úszás.

100 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok C. Daniels (amerikai) 1 p. 13 mp. 2. Halmay Zoltán (Magyarország). 3. C. Healy (ausztráliai). 4. P. Radmilovic (angol). 5. J. H. Derbyshire (angol). Indult még Onody József (Magyarország), M. Schwartz (amerikai), R. Andersson (svéd) és H. Johnsson (svéd). Az úszóversenyeket Phaleronban, meglehetősen hullámzó tengeren tartották meg. A 9 versenyzőt egyszerre indították, *Halmay* a kilencedik és *Daniels* az első pályán úszott, úgyhogy nem is láthatták egymást az egész verseny alatt. Mintegy 50 méterig Halmay tisztán vezetett, itt egy hullám szemközt kapta és kissé visszavetette, végeredményben alig $\frac{1}{2}$ méterrel maradt el az amerikai mögött. A hullámos víz a speciális, lábtempó nélküli magyar stílusúzó Halmayra sokkal nagyobb hátrányt jelentett, mint az erőteljesen ollózó Danielsre.

400 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Otto Sheff (osztrák) 6 p. 24 mp. 2. H. Taylor (angol) 6 p. 26 mp. 3. A. J. Jarvis (angol). 4. Bruckner Alajos (Magyarország). 5. P. Radmilovic (angol). 6. C. Healy (ausztráliai). Indult még Tóbiás Zoltán (magyar), J. H. Derbyshire (angol), H. Saxtorp (dán), B. Theontopoulos, K. Kleinios és K. Panteleskos (görögök). *Kiss Géza* és *Hajós Henrik* határozott győzelmi esélyekkel indultak volna, ott is voltak a startnál, de a rendezés hibájából a stafétát folyton halasztgatták, a magyar csapat pedig pihenten akart versenybe szállni.

1500 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok H. Taylor (angol) 28 p. 28 mp. 2. A. J. Jarvis (angol) 30 p. 7.6 mp. 3. Otto Sheff (osztrák) 30 p. 53.4 mp. 4. M. Pape (német) 32 p. 34.6 mp. 5. E. Rausch (német) 32 p. 40.6 mp. 6. E. Bahnmeyer (német) 33 p. 29.4 mp. 24 induló. A magyarok az 1000 m. stafétára való várakozás miatt maradtak távol a starttól.

Négyszer 250 méteres Staféta. Olimpiai bajnok Magyarország, 16 p. 52.4 mp. 2. Németország, 17 p. 16.2 mp. 3. Anglia. Indult még a svéd, amerikai és osztrák csapat is. A magyar csapat tagjai voltak Halmay Zoltán, Hajós Henrik, Kiss Géza és Onody József. A német csapatban E. Rausch, O. Schiele. M. Pape és E. Bahnmeyer, az angol csapatban pedig A. J. Jarvis, H. Taylor, W. Henry és H. J. Derbyshire úsztak. A magyar csapat kezdetől fogva átvette a vezetést és előnyét folyton növelve, hatalmas fölényrel győzött. Az angolok 30 méterrel a németek után jöttek, az osztrák csapat negyedik embere földalta a küzdelmet.

Műugrás. Olimpiai bajnok G. Waltz (német) 156 pont. 2. G. Hoffmann (német) 150.2 pont. 3. O. Satinger (német) 147.4 pont. 4. A. Zürner (német) 144.6 pont. 5. G. Clark Melville (angol) 144 pont. 6. H. Johansson (svéd) 143.4 pont. 24 induló, az elérhető maximális pontszám 180 volt.

Kötélhúzás.

Olimpiai bajnok Németország csapata. 2. Görögország csapata. 3. Svédország csapata. 4. Ausztria csapata.

Kötélmászás 10 m. lengő kötélén. Olimpiai bajnok G. Aliprantis (görög) $11\frac{2}{3}$ mp. ^{mp.} 2. *Erődy Béla* (Magyarország) $13\frac{4}{5}$ mp. 3. K. Kozavitas (görög) $13\frac{4}{5}$ mp. 4. G. Georgantopoulos (görög) 14 mp. 5. K. Pantropoulos (görög) $14\frac{4}{5}$ mp. A 17 versenyző között a magyar *Szűcs Kálmán* 16 mp.-es idejével 10. helyre került.

Vívás.

Törvívás. Olimpiai bajnok Dillon Kavanagh (francia). 2. G. Casimir (német). 3. d'Hugues (francia). 4. M. Harden (osztrák). 5. S. Okker (hollandi). A magyarok közül *Mészáros Lóránt* és *Hámos Antal* csoportjaikból bejutottak a középdöntőbe, míg *Apáthy Jenő* és *Tóth Péter* kiestek. *Tóth Féter* csoportjából az olasz *Cesarano* és az osztrák *Harden* jutottak tovább, egészen a döntőig. *Apáthy Jenő* csoportjából C, *Hjorth* (svéd) és E. *Schön* (német) jutottak el a középdöntőig. A középmérkőzés első csoportjában vívott *Mészáros Lóránt* és *Hámos Antal*, innen *Hugues*, *Casimir* és *Cesarano* kerültek a döntőbe.

Párbajtőr. Olimpiai bajnok De La Falaise (francia). 2. Dillon Kavanagh (francia). 3. van Blijenburg (holland). 4. F. Vigeveno (holland). 5. E. Schön (német). Magyar részről *Tóth Péter* és *Mészáros Lóránt* indultak. *Tóth Péter* csoportjából *Vigeveno* és az angol *Seligman* kerültek tovább, *Mészáros Lóránt* és *Hugues* bejutottak a középdöntőbe, ahol *Mészáros* csoportjából *Kavanagh*, *Schön* és *van Loben* jutottak tovább.

Kardvívás. Olimpiai bajnok J. Georgiades (görög). 2. G. Casimir (német). 3. F. Cesarano (olasz). 4. De La Falaise (francia). 5. *Mészáros Lóránt* (Magyarország). 6. *Apáthy Jenő* (Magyarország). A 29 induló között négy magyar volt. *Tóth Péter* és dr. *Nagy Béla* az első körben kiestek, csoportjaikból De La Falaise, Melvill van Carnbee, Cesarano és a görög *Photiades* kerültek tovább. *Mészáros* és *Apáthy* az első középcsoportból a görög *Georgiades-szel* együtt kerültek a hatos döntőbe, ebből a csoportból kiestek *Sander*, Melvill van Carnbee, *Koralampopoulos* és *Zormpas*.

Kardvívás. (Három tussra.) Olimpiai bajnok G. Casimir (német). 2. Van G. Rossen (holland). 3. *Tóth Péter* (Magyarország). A tizes döntőben vívott még *Apáthy Jenő*, E. *Schön*, F. *Cesarano*, van *Loben*, *Königsgarten*, *De Yong* és *Photiades*. Magyar részről indult még dr. *Nagy Béla* és *Hámos Antal*, akik a másik két magyarral együtt vívtak a második csoportban, ahonnan velük együtt esett ki J. *Erkrath de Bary* (német), van *Blijenburgh* (holland), *Krünert* (német) és *Sakorraphoz* (görög) is.

Párbajtőr. (Négyes csapatverseny.) Olimpiai bajnok Franciaország. 2. Anglia. 3. Belgium. Indult még a német, hollandi és görög csapat.

Kardvívás. (Négyes csapatverseny.) Olimpiai bajnok Németország. 2. Görögország. 3. Hollandia. A magyar csapat, melynek

tagjai *Mészáros Lóránt, Tóth Péter, dr. Nagy Béla és Apathy Jenő* voltak, a görögökkel került először szembe, de a mérkőzéstől visszalépett. A németek először a hollandokat, a döntőben pedig a görögöket győzték le.

Céllövés.

Hadifegyverrel 300 m. távolságra. Olimpiai bajnok Richárdét (svájci) 30 találat, 238 pont. 2. Reich (svájci) 29 találat, 234 pont. 3. De Boigne (francia) 30 találat, 232 pont. 4. M. Moreaux (francia) 30 találat, 231 pont. Összesen 46-an indultak, akik között *Szemere László* (Magyarország) a 25. helyre jutott 30 találattal és 171 ponttal.

Tetszés szerinti fegyverrel 300 m. távolságra. Olimpiai bajnok Meyer de Stadhofen (svájci) 30 találat, 243 pont. 2. Staeheli (svájci) 30 találat, 238 pont. 3. M. Moreaux (francia) 30 találat, 234 pont. Összesen 35-en indultak, *Szemere László* a 17. helyre jutott 30 találattal és 205 ponttal.

Csapatverseny 300 m-re, tetszésszerinti fegyverrel. Olimpiai bajnok Svájc csapata, 599 találat, 4617 pont. 2. Norvégia csapata, 599 találat, 4534 pont. 3. Franciaország csapata, 598 találat, 4511 pont.

Katonai revolverrel 20 méterre. Olimpiai bajnok Richárdét (svájci) 30 találat, 253 pont. 2. Theofilakis (görög) 30 találat, 250 pont. 3. Skotadis (görög) 30 találat, 240 pont. A 31 induló között a magyar gróf *lőrök Sándor* a 19. helyre került 30 találattal és 217 ponttal.

1873—74-es típusu revolverrel 20 méterre. Olimpiai bajnok Fouconnier (francia) 30 találat, 219 pont. 2. De Boigne (francia) 30 találat, 216 pont. 3. Martin Herman (francia) 30 találat, 215 pont. A 31 versenyző közül gróf *Török Sándor* a 26-ik lett 26 találattal és 117 ponttal, *Szemere László* pedig a 28. helyre került 16 találattal és 85 ponttal.

Tetszésszerinti revolver 25 méterre. Olimpiai bajnok Lecoq (francia) 30 találat, 258 pont. 2. Moreaux (francia) 30 találat, 299 pont. 3. Rankadis (görög) 30 találat, 294 pont. A 28 versenyző között gróf *Török Sándor* a 20. helyre került 30 találattal és 212 ponttal.

Tetszésszerinti revolverrel 50 méterre. Olimpiai bajnok G. Orphanides (görög) 30 találat, 221 pont. 2. Fouconnier (francia) 30 találat, 219 pont. 3. A. Raukadis (görög) 30 találat, 218 pont. A 30 versenyző között gróf *Török Sándor* a 28. lett 28 találattal és 153 ponttal.

Párbaj pisztoly 20 méterre. Olimpiai bajnok Moreaux (francia) 30 találat, 242 pont. 2. Liverziani (olasz) 30 találat, 233 pont. 3. Lecoq (francia) 29 találat, 231 pont. 24 induló, gróf *Török Sándor* tizenkettedik lett 28 találattal, 201 ponttal.

Pisztollyal 25 méterről, emberi alakra. Olimpiai bajnok C. Skarlátos (görög) 29 találat, 133 pont. 2. Hübner v. Holst (svéd) 27 találat, 115 pont. 3. W. Carlberg (svéd) 26 találat, 115 pont. 22 induló, gróf *Török Sándor* az 5. helyen 25 találat, 103 pont.

Agyagalamblövés 16 méterről. Olimpiai bajnok G. Merlin (angol) 24 találattal. 2. J. Perides (görög) 24 találattal. 3. S. Merlin

(angol) 23 találattal. 12 induló, gróf *Török Sándor* a 7. lett 12 találattal.

Agyaggalamblovés kétsövű fegyverrel. Olimpiai bajnok S. Merlin (angol) 15 találat. 2. A. Metaxas (görög) 13 találat. 3. G. Merlin (angol) 12 találat. 10 induló, gróf *Török Sándor* a 9. lett 4 találattal.

Birkózás.

Könnyűsúly. Olimpiai bajnok R. Watzl (osztrák). 2. K. Karlsen (dán). 3. *Ilolubán Ferenc* (Magyarország). A 12 versenyző kiesési rendszerrel küzdött az elsőséget. *Erődy Bélát* (Magyarország) a cseh Halik az első fordulóban legyőzte. *Ilolubán Ferenc* pedig az első fordulóban az amerikai *difjét* ellen fölényesen győzött, a második fordulóban az osztrák Wentrinszky-t tette le, majd a Halik ellen győztes dán Karlsen-nel került össze. 42 percig tartott a küzdelem, amelyet az illetéktelenül beavatkozó dán zsűritagok erőszakosan Karlsen javára döntöttek el, de a dán annyira kimerült, hogy *Watzl* könnyedén győzte le.

Középsúly. Olimpiai bajnok W. Weckmann (finn). 2. R. Lindmayer (osztrák). 3. R. Behrens (dán). 16 induló.

Nehézsúly. Olimpiai bajnok S. Jensen (dán). 2. H. Baur (osztrák). 3. M. Dubois (belga). 10 induló. Weisz Richard (Magyarország) az első fordulóban veszített az osztrák Baurral szemben. A világbajnoki címért külön küzdött még a közép- és nehézsúlycsoport bajnoka, győzött a nehézsúlyú dán Jensen.

Súlyemelés. (2 kézzel.) Olimpiai bajnok Tofalos (görög) 142.40 kg. 2. J. Steinbach (osztrák) 136.50 kg. 3. M. Maspoli (francia), H. Schneidereit (német), H. Rondi (német) 129.50 kg. 10 induló.

Súlyemelés. (Egy karral.) Olimpiai bajnok J. Steinbach (osztrák) 76.55 kg. 2. T. Camietti (olasz) 73.75 kg. 3. H. Schneidereit (német) 73.75 kg. 12 induló.

Torna.

Mintacsapatverseny. Olimpiai bajnok Norvégia, 19 pont. 2. Dánia, 18 pont. 3. Olaszország (Pistoja), 16.71 pont. 4. Olaszország (Róma), 16.60 pont. 5. Németország, 16.25 pont. 6. Magyarország 14.45 pont. Versenyen kívül mutatták be gyakorlataikat a görögök, a svédek és a dán hölgyek csapata. *A magyar csapat tagjai voltak: Eánér Béla, Erődy Béla, Erdős Árpád, Gráf Frigyes, Kokas Gyula, Szabó Kálmán, Szöcs Kálmán és Kováts Nándor.*

Tornász pentatlon. A korlát, nyújtó, ló, gyűrűhinta és ugróasztalból álló összetett versenynek minősítő jellege volt. Pontozással megállapították ugyan az egyéni sorrendet a 37 versenyző között, de végeredményben csak két 14-es csoportba sorozták a legjobbakat, mint I. osztályú és II. osztályú tornászokat. Magyar részről Kováts Nándor kivételével a mintacsapat valamennyi tagja indult, akik közül Erődyt I. osztályúnak, Dánér Bélát és Gráf Frigyeszt II. osztályúnak minősítették. Erődy Béla az egyéni sorrendben az összesek

között is a 7. helyre került. A pentatlon három legjobbja és a magyarok munkájának összehasonlító táblázata a következő:

	Korlát	nyújtó	ló	gyűrű	ugró- asztal	összes pontok
M. Payssé francia	20	20	17	20	20	97
A. Braglia olasz	18	20	17	20	20	95
Charmoille francia	18	20	16	20	20	94
Erődy B.	18	19	15	18	20	90
Dánér B.	12	17	16	17	20	82
Gráf Frigyes	17	18	16	11	20	82
Erdős A.	16	17	11	11	20	75
Szabó K.	11	17	14	12	20	74
Kokas Gy.	14	15	15	10	20	74
Szücs K.	10	18	11	12	20	71

Tornász hexatlon. Ez a verseny tulajdonkép a pentatlon kiegészítése volt, mert pontszámaik alapján a pentatlon első 17 helyezettje indulhatott benne és egy újabb versenyszám (ló szélteben) egészítette ki *hatos* küzdelemmé. így csak két magyar, Erődy és Dánér vehetett részt benne, végeredményben Erődty I. osztályúnak, Dánért II. osztályúnak sorozták. Az egyéni sorrendben Erődy a hatodik volt 110 pontjával. A maximális pontszám 116 volt (Payssé).

Evezés.

Kétpárevezős kormányossal. (1000 m.) Olimpiai bajnok Olaszország (Bucintoro — Velence) 4 p. 23 mp. 2. Olaszország (Barion—Bari) 4 p. 30 mp. 3. Franciaország (Basse—Seine). 4. Franciaország (Aviron—Bayonnais). Indult még két görög és egy belga csapat.

Kétpárevezős kormányossal. (Egy angol mérföldre.) Olimpiai bajnok Olaszország (Bucintoro—Velence) 7 p. 32.4 mp. 2. Belgium (Club Nautique-Gand) 8 p. 3. Franciaország (Aviron — Bayonnais) 8 p. 8.6 mp. Indult még a dán és görög csapat.

Négyes kormányossal. (2000 m.) Olimpiai bajnok Olaszország (Bucintoro — Velence) 8 p. 13 mp. 2. Franciaország (Basse—Seine). 3. Franciaország (Aviron—Bayonnais). Indult még 4 görög csapat.

Kerékpár.

1000 méteres verseny. Olimpiai bajnok F. Verri (olasz) 1 p. 42.2 mp. 2. H. C. Bouffier (angol). 3. M. Bebougne (belga). A 26 versenyző 7 előfutam és 3 középfutamban küzdött. A legjobb időt a francia Demangel futotta a 3. előfutamban (1 p. 23.4 mp.).

333½ méteres verseny. (1 kör.) Olimpiai bajnok F. Verri (olasz) 22.8 mp. 2. H. Crowther (angol) 23 mp. 3. M. Menjou (francia) 23.2 mp. A 24 versenyző mindegyike külön futott időre, a leggyengébb időt (29 mp.) a görög A. Halmpanopoulos produkálta.

Tandemverseny. (2000 m.) Olimpiai bajnok J. Matthews és A. Rushen (angolok) 2 p. 15 mp. 2. B. Götze és M. Götze (németek). 3. K. Arnold és O. Kupferling (németek). Indult 12 pár.

5000 méteres verseny. Olimpiai bajnok F. Verri (olasz) 7 p. 28.6 mp. 2. H. Crowther (angol). 3. M. Vast (francia). 26 induló. A 7 előfutamot 2000 méteren tartották meg, a 3 középfutam már 5000 méteres volt.

20 kilométeres verseny. Olimpiai bajnok W. J. Pett (angol) 29 perc. 2. H. Bardonneau (francia) 29 p. 30 mp. 3. M. Vast (francia) 29 p. 32 mp. A 29 versenyző 4 előfutamban indult, melyeket 10 km. távon bonyolítottak le. A döntőben heten futottak.

80 kilométeres verseny. Olimpiai bajnok M. Vast (francia) 2 óra 41 p. 28 mp. 2. H. Bardonneau (francia) 2 óra 41 p. 28.4 mp. 3. F. Luguet (francia) 2 óra 41 p. 28.6 mp. A 24 versenyző egyszerre indult.

Tennisz.

Férfi egyes. Olimpiai bajnok Max Decugis (francia). 2. H. Germot (francia). 3. Jansky Zemla (cseh). A 29 versenyző között egyetlen magyar, *Vitus Károly* volt, akit az első fordulóban a cseh Jan. Zemla győzött le 6:4, 7:5 arányban. A két francia a legnagyobb fölényrel jutott el a döntőig, ahol Decugis 6:1, 7:9, 6:1 arányban győzte le honfitársát.

Férfi páros. Olimpiai bajnok Max Decugis és H. Germot (franciák). 2. J. Mpallis és X. Casdaglis (görögök). 3. Rasny Zemla és Jansky Zemla (csehek). Hat görög és hat külföldi pár indult. A döntőben a franciák 6:3, 9:7, 3:6, 0:6, 6:0 arányban győztek.

Női egyes. Olimpiai bajnok S. Simirioti k. a. (görög). 2. S. Marino k. a. (görög). 3. N. Paspeti asszony (görög). A 8 versenyző között egyetlen külföldi, *Nane Decugis* (francia) indult, aki az első fordulóban kiesett.

Vegyes páros. Olimpiai bajnok Decugis házaspár (franciák). 2. G. Simirioti és S. Marino k. a. (görögök). 3. X. Casdagli és A. Matra k. a. (görögök). Az öt versenyző pár között a franciák képviselték a külföldet. A döntőben 6:3, 7:5 arányban győztek.

Labdarúgás.

Olimpiai bajnok Dánia, 2. Szmyrna. 3. Szaloniki. A négy csapat kiesési rendszer mellett mérkőzött. A dánok 5:1-re győztek Szmyrna csapata felett, a döntőben pedig a Szaloniki felett 5:0-ra győzedelmeskedő görög csapatot 9:0 arányban verték le. A görög csapat erre visszalépett, a második helyért megtartott újabb mérkőzésben Szmyrna 12:0-ra győzött Szaloniki ellen.

OLIMPIAI PRÓBAVERSENYEK.

Atlétikai próbaversenyek.

1906 április 7. és 8-án a Margitszigeten.

100 méter. 1. Hellmich Miksa (OTE) 12.4 mp. 2. Péchy Ernő (MAC). 3. Radóczy Károly (MTK) % méterrel nyerve.

Magasugrás. 1. Szegedy Géza (BEAC) 173½ cm. 2. Somody István (BEAC) 171½ cm.

Súlydobás. 1. Dávid Mihály (BEAC) 12.65 m. 2. Zay Lajos (BEAC) 10.91 m.

800 méter. 1. Nagy József (BBTE) 2 p. 10.6 mp. 2. Veres Sándor (MAC) 10 m. nyerve.

Gerelyvetés. 1. Mudin István (MAC) 48.36 m. 2. Luntzer György (PTE) 46.81 m.

1500 méteres gyaloglás. 1. Sztantics György (Szabadkai SE) 6 p. 49.4 mp. 2. Garai Árpád (MTK).

Távolugrás helyből. 1. Mudin István (MAC) 292 cm. 2. Somody István (BEAC) 287½ cm. 3. Kovács Nándor (BBTE) 280 cm.

Magasugrás helyből. 1. Gabrovitz Emil (Postás) 135 cm.

Rúdugrás. 1. Kiss Imre (MAC) 310 cm. 2. Szabó Kálmán (BTC) 300 cm.

400 méter. 1. Holies Gábor (MTK) 58.4 mp. 2. Erdélyi Géza (BEAC) 8 m. nyerve.

Diszkoszvetés. 1. Luntzer György (PTE) 39.94 m. 2. Strausz Gyula (BEAC) 36.46 m.

110 méteres gát. 1. Kovács Nándor (BBTE) 17.9 mp. 2. Nirnsee Gyula (PTE).

Távolugrás. 1. Péchy Ernő (MAC) 589 cm. 2. Somody István (BEAC) 582 cm.

1500 méter. 1. Nagy József (BBTE) 4 p. 34.4 mp. 2. Ludasi Gál Gyula (BAK) 100 méterrel hátrább.

Klasszikus diszkoszvetés. 1. Dávid Mihály (BEAC) 29.82 m. 2. Luntzer György (PTE) 29.78 m. 3. Mudin István (MAC) 29.41 m.

Úszó-próbaverseny.

1906 április 5-én a Rudas-fürdőben.

400 méter. 1. Tóbiás Zoltán (JSC) 6 p. 9.4 mp.

100 méter. 1. Onódy József (MUE) 1 p. 13.7 mp.

1 mérföld (1609 méter). 1. Hajós Henrik (MTK) 26 p. 7 mp.

250 méteres gyorsúszás. (A stafétára való tekintettel.) 1. Bruckner Alajos (BUE) 3 p. 31 mp. 2. Tóbiás Zoltán (JSC). 3. Onódy József (MUE). Halmay Zoltán és Kiss Géza felmentést kaptak a próbaverseny alól.

A tornász-próbaversenyt április 7. és 8-án rendezték a Vigadóban, ahol a 8 kijelölt tornász közül csak 7 jelent meg és precíz munkájukkal valamennyien rászolgáltak a kiküldetésre.

A birkózók és vívók számára külön próbaversenyt nem tartottak, hanem az április elején lefolyt bajnoki verseny alapján ejtették meg a válogatást.

A MOB végrehajtó bizottsága a következőket jelölte az athéni kiküldetésre:

Atlétika: Luntzer György, Mudin István, Szegedy Géza, Vargha Pál, Dávid Mihály, Gönczy Lajos, Sztantics György, Kiss Imre, Hellmich Miksa, Somody István és Strausz Gyula.

Torna: Erődy Béla, Gráf Frigyes, Szűcs Vilmos, Dánér Béla, Szabó Kálmán, Erdős Árpád, Kokas Gyula és Kovács Nándor.

Úszás: Halmay Zoltán, Kiss Géza, Hajós Henrik, Bruckner Alajos, Onódy József és Tóbiás Zoltán.

Vívás: dr. Nagy Béla, dr. Tóth Péter, dr. Mészáros Lóránt, Apáthy Jenő, Hámos Antal és gróf Török Sándor.

Birkózás: Weisz Richard és Holubán Ferenc.

Céllövés: Szemere László és gróf Török Sándor.

1908. — LONDON.

Az első igazi világvérseny.

Írta: Zuber Ferenc.

Az eddig megtartott olimpiai játékok közül reám a londoni tette a legnagyobb hatást úgy a sport-eredmények, mint a fényes társadalmi keret szempontjából.

Zuber Ferenc.

A londonit megelőző olimpiádok többé-kevésbé primitív események voltak s nem helyezhetők egy színvonalra az 1908 után rendezett világvérsenyekkel.

Az athéni két olimpiászt már a megrendezés túlkorai időpontja (április—május) s a Stadionnak sportszempontból lehetetlen alakja s méretei megfosztották annak lehetőségétől, hogy ott valóban értékes eredmények legyenek elérhetők.

Az első párisi olimpiád 1900-ban alig emelkedett felül külsőségeiben egy nagyobbszabású nemzetközi klubverseny keretein, hisz az egész atlétikai programot, mely pedig az olimpiászok gerince, egy francia egyesületnek, a Racing Club de France-nak pályáján bo-

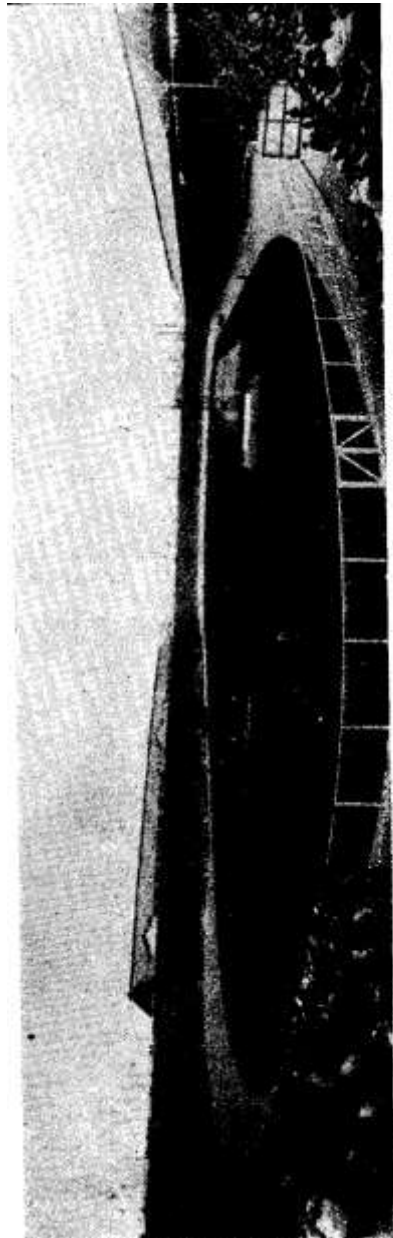
nyolcötötök le, mely nagyságra és környezetre tán a MAC margitszigeti pályájával hasonlítható össze.

Az 1904. évi st. - louis-i olimpiádon pedig alig néhány nem-amerikai sportember vett részt, úgy hogy ez az Egyesült-Államok házi-olimpiászának tekinthető.

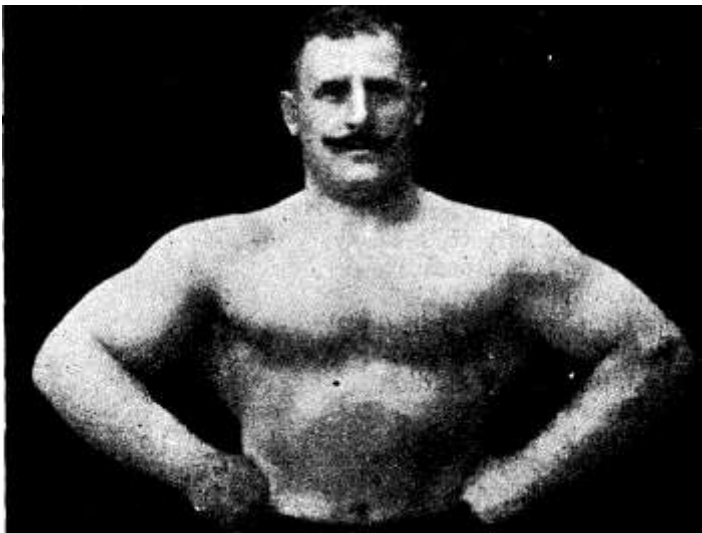
Az első igazi olimpiász, mely méltó keretben, szigorúan sportszerű megrendezéssel a világ tényleges legjobbainak tömeges részvételével zajlott le: az 1908. évi londoni olimpiász volt.

Annál elismerésre méltóbb az angol sport e nagysikere, mert úgy szólván az utolsó pillanatban vállalták el az olimpiász megrendezését az olaszok helyett, kiknek 1908-ban Rómában kellett volna vendégül látni a világ sportúzó nemzeteit, de akik 1907-ben, megfelelő Stadion hiányára hivatkozva, lemondtak a megrendezésről,

Londonnak sem volt Stadionja, de ez nem zavarta őket, hanem

A londoni stadion.

Weisz Richárd.

A győztes magyar vívók. Fent baloldalon: dr. Fuchs Jenő, az egyéni kardverseny olimpiai bajnoka; közepén: Zulavszky Béla; jobboldalon: Szántay Jenő. Középső sor baloldalon; dr. Tóth Péter; jobboldalon Werkner Lajos. Alsó sor baloldalon: dr. Földes Dezső; közepén: dr. Nagy Béla, a zsűri alelnöke; jobboldalon Gerde Oszkár.

pár hónap leforgása alatt oly hatalmas építménnyel lepték meg a világot, melyhez hasonló azóta sem létesítettek sehol.

A vasszerkezetű tribünöktől körülzárt óriási ellipszis egy 603.24 méter hosszú., emelt fordulós kerékpár-pályát s ezen belül egy 536.45 méteres salakfutópályát zárt magába.

A futó pálya kerületén belül nemcsak egy szabályos futballpálya, hanem közvetlenül a főtribün

A 200 méteres mellúszás startja. A balszélen Toldi Ödön.

előtt egy 100 méter hosszú beton úszómedence is volt, a mellett a birkózás és a torna lebonyolítására szükséges emelvények és szerek is célszerű elhelyezést nyertek a pályán. A vívók részére felállított csarnok pedig közvetlenül a Stadion bejárata mellett volt, úgy hogy például az angolokat különösen érdeklő 400 méteres futás startja előtt a vívózsűri elnöke tíz percre felfüggesztette a küzdelmeket és zsűri és vívók egyaránt átmentek a szomszédos Stadionba Hals well győzelmét megtekinteni.

A nagyszerű külső kerethez méltó volt a sportbéli tartalom is. Csak évszázados sportkultúra val rendelkező nép képes egy olimpiász megrendezésének hatalmas munkáját oly szépen, simán és közmegelegedésre elintézni, mint ahogy azt az angolok 1908-ban megcselekedték.

*Az olimpiászon indult magyar nyolcas. Balról jobbra: Kirchnopf
vezérevezős, Wampetics, Hautzinger, Várady, Szébeny Antal,
Éder Róbert, Haraszthy, Vaskó kormányos, Klekner*

Mi magyarok különösen meg voltunk elégedve a londoni olimpiász eredményeivel s általában egész lefolyásával.

A kiküldött versenyzők elhelyezése a Bedford Hotelben (a British Museum tőszomszédságában) kifogástalan volt. A 23 kilométerre fekvő Stadion megközelítését a szállásunktól pár lépésnyire levő Tub-állomás (földalatti villamos vasút) kényelmessé és

könnyűvé tette. Versenyek *csak délután* voltak s így az étkezési rendet nem kellett felforgatni. A délelőttiakat felhasználhattuk London nevezetességeinek megtekintésére, meg kell azonban jegyeznünk, hogy az ott eltöltött 14 nap közül nem volt egyetlen egy sem, amelyiken ne esett volna az eső. Rendszerint délelőtt voltak kisebb záporok, de két versenynap teljes egészében elázott.

Bodor Ödön.

Atlétáink szereplése felülmúlt minden várakozást. Somody István 188 cm.-es, az akkori magyar rekordnál jobb ugrásával *második* lett az amerikai Porter (191 cm.) mögött, stafétáink a 2000+200+400+800 méteres távon harmadiknak érkeztek be Amerika és Németország mögött, legyőzve Svédországot, Angliát, Kanadát és Hollandiát. A 800 méteres futásban Bodor Ödön *mellszélességgel* szorult a negyedik helyre

oly világnagyságok mögött, mint Sheppard, Lunghi és Braun, ideje ugyancsak jobb volt az akkori magyar rekordnál.

Dobóatlétáink, kikben pedig nagyon bízunk, formán alul szerepeltek. Éppen azon a két napon, mikor a dobószámok sorra kerültek, a verseny alatt is esett az eső és miután az eldobás nem a nálunk megszokott salakozott körből, hanem egyszerűen a gyepen mésszel megjelölt helyekről történt, a csúszós pályán dobóink nem tudták képességeiket kifejteni és helyezettének maradtak.

Úszóink is derekasan megálltak helyüket, Hal-

may Zoltán a 100 méteres egyenes pályán 1,06.2 mp. idővel mindössze fél méterrel szorult a második helyre Daniels mögött, Toldi Ödön negyedik volt a 200 méteres mellúszásban, 4x200 méteres stafétánk pedig, mely 7 uszodahosszon át könnyű nyeronék látszott s több mint 15 méter előnnyel vezetett az utolsó fordulónál, Halmay össze-roppanása folytán a második helyre szorult Anglia mögött, így is legyőzve Amerika és Ausztrália csapatát.

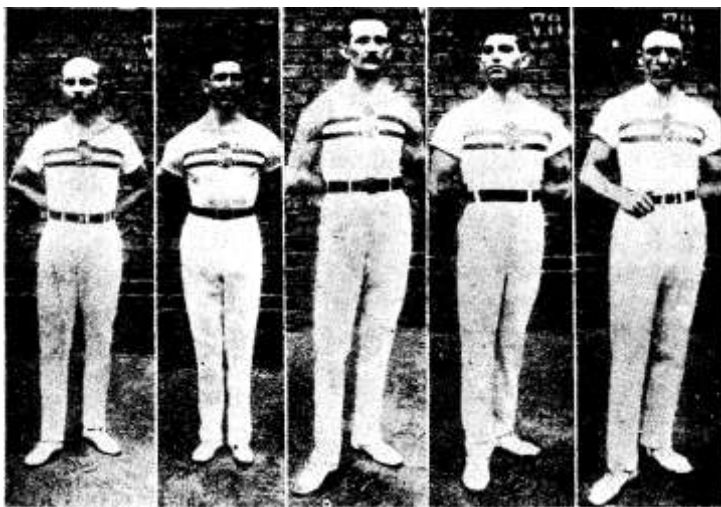
Birkózóink közül csak a két „nehéz” ember, Weisz Richárd és Payr Hugó szerzett babérok. Weisz Richárd pontozással győzött a nehézsúlyban az orosz Petrov s a dán Jensen ellen, míg Payr Hugó, aki úgy a nagyközép-, mint a nehéz súlycsoportban elindult, mindkét helyen külön dicséretet (special merit) nyert.

Legnagyobb sikere azonban kitűnő vívógárdánknak volt. Az egyéni kardbajnokság nyolcas döntőjébe öt magyar jutott, kik közül Fuchs és Zulavsky holtversenyben első, Szántay 4-ik, Tóth 5-ik, Werkner pedig 6-ik lett, tehát a 6 első helyezett közé csupán egy idegen, a cseh Lobsdorf jutott be.

A Fuchs és Zulavsky közötti holtversenyt — némileg sportszerűtlenül — egy tussra menő döntő mérkőzéssel intézték el s ezt Fuchs nyerte meg egy sikerült parade-ripost-tal.

A nemzetközi vívó-vándordíj.

A magyar tornász csapat. Balról jobbra: Szabó Kálmán, Nyisztor János, Antos Mihály, Gellért Imre, Gráf Frigyes.

Weisz Richárd a nehézsúlyban legyőzi az orosz Petrov-ot.

Hasonló fényes sikerrel szerepelt kardcsapatunk is, legyőzve az előmérkőzésben Németország, a középmérkőzésben Olaszország s a döntőben Csehország csapatát. Csapatunk, mely Fuchs, Tóth, Gerde, Werkner és Földes tagokból állott, tulajdonképpen már a középmérkőzéssel biztosította elsőségét, mert mint legtöbbször, úgy itt is az olaszok voltak a legveszélyesebb ellenfeleink. Az olaszok elleni 11:5 arányú győzelem főleg Tóth Péter érdeme volt, aki minden ellenfelét legyőzte, míg Gerde 3, Fuchs és Földes pedig 2—2 győzelmet arattak.

Evezőseinkre a sorsolás nagyon kedvezőtlenül végződött. Mindjárt az előfutamukban a későbbi győztesrel, az angol Leander Clubbal kerültek össze s a derék Pannonok, kik nemzeti színeinket képviselték, derekas védekezés után két csónakhosszal verve maradtak.

Tenniszezőink a siker minden reménye nélkül, csupán tapasztalatszerzés végett vettek részt a küzdelmekben.

Atlétika.

100 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok R. E. Walker (délafrikai) 10.8 mp. 2. Rector (amerikai). 3. Kerr (kanadai). 4. Cartmell (amerikai). Tizenhét elő- és négy középfutam. A magyarok szereplése í 11. előfutam. 1. Hamilton (amerikai) 11.2 mp. 2. *Simon Pál* (Magyarország). 3. Lamotta (francia). Három yarddal nyerve. 14. előfutam.

1. Sherman (amerikai) 11.2 mp. 2. Sebért (kanadai). 3. Watson (angol). 4. *Rácz Vilmos (Magyarország)* és 5. Bonninghausen (német) 15. előfutam. 1. Rector (amerikai) 10.8 mp. Olimpiai rekord. 2. *Wiesner (Mezey) Frigyes (Magyarország)*. 3. Kohlme (német). A középfutamokban csak az előfutamok győztesei indultak.

200 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Kerr (Kanada) 22.6 mp.

2. Cloughen (Amerika). 3. Cartmell (Amerika). 4. Hawkings (Anglia). Tizenöt elő- és négy középfutam. A magyarok szereplése: 4. előfutam. 1. Cartmell (Amerika) 23 mp. 2. *Wiesner (Mezey) Frigyes (Magyarország)*. 3. Sternberg (Finnország). Két yarddal nyerve. 6. előfutam. 1. Laaftmann (Svédország) 23.8 mp. 2. *Rácz Vilmos (Magyarország)*. 3. Greven (Hollandia). Két yarddal nyerve. 7. előfutam. 1. *Radóczy Károly (Magyarország) ellenfél nélkül*. 10. előfutam. 1. Hamilton (Amerika) 22.4 mp. 2. Sebért (Kanada). 3. Pankhurst (Anglia). 4. *Simon Pál (Magyarország)*. 5. Halbert (Belgium). Radóczy Károly a középfutamban a kanadai Kerr (22.6 mp.) és az amerikai Hamilton mögött harmadik lett, a norvég Guttormsen pedig negyedik.

400 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Halswelle (angol) 50 mp. A döntőben négyen indultak, Carpenter, Taylor és Robbins amerikaiak, valamint az angol Halswalle. Az amerikaiak vezettek, az egyenesben azonban Halswalle mindjobban előretört, mire Carpenter előbb akadályozta, majd a kerékpárpálya felé szorítva mellbevágta. A versenybíró a célszalagot elszakította, a versenyt megsemmisítették és Carpenter-t kizárták. A megismételt versenyben már Taylor sem indult. Tizenhat elő- és négy középfutam. A magyarok szereplése: 7. előfutam. 1. Robbins (amerikai) 50.4 mp. 2. *Nagy József (Magyarország)*. 3. Chavasse (angol). 4. Henny (holland).

800 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Sheppard (amerikai) 1 p. 52.8 mp. 2. Lunghi (olasz). 3. Braun (német). 4. *Bodor Ödön (Magyarország)*. 5. Just (angol). 6. Halstead (amerikai). Nyolc előfutam. A magyarok szereplése: 1. előfutam. 1. *Bodor Ödön (Magyarország)* 1 p. 58.6 mp. 2. Butterfield (angol). 3. Lightbody (amerikai). 4. Anderson (svéd). 5. Ashford (angol). 6. Wahl (hollandi). 3. előfutam: 1. Halstead (amerikai) 2 p. 01.4 mp. 2. Lee (angol). 3. Morphy (angol). 4. *Nagy József (Magyarország)*.

1500 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Sheppard (amerikai) 4 p. 03.4 mp. 2. Wilson (angol). 3. Hallows (angol). 4. Tait (kanadai). A célegyenesbe Wilson 10 méter előnnyel fordult, Sheppard óriási iramban kezd finiselni, közben Wilson kétszer hátranéz és ezalatt az amerikai utoléri. Mell-mell mellett küzdenek vagy húsz méteren, míg Wilson összeroppan és Sheppard két yarddal győz. Nyolc előfutam. A magyarok szereplése: 1. előfutam. 1. Sullivan

(amerikai) 4 p. 07.6 rap. 2. Lightbody (amerikai) 4 p. 08.6 mp.
 3. Meadows (kanadai) 4 p. 12.2 mp. 4. Knott (angol). 5. Fleurac (francia). 6. Dahl (norvég). 7. Bodor Ödön (Magyarország) 4 p. 14 mp. 8. Keyser (holland). 5. előfutam. 1. Tait (kanadai) 4 p. 12.2 mp. 2. Nagy József (Magyarország) é p. 19.6 mp. 3. Svanström (finn) 4 p. 25.2 mp. 4. Raguneau (francia). A döntőben csak az előfutamok győztesei indultak.

110 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Smithson (amerikai) 15 mp. (Világrekord). 2. Garrels (amerikai). 3. Shaw (amerikai). 4. Rand (amerikai). Tizennégy elő- és négy középfutam. A magyarok részéről Kovács Nándor indult, aki a 10. előfutamban az amerikai Smithson (15.8 mp.), mögött második lett.

400 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Bacon (amerikai) 55 mp. (Olimpiai rekord). 2. Hillman (amerikai). 3. Tremeer (angol). 4. Buston (angol). Tizenkét elő- és négy középfutam. A magyarok részéről Kovács Nándor indult, aki a 9. előfutamot 63 mp.-es idővel ellenfél nélkül nyerte. A második középfutamban az olimpiai bajnokká lett Bacon könnyen győzött (58.8 mp.), Kovács Nándor és az angol Greenings pedig feladták a küzdelmet.

200+200+400+800 méteres stafétafutás. Olimpiai bajnok Északamerikai Egyesült-Államok csapata (Hamilton 22 mp., Cartmell 22.2 mp., Taylor 49.8 mp. Sheppard 1 p. 55.4 mp.) 3 p. 29.4 mp. 2. Németország (Hoffmann, Eicke, Frieloff, Braun. 3. Magyarország (Simon Pál, Mezey Frigyes Nagy József, Bodor Ödön). Három előfutam. Az első előfutamban Magyarország Bodor nagy-szerű futása által győz 3 p. 32.6 mp.-es idővel Svédország stafétája fölött (3 p. 56.6 mp.). A második előfutamban Németország Hollandiát győzte le, a harmadik előfutamban pedig az amerikaiak Anglia stafétáját szorították ki.

A döntőfutamban a magyar csapat első tagja Nagy József nem is vette föl a versenyt az amerikai Taylor-ral, hanem a német Frieloff-ot igyekezett tartani, teljes sikerrel, mert jó három méterrel indította előbb Simon Pált. Elért ideje a jelenvolt magyarok mérése szerint 51.6—51.8 mp. lehetett. A két kétszázasunk, Simon és Mezey az akkori európai sprinter-viszonyokat tekintve, csodálatos időt futottak ki, mert 400-as összidejük 45 mp. volt, tehát mindkettőjük ideje föltétlenül jobb volt a magyar rekordnál. A két sprinter újabb előnyt hozott Bodor Ödönnek, aki mintegy 8—10 méterrel indult a német Braun előtt. A német fokozatosan dolgozta fel magát 3—4 méterre Bodor mögé s az volt a helyzet az utolsó 100 méterig, amikor Braun nagyarányú finisbe fogott. Bodor is résen volt, mert tudta, hogy Braun előre akar törni. Szerencsétlenségére azonban rosszul ítélte meg a hátamögött közeledő német lábdobogásából, hogy melyik oldalon akar előzni. Balról várta, arra fordította fejét, hogy szemmel tarthassa, de Braun ebben a pillanatban a jobboldalról nyomult fel s akkor már hiába volt Bodor minden erőfeszítése, a jobb lendületben levő Braun mellszélességgel megelőzte a célvonalon.

Marathoni futás. (42263 méter). Olimpiai bajnok Hayes (amerikai) 2 óra 55 p. 18.4 mp. 2. Hefferon (délafrikai) 2 óra 56 p.

0.6 mp. 3. Forshaw (amerikai) 2 óra 57 p. 10.4 mp. 4. Welton (amerikai) 2 óra 59 p. 44.4 mp. 5. Wood (kanadai) 3 óra 01 p. 44 mp. 6. Simpsoni (kanadai) 3 óra 04 p. 28.2 mp. 7. Lawson (kanadai) 3 óra 06 p. 47.2 mp. 8. Svanberg (svéd) 3 óra 07 p. 50.8 mp. 9. Tewamina (amerikai) 3 óra 09 p. 15 mp. 10. Nieminen (finn) 3 óra 09 p. 50.8 mp. Elsőnek az olasz Dorando érkezett a stadionba és 2 óra 54 p. 46.4 mp.-es idő alatt ő szakította el a célszalagot. A zsűri azonban Dorando győzelmét érvénytelenítette, mert az olasz a célegyenesben kimerülve elvágódott, mire honfitársai hozzáfutottak, felemelték és néhány métert az ő támogatóikkal futott tovább.

3 mérföldes csapatverseny. Olimpiai bajnok Anglia csapata (6 pont). 2. Amerika (19 pont). 3. Franciaország (32 pont). Egyénileg

1. Deakin (angol) 14 p. 39.4 mp. 2. Robertson (angol) 14 p. 41 mp. 3. Coales (angol) 14 p. 41.8 mp. 4. Eisele (amerikai) 14 p. 42.4 mp. 5. Wilson (angol) 14 p. 53 mp.

5 mérföldes futás. Olimpiai bajnok Voigt (angol) 25 p. 11.2 mp. 2. Owen (angol) 25 p. 24 mp. 3. Svanberg (svéd) 25 p. 37.2 mp. 4. Hefferon (délafrikai) 25 p. 44 mp. 5. Robertson (angol) 26 p. 13 mp. 6. Meadows (kanadai). 7. Fitzgerald (kanadai). 8. Bellars (amerikai). 9. Landquist (svéd) 19. Murphy (angol). Hat előfutam. A magyarok részéről Lovass Antal indult a 6. előfutamban. Itt 1. Owen (angol) 26 p. 12 mp. 2. Galbraith (kanadai). 3. Nejedly (cseh). 4. *Lovass Antal (Magyarország)*.

3200 méteres akadályverseny. Olimpiai bajnok Rüssel (angol) 10 p. 47.8 mp. 2. Robertson (angol). 3. Eisele (amerikai). 4. Holdaway (angol). 5. Sewell (angol). 6. Galbraith (kanadai). Hat előfutam. A magyarok részéről Lovass Antal indult, aki a második előfutamban az amerikai Eisele (11 p. 13.6 mp.) mögött második lett, a francia Fleurac, az angol Buckley és English pedig utána érkeztek a célba.

3500 méteres gyaloglás. Olimpiai bajnok Larner (angol) 14 p. 55 mp. 2. Webb (angol) 15 p. 07.4 mp. 3. Kerr (ausztráliai) 15 p. 43.4 mp. 4. Goulding (kanadai) 15 p. 49.8 mp. Három előfutam. A magyarok részéről csak Drubina István indult a második előfutamban. Ennek eredménye: 1. Webb (angol) 15 p. 17.2 mp. 2. Westergaard (dán) 17 p. 07 mp. 3. Rothman (svéd) 17 p. 40.2 mp. 4. Winkelmann (holland) 15 p. 57.6 mp. 5. *Drubina István (Magyarország)* 18 p. 44.6 mp. és 6. Ruimers (holland) 18 p. 44.6 mp.

10 mérföldes gyaloglás. Olimpiai bajnok Larner (angol) 75 p. 57.4 mp. 2. Webb (angol) 77 p. 31 mp. 3. Spencer (angol) 81 p. 20.2 mp. 4. Carter (angol) 81 p. 20.2 mp. 5. Larner (angol) 84 p. 26.2 mp.

Magasugrás. Olimpiai bajnok Porter (amerikai) 190.5 cm. 2. *dr. Somody István (Magyarország)*, Con Leahy (angol) és André (francia) 188 cm. Somody harmadik kísérletre ugrotta át a 188-at. A 190.5 cm.-es magasságot testével kétszer is átvitte és mindkét-szer a vállával ütötte le a lécet. A magyarok részéről indult még

Haluzsinszky Ferenc is, aki csak 175 cm-t ugrott az előmérkőzések során és nem került a döntőbe.

Magasugrás helyből. Olimpiai bajnok Ewry (amerikai) 157 cm. 2. Csiklitirasz (görög) és Biller (amerikai) 155 cm. 4. Leroy Holmes (amerikai) 152 cm.

Távolugrás. Olimpiai bajnok Irons (amerikai) 748 cm. 2. Kelly (amerikai) 709 cm. 3. Bricker (kanadai) 708 cm. 4. Cooke (amerikai) 697 cm. 5. Brennan (amerikai) 686 cm. 6. Weinstein (német) 677 cm. A magyarok részéről Holies Ödön indult, aki 654 és fél cm.-t ugrott.

Távolugrás helyből. Olimpiai bajnok Ewry (amerikai) 333 cm. 2. Csiklitirasz (görög) 322 cm. 3. Sheridan (amerikai) 322 cm. 4. Biller (amerikai) 321 cm. 5. Ekberg (svéd) 319 cm.

Hármasugrás. Olimpiai bajnok Ahearne (angol) 14.92 m. 2. Macdonald (kanadai) 14.76 m. 3. Larsen (norvég) 14.39 m. 4. Bricker (kanadai) 14.10 m. 5. Platt Adams (amerikai) 14.07 m. 6. Mountpleasant (amerikai) 13.97 m.

Rúdugrás. Olimpiai bajnokok Cooke és Gilbert (mindkettő amerikai) 371 cm. 3. Archibald (kanadai), Jacobs (amerikai), Soderström (svéd) 358 cm. 6. Bellah (amerikai) és Banikas (görög) 35¼ cm. 8. Szathmáry Károly (Magyarország) 355 cm.

Súlydobás. Olimpiai bajnok Ralph Rose (amerikai) 14.21 m. 2. Horgán (angol) 13.62 m. 3. Garrels (amerikai) 13.18 m. 4. Coe (amerikai) 13.07 m. Mudin Imre indult magyar részről, aki a III. csoportban az angol Horgán (13.33 m.) és az amerikai Barrett (13.02 m.) mögött 12.84 méteres eredménnyel a harmadik helyre szorult. A döntőben csak az egyes csoportok győztesei vettek részt.

Diszkoszvetés. Olimpiai bajnok Sheridan (amerikai) 40.89 m. 2. Griffin (amerikai) 40.70 m. 3. Hoor (amerikai) 39.45 m. 4. Jarvinen (finn) 39.43 m. 5. Dearborn (amerikai) 38.52 m. A magyarok részéről Mudin Imre, Luntzer György, Jesina Ferenc és Koczán Mór indult, de egyiknek sem volt olyan dobása, amelyet lemérték volna.

Diszkoszvetés (antik Stílus). Olimpiai bajnok Sheridan (amerikai) 37.99 m. 2. Horr (amerikai) 37.32 m. 3. Jarvinen (finn) 36.48 m. 4. Dearborn (amerikai) 35.65 m.

A magyarok részéről Mudin István, Mudin Imre, Jesina Ferenc és Luntzer György indult. Mudin István legnagyobb dobása 33.01 méter volt, de ezzel nem jutott a döntőbe. A többiek dobását nem mérték.

Kalapácsvetés. Olimpiai bajnok Flanagan (amerikai) 51.92 m. 2. Mc Grath (amerikai) 51.18 m. 3. Walsh (kanadai) 48.51 m. A magyarok részéről csak Mudin István indult, aki a második csoportban (első az angol Nicolson 48.70 m., második az amerikai Horr 46.93 m., harmadik az angol Fyffe 37.34 m.) nem került a helyezettek közé.

Gerelyvetés. Olimpiai bajnok Lemming (svéd) 54.44 m. 2. Doriza (görög) 51.36 m. 3. Halse (norvég) 49.73 m. 4. Zouras (görög) 48.61 m. Magyar részről Mudin István, Mudin Imre, Jesina

Ferenc, Luntzer György és Koczán Mór indult. Mudin Imre érte el a legjobb eredményt (45.95 m.), Koczán legnagyobb dobása kb. 35 méter volt, a többiek dobását nem is mérték.

Gerelyvetés (középfogással). Olimpiai bajnok Lemming (svéd) 54.83 m. 2. Halse (norvég) 50.57 m. 3. Nilsson (svéd) 47.11 m. 4. Salovaara (finn) 45.89 m. 5. Pesonen (finn) 45.18 m.

Kötélhúzás. Olimpiai bajnok a londoni rendőrök csapata (Hirons, Goodfellow, Barrett, Shepherd, Humphreys, Mills, Ireton, Merriman, Duke). 2. A liverpooli rendőrök csapata. 3. A rendőrtartalék csapata. Indult hat angol rendőrcsapat.

Úszás.

100 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Daniels (amerikai) 1 p. 05.6 mp. 2. Halmay Zoltán (Magyarország) 1 p. 06.2 mp. 3. Julin (svéd) 1 p. 08 mp. 4. Rich (amerikai). Kilenc elő- és két középfutam. Halmay és Daniels nagyszerűen startoltak. 50 méternél Halmay fél méterrel vezetett, a táv második felében az amerikai remekül finiselve egy méterrel győz.

A magyarok szereplése: 1. előfutam. 1. Halmay Zoltán (Magyarország) 1 p. 08.2 mp. 2. Tartakover (ausztráliai). Indultak még Benenga (holland), Meyboon (belga), Klem (dán), Baivado (olasz), Tartakover csak a táv első részében haladt egy vonalban Halmay -val, később azonban elmaradt, a többiek pedig egyáltalán nem voltak veszélyesek. 2. előfutam. 1. Scheff O. (osztrák) 1 p. 11.8 mp. 2. Tyldesley (angol) 1 p. 12 mp. Indultak még: Münk József (Magyarország), Meister (francia), Trubebach (amerikai). 3. előfutam. 1. Beaurepaire (ausztráliai) 1 p. 11.6 mp. 2. Benenga (holland) 1 p. 13.2 mp. Indultak még: Hajós Henrik (Magyarország), Holm (dán), Anderson (svéd), 5. előfutam. 1. Daniels (amerikai) 1 p. 05.8 mp. 2. Onódy József (Magyarország) 1 p. 13.2 mp. Indultak még: Innocent (angol), Andre (francia), Saxtir (dán). Első elődöntő: 1. Halmay Zoltán (Magyarország) 1 p. 09.4 mp. 2. Julin (svéd) 1 p. 10.2 mp. 3. Hebner (amerikai) 1 p. 11.8 mp. 4. Beaurepaire (ausztráliai). Indultak még: Edwards (angol), Radmilovic (angol).

400 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Taylor (angol) 5 p. 36.8 mp. 2. Beaurepaire (ausztráliai) 5 p. 44.2 mp. 3. Scheff O. (osztrák) 5 p. 46 mp. 4. Foster (angol). Kilenc elő- és két középfutam.

A magyarok szereplése; 1. előfutam. 1. Battersby (angol) 5 p. 48.8 mp. 2. Las-Torres Béla (Magyarország) 5 p. 52.2 mp. 3. Goodwin (amerikai). 4. Anderson (svéd). Indult még: Decoin (francia). Hét yarddal nyerve. 7. előfutam. 1. Scheff O. (osztrák) 5 p. 51 mp. 2. Haynes (angol) 6 p. 21.2 mp. 3. Onódy József (Magyarország). Indult még: Meuning (holland) és Saxtorph (dán). 8. előfutam. 1. Zachár Imre (Magyarország) 6 p. 09.8 mp. ellenfél nélkül. 9. előfutam. 1. Hajós Henrik (Magyarország) 6 p. 19.8 mp. 2. Sharp (angol) 7 p. 00.4 mp. 1. elődöntő. 1. Scheff (osztrák) 5 p. 40.6 mp. 2. Taylor (angol) 5 p. 41 mp. 3. Battersby (angol). 4. Las-Torres

Béla (Magyarország). 5. Hajós Henrik (Magyarország). 2. elődöntő.

1. Beurepaire (ausztráliai) 5 p. 44 mp. 2. Foster (angol) 5p. 52.2 mp. 3. Radmilovic (angol). 4. Zachár Imre (Magyarország).

1500 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Taylor (angol) 22 p. 48.4 mp. 2. Battersby (angol) 22 p. 51.2 mp. 3. Beurepaire (ausztráliai) 22 p. 56.2 mp. 4. Scheff O. (osztrák). Hét elő- és két középfutam.

Toronyugrás. Olimpiai bajnok Johanssen (svéd) 83.75 pont.

2. Maistrom (svéd) 78.73 pont. 3. Spangberg (svéd) 74 pont. 4. Anderson (svéd) 68.30 pont. 5. Geidzik (amerikai) 56.30 pont.

Műugrás. Olimpiai bajnok Zürner (német) 85.5 pont. 2. Behrens (német) 85.3 pont. 3. Geidzik (amerikai) és Walz (német) 80.8 pont.

Négyszer 200 méteres sprintstaféta. Olimpiai bajnok Anglia (Derbyshire, Radmilovic, Foster, Taylor) 10 p. 55.6 mp. 2. Magyarország (Műnk József, Zachár Imre, Las-Torres Béla, Halmay Zoltán) 10 p. 59 mp. 3. Ausztrália (Beurepaire, Springfield, Baker, Tartakover) 11 p. 02.8 mp. 4. Amerika (Hebner, Goodwin, Daniels, Rich) 11 p. 14 mp. Az előfutamban az ausztráliai staféta Dánia fölött győzött, az angolok Amerika és Svédország stafétája ellen, ezzel szemben a magyar staféta ellenfél nélkül úszott az előfutamban. Amerika mint legjobb második került a döntőbe.

A döntő lefolyása: Műnk az első hosszban egy lábbal vezetett Beurepaire, két yarddal Hebner és hat yarddal Derbyshire előtt. A második hosszban Műnk még mindig az élen volt és 2 p. 43.6 mp.-es idővel elsőnek ért a célba, egy yarddal utána Derbyshire és négy yarddal Hebner. Zachár az első forduló után Radmilovic ellen az előnyt öt yardra, majd a második hossz végén (2 p. 44 mp. alatt úszott) nyolc yardra növelte. Las-Torres 2 p. 43 mp. alatt úszott és a nyolc yard előnyből alig egy yardot adott le Danielsnek, de Foster több mint tíz yarddal maradt el. (Daniels ideje 2 p.

41.5 mp.) Halmay nagy előnnyel indulva óriási irammal kezdett, tíz yarddal fordult az amerikai Rich előtt (100 m. 1 p. 12.2 mp.) és tizenöt yarddal Taylor előtt. A második hosszban Taylor hatalmas tempóba kezd, elhagyja az amerikaiakat és kezdi mindjobban megközelíteni Halmayt, aki — mintha erejét elválták volna — erőtellenül úszott tovább és nem tudta megakadályozni, hogy az angol staféta utolsó tagja eléje kerüljön.

200 méteres mellúszás. Olimpiai bajnok Holman (angol) 3 p. 09.2 mp. 2. Robinson (angol) 3 p. 12.8 mp. 3. Hanson (svéd) 3 p. 14.6 mp. 4. Toldy Ödön (Magyarország) 3 p. 15.2 mp. Hét elő- és két középfutam.

A magyarok szereplése: 2. előfutamban. 1. Persson (svéd) 3 p. 17.6 mp. 2. Baronyi András (Magyarország) 3 p. 18 mp. 3. Gössling (amerikai). 4. Cederberg (finn). 5. Taylor (angol). 4. előfutamban. 1. Toldi Ödön (Magyarország) 3 p. 14.4 mp. 2. Hanson (svéd) 3 p. 15 mp. 3. Gooday (angol). 4. Beretta (olasz). 6. előfutamban. 1. Fabinyi (Magyarország) 3 p. 23.4 mp. 2. Kumfeldt (svéd) 3 p. 24.6 mp. 3. Klem (dán). 4. Jonsson (finn). 1. elődöntő. 1. Holman

(angol) 3 p. 10 mp. 2. Toldi Ödön (Magyarország) 3 p. 10.4 mp.

3. Seidel (német). 4. Fabinyi (Magyarország).

100 méteres hátúszás. Olimpiai bajnok Bieberstein (német) 1 p. 24.6 mp. 2. Dam (dán) 1 p. 26.6 mp. 3. Haresnape (angol) 1 p. 27 mp. 4. Aurick (német). Hét elő- és két középfutam.

A magyarok részéről csak Kugler Sándor indult, aki a 7. előfutamban utolsó lett. (1. Aurick német, 1 p. 27.4 mp. 2. Corlever holland. 3. Seaward angol.)

Vízipóló. Olimpiai bajnok Anglia. 2. Belgium. 3. Hollandia. 4. Svédország. (Eredmények: Belgium—Hollandia 8:1. Belgium—Svédország 8:4. Anglia—Belgium 9:2.

Vívás.

Párbajtőr. Olimpiai bajnok Alibert (francia) 5 győzelem. 2. Lippmann (francia) 4 győzelem. 3. Olivier (francia) 4 győzelem. 4. Montgomerie (angol) 4 győzelem. 5. Labouchere (holland) 2 győz. 6. Anspach (belga) 2 győzelem. 7. Haig (angol) 2 győzelem. 8. Holt (angol) 1 győzelem.

A magyarok részéről dr. Földes Dezső, Zulawsky Béla és dr. Tóth Péter indult, de az előmérkőzések során mindhármán kiestek. Földes csoportjában csak a holland Blijenburg ellen tudott győzni, de öt ellenfelétől kikapott. Zulawsky első ellenfele, az angol Amphlett ellen győzött, utána háromszor kikapott, mire visszalépett. Tóth is csak egy ellenfelét, a belga Langenhovet győzte le, többi ellenfeleivel szemben vereséggel végződött a mérkőzése.

Párbajtőr csapatverseny. Olimpiai bajnok Franciaország (Alibert, Gravier, Lippmann, Olivier). 2. Anglia (Daniell, Haig, Holt, Montgomerie).

Kardvívás. Olimpiai bajnok dr. Fuchs Jenő (Magyarország) 6 győzelem. 2. Zulawsky Béla (Magyarország) 6 győzelem. 3. Lobsdorf (cseh) 4 győzelem. 4. Szántay Jenő 3 győzelem. 5. dr. Tóth Péter 3 győzelem. 6. Werkner Lajos 2 győzelem. 7. De la Falaise (francia) 1 győzelem. 8. Doormann (holland) 1 győzelem. A döntőben az egyenlő győzelmet elért versenyzők sorrendjét egy tussos újabb meccsen döntötték el. A Fuchs—Zulawsky mérkőzést Fuchs, a Szántay és Tóth közötti meccset pedig Szántay nyerte meg. A Fuchs—Lobsdorf mérkőzés nem fejeződött be nyolc perc alatt, ezért a zsűri mindkettőjük terhére egy-egy veszteséget írt.

A döntő lefolyása:

	Fuchs	Werkner	Szántay	De la Falaise	Tóth	Zulawsky	Doormann	Lobsdorf	Győzelem	Helyezés
Fuchs	—	1	1	1	1	1	1	0	6	1
Werkner	0	—	0	1	0	0	1	—	2	6
Szántay	0	1	—	1	1	0	0	0	3	4
De la Falaise	0	0	0	—	1	0	0	0	1	7
Tóth	0	1	0	0	—	0	1	1	3	5
Zulawsky	0	1	1	1	1	—	1	1	6	2
Doormann	0	0	0	1	0	0	—	0	1	8
Lobsdorf	0	1	1	1	0	0	1	—	4	3

A magyarok részéről indult még dr. Földes Dezső, dr. Gerde Oszkár és dr. Apáthy Jenő. Apáthy már a körmérkőzések során ki-esett, Gerde és Földes pedig az elődöntőben esett el a döntőbe jutástól.

Kardvívás csapatverseny. Olimpiai bajnok Magyarország (Fuchs, Gerde, Tóth, Werkner, Földes). 2. Olaszország. 3. Csehország.

Magyarország az első fordulóban Németország ellen 9:0 arányban győzött, az elődöntőben Olaszország csapatát győzte le 11: 5-re és a döntőben 9: 7 arányban verte meg Csehország kardvívócsapatát.

Birkózás.

Catch-as-Catch-Can.

Bantamsúly Olimpiai bajnok Mehnert (amerikai). 2. Press (angol). 3. Cote (kanadai).

Pehelysúly. Olimpiai bajnok Dole (amerikai). 2. Slim (angol). 3. 31c Kie (angol).

Könnyűsúly. Olimpiai bajnok Relwyskow (angol). 2. Wood (angol). 3. Gingell (angol).

Középsúly. Olimpiai bajnok Bacon (angol). 2. Relwyskow (angol). 3. Beck (angol).

Nehézsúly. Olimpiai bajnok O'Kelly (angol). 2. Gundersen (norvég). 3. Barrett (angol).

Görög-római birkózás.

Pehelysúly. (66.6 kg.) Olimpiai bajnok Porro (olasz). 2. Orloff (orosz). 3. Linden (finn). 4. Malmström.

A magyarok szereplése: Első forduló. Radvány Ödön (Magyarország) győz Ruff (angol) ellen 18 p. 35 mp. alatt. Maróthy Ferenc (Magyarország) győz Rose (angol) ellen 14 p. 59 mp. alatt. Teger József (Magyarország) győz pontozással Moppes (holland)

ellen. Második forduló: Radvány győz Hawkins (angol) ellen 17 p. alatt. Maróthy győz pontozással Wood (angol) ellen. Porro (olasz) győz pontozással Teger ellen. Harmadik forduló: Orloff (orosz) győz Radvány ellen 7 p. 16 mp. alatt. Persson (svéd) ellen Maróthy visszalépett.

Könnyűsúly. (66.6—73 kg.) Olimpiai bajnok Martenson (svéd) 2. Andersson (svéd). 3. Andersen (dán). A magyarok részéről Orosz Miklós indult, aki küzdelem nélkül került a második fordulóba, de ott első ellenfele, az angol Joseffson 2 p. 30 mp. alatt legyőzte.

Középsúly. (73—93 kg.) Olimpiai bajnok Weckmann (finn). 2. Gaarela (Ann). 3. M. Jensen (dán). 4. Payr Hugó (Magyarország).

A magyarok szereplése. Első forduló: Wybrands (holland) 5 p. 33 mp. alatt győz Luntzer György (Magyarország) ellen. Payr Hugó (Magyarország) ellenfél nélkül kerül a második fordulóba. Második forduló: Payr győz Zamotine (orosz) ellen 9 p. 08 mp. alatt. Harmadik forduló: Payr pontozással győz Westerop (holland) ellen. Negyedik forduló: Weckmann (finn) 5 p. 35 mp. alatt győz Payr ellen. A harmadik helyért folyt mérkőzésen a dán Jensen 1 p. 40 mp. alatt győzött Payr Hugó fölött.

Nehézsúly. (93 kg. felül.) Olimpiai bajnok Weisz Richárd (Magyarország). 2. Petroff (orosz). 3. S. Jensen (dán). 4. Payr Hugó (Magyarország).

A magyarok szereplése: Weisz Richárd (Magyarország) 13 p. 08 mp. alatt győzött M. Jensen (dán) fölött. Payr Hugó (Magyarország) 4 p. 37 mp. alatt győzött Barrett (angol) fölött. Második forduló: Weisz pontozással győz S. Jensen (dán) ellen. Petroff (orosz) 15 p. 12 mp. alatt győz Payr ellen. A döntőben Weisz Richárd pontozással győz Petroff fölött, a harmadik helyért folyt mérkőzésben pedig S. Jensen 5 p. 44 mp. alatt győz Payr ellen;

Evezés.

Egyes. Olimpiai bajnok Bläckstaffé (angol) 9 p. 26 mp. Mc Culloch (angol). 3. von Gaza (német).

A magyarok szereplése. Első előfutam: 1. von Gaza (német)

9 p. 35 mp. 2. Killer Frigyes (Magyarország). Harmadik előfutam:

1. Levitzky Károly (Magyarország) 10 p. 08 mp. 2. Ciabatti (olasz). Hatodik előfutam: 1. Mc Culloch (angol) 10 p. 22 mp. 2. Levitzky Károly (Magyarország).

Kettős párevezés. Olimpiai bajnok Fenning—Thomson (angol) 9 p. 41 mp. 2. Fairbairn—Verdon (angol). 3. Hahnke—Düskow (német).

Négyes. Olimpiai bajnok Magdalen College, Oxford (áh gol) 8 p. 34 mp. 2. Leander Club (angol). 3. Argonaut RC. (kanadai).

Nyolcas. Olimpiai bajnok Leander Club (angol) 7 p. 52 mp.

2. Royal Club Nautique de Gand (belga).

Magyarországot a Pannónia nyolcása (Klekner, Haraszthy, Szébeny Antal, Éder, Hautzinger, Várady, Wampetich, Kirchknopf vezérevezős, Vaskó kormányos) reprezentálta. Az előfutamban a magyarok ellenfele az angol Leander Club nyolcása volt, amely gp. 10 mp. alatt biztosan győzött.

Tennisz.

Férfi egyes. Olimpiai bajnok Ritchie (angol), a döntőben 7: 5, 6: 3, 6: 4-re győzte le a német Froitzheim-ot. 3. Eaves (angol).

A magyarok szereplése: Tóth Ede (Magyarország) győz az első fordulóban a cseh Micovsky ellen 6:3, 2:1, feladta. A második fordulóban: Dixon (angol) győz Lauber Dezső (Magyarország) ellen 6: 1, 6: 0, 6: 0. Cerny (cseh) győz Zsigmondy Jenő (Magyarország) ellen 7: 5, 6: 4, 3: 6, 6: 0. Parke (angol) győz Tóth Ede (Magyarország) ellen 6: 1, 6: 3, 6: 2.

Női egyes. Olimpiai bajnok Mrs Chambres (angol) a döntőben 6: 1, 7: 5-re győz Miss Boothby (angol) ellen. 3. Mrs Winch (angol). A benevezett Cséry Sári (Magyarország) nem indult.

Férfi páros. Olimpiai bajnok az angol Hillyard—Doberty pár, a döntőben 9:7, 7:5, 9:7 arányban győz az angol Ritchie—Parker pár ellen. 3. Cazalet—Dixon (angol).

A magyarok szereplése. Második forduló: az angol Ritchie—Parke pár 6:1, 6:0, 6: 3-ra győz a magyar Zsigmondy—Tóth pár ellen.

Fedett pályán. *Férfi egyes.* Olimpiai bajnok az angol Gore, aki a döntőben 6: 3, 7: 5, 6: 4-re győz az angol Caridia ellen. 3. Ritchie (angol).

Női egyes. Olimpiai bajnok Miss Smith (angol) győz a döntőben Miss Greene (angol) ellen 6: 2, 4: 6, 6: 0 arányban. 3. Adlers-thale (svéd).

Férfi páros. Olimpiai bajnok a Gore—Roger Barrett (angol) a döntőben 6: 2, 2: 6, 6: 3, 6: 3 arányban győz a Simond—Caridia pár (angol) ellen. 3. Settervall—Boström (svéd).

Korcsolyázás.

Férfi műkorcsolyázás. Olimpiai bajnok Ulrich Salchow (svéd). 2. R. Johansson (svéd). 3. P. Thorén (svéd). 4. Keller Greig (angol).

Női műkorcsolyázás. Olimpiai bajnok Mrs Syers (angol) . 2. Frl. Renschmidt (német). 3. Greenhough Smith (angol).

Páros műkorcsolyázás. Olimpiai bajnok Hübler—Burger pár (német). 2. A Johnson házaspár (angol). 3. Syers házaspár (angol).

Hockey.

Olimpiai bajnok Anglia csapata, amely a döntőben 8: 1-re győzött Írország fölött. Eredmények: Skócia—Németország 4: 0, Anglia—Franciaország 10: 1, Írország—Wales 3:1, Anglia—Skócia 6:1.

Futball.

Olimpiai bajnok Anglia csapata. 2. Dánia. 3. Hollandia. 4. Franciaország A. csapata. Első forduló: Dánia—Franciaország B. csapata 9:0. Anglia—Svédország 12: 1. Elődöntő: Dánia—

Fnciacrsiág A. csapata 17:1. Anglia—Hollandia 4:0. Döntő:
Anglia—Dán-fa 2:0.

Kerékpár.

Egykörös verseny. (660 yard.) Olimpiai bajnok Johnson (angol) 51.2 mp. 2. Demangel (francia). 3. Neumer (német). 4. Flynn (angol). Tizenhat elő- és négy középfutam.

Ötezer méteres verseny. Olimpiai bajnok nem volt. A döntőt érvénytelenítették, mert a versenyzők kölcsönösen akadályozták egymást. Elsőnek az angol Kingsbury ért a célba, másodiknak az angol Johnson, harmadiknak pedig a francia Schilles. Tizenhat elő- és négy középfutam.

Ötezer méteres verseny. Olimpiai bajnok Ben Jones (angol) 8 p. 36.2 mp. 2. Schilles (francia). 3. Auffray (francia). 4. Maréchal (francia). 5. Kingsbury (angol). 6. van Spengen (holland). 7. van Drakestein (holland). Hét előfutam.

HÚSZ kilométeres verseny. Olimpiai bajnok Kingsbury (angol) 34 p. 13.6 mp. 2. Ben Jones (angol). 3. Werbrouck (belga). 4. Weintz (amerikai). 5. Meredith (angol). 6. Denny (angol). 7. Hansen (svéd). 8. Bonnet (francia). 9. Lapize (francia). Hat előfutam.

Száz kilométeres verseny. Olimpiai bajnok Bartlett (angol) 2 óra 41 p. 48.6 mp. 2. Denny (angol). 3. Lapize (francia). 4. Pett (angol). 5. Texier (francia). 6. Andrew (kanadai). 7. Robertson (angol). 8. Bailey (angol).

Üldöző-verseny. (3 kör) 1810 m.) Olimpiai bajnok Anglia csapata (Meredith, Jones, Payne, Kingsbury). 2 p. 18.6 mp. 2. Németország (Martens, Goetze, Neumer, Katzer) 2 p. 28.6 mp. 3. Kanada (Morton, Andrews, Carthy, Anderson) 2 p. 29.6 mp.

Tandem-verseny. (2000 m.) Olimpiai bajnok a Schilles—Auffray (francia) pár 3 p. 07.6 mp. 2. Hamlin—Johnson (angol). 3. Brooks—Isaacs (angol).

Boxolás.

Bantamsúly. (52.6 kg.-ig.) Olimpiai bajnok Thomas (angol). 2. Condon (angol). 3. Webb (angol).

Pehelysúly. (57.15 kg.-ig.) Olimpiai bajnok Gunn (angol). 2. Morris (angol). 3. Ringer (angol).

Könnyűsúly. (63.5 kg.-ig.) Olimpiai bajnok Grace (angol). 2. Spiller (angol). 3. Johnson (angol).

Középsúly. (71.65 kg.-ig.) Olimpiai bajnok Douglas (angol). 2. Baker (ausztráliai). 3. Warnes (angol).

Nehézsúly. Olimpiai bajnok Oldman (angol). 2. Evans (angol). 3. Parks (angol).

Íjász-versenyek.

Férfiversenyekben. (Jork Round.) Olimpiai bajnok W. Dod (angol) 185 pont, 815 kör. 2. Brooks—King (angol) 184 pont, 768 kör. 3. Richardson (amerikai) 170 pont, 760 kör.

Hölgy-versenyekben. (National Round.) Olimpiai bajnok Miss Newall (angol) 132 pont, 688 kör. 2. Miss Dod (angol) 126 pont, 642 kör. 3. Mrs. Hill—Lowe (angol) 118 pont, 618 kör.

íjászat 50 méterről. (Continental Style.) Olimpiai bajnok Grizot (francia) 39 pont, 263 kör. 2. Vernét (francia) 40 pont, 25G kör. 3. Cabaret (francia) 39 pont, 355 kör.

Céllövés.

Egyéni verseny (300 m.) Olimpiai bajnok Helgernd (norvég) 909 pont, Simon (amerikai) 887 pont. 3. Söther (norvég) 883 p. 4. Sjoberg (svéd) 874 pont.

A magyarok részéről Prokopp Sándor és Móricz Károly indult. Prokopp a 43., Móricz pedig a 49. helyre szorult 52 induló között. A magyar céllövők a többi versenyekben nem indultak.

Csapatverseny katonai fegyverrel. (200, 500, 600, 800, 900, 1000 yard.) Olimpiai bajnok Amerika 2531 pont. 2. Anglia 2497 p. 3. Kanada 2439 pont.

Egyéni verseny katonai fegyverrel. (1000 yard.) Olimpiai bajnok Millner (angol) 98 pont. 2. Casey (amerikai) 93 pont. 3. Blood (angol) 92 pont.

Csapatverseny. (300 m.) Olimpiai bajnok Norvégia 5055 pont. 2. Svédország 4711 pont. 3. Franciaország 4652 pont.

Céllövés miniatűr fegyverrel. (50 és 100 yard.) *Csapatverseny.* Olimpiai bajnok Anglia 771 pont. 2. Svédország 737 pont. 3. Franciaország 710 pont.

Céllövés miniatűr fegyverrel. (50 és 100 yard.) Olimpiai bajnok Carnell (angol) 387 pont. 2. Humby (angol) 386 pont. 3. Barnes (angol) 385 pont.

Céllövés revolverrel. (50 yard.) *Csapatverseny.* Olimpiai bajnok Amerika 1914 pont. 2. Belgium 1863 pont. 3- Anglia 1817 pont. *Egyénileg.* Olimpiai bajnok Van Asbrock (belga) 490 pont. 2. Storms (belga) 487 pont. 3. Gormann (amerikai) 485 pont.

Agyagalamb-lövészet. Olimpiai bajnok Anglia első csapata 407 pont. 2. Kanada 405 pont. 3. Anglia második csapata 372 p. *Egyénileg.* Olimpiai bajnok Ewing (kanadai) 72 pont. 2. Beattie (kanadai) 60 pont. 3. Maunder (angol) és Metaxas (görög) 57 pont.

Céllövés futó szarvasra. Olimpiai bajnok Svédország 86 pont. 2. Anglia 85 pont. *Egyénileg.* Olimpiai bajnok Swahn (svéd) 25 p. 2. Ranken (angol) 24 pont. 3. Rogers (angol) 24 pont.

Torna.

Szertomázás. Olimpiai bajnok Braglia (olasz) 317 pont. 2. Tysal (angol) 312 pont. 3. Segurra (francia) 297 pont. 4. Steuernagel (német) 273 pont. 5. Wolf (német). A magyarok közül Nyisztor János érte el a legjobb eredményt, aki 236 ponttal a 15. helyre került. Indultak még Gellért Imre, Gráf Frigyes, Szabó Kálmán és Szűcs Kálmán.

Szertornázás csapatverseny. Olimpiai bajnok Svédország 438 pont, 2. Norvégia 425 pont. 3. Finnország 405 pont. 4. Dánia 378 pont. 5. Franciaország 319 pont. 6. Olaszország 316 pont. 7. Hollandia 297 pont. 8. Anglia 196 pont.

OLIMPIAI PRÓBAVERSENYEK.

Atlétikai próbaverseny 1908 június 28. és 29-én a Millenáris-pályán.

100 méteres Síkfutás. 1. Simon Pál (MAC) 11 mp. 2. Scheer Kornél (BTC). 3. Wiesner Frigyes (BEAC). 4. Hámos Lóránd (BBTE). Indultak még: Ludinszky Lajos (BBTE), Rácz Vilmos (BEAC) és Toldy Gaszton (Postás).

SulydObás. 1. Mudin Imre (MAC) 12.88 m. Országos rekord. 2. Dávid Mihály (BBTE) 11.85 m. 3. Veres Lajos (Kolozsvári EAC) 11.63 m. 4. Mudin István (MAC) 11.38 m.

Magasugrás. 1. Ifj. Somody István (KEAC) 179 cm. 2. Szegedy Géza (KEAC), Haluzsinszky József (Kőbányai TE) és Vadon Géza (Debreceni TE) 174 cm. 5. Báró Vardener Iván (MTK) 169 cm. 6. Zöld József (Debreceni TE) 158 cm.

Diszkoszvetés. 1. Luntzer György (Pozsonyi TE) 38.94 m. 2. Jessina Ferenc (PTE) 37.31 m. 3. Halmos Károly (MAC) 36.55 m. 4. Antal Pál (MTK) 36.12 m. 5. Mudin Imre (MAC) 35.60 m. 6. Mudin István (MAC) 35.13 m. 7. Strausz Gyula (BBTE) 36.04 m. 8. Veres Lajos (KEAC) 35.08 m.

400 méteres Síkfutás. 1. Nagy József (BBTE) 53.8 mp. 2. Lichteneckert László (Székesfehérvári TC).

Távolugrás helyből. 1. Szende Andor (MAFC) 302 cm. 2. Rády Andor (MAC) 287 cm. 3. Mudin Imre (MAC) 281 cm. 4. Mudin István (MAC) 272 cm.

1500 méteres síkfutás. 1. Bodor Ödön (Postás) 2 p. 23.4 mp., ellenfél nélkül.

Magasugrás helyből. 1. Szende Andor (MAFC) 144 cm. Országos rekord. 2. Mudin Imre (MAC) és Vadon Géza (DTE) 139 cm_K.

200 méteres Síkfutás. 1. Simon Pál (MAC) 23 mp. 2. Wiesner Frigyes (BEAC). 3. Bartkó Jenő (Postás). 4. Rácz Vilmos (BEAC). Indultak még Déri Emil (MAFC) és Radóczy Károly (MTK).

Diszkoszvetés. (Klasszikus stílus.) 1. Mudin Imre (MAC) 34.11 m. Országos rekord. 2. Mudin István (MAC) 33.92 m. 3. Jessina Ferenc (PTE) 32.38 m. 4. Luntzer György (PTE) 29.76 m.

Távolugrás. 1. Holies Ödön (MTK) 634 cm. 2. Röck Ede (MTK) 631 cm. 3. Kövesdy Géza (BBTE) 623 cm.

800 méteres Síkfutás. 1. Bodor Ödön (Postás) 2 perc. 2. Nagy József (BBTE). 3. Berneg József (Postás).

Gerelyvetés. (Szabad fogással.) 1. Koczán Mór (BTC) 53.84 m. 2. Jessina Ferenc (PTE) 50.17 m. 3. Mudin István (MAC) 50.13 m. 4. Luntzer György (PTE) 41.57 m.

110 méteres gátfutás. 1. Kovács Nándor (BBTE) 16.6 mp., ellenfél nélkül.

Rúdugrás. 1. Szathmáry Kálmán (Aradi AC) 300 cm., ellenfél nélkül.

5 angol mérföldes Síkfutás. 1- Lovas Antal (MTK) 28 p. 46.8 mp. Indult még: Penninger Gusztáv (BTC), aki a tizenhetedik kör után feladta.

Torna-próbaverseny, 1908 június 29-án a Millenáris-pályán.

A próbaversenyen csak öt tornász indult és az Olimpiai Bizottság torna-szakosztálya mind az öt versenyzőnek a kiküldetése mellett döntött. A kiküldöttek: Szabó Kálmán (BTC), Gellért Imre (MTK), Nyisztor János (MTK), Gráf Frigyes (NTE), Antos Mihály (BBTE).

Úszás-próbaversenyek. 1908 június 25-én a Császár-fürdőben.

200 méteres mellúszás. 1. Baronyi András (MTK) és Toldi Ödön (MTK) holtversenyben 3 p. 06 mp. 3. Fabinyi József (MAFC) 3 p. 08.9 mp.

100 méteres hátúszás. 1. Kugler Sándor (OTE) 1 p. 24. 8 mp.
2. Fülöp Károly (MAFC) 1 p. 25.3 mp.

200 méteres gyorsúszás. Halmay Zoltánt és Las-Torres Bélát felmentették a próbaversenyen való indulás alól. A jelentkezők két csoportban mérköztek. Az első csoport eredménye: 1. Münk József (MTK) 2 p. 41.2 mp. 2. Ádám Sándor (MUE) 2 p. 43.4 mp. 3. Hégner Jenő (MUE) 2 p. 44.2 mp. 4. Hornung Gyula (MTK) 2 p. 45.2 mp. A második csoportban: 1. Hajós Henrik (MTK) 2 p. 37 mp. 2. Zachár Imre (MTK) 2 p. 37.6 mp. 3. Ónody József (MUE) 2 p. 38 mp. A két futam együttes helyezése: 1. Hajós Henrik 2 p. 37 mp. 2. Zachár Imre 2 p. 37.6 mp. 3. Ónody József 2 p. 38 mp.

220 yardos gyorsúszás. (Kihívási mérkőzés június 28-án.)
1. Münk József (MTK) 2 p. 34.8 mp. 2. Kiss Géza (MTK) 2 p. 41.2 mp.

Vívás-próbaverseny.

1908 június 6—20-ig.

A MOB vívószakosztálya Zulawsky Bélát, Szántay Jenőt és Mészáros Ervint felmentette a próbaversenyen való részvételi alól. A próba versenyén indultak: Tóth Péter, Gerde Oszkár, Lichten-eckert András, Werkner Lajos, Garay János, Fuchs Jenő, Apathy Jenő és Dunay Bertalan. A próbaverseny közben Garay János visszalépett. Eredmény:

1. Tóth Péter dr. (MAC) 7 győzelemmel.
2. Gerde Oszkár dr. (MAC) 6 győzelemmel.
3. Fuchs Jenő dr. 5 győzelemmel.
- 4—6. Werkner Lajos (NVC), Földes Dezső dr. (FVC) és Apathy Jenő dr. (BBTE) 3—3 győzelemmel.

1912 — STOCKHOLM.
Az utolsó béke-olimpiász.

Írta: *Berti László,*

Az északi főváros szinte varázserővel vonzotta maga felé az öt világrész sportembereit. Egyetlen olimpiászt sem előzött meg olyan nagy készülődés az egész világon, mint a svédekét, amelynek már előre biztosította a sikert az

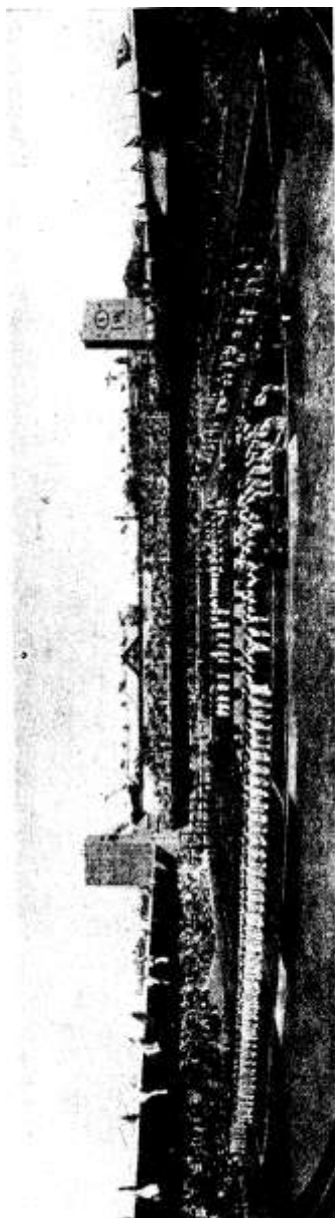

Berti László.

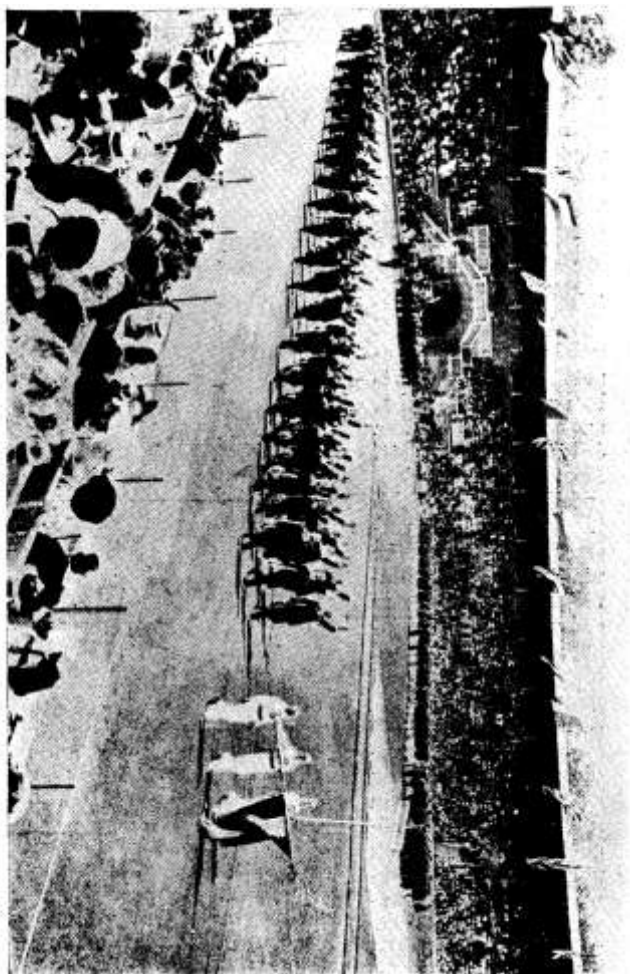
északi higgadtság és becsületesség. Az a három hét, amit az olimpiász városában eltöltöttünk, valódi nemzetközi barátkozást jelentett, mert a svédek maguk bizonyos mértékig házigazdának érezték magukat s azon igyekeztek, hogy minden sportember és vendég otthon érezze magát Stockholmban; az aránylag kis városban pedig lépten-nyomon egymásba botlott a rengeteg olimpikon és kiránduló, úgy hogy pár nap alatt a világ minden tájékáról szerzett barátokkal és ismerősökkel együtt igyekeztünk megértetni magunkat a svédekkel és a közös tréning még szorosabbra fűzte a sportemberek között amúgy is hamar fejlődő bajtársiasságot. Ezt azért tartom szükségesnek hangsúlyozni, mert ha akkoriban ez nem is volt csodálatos dolog, most, a

párisi olimpiász nemzetközi patvarkodásai és a versenyzők egymáselleni agyarkodása és a *vendéglátó* franciák abszolút nemtörődömsége után jól esik visszagondolni az utolsó „Béke-Olimpiász” békebeli hangulatára.

Magyarország hatalmas versenyző gárdával vonult fel, közel százhusz ember utazott három csoportban a svéd fővárosba, az egész társadalom érdeklődése mellett. Most már nemcsak a sportkörök szűkebb társasága és a versenyzők ismeretkőre vett tudomást az olimpiásról, hanem egy egész ország aprajánagyja leste a távíró híradásait. Amilyen nagy készülődés folyt a nyilvánosság előtt az olimpiászra, ugyanolyan, sőt talán még komolyabb küzdelem folyt a kulisszák mögött. Bizonyos körök politikai úton igyekeztek nehézséget támasztani a magyar csapatnak, mint egy önálló nemzet reprezentán-

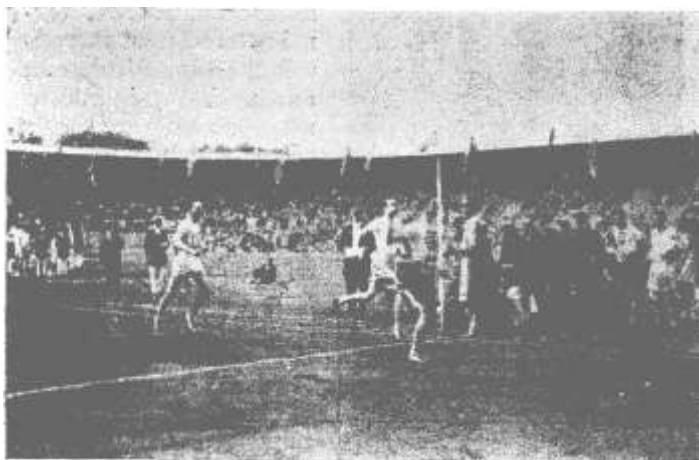

A. sztockholmi stadion.

A magyarak felvonulása a szociális alapszáz: meggyűlésén.

sának megjelenése elé. Csak a legtekintélyesebb magyar politikusok beavatkozása tette lehetővé, hogy nem jutottunk Csehország sorsára, amelynek kiküldöttei az osztrák fekete-sárga lobogó alatt vonultak be a Stadionba s nemzeti névtáblájukon ez a föliras állott: „Österrike-Tschecher” (Osztrák-csehek). Ausztriával való közösségünkre csupán az emlékeztetett, hogy az osztrák és cseh csapat után vonultunk fel, de a remek MOTESz-zászló és a tábla „Ungern”

Mezey Frigyes győz a 400 méteres síkfutás előfutámban

felirata kifejezésre juttatta teljes nemzeti függetlenségünket. *Múza Gyula* előrelátó gondoskodása pedig még arra is kiterjedt, hogy hatalmas címeres-koronás zászlót is hozott, hogy „legyen mit felhúzni a győzelmi árbocra”. A gondoskodás jó is volt, mert a stockholmi osztrák-magyar követségen csak fekete-sárga és felemás kereskedelmi lobogó volt található, úgy, hogy amikor mind a három győzelmi árbocra magyar lobogót kellett felhúzni az egyéni vívóverseny után, bizony nagyon jó szolgálatot tettek ezek a „minden cshetségre” elhozott lobogók, mert a derék

Kossán Mór.

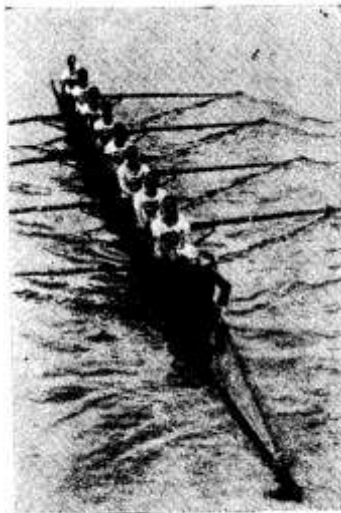

Prokopp Sándor.

svédek úgy akartak segíteni a dolgon, hogy egyszerűen megfordították a már előkészített olasz trikólórt.

Annak idején rengeteg tudósítás és cikk számolt be az olimpiász legcsekélyebb részleteiről is. A győzelmek feletti öröm mellett természetesen nem maradtak el a támadások sem, amelyekkel részint a magyar versenyzők egy részét, részben pedig a vezető éget illették, de nem kímélték a svéd rendezőseget sem. Ma már más szemmel látja mindenki a stockholmi szereplést. Igazi fájdalom elkerülést csak a ζ úszók sikertelensége okozhatott, akik addig mindig „benne voltak” a ζ olimpiai végküzdelmekben; az atléták-, evezőik, teniszesek és kerékpárosok olyan halatlanul erős világkonkurrenciába kerültek, hogy aki ott volt és látta a versenyt, nem is várhatott tőlük nagyobb eredményt s a birkózóinknak csak az volt a szerencsétlenségük, hogy svéd volt az egyenrangú ellenfelük. A

bámulatosan precíz, sokszor szinte kínosan pedáns svéd-rendező-gárda ugyanis csak addig állott feladata magaslatán, míg idegen nemzetek emberei állottak szemben egymással. De ha most, a nyolc olimpiász után tekintünk vissza a svéd *hazadolgózásra*, sokkal enyhébbnek kell itélnünk, mint akár a görögök, franciák, amerikaiak, belgák és angolok mesterkedéseit, hogy a saját olirpiászukon *behozzanak* néhány *hazai* győztest az olimpikonok közé. Senki sem veheti rossz néven a svédektől, hogy a nemzetek sorrendjét naponta jelző hivatalos „Olimpiai barométer” csúcsán mindig Svédország vezetett. A nemzeti hiúságnak a hazai közönség előtt való legyezgetése volt mindaz a rengeteg igyekezet, amellyel sikerült kimutatni, hogy az olimpiászon a legnagyobb eredményt a svédek érték el, megelőzve az amerikaikat is. Így volt ez Athenben és Parisban kétszer-kétszer, így volt St.-Louisban, Londonban és Antwerpenben. A

A Hunjária nyolcása.

Nemzetközi Olimpiai Bizottság ugyan már nyesegeti a *hazai* rendezés tulhajtásait, de még mindig tág tér nyílik a honi versenyzők eredményesebb szerepléjére. Megdöbentő, fölényes nyugalommal *intézték el* Radvány lepontozását a fényesre beolajozott bőrű svéd ellen, akinek síkos bőrén a magyar minden fogása elsiklott. A Stadion közepén emelt boxoló ringszerű birkózó emelvény körül izgatott, dühös és elkeseredett magyarok szorongtak: vívó, úszó, atléta, civil, kerékpáros, a jó Isten tudja hogy, de mind bejött és ott drukkolt Vargha Bélának, aki szemmeláthatólag jobb

volt, mint Ahlgren, akit a nehézsúlycsoportból csempésztek be az alacsonyabb kategóriába. Amikor Vargha már *másodszor* is szabályosan letette a svédet, de a bíró *véletlenül* másfelé nézett, attól kezdve velünk kiabáltak az osztrákok, németek, sőt néhány chilei és mexikói igazságbarát is csatlakozott hozzánk. Mindez nem

A magyar válogatott 4X400 méteres staféta. Balról-jobbra: S'erelemhegyi Ervin, Mezey Frigyes, Déván István, Bodor Ödön.

használt, a svéd *otthon* voltak és a kétórás küzdelmet és vele egyik főreménységünket *lefújta* a svéd bíró. El kellett könyvelnünk egy hatalmas futballvereget is, amelyben csak az volt a vigasz, hogy — az angoloktól kaptuk. Atlétáink szereplése az egy *Kóczán* kivételével nap-nap után újabb sikertelenséget hozott, úgy hogy valóságos gyásztanya volt már a páratlan kényelmű

Las-Torres Béla.

magyar lakóhely, a *Hôtel Continental*. Ebbe a komor hangulatba sivített bele a telefon csengője s egy örömtől elfulladt magyar hang jelentette: „Megnyertük a katonai céllövést!” Félóra múlva már közöttünk is ült az újdonsült világbajnok, *Prokopp Sándor*, ezer kérdés kereszttüzeiben s egyszerre visszavontunk minden életet, csipkelődést, ami itt magunk között kijárt mindenkinek, de a szokottnál is nagyobb adagokban mértük ki a céllövőknek. Prokopp eredménye őszinte csodálatot

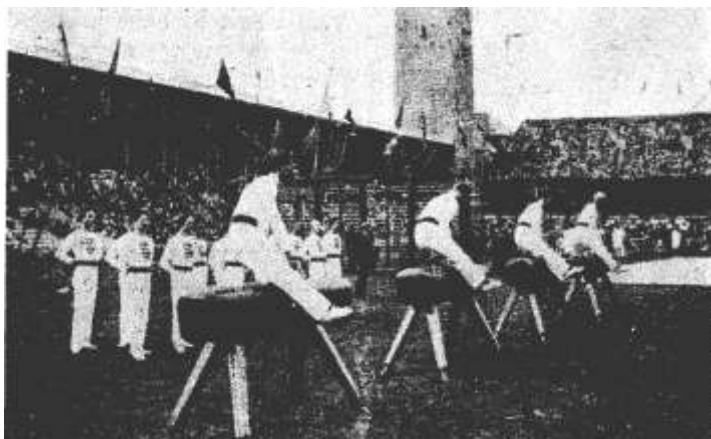

A győztes magyar vívők. A jobbszélen áll dr. Fuchs Jenő, a kardvívás kétszeres olimpiai bajnoka.

keltett a külföldiek körében is, mert a második mögötte — svéd volt s még hozzá távcsövet is szerelt a puskájára, amit a *rendezőség nem vett észre*. Ez után már valamennyire megjött a magyar társaság *hangja* is s a vigaszdíj fűtballgyőzelme alkalmával valóságos konsternációt keltett a városban a magyar lelkesedés spontán megnyilvánulása. Hát pedig nem lehet csodálni, hogy hangos volt az a sok magyar, aki ott szorongott a *Rosundapálya* tribünjén, a pályán pedig az ősi ellenfél, az osztrák küzködött. Hangos, vigyorgó osztrákok inte-

gettek felénk az első bécsi góloknál, de a harmadik magyar gólnál már előszedtük az ülés alá dugott zászlót és a játék végén a legvadabb futballgyűlölők ölelgették játékosainkat s alkalmi mecénásaink jóvoltából vagy 6—8 automobil vonult végig diadalmenetben a városon, még a hűtön is zászlót lengető, kiabáló magyarok ültek. Talán azóta sem volt magyar futballcsapatnak ilyen őszintén lelkes rajongó gárdája.

Mi vívók szorongó szívvel, de önbizalommal, tudásunkba vetett rendit hetetlen hittel léptünk a

Magyar tornászok versenyzése lovon.

küzdő porondra, bár a külföldiek közül sokan azt sem tudták, hogy Londonban mi nyertük meg úgy a kard-, csapat-, mint az egyéni versenyt. Ennek ellenére is erősen bízunk győzelmünkben, ami nem is maradt el, sőt az olimpiászok történetében páratlan az eset, hogy a döntő 8 versenyzője közül hét volt a magyar. Táviratok vitték széjjel az egész világba és transzparensek ragyogtatták óriási nagy győzelmünket, hirdetve a vívásban való hegemoniánkat, mert legyőztük legnagyobb félelmetes riválisainkat: az olaszokat és

az akkor a bécsújhelyi vívótanári iskola révén nagy tudással rendelkező, nagyjából katonatisztekéből, főleg vívótanárokból álló osztrákokat, akkoriban határtalan jelentőségű dolog volt, hogy mint önálló nemzet csapata veredtünk elkülönítve az osztrákoktól és csehektől és független, szabad nemzet címeres lobogóját vonták fel a győzelmet hirdető árbocrúdra, gyűlöletet váltva ki régi ádáz ellenségeink szívéből,

Dr. Vargha Béla.

látva azt a nagy örömet, imádatot, önértetet, mit édes hazánk dicsőségét hirdető kedves színeink váltottak ki belőlünk.

A magyarokra jellemző, hogy olyan lelkesen, temperamentusan vívtak, hogy a svéd királynak úgy megtetszettek a tüzes, lelkes, elszánt, küzdeni tudó magyarok vívómodora, hogy mindig megkérdezte, mikor kerül sor a magyarokra és csak akkor jött el a mérkőzésre, ha tényleg a magyarok vívtak és látható nagy gyönyörűséggel, mosolygó arccal szemlélte az érdekesnél érdekesebb izgalmas küzdelmeket.

Az egybesereglett nemzetközi társaság őszinte csodálattal és tisztelettel vette körül a svéd királyát, Gusztávot és a trónörökösét, akik egyszerű polgári ruhában mindennapos látogatói voltak a versenyeknek, minden hivatalos fogadtatás és ceremónia nélkül jártak-keltek a pályán s kedvesen, közvetlenül beszélgettek a versenyzőkkel. S mintha csak a királyi családot venné mintának mindenki, olyan szívélyes vendégszeretettel vett oltalmába a

svéd rendezőbizottság minden külföldit. Minden nemzet mellé tolmácsot, vezetőt osztottak be, aki programmszerűen mutogatta meg Stockholm és környékének nevezetességeit. Bennünket az osztrákokkal és csehekkel egy csoportban kalauzoltak, aminek főleg a két *sógor* látta hasznát, mert ők örökösen marakodtak s mi voltunk a békéltető angyalok közöttük. Így volt ez azon a nagy hajókiránduláson is, amelyet *Dumba* követ rendezett az osztrák-magyar monarchia versenyzői

A svéd trónörökös üdvözlí a magyar futballistákat.

tiszteletére s majdnem nyilvánosan kaptak hajba a derék osztrák és cseh kiküldöttek a versenyeket bezáró banketten, ahol a svéd figyelmesség ismét egymás mellé dirigálta a monarchia országait. Ez a 3000 személyes bankett különben csodálatos munkája volt a svéd rendező-gárdának. Este 6 órakor még a lovasmérkőzések folytak a stadionban, $\frac{1}{2}$ 9-re pedig 3000 emberre, nemzetenkint pontosan beosztva, terített, minden jóval ellátott asztalok állottak sorba és várták a záróünnepet. Negyven nemzet fiainak üdvívalgása köszön-

tötte a trónörökös, amikor stentori hangon mondott beszédében köszönetét fejezte ki mindenkinek, aki csak részt vett a stockholmi olimpiai játékokon, mert szavaiból — ha idegen nyelven mondta is — mindenki megérezte az igazi uri vendégszeretet melegét és őszinteségét. S a tűzijáték ragyogó színvarázslataiban gigászivá nőtt ki, középkori lovagvárhoz hasonlító Stadionban akkor 3000, a világ minden részéből összesereglett ember érezte azt a nagy összefogó erőt, amely nemzeti és faji korlátokon keresztül is eggyé kovácsolja az emberiséget, embert az embertársához. Béke és szeretet jegyében zárult le a stockholmi olimpiász, amelyről csak most, hosszú és keserves évek múltán tudtuk meg, hogy ez volt az utolsó „Béke-olimpiász.”

Atlétika.

100 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Craig (amerikai) 10.8 mp. 2. Meyer (amerikai). 3. Lippincot (amerikai). 4. Patching (délafrikai). 5. Belote (amerikai). Tizenhét előfutam és hat középfutam. A tizenhatodik előfutamban Lippincot 10.6 mp. alatt győzött, ami új világ- és olimpiai rekord.

A magyarok szereplése: II. előfutam. 1. Möller (svéd) 11.5 mp. 2. Szalay Pál (Magyarország). 3. Rauch (osztrák). Tíz méterrel a cél előtt még Szalay vezet, ott Möller eléje kerül és egy méterrel győz. III. előfutam. 1. Courtney (amerikai) 11.2 mp. 2. Jankovich István (Magyarország). 3. Blakeney (angol). 4. Failliot (francia). Jankovich mindvégig a második helyen fekszik és másfél méterrel marad az amerikai mögött. VI. előfutam. 1. Rau Richard (német) 11.5 mp. 2. Rác Vilmos (Magyarország). 3. Persson (svéd). Másfél yarddal nyerve, két méterrel harmadik. XVI. előfutam. 1. Lippincot (amerikai) 10.6 mp. Olimpiai és világrekord. 2. Applegarth (angol). 3. Herrmann Max (német). 4. Szerlemhegyi Ervin dr. (Magyarország). 5. Misima (Japán). XVII. előfutam. 1. Craig (amerikai) 11.2 mp. 2. Szobota Ferenc (Magyarország). 3. Ekberg (svéd). 4. Fleischer (osztrák). Könnyen, egy méterrel nyerve, félméterrel harmadik.

200 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Craig (amerikai) 21.7 mp. 2. Lippincot (amerikai) 21.8 mp. 3. Applegarth (angol) 21.8 mp. 4. Rau Richard (német) 22 mp. 5. Reidpath (amerikai). 6. Young (amerikai). Fél yarddal első, mellszélességgel harmadik, két méterrel negyedik. Tizenyolc előfutam és hat középfutam.

A magyarok szereplése, IX. előfutam. 1. Lindberg (svéd) 23 mp. 2. Mezey Frigyes (Magyarország). 3. Lelong (francia). Fél méterrel nyerve, fél méterrel harmadik. XIV. előfutam. 1. Patching (délafrikai) 22.3 mp. 2. Wilson (amerikai). 3. Mc Connell (kanadai). 4. Szerlemhegyi Ervin dr. (Magyarország). Grandell (svéd) feladta. — XV. előfutam. 1. Herrmann Max (német) 22.9 mp. 2. Déván István (Magyarország). 3. Sotaaen (norvég). 4. Ponursky (osztrák). — I. középfutam. 1. Craig (amerikai) 21.9 mp. 2. Jacobs (angol). 3. Courtney (amerikai). 4. Mezey Frigyes (Magyarország) 22.5 mp. 5. Persson (svéd), Anderson (svéd) feladta. — VI. középfutam. 1. Reidpath (amerikai) 22.1 mp. 2. D'Arcy (angol). 3. Lindberg (svéd). 4. Déván István (Magyarország) 22.5 mp. Indult még Duncan (angol) és Schurrer (francia).

400 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Reidpath (amerikai) 48.2 mp. Olimpiai rekord. 2. Braun Hans (német) 48.3 mp. 3. Lindberg (amerikai) 48.4 mp. 4. Meredith (amerikai) 49.2 mp. 5. Haff (amerikai) 49.5 mp. Tizenöt elő- és öt középfutam. Egy yarddal első, mellszélességgel harmadik, négy-öt yarddal negyedik és ötödik.

A magyarok szereplése: V. előfutam. 1. Lelong (francia) 50.2 mp. 2. Young (amerikai) 50.4 mp. 3. Déván István (Magyarország) 51.4 mp.: 4. Möller (svéd). VIII. előfutam. 1. Mezey Frigyes (Magyarország) 50.8 mp. 2. Dahlin (svéd) 51 mp. 3. Maifait (francia). Fél méterrel nyerve. XII. előfutam. 1. Nicol (angol) 50 mp. 2. Davenport (amerikai). 3. Gallon (kanadai). 4. Lehmann (német). 5. Rolót

(francia). Bodor Ödön (Magyarország) feladta. XIV. előfutam. 1. Seedhouse (angol) 51.5 mp. 2. Szerlemhegyi Ervin (Magyarország). Pedersen (norvég) lett második, de diszkvalifikálták. I. középfutam. 1. Reidpath 48.7 mp. 2. Edmundson (amerikai). 3. Nicol, 4. Mezey Frigyes 50.7 mp. 5. Poulenard (francia). IV. középfutam. 1. Haff 49.2 mp. 2. Lunghi (olasz). 3. Szerlemhegyi Ervin 51.6 mp. Haley (angol), Mishima (japán) és Rosenberg (amerikai) feladták.

800 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Meredith (amerikai) 1 p. 51.9 mp. Olimpiai és világrekord. 2. Sheppard (amerikai) 1 p. 52 mp. 3. Davenport (amerikai). 1 p. 52 mp. 4. Braun (német) 1 p. 52.2 mp. 5. Caldwell (amerikai) 1 p. 52.3 mp. 6. Brock (kanadai). 7. Edmundson (amerikai). A % angol mérföldnél is feszítették ki célszalagot és arra a távra is mértek időt. Meredith y₂ angol mérföldre is új világrekordot állított fel: 1 p. 52.2 mp.-el. (Régi világrekord: 1 p. 52.8 mp., Lunghi.) Az elsőt az ötödik beérkezőtől mindössze negytedik másodperc választotta el s így mind az öten a régi világrekordon belül futottak. Brock és Edmundsson is egy yardon belül következtek az öt első után. Az első kört Sheppard vezette Meredithtel és Braunnal a sarkában, a második kört Meredith vezetése mellett teszik meg öldöklő iramban. A cél előtt 200 méterrel spurta fognak. Ekkor Braun negyedik helyen fekszik. A cél előtt 100 m.-rel a német óriási speeddel az élre törni látszik, de az utolsó méterekben visszaesik és negyedik lesz. (Az első 400 métert 52 mp. alatt futották.) Kilenc elő- és két középfutam.

A magyarok szereplése III. előfutam. 1. Jones (amerikai) 2 p. 01.8 mp. 2. Cortesao (portugál). 3. Larssen (norvég). 4. *Savniky-Marschalko Teofil (Magyarország)*. 5. Calvi (olasz). V. előfutam. 1. Davenport (amerikai) 1 p. 59 mp. 2. Hulford (angol). 3. *Bodor Ödön (Magyarország)* 1 p. 59.6 mp. 4. Person (német). VI. előfutam. 1. Holden (amerikai) 1 p. 58.1 mp. 2. Björn (svéd). 3. Jorke (angol). 4. Haglund (svéd). 5. *Forgács-Faczinék Ferenc (Magyarország)* 2 p. 05.6 mp. VII. előfutam. 1. Soutter (angol) 2 p. 0.2 mp. 2. Sheppard (amerikai). 3. Lehmann (német). A bevezetett Antal János helyett tréningcélből indult Szerlemhegyi Ervin is, aki egy kört vezetett, azután kiállt. IX. előfutam. 1. Henley (angol) 1 p. 57.6 mp. 2. Braun (német). 3. Halpin (amerikai). Frisell (svéd), *Rádóczy Károly (Magyarország)* és Pikhala Lauri (finn) feladták.

1500 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Jackson (angol) 3 p. 56.8 mp. Olimpiai rekord. 2. Kiviat (amerikai) 3 p. 56.9 mp. 3. Taber (amerikai) 3 p. 56.9 mp. 4. Jones (amerikai) 3 p. 57 mp. 5. Wiede (svéd) 3 p. 57.6 mp. Indultak még: Arnaud (francia), Sheppard (amerikai), Hedlund (amerikai), Björn (svéd), Baker (angol), Mc Clure (amerikai), Zander (svéd), Siegel (német), Madeira (amerikai). Siegel vezet másfél körön át, akkor eléje kerül Arnaud, harmadik helyen Jones fut. A harmadik körben Kiviat Siegel, mögé zárkózik. Csöngetésre Jones előretör, nyomában Kiviattal. A cél-egyenessel párhuzamos egyenesben Jackson, aki eddig hátul futott, a mezőnyt megkerülve felnyomul s a célegyenesbe érve, óriási lé-

pésekkel az élre tör és Kiviatot, Tabert és Jonest másfél yarddal megelőzi. Hét előfutam.

A magyarok szereplése. II. előfutam. 1. Taber (amerikai) 4 p. 25.5 mp. 2. Baker (angol) 4 p. 26 mp. 3. Person (német). 4. Withol (orosz). 5. *Savniky-Marschalkó Teofil (Magyarország)* 4 p. 33 mp. **III.** előfutam. 1. Kiviat (amerikai) 4 p. 04.4 mp. 2. Arnaud (francia) 4 p. 05.2 mp. 3. Patterson (amerikai) 4 p. 05.5 mp. 4. Tait (kanadai). 5. *Forgács- Feczinek Ferenc (Magyarország)* 4 p. 11 mp.

5000 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Kolehmainen Hannes (finn) 14 p. 36.6 mp. Világrekord. 2. Bouin (francia) 14 p. 36.7 mp. 3. Hutson (angol) 15 p. 07.6 mp. 4. Bonhag (amerikai). 5. Decoteau (kanadai). 6. Carlsson, ideje 15 p. 18.6 mp., svéd rekord. Scott (amerikai) és Berna (amerikai) feladták. Eleinte Kolehmainen, majd Bouin vezet. A francia erősen forszírozza a tempót, hogy a 10.000 méteres versenyeiktől már fáradt Kolehmainent kimerítse. Bouin terve azonban nem sikerül, mert Kolehmainent lerázni nem tudja. Az utolsó körben óriási finis. A cél előtt 10 méterrel még mell mell mellett küzdenek, akkor Bouin összeroppan és Kolehmainen fél méterrel győz, 250 méterrel harmadik, 50-el negyedik.

10.000 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Kolehmainen Hannes (finn) 31 p. 20 mp. 2. Tewanima (amerikai) 32 p. 06.6 mp. 3. Stenroos (finn) 32 p. 21.8 mp. 4. Keeper (kanadai) 32 p. 36.2 mp. 5. Orlando (olasz) 33 p. 31.2 mp. Három előfutam. Kolehmainen végig vezetve 320 méterrel győz, 80 méterrel harmadik. H. Scott (amerikai), Richardson (délafrikai), Maguire (amerikai), Carlsson (svéd) és Kolehmainen Tatu (finn) feladták.

Marathoni futás. (40.200 méter.) Olimpiai bajnok Mc Arthur (délafrikai) 2 óra 36 p. 54.8 mp. Olimpiai rekord. 2. Gitsham (délafrikai) 2 óra 37 p. 52 mp. 3. Strobino (amerikai) 2 óra 38 p. 42.4 mp. 4. Sockalexis (amerikai) 2 óra 42 p. 7.9 mp. 5. Duffy (kanadai) 2 óra 42 p. 18.8 mp. 6. Jacobson (svéd) 2 óra 43 p. 24.9 mp. 7. Gallagher (amerikai) 2 óra 44 p. 19.4 mp. 8. Erxleben (amerikai) 2 óra 45 p. 41.2 mp. 9. Piggott (amerikai) 2 óra 46 p. 4.07 mp. 10. Forshaw (amerikai) 2 óra 49 p. 49.4 mp. 11. Fabre (kanadai). 12. de Mar (amerikai). 13. Boissiere (francia). 14. Green (angol). 15. Smith (amerikai). 16. Forsyth (kanadai). 17. Tewanima (amerikai). 18. Lilley (amerikai). 19. Townsend (angol). 20. Kwieton (osztrák). 21. Lord (angol). 22. Westberg (svéd). 23. Simansen (norvég). 24. Andersen (svéd). 25. Lloyd (angol). 26. Sakellaropoulos (görög). 27. Dahlberg (svéd). 28. Lundberg (svéd). 29. Christensen (dán). 30. Lodal (dán). 31. *Kárpály Kraml Ödön (Magyarország)* 3 óra 15 p. 32. Nilsson (svéd). 33. Rath (osztrák).

A marathoni futásban a következők indultak: Amerika részéről de Mar, Erxleben, Forshaw, Lilley, Piggott, Reynolds, Ryan, Sockalexis, Strobino, Tewanima, Smith, Gallagher. Anglia: Barrett, Beale, Francom, Green, Kellaway, Lloyd, Lord, Townsend. Ausztrália: Poulter. Ausztria: Rath, Kwieton, Hack. Ausztria-Csehország: Honzatko, Slavik, Pénez. Dánia: Christensen, Lodal. Délafrika: Mc. Arthur, Norman, Gitsham. Finnország: Kallberg, Tatu Kolehmainen. Franciaország: Boissiere, Pautex, Allel. Görögország: Sakellorou-

los. Japán: Kánakuri. Kanada: Duffy, Forsyth, Corkery, Fabr'e. Magyarország: Kárpáty Kraml Ödön, ifj. Ripszám Henrik. Norvégia: Fondback, Simonsen, Osen,. Olaszország: Speroni. Oroszország: Upmal, Reimann, Rasso, Kapmal, Kruklin. Portugália: Lazaro. Svédország: Törnros, Ahlgren, Dahlberg, Lönnberg, Grüner, Westberg, Andersson, Guttman, Lundberg, Bergvall, Gustafson, Jacobsson. Szerbia: Tomaschewits. A 98 benevező közül hatvannyolcan indultak.

110 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Kelly (amerikai) 15.1 mp. 2. Wendell (amerikai) 15.2 mp. 3. Hawkins (amerikai) 15.3 mp. 4. Case (amerikai). 5. Powel (angol). Nicholson (amerikai) elbukott. Egy yarddal nyerve, mellszéliséggel harmadik és negyedik. Tizenegy elő- és hat középfutam.

Magyarország részéről Solymár Stollmár Károly indult, aki az első előfutamban a 15.3 mp. alatt győző amerikai Chisholm mögött 15.4 mp.-es idővel második lett. A középfutamban 1. Hawkins (amerikai) 15.7 mp. 2. Delaby (francia). 3. Colbachi (olasz). Solymár a nyolcadik gátig csak kevéssel volt Hawkins mögött, de a gátban megbotlott és feladta a versenyt. Két méterrel nyerve.

10.000 méteres gyaloglás. Olimpiai bajnok Goulding (kanadai) 46 p. 28.4 mp. 2. Webb (angol) 46 p. 50 mp. 3. Altmani (olász) 4. Rasmussen (dán). Dumbill (angol) és Yates (angol) a döntőben szabálytalan gyaloglás miatt diszkvalifikáltak

A magyarok szereplése. II. előfutam: 1. Yates (angol) 49 p. 43.6 mp. 2. Dumbill (angol) 50 p. 57.6 mp. 3. Kaiser (amerikai) 51 p. 31.8 mp. 5. Voellmeke (amerikai) 52 p. 29.2 mp. 5. *Ripszám Henrik (Magyarország)* 55 p. 26 mp. Bridge-t, az angol gyalogló bajnokot a cél előtt 14 körrel szabálytalan gyaloglás miatt kiállították, a második, negyedik, illetve hetedik helyre beérkező Norman-t (délfrikai), Glyche-t (dán), illetve Salinas-t (chilei) szintén szabálytalan gyaloglás miatt verseny után distancirozták. *így került Ripszám az ötödik helyre.*

Magasugrás. Olimpiai bajnok Richards (amerikai) 193 cm. Olimpiai rekord. 2. Liesche (német) 191 cm. 3. Horine (amerikai) 189 cm. 4. Erickson és Thorpe (amerikai) 187 cm. 5. Johnstone és Grumpelt (amerikai) 185 cm. 6. Kullerstrand (svéd) 183 cm. 7. Bátor *Wordener Iván (Magyarország)* és Carroll (angol) 180 cm. 8. Baker (angol) 175 cm. A döntőbe csak azok jutottak, akik a 183 centiméteres standard magasságot átugrottak.

Helyből magasugrás. Olimpiai bajnok Platt Adams (amerikai) 163 cm. 2. Ben Adams (amerikai) 160 cm. 3. Csiklitiras (görög) 155 cm. 4., 5. és 6. Byrd (amerikai), Goehring (amerikai) és Möller (svéd) 150 cm. 7., 8., 9., 10., 11. és 12. Bergh (svéd), Fletcher (amerikai), Smedmark (svéd), Belote (amerikai), Ekman (svéd), André (francia) 145 cm. 13., 14., 15. és 16. *Holecsek Ernő (Magyarország)*, Hammersley (chilei), Brodkorb, Schwarz (orosz) 140 cm. 17. Baker (angol) 135 cm.

Távolugrás. Olimpiai bajnok Gutterson (amerikai) 7.60 m. Olimpiai rekord. 2. Bricker (kanadai) 7.21 m. 3. Aberg (svéd) 7.18 m. 4. Worthington (amerikai) 7.03 m. 5. Allen (amerikai) 6.99 m.

6. Mercer (amerikai) 6.97 m. 7. Thorpe (amerikai) 6.89 m. 8. Pascmann (német) 6.82 m. 9. Irons (amerikai) 6.80 m. 10. Ashington (angol) 6.78 m. 11. Bie (norvég) 6.75 m. 12. Abrahams (angol) 6.72 m. 13. Hunter (angol) és Fixdal (norvég) 6.71 m. 15. Kingsford (angol) 6.65 m. 16. Campana (francia) 6.64 m. 17. Lomberg (svéd) 6.62 m. 18. Franzi (osztrák) 6.57 m. 19. Tonini (olasz) 6.44 m. 20. Ohlsson (svéd) 6.28 m. 21. Betzen (svéd) 6.24 m. 22. és 23. Choultz (orosz) és Ehrenreich (osztrák) 6.14 m. 24. Kukkola (finn) 6.11 m. 25. *Szalay Pál (Magyarország)* 5.98 m. 26. *Szobota Ferenc (Magyarország)* 5.96 m. 27. Pagani (olasz) 5.95 m. 28. Maranda (kanadai) 5.87 m. 29. Farrel (amerikai) 5.50 m.

Helyből távolugrás. Olimpiai bajnok Csiklitiras (görög) 337 cm. 2. Platt Adams (amerikai) 336 cm. 3. Ben Adams (amerikai) 328 cm. 4. Malmsten (svéd) 320 cm. 5. és 6. Möller (svéd) és Göhring (amerikai) 314 cm. 7. *Baronyi András (Magyarország)* 313 cm. 8. Byrd (amerikai) 312 cm. 9. Motte (francia) 310 cm. 10. Ljunggren (svéd) 309 cm.

Hármasugrás. Olimpiai bajnok Lindboom (svéd) 14.76 m.

2. Aberg (svéd) 14.51 m. 3. Almlöf (svéd) 14.17 m. 4. Winne (norvég) 14.14 m. 5. Platt Adams (amerikai) 14.09 m. 6. Lorsen (norvég) 14.06 m.

Rúdugrás. Olimpiai bajnok Babcock (amerikai) 395 cm. 2. és 3. Wright és Nelson (amerikai) 385 cm. 4., 5. és 6. Murphy (amerikai), Happeny (kanadai) és Uggla (svéd) 380 cm. 7. Bellah (amerikai) 375 cm.

Gerelydobás. Olimpiai bajnok Lemming (svéd) 60.64 m. Olimpiai rekord. 2. Saaristo (finn) 58.66 m. 3. *Kóczán Mór (Magyarország)* 55.50 m. 4. Halme (finn) 54.65 m. 5. Bini (olasz) 52.43 m. 6. Myyrra (finn) 51.33 m. 7. Peltonen (finn) 49.20 m. 8. Nilsson (svéd) 49.18 m. 9. Neklepaieff (orosz) 45.54 m. 16. Kukkola (finn) 44.66 méter.

Gerelydobás jobb és balkézzelel. Olimpiai bajnok Saaristo (finn) $61 + 48.42 = 109.42$ m. 2. Siikaniemi (finn) $54.09 + 47.04 = 101.13$ m. 3. Peltonen (finn) $53.58 + 46.66 = 100.24$ m. 4. E. Lemming (svéd) $58.33 + 40.26 = 98.59$ m. 5. Halse (norvég) $55.05 + 41.87 = 96.62$ m. 6. Abring (svéd) $50.04 + 43.12 = 93.16$ m. 7. Johansen (norvég) 48.78 + 44.04 = 92.82 m. 8. Nilsson (svéd) $50.21 + 38.69 = 88.90$ m. 9. Halme (finn) $54.90 + 33.64 = 88.54$ m. 10. Ohrling (svéd) $46.51 + 40.66 = 87.17$ m. 11. Hagander (svéd) $46.39 + 40.91 = 87.30$ m. 12. *Kóczán Mór (Magyarország)* $45.74 + 40.65 = 86.39$ m. 13. Krigsman (svéd) $46.85 + 38.95 = 85.80$ m. 14. Sonne (svéd) $48.48 + 36.48 = 84.96$ m.

Diszkoszvetés. Olimpiai bajnok Taipale (finn) 45.21 m. Olimpiai és világrekord. 2. Byrd (amerikai) 42.32 m. 3. Duncan (amerikai) 42.28 m. 4. Tronner (osztrák) 41.24 m. 5. Mucks (amerikai) 40.93 m. 6. Philbrook (amerikai) 40.92 m. 7. Magnusson (svéd) 39.91 m. 8. *Vjlaky Eezső (Magyarország)* 39.82 m. 9. Dorizas (görög) 39.69 m. 10. Rose (amerikai) 39.65 m. 11. Müller (amerikai) 39.35 m. 12. Gillis (amerikai) 39.01 m. 13. Järvinen (finn) 38.60 m. 14. Waitzer (német) 38.44 m. 15. Janda (osztrák) 38.31 m. 16. *Kobulsky Károly (Magyarország)* 38.15 m. 17. Whetney (amerikai) 37.91 m.

18. *Lunczer György (Magyarország)* 37,88 m. 19. Brundage (amerikai) 37,85 m. 20. E. Nilsson (svéd) 37,44 m. 21. Welz (német) 37,24 m. 22. *Fóthi Fleck Samu (Magyarország)* 36,37 m. 23. Bolander (svéd) 36,22 m. 24. Lind (svéd) 36,07 m. 25. Schäffer (osztrák) 34,87 m. 26. Tison (francia) 34,73 m. 27. Pelletier (luxemburgi) 33,73 m. 28. Henderson (angol) 33,61 m. 29. *Kóczán Mór (Magyarország)* 33,30 m. 30. Megherian (török) 32,92 m. 81. Nexlepaieff (orosz) 32,59 m. 32. Lagarde (francia) 32,22 m. 33. Möller (svéd) 32,23 m. 34. Sustera (osztrák) 31,83 m. 35. Wannag (orosz) 31,34 m. 36. O. Nilsson (svéd) 31,07 m.

Diszkoszvetés jobb- és balkézessel. Olimpiai bajnok Taipale (finn) 44.68 + 38.18 = 82.86 m. 2. Niklander (finn) 40.28 + 37.68 = 77.96 m. 3. Magnusson (svéd) 40.58 + 36.79 = 77.37 m. 4. E. Nilsson (svéd) 40.99 + 30.41 = 71.40 m. 5. Duncan (amerikai) 39.78 + 31.35 = 71.13 m. 6. Müller (amerikai) 69.56 m. 7. Fleetwood (amerikai) 36.95 + 31.27=68.22 m. 8. Linde (svéd) 34.98 + 32.12=67.10 m. 9. Lemming (svéd) 37.86 + 29.22 = 67.08 m. 10. Järvinen (finn) 37.84 + 28.85 = 66.69 m. 11. Tronner (osztrák) 39.95 + 26.71=66.66 m. 12. *Vjlaky Rezső (Magyarország)* 40.32+25.86 = 66.18 m. 13. Muchs (amerikai) 42.63 + 21.20=63.83 m. 14. Schäffer (osztrák) 36.59 + 26.91 = 63.50 m. 15. Byrd (amerikai) 40.10+22.22 = 62.32 m. 16. *Kobulsky Károly (Magyarország)* 37.01 + 22.47=59.48 m. 17. Molokanoff (orosz) 24.79 + 22.58 = 47.37 m. 18. *Lunczer György (Magyarország)* 37.68+0 = 37.68 m.

Súlydobás. Olimpiai bajnok Mc Donald (amerikai) 15.34 m. Olimpiai rekord. 2. Rose (amerikai) 15.25 m. 3. Whitney (amerikai) 13.93 m. 4. Niklander (finn) 13.65 m. 5. Philbrook (amerikai) 13.13 m. 6. *Mudin Imre (Magyarország)* 12.81 m. 7. Nilsson (svéd) 12.62 m. 8. Quinn (angol) 12.53 m. 9. Tison (francia) 12.41 m. 10. Aho (finn) 12.40 m.

Súlydobás jobb- és balkézessel. Olimpiai bajnok Rose (amerikai) 15.23+12.47=27.70 m. 2. Mc Donald (amerikai) 15.08 + 12.45 = 27.53 m. 3. Niklander (finn) 14.71 + 12.43 = 27.14 m. 4. Whitney (amerikai) 13.48 + 10.61 = 24.09.

Kalapácsvetés. Olimpiai bajnok Mc Grath (amerikai) 54.74 m. Olimpiai rekord. 2. Gillis (kanadai) 48.39 m. 3. Childs (amerikai) 48.17 m. 4. Ohlsson (svéd) 46.50 m. 5. Lind (svéd) 45.61 m.

Ötös küzdelem. Olimpiai bajnok Thorpe (amerikai) 7 pont. 2. Bie (norvég) 21 pont. 3. Donahue (amerikai) 29 pont. 4. Luke-man (kanadai) 29 pont, 5. Menaul (amerikai) 30 pont. 6. Brundage (amerikai) 31 pont. 7. Wieslander (svéd) 32 pont.

	Távolugrás	Golyóvetés	200 m. síkfutás	Diszkoszvetés	1500 m. síkfutás
Thorpe	7.07	46.71	22.9	35.57	4 p. 44.8 mp.
Bie	6.84	46.45	23.5	31.79	5 p. 7.8 mp.
Donahue	6.83	38.28	23	29.64	4 p. 51 mp.
Lukemann	6.45	36.02	23.2	33.76	5 p. 0.2 mp.
Menaul	6.40	35.85	23	31.38	4 p. 49.6 mp.
Brundage	6.58	42.85	—	34.72	—
Wieslander	6.27	49.56	24.01	30.74	4 p. 53.1 mp.

Tízes küzdelem. Olimpiai bajnok Thorpe (amerikai) 8.412: 955 pont. 2. Wieslander (svéd) 7.724: 495 pont. 3. Lomberg (svéd) 7.413: 510 p. 4. Holmer (svéd) 7.347: 855 p. 5. Donahue (amerikai) 7.083:450 p. 6. Mercer (amerikai) 7.074:995 p. 7. Wickholm (finn) 7.058: 795 p. 8. Kugelberg (svéd) 6.758: 78 p. 9. Halt (német) 6.682:445 p. 10. Schäffer (osztrák) 6.568:585 p. 11. Choutz (orosz) 6.134: 47 p. 12. Alsleben (orosz) 5.294: 615 pont. — *Thorpe eredményei.* 100 m. 11.2 mp., távolugrás 6.79 m., sulydobás 12.89 m., magasugrás 187 cm., 400 m. 52.2 mp., diszkoszvetés 36.98 m., 110 m. gátfutás 15.6 mp., rúdugrás 325 cm., gerelyvetés 45.70 m., 1500 m. 4 p. 40.1 mp. — *Wieslander eredményei.* 100 m. 11.8 mp., távolugrás 6.42 m., sulydobás 12.14 m., magasugrás 175 cm., 400 m. 53.6 mp., diszkoszvetés 36.29 m., 110 m. gátfutás 17.2 mp., rúdugrás 310 cm., gerelyvetés 50.40 m., 1500 m. 4 p. 45 mp.

Négyszer 100 méteres stafétafutás. Olimpiai bajnok Anglia (Applegarth, D'Arcy, Macintosh, Jacobs) 42.4 mp. 2. Németország (Kern, Herrmann, Röhr, Rau) 42.5 mp., diszkvalifikálva. 3. Svédország (Lindberg, Möller, Luther, Persson) 42.6 mp. A németeket azért diszkvalifikálták, mert állítólag az előírt húsz méteren túl (repülőváltás volt) váltottak.

Magyarország szereplése. A VI. előfutamban indult a magyar staféta (Szobota Ferenc, Szalay Pál, Rácz Vilmos és Jankovich István) és 43.7 mp.-es idő alatt három méterrel verte a francia (Rolót, Mourlon, Lelong, Faillot) stafétát. A második középfutamban Svédországgal került össze Magyarország stafétája. Svédország 42.5 mp. alatt győzött. Luther a startnál kiugrott és ezzel mintegy három métert nyert, amelyet a rosszul startoló Szobota ellen hat méterre növelt. Szalay is veszített valamit, de Rácz már csökkentette a hátrányt, úgyhogy Jankovich mintegy öt méter hátránnyal vált, amelyből három métert behozott.

Négyszer 400 méteres stafétafutás. Olimpiai bajnok Amerika (Sheppard, Meredith, Lindberg, Reidpath) 3 p. 16.6 mp. 2. Franciaország (Lelong, Schurrer, Faillot, Poulenard) 3 p. 20.7 mp. 3. Anglia (Soutter, Henlèy, Nicol, Seedhouse) 3 p. 23.2 mp. Az amerikai staféta elejétől végig vezetve 30 méterrel győz. Az angolok harmadik helyének az a magyarázata, hogy Henley sántán futotta végig a távot és nagyon lemaradt. Amerika átlaga: 49.2 mp., Franciaországé 40.2 mp., Angliáé 50.8 mp. — Magyarország stafétája (Déván István, Szerelemhegyi Ervin, Bodor Ödön, Mezey Frigyes) a harmadik előfutamban Franciaország (3 p. 22.5 mp.) és Svédország (3 p. 25 mp.) mögött 3 p. 29.4 mp.-es idő alatt harmadik lett.

3000 méteres síkfutás csapatverseny. Olimpiai bajnok Amerika (1 + 3 + 5) = 9 pont. 2. Svédország (2+4 + 7) 13 pont. 3. Anglia (6 + 8 + 9) 23 pont. Egyénileg: 1. Berna (amerikai) 8 p. 44.6 mp. 2. Ohlsson (svéd) 8 p. 44.6 mp. 3. Taber (amerikai) 8 p. 45.2 mp. 4. Vide (svéd) 8 p. 46.2 mp. 5. Benhag (amerikai) 8 p. 46.6 mp. 6. Cottrill (angol) 8 p. 46.8 mp. 7. Fock (svéd) 8 p. 47.1 mp. 8. Hutson (angol) 8 p. 47.2 mp. 9. Porter (angol) 8 p. 48 mp. 10. Zander (svéd) 8 p. 48.9 mp. 11. Frykberg (svéd) 8 p. 49 mp.

8020 méteres mezei verseny. Olimpiai bajnok Kolehriainen Hannes (finn) 45 p. 11.6 mp. 2. Andersson (svéd) 45 p. 44.8 mp. 3. Eke (svéd) 46 p. 37.6 mp. 4. Eskola (finn) 46 p. 54 nip. Csapatversenyben: 1. Svédország (2 + 3 + 5) = 10 pont. 2. Finnország (1 + 4 + 6) = 11 pont. 3. Anglia (15 + 16 + 18) = 49 pont.

Úszás.

100 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Kahanamoku Pava Duke (Egyesült-Államok) 1 p. 03.4 mp. 2. Healy (Ausztrália) 1 p. 04.6 mp. 3. Hussagh (Egyesült-Államok) 1 p. 05.6 mp. 4. Bretting (Németország) 1 p. 05.8 mp. 5. Ramme (Németország) 1 p. 06.4 mp. Jó start után Bretting fog először vezet, de 30 méternél Kahanamoku már mintegy másfél méterrel vezet, Bretting féltessel fekszik Hussagh előtt, Healy egy fejhosszal előzi meg Rammét. 40 méternél a helyzet változatlan. Ekkor Hussagh váratlanul balra esavar és beleúszik Bretting derekába. Bretting a lökésnek enged, beleúszik Ramme vízébe, megáll és felemeli a karját. Ezalatt Kahanamoku egérutat nyer és 70 méternél egész elől van, míg a többi négy egy csomóban. Bretting görcsösen erőlködik, de nem tud kiszabadulni a tömegből, ellenben Healy 80 méternél pompás spurtot vág ki és nyilvánosan felnyomul Kahanamoku mellé, aki rosszul nyúlt be a célba és így alig másfél méter volt köztük a különbség. Egy méterrel harmadik, karcsapások a helyezettek közt. A németek óvását a zsűri elvetette. Nyolc elő-, három közép- és három elődöntőverseny. Kahanamoku az elődöntőben 1 p. 02.4 mp.-cel új olimpiai és világrekordot teremt. Két magyar úszó, Belezny László és Kenyery Alajos indult a versenyen. Belezny az első előfutamat 1 p. 08 mp. alatt nyerte a svéd Andersson előtt, míg Kenyery a harmadik előfutamban helyezetten lett. Belezny a középfutamban nem indult.

Négyszer 200 méteres Stafétaúszás. Olimpiai bajnok Ausztrália (Healy, Champion, Boardman, Hardwick) 10 p. 11.2 mp. 2. Amerikai Egyesült-Államok (Gilliway, Hebner, Hussagh, Kahanamoku) 10 p. 20.2 mp. 3. Anglia (Battersby, Foster, Hatfield, Taylor) 10 p. 28.6 mp. 4. Németország (Schiele, Ritter, Kunisch, Bretting) 10 p. 37 mp. — Magyarország csapata (Belezny László, Zachár Imre, Kenyery Alajos, Las-Torres Béla) az első előfutamban indult. 1. Egyesült-Államok (Hussagh, Kahanamoku, Hebner, Gilliway) 10 p. 26.6 mp. 2. Magyarország 10 p. 84.6 mp. 3. Anglia (Foster, Battersby, Taylor, Hatfield) 10 p. 39 mp. Magyarország stafétája a döntőben nem indult.

100 méteres hátúszás. Olimpiai bajnok Hebner (amerikai) 1 p. 21.2 mp. 2. Fahr (német) 1 p. 22.4 mp. 3. Kellner (német) 1 p. 24 mp. Indult még: Baronyi András (Magyarország) és Gross (német). Az első hibás startnál Baronyi teljes iramban 15 métert úszott, így kifulladásra állt fel a második starthoz és a versenyben Gross is akadályozta. Öt elő- és két középfutam.

A magyarok szereplése. II. előfutamat: 1. Fahr (német) 1 p. 22 mp. 2. Webster (angol) 1 p. 29.4 mp. 3. Lundewall (svéd) 1 p.

46.8 mp. Indult még Wenk János (Magyarország), akit az 1 p. 28.6 mp.-cel elért második helyről egy melltempó miatt diszkvalifikáltak. III. előfutam: 1. Baronyi András (Magyarország) 1 p. 22 mp. 2. Kellner (német) 1 p. 26 mp. 3. Grégoire (belga) 1 p. 29.8 mp. V. előfutam: 1. Szentgróthy László (Magyarország) 1 p. 26.6 mp. 2. Sandon (angol). I. középfutam: 1. Hebner (amerikai) 1 p. 20.8 mp. 2. Fahr (német) 1 p. 21.8 mp. 3. Baronyi András 1 p. 26.2 mp. 4. Szentgróthy László 1 p. 26.4 mp. Indult még Webster (angol) és Schultze (német).

400 méteres ItiellUSZás. Olimpiai bajnok Bathe (német) 6 p. 29.6 mp. 2. Henning (svéd) 6 p. 35.6 mp. 3. Courtman (angol) 6 p. 36 mp. 4. Malisch (német). Lützow (német) feladta. Bathe erős tempót diktál (100 m. 1 p. 23.2 mp., 200 m. 3 p. 04.6 mp., 300 m. 4 p. 47 mp.) és ellenfelei messze elmaradnak mögötte. A második helyért ekkeseredett küzdelmet vívott a döntő másik négy résztvevője, a két német azonban az utolsó 15 méteren visszaesett. Őt elő- és két középfutam. — Demján Oszkár az első előfutamat 6 p. 35.8 mp.-es világrekordidő alatt nyerte, de diszkvalifikálták, mert a második fordulót állítólag csak egy kézzel érintette, így Henning (svéd) lett az első 6 p. 52.4 mp. alatt. 2. Innocent (angol) 7 p. 07.8 mp., míg az osztrák Wastl feladta. Demján 1 p. 32 mp.-es száz méter után karcsapással előbb fordul, mint Henning, 200 méternél 3 p. 12 mp.-es idővel előnye már öt méterre növekszik, 300 méterre 4 p. 55 mp. az ideje és előnyét mindjobban növelve húsz méterrel győz.

200 méteres mellúszás. Olimpiai bajnok Bathe (német) 3 p. 01.8 mp. Olimpiai és világrekord. 2. Lützow (német) 3 p. 05 mp. 3. Malisch (német) 3 p. 08 mp. 4. Courtman (angol). 5. Henning (svéd). Az első száz méternél Bathe ideje 1 p. 23.2 mp., ott még küzd Lützow ostroma ellen, de a második hosszban már biztosan győz. Őt elő- és két középfutam. — *Demján Oszkár* képviselte a magyar úszókat, aki a negyedik előfutamban 3 p. 08.6 mp. alatt győzött. 2. Julin (svéd) 3 p. 11.4 mp. 3. Hanson (svéd) 3 p. 26.8 mp. 4. Woronkov (orosz). A második középfutamot Bathe nyerte 3 p. 02.2 mp.-es olimpiai rekordidővel. 2. Lützow 3 p. 04.4 mp. 3. Courtman 3 p. 09.4 mp. Demján Oszkár az első hibás startnál egy lécben megütötte a karját és ezért a versenyt kénytelen volt feladni.

1500 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Hodgson (kanadai) 22 p. Olimpiai és világrekord. 2. Hatfield (angol) 22 p. 39 mp. 3. Hardwick (ausztráliai) 23 p. 15.4 mp. Indult még Las-Torres Béla (Magyarország), aki 500 méternél feladta és Champion (ausztráliai). Őt elő- és két középfutam. Hodgson rendkívül erős iramban kezd (100 m. 1 p. 10.6 mp.) és a fordulóban már nagy előnye van. Las-Torres és Hatfield együtt fordulnak 1 p. 16 mp. alatt. A kanadai előnyét folyton növelve, 2 p. 34 mp. alatt érinti a 200 métert, a magyar pedig Hatfielddel együtt 2 p. 43 mp. alatt; 300 méternél (Hodgson 4 p. 05 mp.) Hardwick és Hatfield 4 p. 13 mp. alatt másfél méterrel fordulnak Las-Torres előtt; 400 métert Hodgson 5 p. 34 mp. alatt úszik, míg Las-Torres ismét felnyomult a másik

kettő mellé 5 p. 48 mp. alatt; 500 méternél Hodgson 7 p. 06 mp. alatt úszva már szinte elvesztette versenytársait, kik közül Las-Torres a forduló után feladta a küzdelmet. 600 méternél (Hodgson 8 p. 36 mp., Hardwick és Hatfield 8 p. 54 mp.) Hatfield elspurtol Hardwick mellől, aki hátrányát nem is tudja már behozni. Hodgson tovább úszva egy angol mérőföldre rekordkísérletet tett. A próbálkozás sikerrel járt, mert Battersby 24 p. 01.4 mp.-es világrekordját 23 p. 34.3 mp.-re javította. Las-Torres Béla a második előfutamban 22 p. 57 mp. alatt győzött. 2. Hatfield (angol) 23 p. 18 mp., míg a francia Caby feladta. A második középfutamban Las-Torres ugyancsak első lett 23 p. 09.8 mp.-es idővel. 2. Champion 23 p. 42.2 mp. 3. Foster (angol) 23 p. 32 mp. Battersby 1200 méternél feladta.

400 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Hodgson (kanadai) 5 p. 24.4 mp. Olimpiai és világrekord. 2. Hatfield (angol) 5 p. 25.8 mp. 3. Hardwick (ausztráliai) 5 p. 31.2 mp. 4. Healy (ausztráliai) 5 p. 37 mp. 5. *Las-Torres Béla (Magyarország)* 5 p. 40 mp. Hat elő- és két középfutam. A versenyzők a döntőben ebben a sorrendben állottak fel: Las-Torres, Hardwick, Hatfield, Healy, Hodgson, A kanadai startol legjobban és igen erős tempót diktálva, élre megy, megelőzve Hardwickot egy és Healyt másfél méterrel. Hatfield fejhosszal fekszik Las-Torres előtt. A 100 métert 1 p. 10.4 mp. alatt ússza, míg Hardwick 1 p. 11.4 mp., Healy 1 p. 11.8 mp. alatt fordul; Las-Torres és Hatfield együtt fordulnak, 140 méternél a sorrend megváltozik, Hatfield lefogja Healyt és harmadik helyre kerül, míg Las-Torres is közeledik az ausztráliaihoz; Hardwick másfél méterrel Hodgson mögött. A 200 méteres idők: Hodgson 2 p. 32.8 mp., Hardwick 2 p. 34.2 mp., Hatfield 2 p. 37 mp., Healy 2 p. 38.2 mp. és Las-Torres 2 p. 43 mp. A harmadik hosszban Hatfield kétségbeesetten spurtol és bámulatos szívósságával el is hagyja Hardwickot, de Hodgson még 3 méterrel fordul előtte 300 méternél, ahol az idők a következők voltak: Hodgson 4 p., Hatfield 4 p. 02 mp., Hardwick 4 p. 03.2 mp., Healy 4 p. 11.8 mp., Las-Torres 4 p. 14.6 mp. Az utolsó hosszban Hatfield végső erőfeszítéssel megpróbál Hodgson elé kerülni, ami azonban nem sikerül; Las-Torres nem látja Healyt a finishben és így utolsó lesz. Las-Torres Béla 5 p. 36.2 mp. alatt győzött a negyedik előfutamban, mögötte Taylor (angol) lett második 5 p. 48.4 mp.-es idővel, míg Woronkov (orosz) feladta. A második középfutam eredménye: 1. Hardwick (ausztráliai) 5 p. 31 mp. 2. Las-Torres Béla 5 p. 34.8 mp. 3. Healy (ausztráliai) 5 p. 37 mp. Indult még Taylor (angol) és Champion (ausztráliai), Kenyery Kronberg Alajos a harmadik előfutamban a német Ritter mögött (5 p. 44.6 mp.) második lett 5 p. 46 mp.-es idővel, de az amerikai Nerich 5 p. 50.4 mp.-es idővel a harmadik helyre szorult.

100 méteres hölgyszás. Olimpiai bajnok Fanny Durack (ausztráliai) 1 p. 22.2 mp. 2. Wylie (ausztráliai) 1 p. 25.4 mp. 3. Fletcher (angol) 1 p. 27 mp. Indult még Curwen és Speirs (angol) és Rosenberg (német), öt elő- és két középfutam.

Négyszer 100 méteres stafétaúszás hölgyek részére. Olimpiai bajnok Anglia (Moore, Steer, Speirs, Fletcher) 5 p. 52.8 mp. 2.

Németország (Stindt, Dressel, Otto, Rosenberg) 6 p. 04.8 mp. 3. Ausztria (Adler, Sticker, Zahourek, Milch) 6 p. 17 mp. 4. Svédország (Johanssen, Timlin, Carlsson, Johnson).

Műugrás hölgyek részére. Olimpiai bajnok Johansson (svéd), helyezés 5, pontszám 39.9. 2. Regnell (svéd). 3. Withe (angol).

MŰUGRÁS. Olimpiai bajnok Günther (német), helyezés 6, pontszám 79.33. 2. Luber (német). 3. Behrens (német).

Toronyugrás. (Egyenes és műugrás 5 és 10 méter magasságból.) Olimpiai bajnok Adlerz (svéd), helyezés 7, pontszám 73.94. 2. Zürner (német). 3. Blomgren (svéd).

Toronyugrás. (Egyenes ugrások 5 és 10 méter magasságból.) Olimpiai bajnok Adlerz (svéd), helyezés 7, pontszám 40. 2. Johansson (svéd). 3. Janssen (svéd).

Vízipólió: Olimpiai bajnok Anglia (vereség nélkül). 2. Svédország (egy vereség). 3. Belgium (két vereség). A vízipóliótorna eredményei: Anglia—Svédország 6: 3, Belgium—Ausztria 4:3, Anglia—Ausztria 8: 0, Svédország—Ausztria 8:1, Anglia—Belgium 7: 5, Svédország—Dánia 7: 2, Ausztria—Magyarország 4:3, Belgium—Magyarország 6: 5, Svédország—Belgium 6: 4. A magyar csapat összeállítása: Wenk János—Ádám Sándor, Ádám Aladár—Fazekas Tibor—Hegner Jenő, Rémy Károly, Zachár Imre. Ez volt az eredeti összeállítás, Ádám Aladár azonban a stockholmi tréningen megsérült és helyette Belezny László játszott.

Labdarúgás.

Olimpiai bajnok Anglia, 2. Dánia, 3. Hollandia, 4. Finnország. Az olimpiai futbáltorna eredményei. *Előmérkőzések.* Finnország—Olaszország 3:2 (1:1, 2: 2) meghosszabbítva. Ausztria—Németország 5:1 (0:1). Hollandia—Svédország 4:3 (3:2, 3:3) meghosszabbítva. — *Középmérkőzések.* Hollandia—Ausztria 3:1 (3:1). Anglia—Magyarország 7:0 (3:0). Dánia—Norvégia 7:0 (3:0). Finnország—Oroszország 2:1 (1:0). — *Elődöntőmérkőzések.* Anglia—Finnország 4:0 (2:0). Dánia—Hollandia 4:1 (3:0). — *Döntőmérkőzés.* Anglia—Dánia 4:2 (4:1), a harmadik helyért Hollandia—Finnország 9:0.

Vigaszdíj. *Előmérkőzések.* Ausztria—Norvégia 1:0. Németország—Oroszország 16: 0 (8: 0). Olaszország—Svédország 1: 0. *Középmérkőzések.* Magyarország—Németország 3:1 (2:0). Ausztria—Olaszország 5:1. — *Döntő mérkőzés.* Magyarország—Ausztria 3:1 (1:0), --. *Végeredmény.* 1. Magyarország. 2. Ausztria.

Magyarországnak a vigaszdíjban győztes csapata: Domonkos — Rumból i, Payer — Bíró Károly, Vágó — Sebestyén, Bodnár, Pataky, Schlosser, Borbás.

Torna.

Svédrendszer ii csapattornázás. Olimpiai bajnok Svédország 937.46 pont. 2. Dánia 898.84 pont. 3. Norvégia 857.21 pont.

Csapattornázás szabadon választott tornaszereken. Olimpiai bajnok Norvégia 22.85 pont. 2. Finnország 21.85 pont. 3. Dánia 21.25 pont. 4. Németország 16.85 pont. 5. Luxemburg 16.30 pont.

Csapatserzőtornázás. (Német rendszer.) Olimpiai bajnok Olaszország 53.15 pont. 2. Magyarország 45.45 pont. 3. Anglia 36.90 pont. (A magyar csapat tagjai: Pászthy Béla, Gellért Imre, Szalay József, Krizmanich János.)

Egyéni szerzőtornázás. Olimpiai bajnok Braglia (Olaszország) 135 pont. 2. Ségura (Franciaország) 132½ pont. 3. Tunesi (Olaszország) 133 pont. A magyar tornászok közül Pászthy Béla 13., Szalay József 15., Gellért Imre 16., Krizmanich János 18. lett.

Vitorlásversenyek.

A vitorlásversenyekben résztvevő nemzetek között a győzelmek és helyezések így oszlottak meg:

	I.	II.	III.	Pontok összege
1. Svédország	1	2	1	8
2. Norvégia	2	—	—	6
3. Finnország	—	1	2	4
4. Franciaország	1	—	—	3
5. Dánia	—	1	—	2
6. Oroszország	—	1	1	1

Lovasversenyek.

Katonai lovasverseny. (Távlovaglás 55 kilométeres távon, ebből 5 km. terrainen. Egyéni versenyek akadályon, díjugratás és díjlovaglás.) *Csapatversenyben:* Olimpiai bajnok Svédország 139.06 pont. 2. Németország 138.48 pont. 3. Amerikai Egyesült-Államok 137.53 pont. — *Egyéni versenyben:* Olimpiai bajnok Nordlander (svéd) 46.59 pont. 2. Rochow (német) 46.42 pont. 3. Cariou (francia) 46.32 pont.

Díjugratás. *Egyénileg:* Olimpiai bajnok Cariou (francia) 186 pont. 2. Kröcher (német) 186 pont. 3. Blommaert báró (belga) 185 pont. — *Csapatversenyben:* Olimpiai bajnok Svédország 545 pont. 2. Franciaország 538 pont. 3. Németország 530 pont.

Díjlovaglás. Olimpiai bajnok Boltenstern (svéd). 2. Bonde gróf (svéd). 3. Blixen-Finecke (svéd).

Modern pentatlon. (Céllövés, 300 m. úszás, párbajtőrverseny, lovaglás és 4000 m. mezei futás.) Olimpiai bajnok Liliehöök (svéd) 27 pont. (Céllövésben 3., úszásban 10., vívásban 5., lovaglásban 4., futásban 5. helyen végzett.) 2. Asbrink (svéd) 28 pont. (Céllövésben 1., úszásban 4., vívásban 15., lovaglásban 7., futásban 1. helyen végzett.) 3. De Laval (svéd) 30 pont. (Céllövésben 2., úszásban 3., vívásban 10., lovaglásban 3., futásban 12. helyen végzett.) 4. Grönhage (svéd) 30 pont. 5. Batton (amerikai) 41 pont.

Vívás.

Kardvívás. Olimpiai bajnok dr. Fuchs Jenő (Magyarország).
 2. Békessy Béla (Magyarország). 3. Mészáros Ervin (Magyarország).
 4. Sehenker Zoltán (Magyarország). 5. Nádi Nedo (olasz). 6. Dr.
 Tóth Péter (Magyarország). 7. Werkner Lajos (Magyarország). 8.
 Dr. Földes Dezső (Magyarország). A magyar vívók mind bekerültek
 az elődöntőbe. Az elődöntő mérkőzések eredménye: I. csoportban:
 1. Werkner 5 győzelemmel. 2. Sehenker 4 győzelemmel. 3. Bertl
 3 győzelemmel. 4. Greifenfels 2 győzelemmel. 5. Marsh 1 győzelem-
 mel. 6. Berntsen 0 győzelemmel. Werkner és Sehenker kerültek be
 a döntőbe, Bertl László kiesett. — II. csoportban: 1. Mészáros 5
 győz. 2. Földes 4 győz. 3. Pajzs 3 győz. 4. Byl 2 győz. 5. Arse-
 nieff 1 győz. 6. Personne 0 győz. Mészáros és Földes kerültek be
 a döntőbe, Pajzs Pál kiesett. — III. csoportban: 1. Békessy 5 győz.
 2. Nádi 4 győz. 3. Zulavszky 3 győz. 4. Dunay 2 győz. 5. Schwartz
 1 győz. Békessy és Nádi kerültek a döntőbe, Zulavszky és Dunay
 Bertalan kiestek. — IV. csoportban: 1. Fuchs. 2. Tóth. 3. Gerde.
 Fuchs és Tóth kerültek a döntőbe. Gerde Oszkár kiesett.

A döntő-küzdelmek eredményei:

Tuss-arány

1. pár Békessy—Földes	7:3
2. „ Mészáros—Nádi	2:3
3. „ Fuchs—Werkner	2:3
4. „ Tóth—Sehenker	3:1
5. „ Békessy—Mészáros	3:2
6. „ Werkner—Nádi	3:2
7. „ Fuchs—Sehenker	3:0
8. „ Tóth—Földes	3:2
9. „ Békessy—Werkner	2:3
10. „ Nádi—Sehenker	2:3
11. „ Földes—Fuchs	3:1
12. „ Mészáros—Tóth	3:0
13. „ Békessy—Sehenker	2:3
14. „ Földes—Nádi	3:2
15. „ Fuchs—Mészáros	2:3
16. „ Tóth—Werkner	2:3
17. „ Békessy—Nádi	0:3
18. „ Tóth Fuchs	3:1
19. „ Mészáros—Földes	0:3
20. „ Werkner—Sehenker	3:1
21. „ Békessy—Fuchs	3:0
22. „ Tóth—Nádi	3:2
23. „ Földes—Werkner	3:0
24. „ Mészáros—Sehenker	1:3
25. „ Tóth—Békessy	3:0
26. „ Fuchs—Nádi	2:3
27. „ Földes—Sehenker	3:2
28. „ Mészáros—Werkner	1:3

Kardvívás csapatverseny. Olimpiai bajnok Magyarország. 2. Ausztria. 3. Hollandia. — A magyar csapat tagjai: Békessy Béla, Berty László, Dunay Bertalan, dr. Földes Dezső, dr. Fuchs Jenő, dr. Gerde Oszkár, Mészáros Ervin, dr. Pajzs Pál, Schenker Zoltán, dr. Tóth Péter, Werkner Lajos, Zulawsky Béla. Görögország és Csehország visszalépett a magyar csapattal való mérkőzéstől. Magyarország 13: 3 arányban győzött Hollandia, 11: 5 arányban Ausztria, 13:3 arányban Németország, 11:5 arányban Olaszország ellen.

Törvívás. Olimpiai bajnok Nádi Nedo (olasz). 2. Speciale (olasz). 3. Verderber (osztrák). 4. Berti László (Magyarország) 5. Alajmo (olasz). 6. Seligman (angol). 7. Békessy Béla (Magyarország). 8. Montgommery (angol). Az első fordulóra az előmérkőzések alapján a magyar törvívók közül Schenker Zoltán, Zulawsky Béla, dr. Földes Dezső, Békessy Béla, dr. Tóth Péter, dr. Pajzs Pál és Berti László kvalifikálták magukat. A döntőbe csak Berti és Békessy jutott. Berti és Verderber a döntőben egyenlő győzelmet szereztek, ezért a harmadik helyért külön mérkőzés volt köztük, amelyet az osztrák vívó nyert meg.

Törvívás csapatverseny. Olimpiai bajnok Belgium. 2. Anglia. 3. Hollandia. Magyarország csapata nem indult.

Párbajtőr. Olimpiai bajnok Anspach (belga). 2. Osiier (dán) 3. Beaulin (belga). A magyarok ebben a versenyben nem vettek részt.

Céllövés.

Céllövés hadifegyverrel. *Csapatverseny.* (200, 400, 500 és 600 m. távolságról.) Olimpiai bajnok Amerikai Egyesült-Államok 1688 pont. 2. Anglia 1600 pont. 3. Svédország 1574 pont.

Céllövés. (600 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Colas (francia) 94 pont. 2. Osburn (amerikai) 94 pont. 3. Jackson*(amerikai) 93 pont.

Céllövés. (300 méter távolságról.) Olimpiai bajnok *iff. Prokopp Sándor (Magyarország)* 97 pont. 2. Osburn (amerikai) 85 pont. 3. Skogen (norvég) 95 pont.

Céllövés bármely rendszerű fegyverrel. *Csapatverseny.* (300 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Svédország 5655 pont. 2. Norvégia 5605 pont. 3. Dánia 5529 pont.

Egyéni verseny. (300 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Colas (francia) 984 pont. 2. Madsen (dán). 983 pont. 3. Larsen (dán) 959 pont.

Céllövés miniatűr fegyverrel. *Csapatverseny.* (50 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Anglia 762 pont. 2. Svédország 748 pont. 3. Amerika 744 pont.

Egyéni verseny. (50 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Hird (amerikai) 194 pont. 2. Milne (angol) 193 pont. 3. Búrt (angol) 192 p.

Csapatverseny. (25 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Svédország 925 pont. 2. Anglia 917 pont. 3. Amerika 881 pont.

Egyéni verseny. (25 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Carlberg (svéd) 242 pont. 2. Holst (svéd) 233 pont. 3. Erikson (svéd) 231 pont.

Céllövés revolverrel és pisztollyal. *Csapatverseny.* (50 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Amerika 1916 pont. 2. Svédország 1849 pont. 3. Németország 1804 pont. *Egyéni verseny.* (50 m. távolságról.) Olimpiai bajnok Lane (amerikai) 499 pont. 2. Dolsen (amerikai) 474 pont. 3. Stewart (angol) 470 pont.

Csapatverseny párbajfegyverrel. (30 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Svédország 1145 pont. 2. Oroszország 1091 pont. 3. Anglia.

Egyéni verseny párbajfegyverrel. (30 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Lane (amerikai) 287 pont. 2. Palen (svéd) 286 pont. 3. Holst (hollandi) 284 pont.

Agyagalamblövés. *Csapatverseny.* Olimpiai bajnok Amerika 532 pont. 2. Anglia 511 pont. 3. Németország 510 pont. *Egyéni verseny.* Olimpiai bajnok Graham (amerikai) 96 pont. 2. Goedel (német) 94 pont. 3. Blau (orosz) 91 pont.

Lövésfutó szarvasra. *Csapatverseny.* (100 méter távolságról.) Olimpiai bajnok Svédország 151 pont. 2. Amerika 132 pont. 3. Finnország 123 pont. *Egyéni verseny.* 1. Lundberg (svéd) 79 p. 2. Benediks (svéd) 74 pont. 3. Swahn (svéd) 72 pont.

Kerékpár.

A Mälar-tó körüli verseny. (320 kilométer.) *Egyéni versenyben.* Olimpiai bajnok Lewis (délafrikai) 10 óra 42 p. 39 mp. 2. Grubb (angol) 10 ó. 51 p. 24.2 mp. 3. Schütte (amerikai) 10 ó. 52 p. 38.8 mp. 4. Meredith (angol) 11 ó. 00 p. 02 mp. 5. Brown (kanadai) 11 ó. 01 p. 6. Raita (finn) 11 ó. 02 p. 20 mp.

Csapatversenyben. Olimpiai bajnok Svédország 44 óra 35 perc 33.6 mp. 2. Anglia 44 ó. 44 p. 39.2 mp. 3. Amerika 44 ó. 46 p. 15.5 mp.

Evezés.

Nyolcevezős verseny. Olimpiai bajnok Leander Rowing Club, Anglia (Burgess, Swann, Wormald, Horsfall, Gillan, Garton, Kirby, Fleming vezérevezős, Wells kormányos) 6 p. 15 mp. 2. New-College (Anglia) (Fison, Parker, Gillespie, Burdekin, Pitmann, Wippins, Littlejohn, Bourne vezérevezős, Walker kormányos). Egy hosszal nyerve. — Magyarországot a Hungária Evezős Egylet nyolcása képviselte. A magyar nyolcas a harmadik előmérkőzésen indult és a német Berliner Ruder Verein 1876 csapatától két és fél hosszal kikapott.

Négyevezős verseny. Olimpiai bajnok Németország, Ludwigs-hafener Ruder Verein (Arnheiter, Wilke Rudolf Fickeisen, Ottó Fickeisen vezérevezős, Leister kormányos) 6 p. 59.4 mp. 2. Anglia Thames Rowing Club (Beresford, Vernon, Rought, Logan vezér-, evezős, Carr kormányos). Két és fél hosszal nyerve.

Belvillás négyesverseny. Olimpiai bajnok Dánia (Allert, Hansen, Möller, Petersen vezérevezős, Hartmann kormányos) 7 p. 44.6

mp. 2. Svédország (Ruder Club 1912) (Rosvall, Möller, Brunkmann, Dahlbäck vezérevezős, Wilkens kormányos). Öt hosszal nyerve.

Egyes verseny. Olimpiai bajnok Kinnear (angol) 7 p. 47.3 mp. 2. Veirmann (belga). Két és fél hajóhosszal nyerve. A két magyar evezős, Mészáros József és Leviczky Károly ellenfél nélkül nyerte az előfutamot. A középmerkőzésen azonban Mészároset Veirmann győzte le 8 p. 23 mp. alatt, Leviczky pedig az orosz Kusik (7 p. 45.2 mp.) mögött szorult a második helyre.

Birkózás.

Pehelysúly. (60 kg.-ig.) Olimpiai bajnok Koskelo (finn). 2. Gerstäcker (német). 3. Lasanen (finn). — Pongrácz József 6 perc alatt győzött az amerikai Lyshon és 6½ p. alatt a svéd Anderson ellen, a finn Kangas elleni mérkőzést 4 p. után feladta és betegség miatt visszalépett a további mérkőzésektől. Szoszky-András két első mérkőzését (a német Gerstäcker ellen 46 p. és a finn Kasponen ellen 17 p. alatt) elveszítette, így a további mérkőzéseken már nem szerepelhetett.

Könnyűsúly. (60—67½ kg.-ig.) Olimpiai bajnok Wäre (finn). 2. Malmström (svéd). 3. Matiason (svéd). — E csoport magyar vonatkozású mérkőzései ezek voltak: *Sándor—Stemmer József* győz Jonson (svéd) ellen 29 p. alatt; Nilson (svéd)—Sándor 36 p.; Sauerhöfer (német)—Sándor 52 p. Orosz Dezső—Lessieur (francia) 1 p., Orosz—Rydström (svéd) 5 p., Urrikko (finn)—Orosz 54 p.; Hansen (dán)—Szántó Árpád 34 p., Gould—Szántó (visszalépett); Márkus Ernő—Gould (angol) 8 p., Hansen (dán)—Márkus 23 p., Malmström (svéd)—Márkus 20 p.; Radvány Ödön—Flygare 33 p., Radvány—Kippasto (orosz) 4 p., Radvány—Hansen 7 p., Radvány—Nilsson (svéd) 11 p. Radványt Lung és Svenson svéd birkózókkal szemben, az utóbbival 60 percig eldöntetlenül birkózáván, noha Svensont határozottan dobta, lepontozták és a döntőből kiesett.

Középsúlyúak A) csoportja. (67½—75 kg.-ig.) Olimpiai bajnok Johansson (svéd). 2. Klein (orosz). 3. Asikainen (finn). Aberg (finn)—Miskey Árpád 12 p., Miskey—Olson (svéd) 1 p., Miskey—Berquist (svéd) 12 p.; Johansson (svéd)—Somogyi-Steiner Rezső 1 p., Klein (orosz)—Somogyi-Steiner 4 p. 21 mp.

Középsúlyúak B) Csoportja. (75—82½ kg.-ig.) Olimpiai bajnok (holtverseny) Ahlgren (svéd) és Böling (finn). 3. *Varga Béla (Magyarország)*. — Varga—Lindberg (finn) 55 p., Varga—Pjetursson (dán) 4 p., Varga—Raajla 60 p. (pontozással), Varga—Anderson (svéd) 7 p., Varga—Eckmann (svéd) 37½ p., Wicklund (svéd)—Varga 42 p. A döntőben: Ahlgren (svéd)—Varga 2 óra 10 p. Varga a további küzdelemtől visszalépett.

Nehézűly. (82 kg.-on felül.) Olimpiai bajnok Saarella (finn). 2. Olin (finn). 3. Jensen (dán).

Tennisz.**Szabadtéri versenyek.**

Férfi egyes. Olimpiai bajnok Winslow (délafrikai). 2. Kitson (délafrikai). 3. Kreuzer (német). — *A magyarok szereplése.* Első forduló: Kehrling Béla játék nélkül győz a svéd Kempe és Zsigmondy Jenő ugyancsak játék nélkül az osztrák Liebisch ellen. Kellemen Aurél—Baráth Leó 6: 1, 6: 3, 6: 4. Második forduló: Kehrling—Hansen (dán) 6:2, 6:1, 6:8, 6:4, Müller (német)—Zsigmondy 6:1, 6:2, 6:0. Heyden (német)—Kellemen 6:3, 4:6. 7:5, 7:5. Harmadik forduló: Müller—Kehrling 6: 2, 6:2, 6:1.

Férfi páros. Olimpiai bajnok Kitson—Winslow (délafrikai). 2. Pipes—Zborzil (cseh). 3. Canet—Meny (francia). — *A magyarok szereplése.* Első forduló: Schomburgk—Müller (német) győz Baráth—Kellemen ellen 6:0, 6: 0, 6: 2. Kehrling—Zsigmondy győz Zeman—Fuchs (cseh) ellen 3: 6, 6: 1, 6: 4, 6: 4. Második forduló: Kitson—Winslow győz Kehrling—Zsigmondy ellen 6:2, 6:3, 7:9, 6:2.

Női egyes. Olimpiai bajnok Broquedis (francia). 2. Köring (német).

Vegyes páros. Olimpiai bajnok Köring—Schomburgk (német). 2. Fick—Setterwall (svéd). 3. Broquedis—Canet (francia).

Fedettpálya-versenyek.

Férfi egyes. Olimpiai bajnok Gobert (francia). 2. Dixon (angol). 3. Wilding (ausztráliai).

Női egyes. Olimpiai bajnok Hannám (angol). 2. Castenschiöld (dán). 3. Parton (angol).

Férfi páros. Olimpiai bajnok Gobert—Germot (francia). 2. Setterwall—Kempe (svéd) 3. Dixon—Beamish (angol).

Vegyes páros. Olimpiai bajnok Hannám—Dixon (angol). 2. Aitschison—Roper Barret (angol). 3. Fick—Setterwall (svéd).

OLIMPIAI PRÓBAVERSENYEK.

Atlétikai próbaverseny.

1912 június 16. — Bajnoki viadal.

100 yardos síkfutás: 1. Jankovich István (MAC) 10 mp.
2. Rác Vilmos (BEAC). 3. Szálai Pál (MTK).

Magasugrás: 1. báró Wardener Iván (MTK) 184 cm. 2. Szabó Béla (MAC) 181 cm. 3. Ludinszky Lajos (BEAC) 181 cm. 4. dr. Vadon Géza (MAC) 181 cm.

Negyed angol mérőföldes síkfutás, 1. Déván István (MAC) 51.8 mp. 2. Mezey Frigyes (BEAC). 3. Rajz Ferenc (Postás).

Súlydobás: 1. Mudin Imre (MAC) 13.50 m. 2. Pogány Géza (Pozsonyi TE) 12.82 m. 3. Joanovits Szilárd (BEAC) 11.92 m.

Távolugrás: 1. Szathmáry Kálmán (MAC) 661 cm. 2. Kosa József (MAC) 660 cm. 3. Kell Kornél (BEAC) 647 cm.

Fél angol mérőföldes síkfutás: 1. Bodor Ödön (Postás) 2 p. 1.8 mp. 2. Savniky-Marschalkó Teofil (Postás). 3. Palotai Ottó (FTC).

Diszkoszvetés: 1. Luntzer György (PTE) 41.49 m. 2. Kobulszky Károly (Postás) 40.16 m. 3. Tjllaky Rezső (Temesvári AC) 39.81 m.

Rúdugrás: 1. Szathmáry Kálmán (MAC) 320 cm. 2. Wagner Károly (MAC) 305 cm.

120 yardos gátfutás: 1. Solymár Károly (FTC) 16.2 mp.
2. Horvay Andor (MAC). 3. Kovács Nándor (FTC).

Egy angol mérőföldes síkfutás: 1. Forgács Ferenc (BEAC) 4 p. 35 mp. 2. Thomka Áron (BEAC). 3. Bukovinszky János (TAC).

220 yardos síkfutás: 1. Jankovich István (MAC) 23 mp.
2. Ondrus István (MTK). 3. Szerelemhegyi Ervin (MAC).

Gerelyvetés: 1. Koczán Mór (FTC) 52.25 m. 2. Szakái Máté (Magyaróvári GAAC) 47.54 m. 3. Ujlaky Rezső (TAC) 40.80 m.

Három angol mérőföldes síkfutás: 1. Várady Mihály (BEAC) 16 p. 18.2 mp. 2. Gergely Sándor (BEAC). 3. Zsolnay Dezső (BEAC).

Birkózó próbaverseny.

1912 május 4—6 (MTK—Európa bajnokságai).

Pehelysúly: 1. Pollák József (MTE). 2. Kóbor Imre (MTK).
3. Gaál Alajos (Kolozsvári EAC).

Könnyűsúly: 1. Radvány Cdon (BAK). 2. Szánthó Árpád (BAK). 3. Sibilsky (Berlin).

Középsúly: 1. Wårre (Viborg). 2. Miskey Árpád (BAK).
3. Sugár József (MTK).

Középnehéz súly: 1. Vargha Béla (BAK). 2. Paulini (Berlin).
3. Újlaki Sándor (Törekvés).

Nehéz súly: 1. Fischer Tibor (MTK). 2. Jensen (Kopenhága).
3. Salovaara (Viborg).

Vívó próbaverseny.

1912 május 3—5. MASZ bajnokság.

Kardverseny: 1. Werkner Lajos (NVC). 2. dr. Tóth Péter (MAC). 3. Dunay Bertalan (BBTE). 4. Pintér Géza (Debreceni VC). 5. Trsztyánszky Ödön (DVC). 6. dr. Földes Dezső (Fővárosi VC). 7. Kugler Sándor (NVC). 8. Palotai-Kovács Károly. 9. Beck József (NVC). 10. dr. Apathy Jenő (BBTE).

Tőrverseny: 1. dr. Pajzs Pál (MAC). 2. dr. Tóth Péter (MAC). 3. Schenker Zoltán (Szegedi VC). 4. dr. Földes Dezső (Fővárosi VC). 5—6. dr. Mészáros Lóránt (MAC) és Dunay Bertalan (BBTE).

1920. — ANTWERPEN.

A csonka olimpiász.

Írta: *dr. Szerelemhegyi Jenő.*

A stockholmi olimpiai játékok nyomán támadt hatalmas felbuzdulás azt mutatta, hogy az olimpiai eszme elérte teljességét. A nemzetközi futballszövetség

Dr. Szerelemhegyi Jenő.

mellé a nemzetek és népek összetartó érzése felszínre vetette a könnyű és nehéz atlétika egyetemes sportszövetségének gondolatát és megindultak a tárgyalások világszerte a többi sportnemeket a Kontinenseken át egységessé kovácsoló világszövetségek megalakítása iránt. Néhány nap kellett csak hozzá, hogy megalakuljon a birkózók világszövetsége és még az ünnepi hangulatban kiküldöttek az atléták nemzetközi szövetségének megalakítására szolgáló bizottságot. Egy év múlva már két hatalmas világszövetséggel gazdagabban folyt a készülődés az 1916. évi olimpiai játékokra.

Az 1914. évi lyoni nemzetközi atlétikai kongresszuson először jelent meg az öt Kontinens egységét jelentő egymásba fonódott öt színes karika. Megilletődve fogadták a kongresszus tagjai az új szimbólumot, amely a görög kultúra virágos ágyában gyö-

kerezve, a művelt világ békés küzdelmeinek világot egyesítő jelképe lett,

Három héttel a szaréjevói gyilkosság előtt öt világrész képviselői könnyes szemekkel nézték az egymásba fonódó bűvös karikákat, amelyek egyforma fényrel ragyogtak le Kelet sárga népeinek kiküldötteire, a művelt Nyugat képviselőire, Délafrika és Ausztrália komoly követeire. Mennyi fogadkozás, mekkora bizalom. A vendéglátó franciák az atlétikai világkongresszuson s az azt követő olimpiai tanácskozásokon és a Parisban lefolyt többi világszövetségi gyűléseken tüntető hévvel emlegették a békés revansot, amellyel 1916-ban felszentelik a grunewaldi német stadiont, hogy azután Európa népe 1920-ban a magyarság szép városában, Budapest márványpalotájában verjék vissza az új világ hódító seregeit.

Néhány hét múlva már párologó vértenger választotta el az emberiség egyik felét a másiktól, a lángbaborult világ öt aranykarikája darabokra törve, katonafalanksok dübörgő léptei alatt mélyen tipródott be a nagy háború terhét nyögő anyaföldre. Hova lett a berlini olimpiász és hova a budapesti játékok és vele a magyar nemzeti stadion gondolata. Elsöpörte mindezeket a gyűlölség, amely sötét hályogot vont az emberiség szeme elé s nem engedte meg, hogy az izzá gondolatok nyugovóra térjenek a fáradt agyakban., Coubertin báró fenkölt ideája: Hellas klasszikus babérága fáradtan, hervadtan érte meg az 1920-ik. évet. Albert belga király és Mercier bibornok 1920 augusztus 14-én nyitották meg az antwerpeni olimpiai játékokat, amelyeknek nevét a gyűlölet szája Anwers játéknak nevezett, nehogy valami is emlékeztessen a békés múlttra. Huszonnyolc nemzet kiküldöttei fogadták a bíboros áldását és elhangzott az első olimpiai fogadalom. Valahogy olyan üresen kongott az érces szó és a lélekemelő fogadalomnak mintha nem támadt volna visszhangja a lelkekben. Ausztrália, Brazília, Canada, Chile, Dánia, Egyiptom, Észt- és Spanyolországok, az Északamerikai Egyesült-Államok, Finn-, Francia-, Angol-, Görögországok, Hollandia, India, Itália, Ja-

pán, Luxemburg, Monaco, Norvégia, Újzéland, Dél-afrika, Portugália, Kuba, Svájc, Csehország és Mexikó zászlói hajoltak meg a királyi páholy előtt. A régiek közül, akiknek lobogói már az előző olimpiai játékokon világraszóló dicsőséget hirdetve szöktek fel Athén, Paris, St. Louis, London és Stockholm stadionjainak győzelmi árbocaira, *hiányoztak a magyar és német zászlók*. Távollétük fekete árnyékba borította a hivalkodó zászlóerdőt. Nem jelenhettek meg a gyűlölet porondján, a feltörekvő osztrákok, Kelet képviselői, a törökök és bolgárok.

Ezen az olimpiai játékon tették meg hivatalos olimpiai jelvénné a világ sportegységét jelentő, egymást átölelő ötös karikát. Éppen ott, ahol kirekesztették Középeurópa jelentős sportját. Ezen az olimpiai játékon hangzott el a tiszta amatőrség himnusza, az olimpiai amatőrfogadalom, amikor már világszerte hangos jajszóval keresték az orvosszert az álamatőrség pusztító mérge ellen. Újra kegyes szavak hangzottak el a sportbékéről, emberszeretetről és fél Európa sportolói összeszorított fogakkal némán túrték a kiközösítést. És ugyanezen az olimpiászon söpört végig a botrány viharos szele is. A botrányt a legfiatalabb politikai alkotás, az izgága cseh nagyravágyás lobbantotta lángra. A belgáknak saját földjükön kellett megérni, hogy a cseh futballcsapat éktelen szidalmak között, a legbotrányosabb viselkedés mellett befejezetlenül ott hagyják a mérkőzést, soha el nem törölhető szégyenfoltot nyomva az újjáéledt modern olimpiai játékok történetének amúgyis szomorú lapjára.

Pedig olyan szépen indult meg a játékok sportbéli része. Mindjárt az első napon Loomis 400 méteres gátfutó világrekordjának tapsolt az ünnepi közönség. Követte a szép példát sok más ragyogó eredmény, de mindig újra és újra megjelent a sötét felhő, amely az öröm napját elhomályosította szürke fénytelenségével. Egynéhány német és két magyar nézte szomorúan a belgák nagy igyekezetét és a serény buzgalommal össze verbuvált tömegek küzdelmét. Az elmaradt berlini és budapesti játékok árnya azonban nemcsak az ő

lelküket tette borússá. A csonkaság érzése ott szorongott az angol, az amerikai és a svéd nemzetek nagyjainak szívében, akik hasztalan keresték az ismerős magyar kard szikrázását, hiába lestek a német szorgalom eredményeit és hiányzott nekik a magyar lelkesedés tüzes fellobbanása.

Atlétika.

100 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Paddock (amerikai) 10.8 mp. 2. Kirksey (amerikai). 3. Edwards (angol). 4. Ali Kahn (francia). 5. Scholz (amerikai). 6. Murchisson (amerikai). Félméterrel nyerve, egy méterrel harmadik, tenyérsezélességgel negyedik és ötödik. Az elődöntőben Edward is 10.8 mp. alatt győzött.

200 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Woodring (amerikai) 22 mp. 2. Paddock (amerikai). 3. Edwards (angol). 4. Murchisson (amerikai). 5. Davidson (újzéländi). 6. Osterlaak (délafrikai). Negyedméterrel nyerve, háromnegyed méterrel harmadik, félméterrel negyedik.

Súlydobás. Olimpiai bajnok Pörhölö (finn) 14.81 m. 2. Niklander (finn) 14.15½ ni. 3. Leversedge (amerikai) 14.15 m. 4. Mc Donald (amerikai) 14.08 m. 5. Nilsson (svéd) 13.87 m. 6. Hammer (észti) 13.67½ m.

Diszkoszvetés. Olimpiai bajnok Niklander (finn) 44 68 ½ ni. 2. Taipale (finn) 44.19 m. 3. Pope (amerikai) 42.15 m. 4. Zallhagen (svéd) 42.07 m. 5. Bartlett (amerikai) 40.57½ ni. 6. Ericsson (své) 39.41 méter.

Gerelyvetés. Olimpiai bajnok Myrrha (finn) 65.78 ni. 2. Peltonen (finn) 63.68 m. 3. Johansson (svéd) 63.09½ ni. 4. Saaristo (finn) 62.39½ m. 5. Klumberg (észti) 62.39 m. 6. Lindström (svéd) 60.52 m. 7. Angler (amerikai) 58.50 m. 8. Blomquist (svéd) 58.18 m.

Kalapácsvetés. Olimpiai bajnok Pat Ryan (amerikai) 52.87% méter. 2. Lind (svéd) 48.43 m. 3. Bennett (amerikai) 48.23 m. 4. Svensson (svéd) 47.29 m. 5. Mc Grath (amerikai) 46.67 m. 6. Nicholson (angol) 45.70 m. 7. Linde (svéd) 44.88½ m.

400 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Rudd (délafrikai) 49.6 mp. 2. Butler (angol). 3. Engdahl (svéd). 4. Shea (amerikai). 5. Ainsworth (angol). 6. Dafel (délafrikai). Két méterrel nyerve, mellszélességgel harmadik, félméterrel negyedik.

800 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok A. Hill (angol) 1 p. 53.4 mp. 2. Eby (amerikai). 3. Rudd (délafrikai). 4. Mountain (angol). 5. Sprott (amerikai). 6. Campbell (amerikai). Egy méterrel nyerve, félméterrel harmadik.

Pentatlon. Olimpiai bajnok Lehtonen (finn) 16 pont. 2. Bradley (amerikai) 25 pont. 3. Lathonen (finn) 26 pont. 4. Hamilton (amerikai) 26 pont. 5. Le Gendre (amerikai) 26 pont. Lehtonen eredményei: távolugrás 663 cm., gerelyvetés 54.67 m., 200 méteres síkfutás 23 mp., diszkoszvetés 34.65 m., 1500 méteres síkfutás 4 p. 45 mp.

Dekatlon. Olimpiai bajnok Lövlan (norvég) 6774 pont. 2. Hamilton (amerikai). 3. Ohlsson (svéd). 4. Holmer (svéd). 5. Nilson (svéd). 6. Wickholm (finn).

Lövlan eredményei: 100 méteres síkfutás 12 mp., távolugrás 628 cm., súlydobás 11.19 m., magasugrás 165 cm., 400 méteres síkfutás 54.8 mp., diszkoszvetés 37.34 m., 110 méteres gátfutás 16.2 mp., rúdugrás 320 cm., gerelyvetés 48.01 m., 1500 méteres síkfutás 4 p. 48 4 mp.

3000 méteres akadályverseny. Olimpiai bajnok Hodge (angol) 10 p. 00.4 mp. 1, 2. Flynn (amerikai). 3. Ambrosini (olasz). 4. Matson (svéd). 5. Delauney (amerikai). 6. Hallock (amerikai). 7. Hedwall (svéd). Száz méterrel nyerve.

1500 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok A. Hill (angol) 4 p. 01.8 mp. 2. Baker (angol). 3. Shields (amerikai). 4. Vohlarik Vencel (cseh). 5. Lundgreen (svéd). 6. Audinet (cseh). Vohlarik az előfutamban 4 p. 02.2 rip. alatt győzött Hill, Audinet és a svéd Vide előtt. Öt méterrel nyerve, öt méterrel harmadik, htisz méterrel negyedik.

5000 métere 1 síkfutás. Olimpiai bajnok Guillemot (francia) 14 p. 55.6 mp. 2. Nurmi (finn). 3. Backman (svéd). 4. Koskenniemi (finn). 5. Blewitt (angol). 6. Seagrave (angol). 7. Speroni (olasz). 8. Nichols (angol) Guillemot húsz méterrel győzte le Nurmit, száz-húsz méterrel harmadik.

10.000 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Paavo Nurmi (finn) 31 p. 45.8 mp. 2. Guillemot (francia) 31 p. 47.2 mp. 3. Wilson (angol) 31 p. 50.8 mp. 4. Maccario (olasz) 32 p. 04 mp. 5. Hatton (angol) 32 p. 21 mp. 6. Manhés (francia) 32 p. 38 mp. Tíz méterrel nyerve.

Marathoni futás. (42.075 m.) Olimpiai bajnok Hannes Kolehmainen (finn) 2 óra 32 p. 35.8 mp., világrekord. 2. Loosmann (észti) 2 óra 32 p. 48 mp. 3. Arri (olasz) 2 óra 38 p. 37 mp. 4. Bross (belga) 2 óra 39 p. 25.6 mp. 5. Koskenniemi (finn) 2 óra 40 p. 18.6 mp. 6. Rosen (dán) 2 óra 40 p. 48 mp. 7. Le Roy (amerikai) 2 óra 41 p. 30 mp. 8. Hansen (dán) 2 óra 41 p. 39 mp. 9. Fallgreen (svéd) 2 óra 42 p. 40 mp. 10. Tatu Kolehmainen (finn) 2 óra 44 p. 03 mp. H. Kolehmainen negyven méterrel győzött.

3000 méteres hármas csapatverseny. Olimpiai bajnok Észak-amerikai Egyesült-Államok (1. Hallock, 3. Sharp, 6. Dresser) 10 pont. 2. Anglia (Blewitt, Mc Phee, Seagrave) 20 pont. 3. Svédország (Backman, Lundgreen, Vide) 24 pont. 4. Franciaország, 30 pont. 5. Olaszország, 36 pont. Egyénileg 1. Hallock (amerikai) 8 p. 51.2 mp. 2. Backman (svéd). 3. Sharpé (amerikai). 4. Burtin (francia). 5. Blewitt (angol). 6. Dresser (amerikai).

Mezei futás. (Kb. 9000 méter.) Olimpiai bajnok Finnország csapata (1 + 3 + &) 1© ponttal. 2. Anglia (4 + 5 + 15) 24 ponttal. 3. Svédország. 4. Északamerikai Egyesült-Államok. 5. Franciaország. Egyénileg 1. Nurmi (finn) 27 p. 15 mp. 2. Backman (svéd) 27 p. 17 mp. 3. Lumatainen (finn). 4. Wilson (angol). 5. Hegartsey (angol). A francia Guillemot feladta.

110 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Thomson (kanadai) 14.8 mp. 2. Bacon (amerikai). 3. Murray (amerikai). 4. Wilson (új-zélandi). 5. Smith (amerikai). 6. Christiernsson (svéd). Egy méterrel nyerve. Az előfutamban Thomson és Bacon 15 mp.-es időt ért el.

400 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Loomis (amerikai) 54 mp., világrekord. 2. Norton (amerikai). 3. Desh (amerikai). 4. André (francia). 5. Christiernsson (svéd). 6. Daggs (amerikai). Há-

rom méterrel nyerve, negyedméterrel harmadik. Az első négy futó a régi világrekordon belül futott.

3000 méteres gyaloglás. Olimpiai bajnok Frigerio (olasz) 13 p. 14.2 mp. 2. Parker (ausztráliai). 3. Reimer (amerikai). 4. Mc Master {délafrikai}. 5. Maloney (amerikai). 6. Dowson (angol). Ötven méterrel nyerve.

10.000 méteres gyaloglás. Olimpiai bajnok Frigerio (olasz) 48 p. 10.2 mp. 2. Pearman (amerikai). 3. Grun (angol). 4. Mc Master (délafrikai). 5. Hehir (angol). Kétszázötven méterrel nyerve.

Négyszer 100 méteres Stafétafutás. Olimpiai bajnok Észak-amerikai Egyesült-Államok (Murchisson, Scholz, Paddock, Kirksey) 42.2 mp., világrekord. 2. Franciaország (Ali Khan, Tirard, Lorrain, Mourlon) 42.6 mp. 3. Svédország (Holmström, Lind, Malin, Salmström). 4. Anglia. 5. Dánia. 6. Luxemburg. Négy méterrel nyerve, két méterrel harmadik. Az első előfutamban az amerikai staféta 43 mp. alatt győzött Luxemburg, Spanyolország, Norvégia és Olaszország ellen. A második előfutamban a franciák győztek az angol, holland és belga csapat ellen. A harmadik előfutamban a svédek legyőzték a dán, a svájci és a délafrikai csapatot.

Négyszer 400 méteres stafétafutás. Olimpiai bajnok Anglia (Butler, Worthington, Griffiths, Lindsay) 3 p. 22.2 mp. 2. Délafrika 3 p. 24.2 mp. 3. Franciaország. 4. Északamerikai Egyesült-Államok. 5. Svédország. Hat méterrel nyerve.

Magasugrás. Olimpiai bajnok Landon (amerikai) 194½ cm. 2. Müller (amerikai) 190 cm. 3. Ekelund (svéd) 190 cm. 4. Whalen (amerikai) 189 cm. 5. Murphy (amerikai) 187 cm. 6. Baker (angol) 185 cm. 7. Lowden (francia) és Thulin (svéd) 180 cm. 9. Carroll (angol) és Swann (svéd) 175 cm.

Távolugrás. Olimpiai bajnok Petersen (svéd) 715 cm. 2. Johnson (amerikai) 709½ cm. 3. Abrahamson (svéd) 708 cm. 4. Templeton {amerikai} 695 cm. 5. Aastadt (norvég) 688½ cm. 6. Franksson (svéd) 673 cm.

Rúdugrás. Olimpiai bajnok Foss (amerikai) 380 cm. 2. Peterson (dán) 370 cm. 3. Jorgensen (dán), Rydberg (svéd), Meyers (amerikai) és Knock (amerikai) 366 cm. Foss a verseny után 409 cm.-t ugrott és ezzel az eredménnyel új világrekordot állított föl.

Hármasugrás. Olimpiai bajnok Tuulos (finn) 14.50 m. 2. Janssen {svéd} 14.48 m. 3. Almion (svéd) 14.27 m. 4. Sahlin (svéd) 14.17 m. 5. Lander (svéd) 14.17 m. 6. Ahearne (amerikai) 14.08 m.

Úszás.

100 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Duke Pava Kahanamoku (amerikai) 1 p. 01.4 mp. 2. P. Kealoha (amerikai) 1 p. 02.6 mp. 3. Harris (amerikai) 1 p. 03 mp. 4. Herald (ausztráliai). Ez a második döntőverseny eredménye. Az előfutamok eredménye alapján a döntőben indult az amerikai Normann Ross is. Negyven méterig Ross vezetett, ott Kahanamoku felnyomult és győzött, míg Ross irányt tévesztve, keresztezte Herald pályáját és ráuszott a finiselő Kealohára. A zsűri ezt a versenyt megsemmisítette, Ka-

lianamoku tiszta győzelmét érvénytelenítette, elrendelte az újabb döntőt, amelyből azonban Rosst kizárta. A második úszásnál Kahanamoku újból biztosan győzött.

100 méteres hátúszás. Olimpiai bajnok Warren Kealoha (amerikai) 1 p. 15.2 mp. 2. Kegeris (amerikai) 1 p. 16.2 mp. 3. Blitz (belga). 4. Kruger (amerikai). 5. Gillivray (amerikai). Kealoha az előfutamban 1 p. 14.6 mp.-cel új világrekordot ért el. A döntő helyezettei is a régi világrekordnál jobb idő alatt értek a célba.

1500 méteres USZÁS. Olimpiai bajnok Normann Ross (amerikai) 22 p. 23.3 mp. 2. Wernet (kanadai) 22 p. 36.4 mp. 3. Beaurepaire (ausztráliai) 23 p. 04 mp. 4. Kealoha (amerikai). 5. Böiden (amerikai). Ross kitűnő taktikával ezer méterig Wernet és Beaurepaire mögött úszott, ott azután előrenyomult és biztosan győzött.

100 méteres gyorsúszás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Ethel Bleibtrey (amerikai) 1 p. 13.6 mp. 2. Guest (amerikai) 1 p. 17 mp. 3. Schött (amerikai). 1 p. 17.2 mp. 4. Jeans (angol). 5. Wallround (újzélandi).

400 méteres mellúszás. Olimpiai bajnok Malmroth (svéd) 6 p. 34 mp. 2. Thor Henning (svéd) 6 p. 46 mp. 3. Altoonen (finn) 6 p. 45.2 mp. 4. Hewell (amerikai). 5. Cederblom (svéd). Őt méterrel nyerve.

200 méteres mellúszás. Olimpiai bajnok Malmroth (svéd) 3 p. 04.4 mp. 2. Thor Henning (svéd) 3 p. 09.2 mp. 3. Altoonen (finn) 3 p. 12.2 mp. 4. Howell (amerikai). Három méterrel, biztosan nyerve.

400 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Normann Ross (amerikai) 5 p. 26 mp. 2. Ludy Langer (amerikai) 5 p. 29 mp. 3. G. Wernet (kanadai) 5 p. 29.6 mp. 4. Kealoha (amerikai).

Műugrás. Olimpiai bajnok Wallmann (svéd). 2. Skolunk (svéd). 3. Jansson (svéd). 4. Adlerz (svéd). 5. Walkama (finn).

300 méteres gyorsúszás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Ethel Bleibtrey (amerikai) 4 p. 34 mp., világrekord. 2. Woodbridge (amerikai) 4 p. 42.8 mp. 3. Shproth (amerikai) 4 p. 52 mp. 4. Jeans (angol). 5. Ewhl (amerikai). 6. Wallround (újzélandi).

Négyszer 200 méteres gyorsúszás staféta. Olimpiai bajnok Északamerikai Egyesült-Államok (Kahanamoku, Güliwray, Ross, P. Kealoha) 10 p. 04.4 mp. 2. Ausztrália (Beaurepaire, Herald, Steadman, Kirkland) 10 p. 25.4 mp. 3. Anglia 10 p. 37.2 mp. 4. Svédország. 5. Olaszország.

Négyszer 100 méteres gyorsúszás staféta hölgyeknek. Olimpiai bajnok Északamerikai Egyesült-Államok (Bleibtrey, Shproth, Priesth, Woodbridge) 5 p. 11.6 mp. 2. Anglia (Radiiffe, James, Mc Kensie, Jeans) 5 p. 40.8 mp. 3. Svédország 5 p. 43.6 mp.

Toronyugrás. Olimpiai bajnok Khuen (amerikai). 2. Pingston (amerikai). 3. Calbash (amerikai). 4. Blomgreen (svéd). 5. Eckström (svéd).

Toronyugrás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Ryggin (amerikai). 2. Wrainwright (amerikai). 3. Peyn (amerikai). 4. Allen (amerikai).

Műugrás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Fryland (dán). 2. Armstrong (angol). 3. Ryggin (amerikai). 4. Gunes (amerikai).

Birkózás.

Pehelysúly. Olimpiai bajnok Frimann (finn). 2. Kakohnen (finn). 3. Svensson (svéd).

Könnysúly. Olimpiai bajnok Wäre (finn). 2. Taminnen (finn). 3. Andersen (norvég).

Közép A) Súlycsoport. Olimpiai bajnok Westergreen (svéd). 2. Carl Linford (finn). 3. Pertilla (finn).

Közép B) súlycsoport. Olimpiai bajnok Johanssen (svéd). 2. Rosenquist (finn). 3. Erikson (dán).

Nehézsúly. Olimpiai bajnok Hannes Linford (finn). 2. Hansen (finn). 3. Rieminen (finn).

Súlyemelés.

Pehelysúly. Olimpiai bajnok F. de Haes (belga) 220 kg. 2. Schmith (észti) 215 kg. 3. Ritter (svájci) 210 kg.

Könnysúly. Olimpiai bajnok Neyland (észti) 257½ kg. 2. Willyquet (belga) 240 kg. 3. Rooms (belga) 230 kg.

Középsúly A) CSOport. Olimpiai bajnok Gance (francia) 245 kg. 2. Bianchi (olasz) 235 kg. 3. Peterson (svéd) 235 kg.

Középsúly B) csoport. Olimpiai bajnok Gadme (francia) 295 kg. 2. Hünenberger (svájci) 277½ kg. 3. Peterson (svéd) 267½ kg.

Nehézsúly. Olimpiai bajnok Bottino (olasz) 265 kg. 2. Alcin (luxemburgi) 260 kg. 3. Bernot (francia) 255 kg.

Kerékpár.

1000 méteres verseny: Olimpiai bajnok Peters (holland). 2. Johnson (angol). 3. Halpine (ausztráliai).

4800 méteres motorverseny: Olimpiai bajnok Luyekan (belga) 2 p. 28.6 rap. (118 km-es átlagos óránkénti sebesség). 2. Lehmann (svájci). 3. Bussat (francia).

Országúti verseny (163 km.) Olimpiai bajnok Stanquist (svéd) 4 óra 40 p. 1.8 mp. 2. Kaltenbrun (délafrikai) 4 óra 41 p. 26 mp. 3. Anteloube (francia) 4 óra 44 p. 54.4 mp. 4. Jansens (belga). 5. Dubuine (belga). 6. Detressle (francia).

1200 méteres tandemverseny. Olimpiai bajnok Anglia, 2. Dél-afrika.

50 kilométeres verseny vezetés nélkül. Olimpiai bajnok H. George (belga) 1 óra 16 p. 43. mp. 2. Alden (angol). 3. Ickelaer (holland).

Vívás.

Tőrívás. Olimpiai bajnok Nedo Nádi (olasz) 10 győzelem. 2. Katiau (francia) 8 győz. 3. Ducret (francia) 7 győz.

Tőrívás csapatverseny: Olimpiai bajnok Olaszország. 2. Franciaország. 3. Dánia. 4. Amerika. 5. Anglia. Döntő: Olaszország—Franciaország 9:7.

Kardvívás. Olimpiai bajnok Nedo Nádi (olasz) 11 győzelem, 2. Aldo Nádi (olasz) 9 győz. 3. Van der Wiel (holland) 6 győz. 4. De Yong (holland) 6 győz. 5. Pulitti (olasz) 6 győz.

Kardvívás csapatverseny: Olimpiai bajnok Olaszország 6 győzelem. 2. Franciaország 5 győz. 3. Hollandia 4 győz. 4. Belgium. 5. Dánia. 6. Amerika. 7. Anglia. Döntőben: Olaszország—Franciaország 13: 3.

Torna.

Egyéni Összetett verseny: Olimpiai bajnok Zamposi (olasz) 88.35 pont. 2. Marcos (francia) 87.62 pont. 3. Gouneb (francia) 87.45 pont. 4. Kempeneers (belga) 86.25 pont.

Csapatverseny: Olimpiai bajnok Olaszország 359 pont. 2. Belgium 346 pont. 3. Franciaország 340 pont.

Futball.

Olimpiai bajnok Belgium, csapata. 2. Spanyolország. 3. Hollandia. Első forduló: Norvégia—Anglia 4: 0, Spanyolország—Dánia 1: 0, Csehország—Jugoszlávia 7: 0, Olaszország—Egyiptom 2:1, Hollandia—Luxemburg 3: 0, Svédország—Görögország 8: 0, Franciaország—Svájc 5: 0, Belgium erő vesztő. — Második forduló: Csehország—Norvégia 4: 0, Belgium—Spanyolország 3: 1, Hollandia—Svédország 5: 4, Franciaország—Olaszország 2:1. — Elődöntő: Csehország—Franciaország 4:1, Belgium—Hollandia 3:0. — Döntő: Belgium—Csehország 2: 0 (félbeszakítva), ötven-ezer néző előtt folyt le a legbotrányosabb olimpiai futballdöntő. A mérkőzés elején a belgák tizenegyesből megszerezték a vezető gólt, noha a csehek percekig tiltakoztak a bíró ítékezése ellen. A 33. percben a belgák újabb gólt értek el, ami egészen megvadította a cseh csapatot. A bíró a 39. percben kiállította a cseh csapat legdurvább játékosát, Steinert. A csehek ekkor körülvették a bírót, elhalmozták szidalmakkal és követelték tőle a kiállítás visszavonását. Már-már verekedésre került a sor, amikor a csehek vezetőik utasítására levonultak a pályáról. A versenybíróóság a cseh futbalcsapatot a súlyos sportszerűtlenségért kizárta és eredményeit érvénytelenítette.

1924 — Paris
Az újjáéledt magyar sport olimpiásza.
Írta: dr. Mártonffy Miklós.

A magyar sport mindig tevékenyen kivette a részét az olimpiai eszme szolgálatából és a nemzetek közötti számbeli arányát messze felülmúló súllyal tudott szerepelni a IV. Olimpiai Játékokon London-

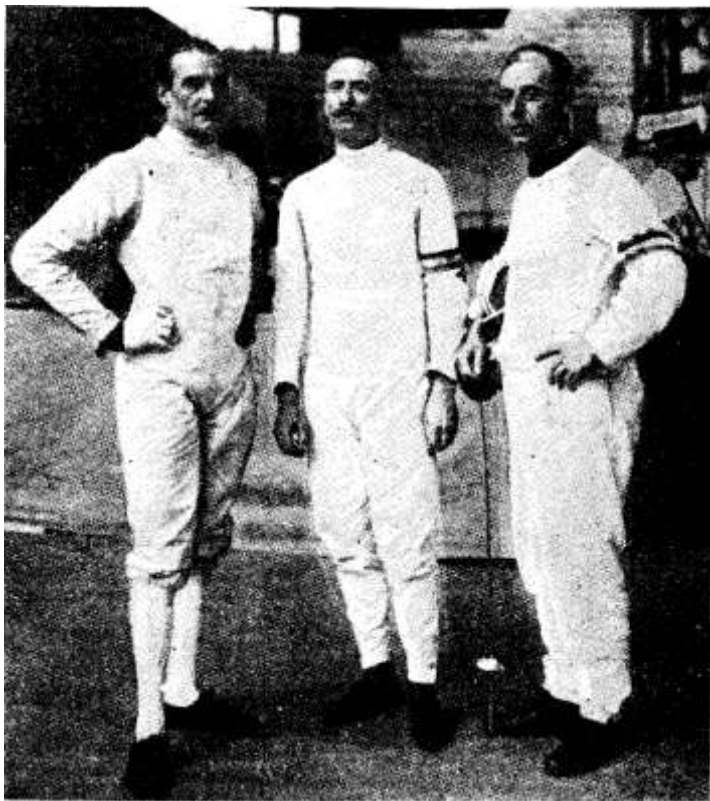
Dr. Mártonffy Miklós.

ban és az V-en Stockholmban. Mikor megérkezett a VIII-ra, a párisira, az ünnepestélyes meghívó, egyszerre fellángolt a lelkesedés a hazai sportkörökben, a régi szereplés dicsőséges emlékei feltőlultak és ösztönöztek, hogy az Antwerpenből volt kényszerű távolmaradásunk után ismét teljes erővel vonuljunk a nagyszerű küzdelmekbe.

Ez a „teljes erő” sajnos, csak a trianoni Magyarország erejét jelentette. De a magyarság nem csüggedt el szomorú helyzetében, sőt nemzeti tudattá vált az, hogy a nehéz helyzetben fokozott erővel kell készülni a versengésre és hogy az elérendő eredményeknek sokszoros jelentőségük lesz nemzeti újjászületésünk érdekében.

Ilyen gondolatoktól lelkesítve készült a magyarság a VIII. Olimpiai Játékokra és minden versenyző, minden hivatalos személy, minden kísérő teljes hazafias

készséggel fegyverkezett fel, amikor a magyar gárda elindult Trianon sötét árnyékába, Parisba, pedig annak idején még úgy tanultuk, hogy az a „világosság városa”.

Schenket Zoltán, Berti László és Posta Sándor (jobboldalon).

Őszintén néha aggódtunk itthon, hogy a még pár év előtti ellenségünk, a francia nép és annak hivatalos körei, különösen a Francia Olimpiai Bizottság részéről nem lesz-e ellenséges a hangulat, vagy leg-

alább is bizalmatlansággal és kellemetlenül fogadnak bennünket. Megérkezésünk után azonnal megállapíthattuk, hogy az aggodalom teljesen alaptalan volt. *Semmiféle fogadtatásban nem volt részünk.* Általában később a játékok folyama alatt már javult és melegegett a franciák hangu-

Terszyánszhy Ödön és Lichteneckert István.

lata a más nemzetbeli versenyzők iránt, de az bizonyos, hogy soha, sem a megérkezéskor, sem később, a legkisebb érdeklődés sem mutatkozott az idegenek iránt, elszállásolási kérdések, közlekedési problémák stb. a vendéglátókat egyáltalán nem izgatták. Minden delegációnak mindent magának kellett elintéznie és benn a Rendező Bizottságnál is mindennek utána kellett alaposan járni. Rend volt ott, de megkövesedett rend, mert senki sem öntött életet a nagyszerűen megszervezett szabályokba. Bizonyos azonban, hogy aki kiismerte a járást, az azután min-

dent — jegyeket, jelvényeket, programokat, nyomtatványokat, meghívókat stb. — rövidesen megkapott a rue Grammont-beli hatalmas olimpiai irodában. Hát a magyarok e tekintetben igazán nem maradtak el a sikerektől. Hiteles feljegyzések szerint *a Stadion és a többi versenyterek pénztárainál összesen két magyar váltott jegyet, aki hazulról mert oda, mert mindenkinek*

tudtunk valami olyan funkciót juttatni, ami feljogosította őt a tiszteletbeli belépésre.

A futball balsikerét nem tekintve, egyebekben tisztes sikereket értünk el, amit legrövidebben azzal jellemezhetünk, hogy 1924-ben, Csonkamagyarország

Magyarország 4X.100 méteres stafétája: balról jobbra: Rózsahegyi Gusztáv, Muskát László, Kurunczy Lajos, Gerő Ferenc.

ugyanannyi eredményt tudott elkönyvelni, mint 1912-ben Nagymagyarország Stockholmban. Ez pedig nem kicsinylendő, ha meggondoljuk, hogy a megcsonkítás nemcsak esélyes versenyzőktől fosztott meg, akik talán drága hazai színeikben még fokozhatták volna az eredményeket, hanem azt is, hogy az 1924-es versenyző

generáció 80%-a mostoha viszonyok között nőtt fel, nehezebb körülmények között kezdett sportolni és igen súlyos akadályokkal küzdve készült elő az olimpiai szereplésre.

Bizonyos, hogy titkos célunkat: megelőzni mindenütt az utódállamokat, elértük, mert magyar fiút

A magyar—lengyel mérkőzésről: Eisenhofier gólja.

bizony odakünn nem előzött meg sehol egyetlen egy cseh, román, osztrák, vagy jugoszláv kiküldött sem. Még a marathoni futásban is ez az akarat adott erőt Lovas Antal veterán versenyzőnek, hogy a küzdelmet fel nem adva, befusson a célba.

A versenytereken nemcsak a magyar versenyzők szerepeltek, hanem a hivatalos funkciókban a magyarok vezetői mindenütt fontos szerepeket töltöttek be.

A szabályok szerint minden sportágban felállított 5 tagú „jury d'appelek” közül az atlétikaiban *Stan-Jcovits* Szilárdnak nyílt alkalma, hogy több ízben hozzájárulhasson ismert szaktudásával kényes ügyek elintézéséhez, *Pallavicini* György őrgróf a vívóversenyeken volt ennek a bizottságnak a tagja és a jury és az olasz vívók között felmerült összeütközés alkalmával az ő nagy tekintélye eredményezte jórészt a sima megoldást; *Brüll* Alfréd a birkózásban, *Fischer* Mór a fut-

Dr. Halassy Gyula.

ballban voltak „jury d'appel” tagok, bizonyítékául annak, hogy a magyar szakemberek a legmagasabb pozíciókban is megbecsülésnek örvendtek.

De a technikai rendezésben is feltűnő nagy szerepet játszottak a magyar szövetségek vezetői. A futballban *Gerő* Ferenc és *Iváncsics* Mihály keresett bírák voltak, az atlétikai versenypályán *Zuber* Ferenc a célbírák között, dr. *Moldoványi* István és én az időmérők között mindennap funkcionáltunk és dr. *Vadas Gyula*, mint témérő nyert alkalmat az eredmények jegyzé-

sére és ellenőrzésére. A birkózó versenyeken *Csillag* Miklós, *Radvány* Jenő, *Rendek* Károly dr. és *Szieberth* Imre szakadatlanul bíraskodtak, de ezenfelül nagy rendezői rutinjukkal mozdították elő az eleinte dögösen indult birkózóversenyek lebonyolítását. A vívásban *Gerde* Oszkár, *Kovács* György dr., a tennisznél

Keresztes Lajos.

Csarada György voltak tevékeny jurytagok. Az úszóversenyeken *Donath* Leó dr., akit a Nemzetközi Úszó Szövetség vezetői már jól ismertek, központja volt a rendezőségnek. *Tutzenhaller* Aurél dr. és *Komjádi* Béla a vízipólo mérkőzések során tettek az ügynek nagy szolgálatakat.

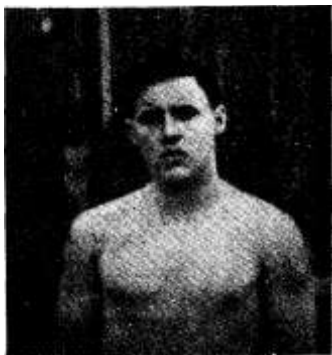
A rendezés általában kielégítő volt. A legnagyobb baj abban volt, hogy az egyes sportágak küzdelmeinek a szinterei messze voltak egymástól. A *Colombes-i* Stadionban, illetőleg a mellé épített pályákon csak az atlétikai, vívás és tennisz, néhány futball mérkőzés

folyt le. Már az úzás benn Parisban, a *Tourelles-i* uszodában volt, de azokon a napokon, amikor úzás, vívás, atlétika összeestek, le kellett arról mondani, hogy vagy az úszóversenyeket, vagy az atlétikaiakat megnezhesse az érdeklődő, mert a két színtér között több mint ötnegyedórás autótűt volt.

A birkózás ismét egészen más részében bonyolódott le Parisnak, a Vel d'Hiverben, szerencsére néha éjfélig, így a Colombesből bejövők mégis elmehettek oda, holtfáradtan; az evezés az argenteuili medencében, a cél-

lövés Reimsban egészen más világtáj felé gyűjtötte össze a versenyzőket. Bizony bábeli zűrzavar volt ez. Ideális Olimpia csak ott lesz, ahol minden együtt bonyolítható le.

De ezek a hátrányok inkább csak a látogatókat és a vezetőket érték. Az kétségtelen, hogymaguk a versenyterek a modern technika szabályai szerint készültek. Maga a Colombesi Stadion művészi kiképzés szempontjából nem jelentékeny, a környezete részben kopár volt, részben rendezetlen, a hozzáférhetés nehéz, a belseje viszont minden igényt kielégített. Pompás kék, sárga, téglavörös színeivel, hatalmas arányaival, vibráló tömegeivel, amelyeknek nem kis részét az elegáns és ragyogó szépségű amerikai lányok képezték, felejthetetlen emlék azoknak, akik ott izgultak honfitársaikért és nemzeteik barátaiért.

Bartha Károly

*

*

*

A magyarok *Andrássy Géza* gróf, *Múza Gyula*, *Stankovits Szilárd* vezetése alatt állottak és elszórtan voltak elszállásolva. A főhadiszállás mégis a *Place de la République-en* álló *Hôtel Moderne* volt, amelyben az atléták, a birkózók, céllövők és a vezérkar laktak. Az élet itt vidám volt, ide jöttek a többiek is tanácsért, segítségért, pénzért és autocarhelyekért, amelyek Colombes-ba vittek. A *Moderne-ből* mentünk kisebb-nagyobb túrákra is a városba, *Versailles-ba*, stb. és itt volt a barátságos érintkezés az angolokkal is, lakótársainkkal, akik egy alkalommal nagy estélyt is rendeztek a „*hungarian athlets*” tiszteletére, amelyre az úszókat is meghívták „*Mr. Donath*” vezetésével. Volt tánc, skót dudás zenekar, szép lánysereg és ellenméregként

Jelenet az Egyiptom—Magyarország[mérkőzésről]: az egyiptomi kapus kibokszolja Hirzer lövését.

Somfai győz a dekatonl 100 méteres futamában a svéd Jansson ellen, harmadik Gáspár (jugoszláv).

fagyalt meg limonádé, amit a vendéglátók részéről *Abrahams* szeretetreméltóan kínálgatott.

*

*

*

Búcsúzzunk Paristól és a gloire nemzetének Olimpiai Játékaitól. Vessünk számot magunkkal. Aggódva készültünk reá, azt hittük, hogy ellenségekre akadunk ott, akik a fiaink tehetségeinek a kifejtését akadályozni fogják. Nem így történt. A vívóink, céllövőink, birkózóink, atlétáink stb. becsülettel állották meg a helyüket. Hozzájárultak ahhoz, hogy a trianoni sötét árnyék egyszer majd eloszoljon és amikor két ízben is hirdettek magyar olimpiai bajnokságokat és a magyar ezer év hirdetője, a szent trikolor kétszer úszott halk méltósággal és amikor kétszer áradt a francia légben a méltósággal zúgó „Isten áldd meg a magyart”, úgy éreztük, hogy ez az idegeneknek érthetetlen szöveg a magyar igazságot hirdeti.

Atlétika.

100 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Abrahams (angol) 10.6 mp. Olimpiai rekord. 2. Scholtz (amerikai) 10.8 mp. 3. Porrit (új-zélandi) 10.8 mp. 4. Bowmann (amerikai). 5. Paddock (amerikai). 6. Murchison (amerikai). Tizenhét elő-, hat középfutam és két elődöntő.

A magyarok szereplése. V. előfutam: 1. Kurunczy Lajos (Magyarország) 11.4 mp. 2. Oja (japán). IX. előfutam: 1. Heise (francia). 2. Rózsahegyí Gusztáv (Magyarország). XVII. előfutam: 1. Gerő Ferenc (Magyarország) 11 mp. 2. Mourlon (francia). II. középfutam: 1. Bowmann (amerikai) 10.8 mp. 2. Porrit (új-zélandi). Kurunczy helyezetlen. IV. középfutam: 1. Abrahams (angol) 10.6 mp. Olimpiai rekord. 2. Hester (kanadai). 3. Gerő Ferenc.

200 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Scholtz (amerikai) 21.6 mp. Olimpiai rekord. 2. Paddock (amerikai) 21.7 mp. 3. Liddel (angol) 21.8 mp. 4. Hill (amerikai) 21.8 mp. 5. Norton (amerikai) 21.9 mp. 6. Abrahams (angol) 22 mp. Tizenhét elő-, hat középfutam és két elődöntő.

A magyarok szereplése. IX. előfutam: 1. Nichol (angol) 22.6 mp. 2. Gerő Ferenc (Magyarország). XII. előfutam: 1. Kurunczy Lajos (Magyarország) 22.6 mp. 2. Tani (japán). IV. középfutam: 1. Abrahams (angol) 22 mp. 2. Norton (amerikai) 22.2 mp. 3. Gerő Ferenc 22.4 mp. 4. Armstrong (kanadai). 5. Escobar (argentínai). 6. Degrelle (francia). V. középfutam: 1. Porrit (új-zélandi) 22 mp. 2. A. Mourlon (francia) 22.1 mp. 3. Kurunczy Lajos 22.3 mp. 4. Lawan (ír). 5. Matthewmann (angol).

400 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Liddel (angol) 47.6 mp. Világrekord. 2. Fitch (amerikai) 48.1 mp. 3. Butler (angol) 48.4 mp. 4. Johnston (kanadai). 5. Taylor (amerikai). 6. Imbach (svájci). Tizenhét elő-, hat középfutam és két elődöntő.

A magyarok szereplése. III. előfutam: 1. Viberg (svéd) 52.2 mp. 2. Kurunczy Lajos (Magyarország) 54 mp.

800 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Lowe (angol) 1 p. 52.4 mp. 2. Martin (svájci) 1 p. 52.6 mp. 3. Enck (amerikai) 1 p. 53.1 mp. 4. Stallard (angol) 1 p. 53.2 mp. 5. Richardson (amerikai). 6. Dodge (amerikai). Nyolc elő- és három középfutam.

1500 méteres síkfutás. Olimpiai bajnok Nurmi (finn) 3 p. 53.6 mp. 2. Schärer (svájci) 3 p. 54.8 mp. 3. Stallard (angol) 3 p. 55 mp. 4. Lowe (angol) 3 p. 57.4 mp. 5. Buker (amerikai) 3 p. 58.7 mp. 6. Hahn (amerikai) 3 p. 59.9 mp. Hat előfutam.

5000 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Nurmi (finn) 14 p. 31.2 mp. 2. Ritola (finn) 14 p. 31.4 mp. 3. Vide (svéd) 15 p. 01.3 mp. 4. Romig (amerikai) 15 p. 15.1 mp. 5. Sipilä (finn) 15 p. 19.2 mp. 6. Clibbon (angol) 15 p. 22.3 mp. Három előfutam.

10.000 méteres Síkfutás. Olimpiai bajnok Ritola (finn) 30 p. 23.4 mp. 2. Vide (svéd) 30 p. 55 mp. 3. Berg (finn) 31 p. 43 mp. 4. Sipilä (finn) 31 p. 51.8 mp. 5. Harper (angol). 6. Britton (angol).

3000 méteres akadályverseny. Olimpiai bajnok Ritola (finn) 9 p. 33.6 mp. 2. Katz (finn). 3. Bontemps (francia). 4. Rick (amerikai). 5. Ebb (finn). 6. Montaque (angol).

3000 méteres síkfutás csapatverseny. Olimpiai bajnok Finnország (Nurmi, Ritola, Katz) 8 pont. 2. Anglia (Mac Donald, Johnston, Wibber) 14 pont. 3. Egyesült-Államok (Kirby, Cox, Tibbets) 26 pont. 4. Franciaország. *Egyénileg:* 1. Nurmi (finn) 8 p. 32 mp. 2. Ritola (finn) 8 p. 41 mp. 3. Mac Donald (angol) 8 p. 42.6 mp. 4. Johnston (angol) 8 p. 44 mp. 5. Katz (finn) 8 p. 44.8 mp. 6. Kirby (amerikai) 8 p. 45.2 mp.

10.000 méteres mezei futás. Olimpiai bajnok Nurmi (finn) 32 p. 54.8 mp. 2. Ritola (finn) 34 p. 19.4 mp. 3. Studenroth (amerikai). *Csapatversenyben:* 1. Finnország (Nurmi, Ritola, Liimatainen) 11 p. 2. Egyesült-Államok (Johnson, Studenroth, Fager) 14 pont. 3. Franciaország (Lanvaux, Heuet, Norland) 20 pont.

Marathoni futás. Olimpiai bajnok Stenroos (finn) 2 óra 41 p. 22.6 mp. 2. Bertini (olasz) 2 óra 47 p. 18 mp. 3. De Mar (amerikai) 2 óra 48 p. 12.4 mp. 4. Halonen (finn) 2 óra 49 p. 48 mp. 5. Ferris (angol) 2 óra 52 p. 26.6 mp. 6. Reyers (csilei) 2 óra 52 p. 55 mp.

A magyarok szereplése. Lovass Antal 3 óra 25 p. 24 mp.-es idővel 28-iknak érkezett a célba, Király Pál pedig 34 km.-nél feladta a versenyt.

110 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Kinsey (amerikai) 15 mp. 2. Atkinson (délfrikai) 15 mp. 3. Pettersson (svéd) 15.3 mp. 4. Christiernson (svéd) 15.7 mp. 5. Anderson (amerikai). A döntőben az amerikai Gutherie érkezett harmadiknak a célba, de gátdöntés miatt diszkvalifikálták. Nyolc elő- és három középfutam. Magyar részről Muskáth László indult a nyolcadik előfutamban, ahol a 15.2 mp. alatt győző Atkinson és Anderson mögött harmadik lett, miután az angol lord Burghley-t gátdöntés miatt a harmadik helyről diszkvalifikálták.

400 méteres gátfutás. Olimpiai bajnok Taylor (amerikai) 52.6 mp. 2. Vilén (finn). 3. Riley (amerikai). 4. Andre (francia). 5. Blackett. Másodiknak az amerikai Brookins ért a célba, de gátdöntés miatt diszkvalifikálták.

10.000 méteres gyaloglás. Olimpiai bajnok Frigerio (olasz) 47 p. 46 mp. 2. Goodwin (angol) 48 p. 37 mp. 3. Mac Master (dél-afrikai) 48 p. 57.4 mp. 4. Pavesi (olasz) 49 p. 02.2 mp. 5. Schwab (svájci) 49 p. 14.3 mp. 6. Clarke (angol) 49 p. 52.2 mp. Két előfutamban. A második előfutamban magyar részről indult az Amerikában élő és onnan az olimpiászra visszatért Fekete Mihály, akit azonban szabálytalan gyaloglás miatt kiállítottak.

Négyszer 100 méteres Stafétafutás. Olimpiai bajnok Egyesült-Államok (Clarke, Hussey, Leconey, Murchison) 41 mp. Világrekord. 2. Anglia (Abrahams, Nichol, Ranqueley, Royle) 41.2 mp. 3. Hollandia (Boot, Broos, De Vries, Van den Bergh) 41.9 mp. 4. Magyarország (Rózsashegyi Gusztáv, Muskát László, Kurunczy Lajos, Gerő Ferenc) 41.9 mp. 5. Franciaország (Degrelle, Heise, Rillourlon, A. Mourlon) 42.4 mp. Svájc (Borner, Hemmi, Imbach, Moriand) stafétája érkezett 41.8 mp. alatt harmadiknak a célba, a zsűri azonban hibás váltás miatt diszkvalifikálta. Magyarország stafétája az előfutamban Hollandia (42 mp.) mögött második lett 42.6 mp.-es idővel, míg Finnország ugyanilyen idővel a harmadik helyre szorult.

A középfutamban Anglia győzött (41.8 mp.). 2. Magyarország 42.4 mp. 3. Olaszország 42.8 mp. 4. Dánia. Az előfutamban Anglia 42 mp.-re javította a világrekordot, amelyet követett az amerikaiak 41.2 mp.-es világrekordjavítása, a középfutamban ezt ők is túlszárnyalták, 41 mp. lett az új világrekord és a döntőben ismét elérték ezt az eredményt.

Négyszer 490 méteres stafétafutás. Olimpiai bajnok Egyesült-Államok (Cochrane, Stephenson, Mac Donald, Helfrich) 3 p. 16 mp. Világrekord. 2. Svédország (Svensson, Byléhn, Wejnarth, Engdahl) 3 p. 17.3 mp. 3. Anglia (Toms, Riphey, Renwich, Butler) 3 p. 18 mp. 4. Kanada (Christie, Aylwin, Maynes, Johnston). 5. Franciaország (Fritz, Favodon, Galtier, Fery). 6. Olaszország (Facelli, Gargiullo, Maffiolini, Cominotto).

Magasugrás. Olimpiai bajnok Osborn (amerikai) 198 cm. 2. Brown (amerikai) 195 cm. 3. Lewden (francia) 192 cm. 4. Poor (amerikai) 188 cm. 5. Gáspár Jenő (Magyarország) 188 cm. 6. Jansson (svad) 185 cm.

Távolugrás. Olimpiai bajnok Hubbard (amerikai) 744.5 cm. 2. Gourdin (amerikai) 727.5 cm. 3. Hansen (norvég) 726 cm. 4. Tuulos (finn) 707 cm. 5. Wilhelme (francia) 699 cm. 6. Mac Intosh (angol) 692 cm.

Rúdugrás. Olimpiai bajnok Barnes (amerikai) 395 cm. 2. Graham (amerikai) 395 cm. 3. Brooker (amerikai). 390 cm. 4. Pickard (kanadai) 380 cm. 6. Spearow (amerikai) 370 cm.

Hármasugrás. Olimpiai bajnok Winter (ausztrália) 1552.5 cm. 2. Bruneto (argentínai) 1542.5 cm. 3. Tuulos (finn) 1581 cm. 4. Rainio (finn) 1501 cm. 5. Jansson (svéd) 1497 cm. 6. Oda (japán) 1435 cm.

Súlydobás. Olimpiai bajnok Houser (amerikai) 1499.5 cm. 2. Hartranft (amerikai) 1498.5 cm. 3. Hills (amerikai) 1464 cm. 4. Torpo (finn) 1445 cm. 5. Anderson (amerikai) 1429 cm. 6. Niklander (finn) 1426 cm. A magyar atléták közül csak Bedő Pál indult, aki 1266 cm.-es dobással helyezetten lett.

Diszkoszvetés. Olimpiai bajnok Houser (amerikai) 4615.5 cm. 2. Niittyä (finn) 4495 cm. 3. Lieb (amerikai) 4483 cm. 4. Pope (amerikai) 4442 cm. 5. Askildt (norvég) 4340.5 cm. 6. Hartranft (amerikai) 4249 cm. 7. Niklander (finn). 8. Malmivirta (finn). 9. Toldy Sándor (Magyarország) 4109 cm. 10. Marvalits Kálmán (Magyarország) 4082 cm.

Gerelyvetés. Olimpiai bajnok Myyrä (finn) 6296 cm. 2. Lindström (svéd) 6092 cm. 3. Oberst (amerikai) 5835 cm. 4. Ekquist (finn) 5756 cm. 5. Neufeld (amerikai) 5696 cm. 6. Blomqvist (svéd) 5685 cm. 7. Peltonen (finn). 8. Johansson (finn). 9. Csejty Lajos dr. (Magyarország) 5486 cm.

Kafapácvetés. Olimpiai bajnok Tootell (amerikai) 5329.5 cm. 2. Mac Grath (amerikai) 5084 cm. 3. Nolkes (angol) 4887.5 cm. 4. Eriksson (svéd) 4874 cm. 5. Sköld (svéd) 4528.5 cm. 6. Mac Eachern (amerikai) 4522.5 cm.

Pentatlon. Olimpiai bajnok Lehtonen (finn) 15 pont. 2. Somfay Elemér (Magyarország) 16 pont. 3. Le Gendre (amerikai) 18 p.

4. Leino (finn) 23 pont. 5. Káer (amerikai) 24 pont. 6. Lahtinen (finn) 27 pont.

A pentatlon részletes eredménye:

	Távol- ugrás	Gerely- vetés	200 m. síkf.	Dísz- osz- vetés	1500 m. síkf.	Pont
1. Lehtonen (finn)	668 cm.	5093 cm.	23 mp.	4044 cm.	4 p. 47 mp.	15
	7	5	1	1	1	
2. Somfay Elemér (Magyarország)	677 cm.	5207 cm.	23.4 mp.	3776 cm.	4 p. 48.4 m.	16
	5	2	5	2	2	
3. Le Gendre (amerikai)	776 ½ cm.	4804 cm.	23 mp.	3676 cm.	4 p. 52.6 m.	18
	1	9	1	4	3	
4. Leino (finn)	672 cm.	5412 cm.	23.2 mp.	3362 cm.	4 p. 55.4 m.	23
	6	1	4	8	4	

Dekaton. Olimpiai bajnok Osborn (amerikai) 7710.775 pont.
2. Norton (amerikai) 7350.945 pont. 3. Klumberg (észti) 7329.36 p.
4. Huussari (finn) 7041.175 pont. 5. Sutherland (délafrikai) 6794.425 pont.
6. Gerspach (svájci) 6783.53 pont. — Somfay Elemér három verseny után (100 m. 11.6 mp., távolugrás 640 cm. és magasugrás 165 cm.) visszalépett.

A dekatlon részletes eredménye:

	100 m.	400 m.	1500 m.	110 m. gát	Magas Távol	Rúd	Súly	Dísz- kosz	Gerely	
1. Osborn (amerikai)	11.2	53.2	4.50	16	197	692	350	1143 ½	3451	4669
2. Norton (amerikai)	11.6	53	5.38	16.6	198	692	380	1304	3311	4209
3. Klumberg (észti)	11.6	54.4	4.51	17.6	175	696	330	1227	3679	5770
4. Huussari (finn)	12	53.4	4.37	21.6	170	616	320	1202 ½	3315	5369
5. Sutherland (délafrikai)	11.6	56	5.19	16.6	180	667	330	1086 ½	3083	5101 ½
6. Gerspach (svájci)	11.4	53.4	5.08	21.6	170	646	340	1141 ½	3391	4482

Úszás.

100 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Weissmüller (amerikai) 59 mp. 2. Duke Kahanamoku (amerikai) 1 p. 01.4 mp. 3. Sam Kahanamoku (amerikai) 1 p. 01.8 mp. 4. Arne Borg (svéd) 1 p. 02 mp. 5. Takaishi (japán) 1 p. 03 mp. — Magyar részről Bárány István indult, aki az előfutamban Arne Borg mögött (1 p. 05.4 mp.) második lett 1 p. 08.4 mp.-es idővel. Bárány középfutamának eredménye: 1. Duke Kahanamoku (amerikai) 1 p. 01.6 mp. 2. Sam Kahanamoku (amerikai) 1 p. 02.2 mp. 3. Takaishi (japán) 1 p. 02.4 mp. 4. Trolle (svéd) 1 p. 02.6 mp. 5. Bowme (kanadai). 6. Bárány István (Magyarország) 1 p. 08.4 mp.

400 méteres gyorsúszás. Olimpiai bajnok Weissmüller (amerikai) 5 p. 04.2 mp. 2. Arne Borg (svéd) 5 p. 05.6 mp. 3. Charlton (ausztráliai) 5 p. 06.6 mp. 4. Ake Borg (svéd) 5 p. 26 mp. 5. Hatfield (angol).

1503 méteres úszás. Olimpiai bajnok Charlton (ausztráliai) 20 p. 06.6 mp. 2. Arne Borg (svéd) 20 p. 41.6 mp. 3. Beaurepaire (ausztráliai) 21 p. 48.4 mp. 4. Hatfield (angol) 21 p. 55.6 mp. 6. Takaishi (japán).

100 méteres hátúszás. Olimpiai bajnok Kealoha (amerikai) 1 p. 13.2 mp. 2. Wiath (belga) 1 p. 15.4 mp. 3. Bartha Károly (Magyarország) 1 p. 17.8 mp. 4. Blitz (belga) 1 p. 19.6 mp. 5. Rawlison (angol) 1 p. 20 mp. — Bartha az előfutamban 1 p. 18.4 mp.-es idővel első lett az angol Mc Dowel előtt. Az amerikai Lünig érkezett elsőnek a célba, de őt a zsűri diszkvalifikálta. A középfutamban Kealoha (1 p. 13.6 mp.) és Wiath (1 p. 19 mp.) mögött Bartha harmadik lett (1 p. 19.4 mp.), negyedik helyre pedig a japán Saitó (1 p. 19.5 mp.) került.

200 méteres mellúszás. Olimpiai bajnok Skelton (amerikai) 2 p. 55.6 mp. 2. Decombe (belga) 2 p. 59.2 mp. 3. Kirschbaum (amerikai) 3 p. 01 mp. 4. Linders (svéd) 3 p. 02.2 mp. 5. Wyss (svájci) 3 p. 03.8 mp.

A magyarok szereplése. I. előfutam: 1. Skelton (amerikai) 2 p. 56 mp. 2. Henning (svéd) 3 p. 02.4 mp. 3. Bitskey Zoltán (Magyarország) 3 p. 05.4 mp. 4. Hedman (ausztráliai) 3 p. 09.6 mp. II. előfutam: 1. Decombe (belga) 3 p. 02 mp. 2. Maw (angol) 3 p. 07 mp. 3. Sipos Márton (Magyarország) 3 p. 09.8 mp. IV. előfutam: 1. Flint (angol) 3 p. 05.2 mp. 2. Hollóssy Frigyes (Magyarország) 3 p. 06.4 mp. 3. Bonvier (francia) 3 p. 07.8 mp. I. középfutam: 1. Skelton 3 p. 00.2 mp. 2. Kirschbaum 3 p. 02.6 mp. 3. Wyss (svájci) 3 p. 04.2 mp. 4. Hollóssy Frigyes 3 p. 05 mp. II. középfutam: 1. Decombe 3 p. 00.2 mp. 2. Linders 3 p. 01.4 mp. 3. Henning 3 p. 05 mp. 4. Bitskey 3 p. 09.2 mp.

Négyeser 200 méteres gyorsúszás-staféta. Olimpiai bajnok Egyesült-Államok (Breyer 2 p. 24.9 mp., Glancy 2 p. 31.4 mp., O'Connor 2 p. 27.5 mp., Weissmüller 2 p. 29.9 mp.)=9 p. 53.4 mp. 2. Ausztrália (Beaurepaire, Christie, Henry, Charlton) 10 p. 02.2 mp. 3. Svédország (Werner, Ake Borg, Trolle, Arne Borg 2 p. 21.7 mp.) 10 p. 06.8 mp. 4. Japán (Miyahata, Noda, Onoda, Taka-

ishi) 10 p. 15.2 mp. 5. Anglia (Thomson, Peter, Dicken, Annison) 10 p. 29.4 mp.

Torony-műugrás. Olimpiai bajnok White (amerikai) 9 pont. 2. Fall (amerikai) 11.5 pont. 3. Pinkston (amerikai) 16.5 pont. 4. Adlerz (svéd) 19 pont. 5. Lenormand (francia) 24 pont. 6. Oberg (svéd) 31 pont.

Toronyugrás. Olimpiai bajnok Eve (ausztráliai) 13.5 pont. 2. Jansson (svéd) 14.5 pont. 3. Clark (angol) 15.5 pont. 4. Trask (amerikai) 23.5 pont. 5. Vincent (francia) 26.5 pont. 6. Desjardins (amerikai) 28 pont.

Műugrás. Olimpiai bajnok White (amerikai) 7 pont. 2. Desjardins (amerikai) 8 pont. 3. Pinkston (amerikai) 15 pont. 4. Landmark (svéd) 22 pont. 5. Eve (ausztráliai) 26 pont. 6. Hellquist (svéd) 30 pont.

100 méteres gyorsúszás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Lackie (amerikai) 1 p. 12.5 mp. 2. Wehselau (amerikai) 1 p. 12.8 mp. 3. Ederle (amerikai) 1 p. 14.2 mp. 4. Jeans (angol) 1 p. 15.4 mp. 5. Tanner (angol) 1 p. 20.8 mp.

400 méteres gyorsúszás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Norelius (amerikai) 6 p. 03.8 mp. 2. Wainwright (amerikai) 6 p. 03.8 mp. 3. Ederle (amerikai) 6 p. 04.8 mp. 4. Molesworth (angol) 6 p. 25.4 mp. 5. Shand (újzélandi).

200 méteres mellúszás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Morton (angol) 3 p. 33.2 mp. 2. Geraghty (amerikai) 3 p. 34 mp. 3. Carson (angol) 3 p. 35.4 mp. 4. Petterson (svéd) 3 p. 37.6 mp. 5. Gilbert (angol) 3 p. 38 mp. 6. Koster (luxemburgi) 3 p. 39.2 mp. A magyarok részéről Molnár Ella indult, aki előfutámában (1. Morton 3 p. 29.4 mp. 2. Koster. 3. Coleman amerikai) negyedik lett 3 p. 39.8 mp.-es idővel és így nem került a döntőbe.

100 méteres hátúszás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Bauer (amerikai) 1 p. 23.2 mp. 2. Harding (angol) 1 p. 27.4 mp. 3. Riggan (amerikai) 1 p. 28.2 mp. 4. Chambers (amerikai) 1 p. 30.8 mp. 5. Millerova (cseh) 1 p. 31.2 mp.

Négyszer 100 méteres staféta hölgyeknek. Olimpiai bajnok Egyesült-Államok (Lackie, Donnelly, Ederle, Wehselau) 4 p. 58.8 mp. 2. Anglia 5 p. 17 mp. 3. Svédország 5 p. 35.6 mp. 4. Dánia 5 p. 42.4 mp. 5. Franciaország 5 p. 43.4 mp. 6. Hollandia 5 p. 45.4 mp.

Toronyugrás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Smith (amerikai) 10 pont. 2. Becker (amerikai) 11 pont. 3. Töpel (svéd) 11.5 pont. 4. Nielsen (dán) 17 pont.

MŰUGRÁS hölgyeknek. Olimpiai bajnok Becker (amerikai) 8 pont. 2. Riggan (amerikai) 12 pont. 3. Fletcher (amerikai) 16 pont. 4. Olivier (svéd) 20 pont.

Vízipóló. Olimpiai bajnok Franciaország. 2. Belgium. 3. Egyesült-Államok. 4. Svédország. 5. Magyarország. 6. Csehország. Magyarország csapata (Barta—Fazekas, Homonnay—Keserű II.—Wenk, Homonnay I., Keserű I.) a selejtező mérkőzések során Anglia csapatát 7: 6 arányban legyőzte. A félidőben az angolok vezettek 2: 4-re, a második félidőben a magyar csapat 4: 4-re

javitotta a gólarányt, mire a meccset meghosszabbították és ekkor sikerült az eredményt 7:6-ra növelni. A következő napon az erős mérkőzéstől teljesen kimerült magyar csapat 7:2-re kikapott a belgák pihent együttesétől. A helyezésekért tartott mérkőzésen Magyarország csapata 7:0-ra győzte le a cseheket, utána azonban 1: 4-re kikapott Svédország csapatától.

Vívás.

Törvívás csapatverseny. Olimpiai bajnok Franciaország. 2. Belgium. 3. *Magyarország.* Az első fordulóban Magyarország törvívócsapata 9: 7 arányban győzte le Spanyolország csapatát. Schenker Zoltán 4, Posta Sándor 3, Berti László és Terstyánszky Ödön 1—1 győzelmet szerzett. Utána Franciaország csapata 14: 2 arányban győzött Magyarország ellen. Berti és Terstyánszky szereztek a két győzelmet. A magyarok a második fordulóban 13: 3-ra győztek Ausztria ellen. Schenker Zoltán és Lichteneckert István 3—3 győzelmet aratott, Berti László kétszer, Posta Sándor pedig egyszer győzött. A magyarok következő ellenfele Olaszország csapata volt és mivel akkor már biztosítva volt az elődöntőbe jutás lehetősége, a magyar csapat teljesen lazálva 16:0 arányban engedte át a győzelmet az olaszoknak. Az elődöntő eredménye: Magyarország—Argentína 8:8. Magyarország jobb tusarányal győzött. Berti 4, Terstyánszky 3 és Lichteneckert 1 győzelmet szerzett, Schenker pedig minden ellenfelétől kikapott. Franciaország—Magyarország 14: 2. Schenker és Terstyánszky szereztek a két győzelmet. Döntő: Franciaország—Magyarország 15: 1. Az egyetlen győzelmet Schenker szerezte Jobier ellen. Francia csapat: Gaudin, Ducret, Cattieau, Jobier. Magyar csapat: Schenker, Terstyánszky, Lichteneckert, Posta. Belgium—Magyarország 9:7, Berti 3, Terstyánszky 2, Lichteneckert és Posta 1—1 győzelmet arattak. Az olasz csapat visszalépett a franciákkal való mérkőzés közben.

Törvívás. Olimpiai bajnok Ducret (francia). 2. Cattieau (francia). 3. Van Damme (belga). 4. Controf (francia). A magyar versenyzők elkéstek a versenyt. Schenker Zoltán érkezett csak idejében, de összes ellenfeleivel pihenő nélkül, egyfolytában kellett mérkőznie a késés miatt és már az előmérkőzésen kiesett.

Törvívás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Osierné (dán). 2. Dawis (angol). 3. Heikscher (dán). 4. Freemann (angol). 5. Barding (dán). 6. *Tary Gizella (Magyarország).*

Kardvívás csapatverseny. Olimpiai bajnok Olaszország. 2. Magyarország. 3. Hollandia. 4. Csehország. A magyar csapat az első fordulóban 15: 1 arányban győzött Anglia ellen csapata. A második fordulóban Magyarország—Franciaország 10:6 (Berti László 3, Uhlyárik Jenő 3, Széchy László 2, Garay János 2 győzelem). Elődöntő: Magyarország—Csehország 11: 5 (Terstyánszky Ödön 4, Schenker Zoltán 3, Uhlyárik Jenő 3, Rády József 1 győzelem). Magyarország—Hollandia 14:2 (Rády 4, Posta 4, Schenker 3, Uhlyárik 3 győzelem). Olaszország—Magyarország 8: 8.

Nyertes Olaszország 50: 46 tusarányal. (Terstyánszky 3, Posta 2 Garay 2, Berti 1 győzelem.)

Kardvívás. Olimpiai bajnok Posta Sándor (Magyarország) 5 győzelem. 2. Ducret (francia) 5 győzelem. 3. Garay János (Magyarország) 5 győzelem. 4. Schenker Zoltán (Magyarország) 4 győzelem. 5. De Yong (holland) 4 győzelem. 6. Osiiier (dán) 2 győzelem. 7. Couraux (francia) 2 győzelem. 8. Casco (argentínai) 1 győzelem. A magyarok közül négyen indultak és hárman a döntőbe kerültek, míg Terstyánszky Ödön az előmérkőzések során kiesett. A döntőben a szabályok szerint mindenki először honfitársaival mérkőzött. Ennek során Garay—Posta 4:1, Schenker—Garay 4: 2. Míg a magyarok egymás ellen is a legjobb tudással és teljes erővel küzdöttek, addig az olaszok a legjobbnak tartott Puliti által sorra könnyen legyőzték magukat. Annyira nyilvánvaló volt az olaszok előzetes összebeszélése Puliti javára, hogy a zsűri megállította a versenyt és a döntőmérkőzés eredményeit megsemmisítette, Pulitit sportszerűtlen versenyzés címén kizárta a versenyből és a döntő (megismétlését rendelte el. Az olaszok nem vették tudomásul Puliti kizárását, hanem mindannyian visszaléptek a további versenyzéstől. Az ismét előlről kezdett döntő eredménye: Garay—Posta 4: 3, Garay—Schenker 4: 2, Garay—Casco 4: 2, Garay—De Young 4: 2, Garay—Couraux 4:3, Posta—Schenker 4:3, Posta—Couraux 4:3, Posta—Ducret 4:1, Posta—Casco 4: 2, Posta—De Young 4: 3, Schenker—Casco 4: 3, Schenker—De Young 4: 3, Schenker—Osiiier 4:0, Schenker — De Young 4:3, Ducret—Garay 4:3, Ducret—Schenker 4: 3, Osiiier—Garay 4:1, Osiiier—Posta 4:3. Az első három helyen 5—5 győzelemmel holtverseny Posta, Garay és Ducret között, a 4. és 5. helyen Schenker és De Young között, a 6. és 7. helyen Osiiier és Couraux között. A helyezések eldöntése végett elrendelt újabb meccsek eredménye: Osiiier—Couraux 4: 2, Posta—Garay 4:1, Schenker—De Young 4:3, Ducret—Garay 4: 3, Posta—Ducret 4:0.

Párbajtőrívás. Olimpiai bajnok Delporte (belga). 2. Ducret francia). 3. Bellston (svéd). 4. Corners (francia). 5. Marsas (francia).

Céllövés.

Céllövés katonai fegyverrel. Olimpiai bajnok Fisher (amerikai) 95 pont. 2. Osburn (amerikai) 95 pont. 3. Larsen (dán) 93 pont. 4. Stikes (amerikai) 93 pont. 5. Augustus (haiti-i) 91 pont. 6. Courgrin (francia) 90 pont. Magyar részről indult Takács Elemér, aki 84 ponttal a 14. és Velez Rezső, aki 79 ponttal a 35. helyet foglalta el.

Céllövés katonai fegyverrel. Csapatverseny. Olimpiai bajnok Egyesült-Államok 676 pont. 2. Franciaország 646 pont. 3. Haiti 646 pont. 4. Svájc 635 pont. 5. Finnország 628 pont. 6. Dánia 626 pont.

Céllövés miniatűr fegyverrel. Olimpiai bajnok Coquelin de Lise (francia) 398 pont. 2. Dinwidde (amerikai) 396 pont. 3. Hartmann (svájci) 394 pont. 4. Larsen (dán) 393 pont. 5. Nielsen (dán)

39a pont. 6. Theslov (finn) 393 pont. Magyar részről Takács Elemér 387 ponttal 20., Velez Rezső pedig 372 ponttal 47. lett.

Céllövés automata pisztollyal. Olimpiai bajnok Bal ley (amerikai) 18 pont. 2. Carberg (svéd) 18 pont. 3. Hanelius (finn) 18 pont. 4. Amaya (argentínai) 18 pont. 5. Osinalde (argentínai) 18 pont. 6. De Castelbajac (francia) 18 pont.

A magyarok szereplése: Velez Rezső 15 ponttal 30., Takács Elemér 12 ponttal 47. és Prokopp Sándor 7 ponttal 53.

Céllövés futó szarvasra. Olimpiai bajnok Boles (amerikai) 40 pont. 2. Mackworth (amerikai) 39 pont. 3. Olsen (norvég) 39 pont. 4. Hultberg (finn). 5. Lintula (finn). 6. Swahn (svéd).

Céllövés futó szarvasra. *Csapatverseny.* Olimpiai bajnok Anglia 263 pont. 2. Norvégia 262 pont. 3. Svédország 250 pont. 4. Finnország 239 pont. 5. Egyesült-Államok 233 pont. 6. Csehország 204 pont.

Agyaggalamblovés. Olimpiai bajnok *Halassy Gyula dr.* (Magyarország) 98 pont. 2. Huber (finn) 98 pont. 3. Hughes (amerikai) 97 pont. 4. Montgomery (angol) 97 pont.

A magyarok szereplése: Az olimpiai bajnokságot nyert Halassy kívül még három magyar céllövő indult ebben a versenyben. Szomjas Gusztáv és Szomjas László egyenlően 90—90 találattal a 15. és 16. helyet foglalták el, Lumnitzer Sándor dr. pedig 70 lövés után feladta a versenyt.

Agyaggalamblovés. *Csapatverseny.* Olimpiai bajnok Egyesült-Államok 363 pont. 2. Kanada 360 pont. 3. Finnország 360 pont.

Birkózás. Görög-római stílus.

Légsúly. Olimpiai bajnok Piitsepp (észti). 2. Alfors (finn). 3. Ikonen (finn). 4. Hansson (svéd). 5. Tasnády József (Magyarország). 6. Herschmann (osztrák). Magyar részről indult Tasnády József és Magyar Armand. Tasnády ellenfelei közül győzött Van Marren (holland), Herschmann (osztrák) és Ostmann (svéd) ellen; veszített Hansson (svéd) és Alfors (finn) ellen. Magyar győzött Ostmann (svéd), Krieven (lett) és Van Marren (holland) ellen; veszített Hansson (svéd) és Piitsepp (észti) ellen.

Pehelysúly. Olimpiai bajnok Antilla (finn). 2. Toivola (finn). 3. Nord (norvég). 4. Malmberg (svéd). 5. Radvány Ödön (Magyarország). 6. Svensson (svéd). Magyar részről indult Radvány Ödön és Németh Jenő. Radvány győzött Vali (észti), Eckelberg (norvég), Rothies (belga) és Svensson (svéd) ellen; veszített Nord (norvég) és Malmberg (svéd) ellen. Németh Jenő első két ellenfele a svéd Svensson és az észti Kapp volt, akiktől kikapott és így kiesett a további mérkőzések közül.

Könnysúly. Olimpiai bajnok Frimann (finn). 2. Keresztes Lajos (Magyarország). 3. Westerlund (finn). 4. Kusnef (észti). 5. Matura Mihály (Magyarország). 6. Gembet (norvég). Keresztes eredményei: győzött Rahmi (egyiptomi), Roome (lett), Westerlund

(finn) és Friesenfeld (dán) ellen; vesztett Frimann (finn) ellen. Matura győzött Bergström (svéd), Seszta (osztrák) és Parisell (francia) ellen; vesztett Frimann (finn) és Kusnef (észt) ellen.

Kisközépsúly. Olimpiai bajnok Westerlund (finn). 2. Lindfors (finn). 3. Steinberg (észt). 4. Gorletti (olasz). 5. Gerbits (jugoszláv). 6. Fischer (osztrák). Magyar részről indult Györgyei Ferenc és a Párizsban élő Kónyi Sándor. Györgyei vesztett az eszt Steinberg és a francia Domas ellen. Kónyi győzött Ostroz (cseh) és Jahren (norvég) ellen; vesztett Gorletti (olasz) és Fischer (osztrák) ellen.

Nagyközépsúly. Olimpiai bajnok Westergreen (svéd). 2. Svensson (svéd). 3. Pellinen (finn). 4. Ibrahim (egyiptomi). 5. Wikström (finn). 6. Vargha Béla (Magyarország). Magyar részről indult dr. Vargha Béla és Dömény István. Vargha Béla eredményei: győzött Ceccatelli (olasz), Muys (holland) és Baumann (lett) ellen; vesztett Wikström (finn) és Westergreen (svéd) ellen. Dömény István győzött Bonnefond (francia) ellen; vesztett Pellinen (finn) és Lov (észt) ellen.

Nehéz­súly. Olimpiai bajnok Deglane (francia). 2. Rosenquist (finn). 3. Badó Rajmund (Magyarország). 4. Larsen (svéd). 5. Hansen (dán). 6. Nilsson (dán). Magyar részről indult Badó Rajmund és Szelky Ottó. Badó eredményei: győzött Larsen (dán) és Dame (francia) ellen; vesztett Rosenquist (finn) és Deglane (francia) ellen. Szelky győzött Ljuvermann (holland) ellen, vesztett Johansson (svéd) és Deglane (francia) ellen.

Szabadstílusú birkózás.

Légsúly. Olimpiai bajnok Pihlamajaki (finn). 2. Makinen (finn). 3. Hines (amerikai).

Pehelysúly. Olimpiai bajnok Reed (amerikai). 2. Newton (amerikai). 3. Naitoh (japán).

Könnyűsúly. Olimpiai bajnok Vis (amerikai). 2. Wikström (finn). 3. Haavisto (finn).

Kisközépsúly. Olimpiai bajnok Gerhi (svájci). 2. Leino (finn). 3. Müller (svájci).

Nagyközépsúly. Olimpiai bajnok Haggmann (svájci). 2. Olivier (belga). 3. Pekkala (finn).

Kisnehéz­súly. Olimpiai bajnok Spellmann (amerikai). 2. Svensson (svéd). 3. Coulant (svájci).

Nagynehézsúly. Olimpiai bajnok Steele (amerikai). 2. Vernli (svájci). 3. MacDonald (angol).

Boxolás.

Légsúly. Olimpiai bajnok La Barbara (amerikai). 2. Mackenzie (angol). 3. Fee (amerikai).

Bantamsúly. Olimpiai bajnok Smith (délafrikai). 2. Tripoli (amerikai). 3. Cés (francia).

Pehelysúly. Olimpiai bajnok Fields (amerikai). 2. Salas (amerikai). 3. Quartucci (argentínai).

Könnyűsúly. Olimpiai bajnok Nielsen (dán). 2. Copello (argentínai). 3. Boylenstein (amerikai). Magyar részről Löwig Gyula indult. Első ellenfele a belga Gennon volt, aki pontozással győzött és így Löwig kiesett a további mérkőzésekből.

Weitersúly. Olimpiai bajnok Delarge (belga). 2. Mendez (argentínai). 3. Lewis (kanadai).

Középsúly. Olimpiai bajnok Maliin (angol). 2. Plack (angol). 3. Beckeen (angol).

Kisnehézsúly. Olimpiai bajnok Mitchell (angol). 2. Sarandi olasz). 3. Sorsdal (norvég).

Nehézsúly. Olimpiai bajnok Von Porát (norvég). 2. Petersen (dán). 3. Porzio (argentínai).

Evezés.

Egyes. Olimpiai bajnok Beresford (angol) 7 p. 49.2 mp. 2. Gilmore (amerikai) 7 p. 54 mp. 3. Schneider (svájci) 8 p. 01 mp. 4. Bull (ausztráliai).

Kettős. Olimpiai bajnok Hollandia (Rösingh—Heynen). 8 p. 19.4 mp. 2. Franciaország (Bonion—Piot) 8 p. 21.6 mp. 3. Anglia (Killick—Southgate). Magyarország dublója (ifj. Szendey Béla—Morich Ervin) az előfutamban az Egyesült-Államok (8 p. 34 mp.) és Franciaország (8 p. 52 mp.) mögött harmadik lett.

Kettős kormányossal. Olimpiai bajnok Svájc (Candeveau, Ferber; Lachapelle kormányos) 8 p. 39 mp. 2. Olaszország (Olgeni, Scatturia; Sopracordevole korm.) 8 p. 39.1 mp. 3. Egyesült-Államok (Butler, Wilson; Jennings korm.). 4. Franciaország.

Négyes kormányossal. Olimpiai bajnok Svájc (Walter, Probst, Albrecht, Sigg; Loosli kormányos) 7 p. 18.4 mp. 2. Franciaország (Constant, Gressière, Lecomte, Talleaux; Bontón korm.) 7 p. 21.4 mp. 3. Egyesült-Államok (Mitchaell, Welsford, Gerhardt, Jellinek; Kennedy korm.). 4. Olaszország. 5. Hollandia.

Magyarország csapatának (Hautzinger Sándor, Török dr., Szendeffy, Wick vezérevezős, Koch Károly kormányos) eredménye. *Előfutam:* 1. Olaszország 7 p. 13 mp. 2. Magyarország 7 p. 13.8 mp. 3. Norvégia. Második forduló: 1. Svájc 7 p. 27.2 mp. 2. Anglia 7 p. 31 mp. 3. Magyarország. 4. Belgium.

Négyes kormányos nélkül. Olimpiai bajnok Anglia (Eley, Macnab, Morrison, Sanders) 7 p. 08.6 mp. 2. Kanada (Meckay, Balek, Meriacker, Wood) 7 p. 13 mp. 3. Svájc (Walther, Probst, Albrecht, Sigg). 4. Franciaország.

Téli játékok.

Gyorskorcsolyázás. Olimpiai bajnok Thunberg (finn) 5.5 pont 2. Larsen (norvég) 9.5 pont. 3. Skutnabb (finn) 11 pont. 4. Ström (norvég) 17 pont. 5. Moen (norvég) 17 pont. 6. Quaglia (francia) 25 pont. Az egyes futamok eredményei: 500 méter: 1. Jewtraw (amerikai) 44 mp. 2. Ole Olsen (norvég) 44.2 mp. 3. Thunberg (finn) és Roald Larsen (norvég) holtversenyben 44-8 mp. 5. Vallenjus

(finn) 45 níp. 6. Blomquist (svéd) 45.2 mp. — 1500 méter: 1. Thunberg 2 p. 20.8 mp. 2. Larsen 2 p. 22.3 mp. 3. Moen 2 p. 25.6 mp. 4. Skutnabb 2 p. 26.6 mp. 5. Ström 2 p. 29 mp. 6-Olsen 2 p. 29.2 mp. — 5000 méter: 1. Thunberg 8 p. 39 mp. 2. Skutnabb 8 p. 48 mp. 3. Larsen 8 p. 50.2 mp. 4. Moen 8 p. 51 mp. 5. Ström 8 p. 54.6 mp. 6. Bialas (lengyel) 8 p. 55 mp. — 10.000 méter: 1. Skutnabb 18 p. 04.8 mp. 2. Thunberg 18 p. 07.8 mp. 3. Larsen 18 p. 12.2 mp. 4. Paulsen (holland) 18 p. 13 mp. 5. Ström 18 p. 18.6 mp. 6. Moen 18 p. 19 mp.

Műkorcsolyázás hölgyeknek. Olimpiai bajnok Plankné Szabó Herma (osztrák) 7 pont. 2. Longhran (amerikai) 14 pont. 3. Muskelt (angol) 26 pont. 4. Blanchard (amerikai) 27 pont. 5. Joly (francia) 38 pont. 6. Smith (kanadai) 44 pont.

Műkorcsolyázás. Olimpiai bajnok Graf ström Gillis (svéd) 10 pont. 2. Böckl (osztrák) 13 pont. 3. Gautschi (svájci) 23 pont. 4. Sliva (cseh) 28 pont. 5. Page (angol) 37 pont. 6. Niles (amerikai) 46 pont.

Páros műkorcsolyázás. Olimpiai bajnok Engelmann—Berger (osztrák) 9 pont. 2. Jacobson házaspár (finn) 18.5 pont. 3. Joly—Brunet (francia) 22 pont. 4. Muckelt—Page (angol) 30 pont. 5. Herbos—Wagemans (belga) 37 pont. 6. Blanchard—Niles (amerikai) 39 pont.

Katonai SíCSapatverseny. 20 kilométer. Olimpiai bajnok Svájc, 3 óra 56 p. 06 mp. 2. Finnország, 4 óra 10 mp. 3. Franciaország, 4 óra 18 p. 53 mp. 4. Csehszlovákia, 4 óra 19 p. 54 mp.

Síugrás. Olimpiai bajnok Tullin Thams (norvég) 47—48 m., 18.96 pont. 2. Narve Bonná (norvég) 45—47 m., 18.88 pont. 3. Anders Haugen (amerikai) 49—50 m., 17.91 pont. 4. Thorleif Haug (norvég) 43—44 m., 17.8 pont. 5. Einar Landvik (norvég) 43—45 m., 17.52 pont. 6. Nilsson (svéd) 42—43 m., 17.14 pont.

Egyesített Sífutás és Ugróverseny. Olimpiai bajnok Thorleif Haug (norvég) 18.906 pont. 2. Thorleif Strömstadt (norvég) 18.319 pont. 3. Johan Gröttumsbraaten (norvég) 17.845 pont. 4. Harald Ökern (norvég) 17.280 pont. 5. Nilsson (svéd) 14.603 pont. 6. Adolf (cseh) 13.720 pont. Magyar részről Szepes Béla indult, aki a 17 kilométeres futóversenyt feladta, az ugróversenyben pedig két ugrásával (39.5 m. állott, 39 m. bukott) nem került az osztályozottak csoportjába.

Sífutóverseny. 50 kilométer. Olimpiai bajnok Thorleif Haug (norvég) 3 óra 44 p. 32 mp. 2. Thorleif Strömstadt (norvég) 3 óra 46 p. 23 mp. 3. Johan Gröttumsbraaten (norvég) 3 óra 47 p. 46 mp. 4. Maardalen (norvég) 3 óra 49 p. 48 mp. 5. Persson (svéd) 4 óra 05 p. 59 mp. 6. Alm (svéd) 4 óra 06. p. 31 mp. Magyar részről Németh Ferenc indult, aki 6 óra 10 p. 32 mp.-es idővel 19. lett.

Sífutóverseny. 17 kilométer. Olimpiai bajnok Thorleif Haug (norvég) 1 óra 14 p. 31.4 mp. 2. Johan Gröttumsbraaten (norvég) 1 óra 15 p. 51 mp. 3. Niku (finn) 1 óra 16 p. 26 mp. 4. Maardul (norvég). 5. Landvik (norvég). 6. Hedlund (svéd). Magyar részről Déván István indult, aki 1 óra 50 p. 29.8 mp.-es idővel 32. lett.

Jéghoki. Korong-játék. Olimpiai bajnok Kanada pontvesztés nélkül 110:3 gólaránnyal. 2. Egyesült-Államok 1 vereség, 73: 6 gólaránnyal. 3. Anglia 2 vereség, 4: 38 gólarány. 4. Svédország 3 vereség, 21: 49 gólarány. 5. és 6. Franciaország és Csehország.

Bobverseny. Olimpiai bajnok Svájc 5 p. 45.5 mp. 2. Anglia 5 p. 48.8 mp. 3. Belgium 6 p. 02.3 mp. 4. Franciaország 6 p. 22.9 mp. 5. Anglia 6 p. 40.7 mp. 6. Olaszország 7 p. 15.4 mp.

Torna.

Egyéni versenyek. *Nyújtó:* 1. Stukely (jugoszláv) 19.73 pont. 2. Gutwenger (svájci) 19.236 pont. 3. Higelin (francia) 19.163 pont.

Korlát: 1. Güttinger (svájci) 21.63 pont. 2. Prazak (cseh) 21.61 pont. 3. Zampori (olasz) 21.45 pont.

Gyűrű: 1. Martino (olasz) 21.553 pont. 2. Prazak (cseh) 21.483 pont. 3. Vacha (cseh) 21.43 pont.

Függeszakadás: 1. Supcik (cseh) 7.2 mp. 2. Segnin (francia) 7.4 mp. 3. Güttinger (svájci) 7.8 mp.

Lóugrás (hosszában): 1. Kriz (amerikai) 9.98 pont. 2. Kontny (cseh) 9.97 pont. 3. Morkovsky (cseh) 9.93 pont.

Lóugrás (széltében): 1. Gonnot (francia) 9.93 pont. 2. Gangoff (francia) 9.93 pont. 3. Hlastan (Jugoszlávia) 9.86 pont.

Gyakorlatok lovon: 1. Wilhelm (svájci) 21.23 pont. 2. Gutwenger (svájci) 21.13 pont. 3. Rebetz (svájci) 20.73 pont.

Az ÖSSZpontozásban. 1. Olimpiai bajnok Stukely (jugoszláv) 110.34 pont. 2. Prazak (cseh) 110.323 pont. 3. Supcik (cseh) 106.93 pont. 4. Mandrini (olasz) 105.83 pont. 5. Vacha (cseh) 105.30 pont. 6. Güttinger (svájci) 105.176 pont.

Csapatverseny. Olimpiai bajnok Olaszország 839.058 pont. 2. Franciaország 820.528 pont. 3. Svájc 816.461 pont. 4. Jugoszlávia 762.101 pont. 5. Egyesült-Államok 715.117 pont. 6. Anglia 637.790 p.

Tennisz.

Férfi egyes. Olimpiai bajnok W. Richards (amerikai) 6: 4, 6 : 4, 5: 7, 6: 2. 2. Cochet (francia). 3. Borotra (francia) és Morpurgo (olasz).

Női egyes. Olimpiai bajnok Helen Wills (amerikai) 6:2, 6: 2. 2. Vlasto (francia). 3. MacKane (angol) és Golding (francia).

Férfi páros. Olimpiai bajnok Richards—Hunter (amerikai) 6: 4, 6: 2, 6: 3. 2. Cochet—Brugnon (francia). 3. Borotra—Lacoste (francia) és Gandon—Richardson (délafrikai).

Vegyes páros. Olimpiai bajnok Williams—Wightmann (amerikai) 6:2, 6:3. 2. Richards—Jessup (amerikai). 3. Gilbert—Mac Kane (francia). 4. Godfree—Covell (angol).

Női páros. Olimpiai bajnok Wills—Wightmann (amerikai) 7:5,8:6. 2. Mac Kane—Covell (angol). 3. Sheperd Barron—Colyer (angol). 4. Billout—Bourgeois (francia).

A magyarok szereplése. Kehrling Béla (Magyarország)—Roman (román) 6: 2, 6: 1, 6: 1; Williams (amerikai)—Kehrling 6: 4, 3:6, 6:3, 4:6, 6:3; Tequer (dán)—Kelemen Aurél (Magyarország) 6:4, 6:1, 6:1; Wenersen (svéd)—Kirchmayer Kálmán (Magyarország) 8:6, 6:2, 6:4; Lacoste (francia)—Göncz Lajos (Magyarország) 6:0, 6:0, 6:1; Péteryne Várady Ily (Magyarország)—Jansen (belga) 6:4, 6:1; Coveil (angol)—Péteryne Várady Ily 6:1, 6: 3; Wilard, Bailley (ausztráliai)—Kehrling Béla, Kelemen Aurél (Magyarország) 6: 8, 11: 9, 3: 6, 6: 3, 6: 2; Williams, Washburn (amerikai)—Göncz Lajos, Kirchmayer Kálmán (Magyarország) 6:0, 6:0.

Kerékpár.

Országúti verseny. 188 km. Olimpiai bajnok Blanchonnet (francia) 6 óra 20 p. 48 mp. 2. Hovenaerts (belga) 6 óra 30 p. 27 mp.'3. Hamel (francia) 6 óra 30 p. 51.6 mp. 4. Sköld (svéd) 8 óra 33 p. 36.2 mp. *Csapatversenyben:* 1. Franciaország 19 óra 59 p. 41.6 mp. 2. Belgium 19 óra 46 p. 55.4 mp. 3. Svédország. 4. Svájc. 5. Olaszország. 6. Hollandia.

A magyarok szereplése. Rusowszky Mihály 7 óra 54 p. 49 mp.-es idővel 51., Steiner Rezső pedig 8 óra 42 p. 14 mp.-es idővel 56. lett. Bartos és Bouska feladták.

1000 méteres pályaverseny. Olimpiai bajnok Michard (francia). 2. Meyer (holland). 3. Cugnot (francia).

A magyarok szereplése. Uhereczky Ferenc az előfutamban Meyer (holland) és Mermilodd (svájci) mögött harmadik lett. Grimm János az előfutamban Bossi (olasz) mögött második lett, Cervinka (cseh) harmadik. A következő futamban Grimm győzött, a közép-futamban Meyer (holland) első, Grimm második, a következő futamból ezzel a vereséggel kiesett.

2000 méteres tandemverseny. Olimpiai bajnok Franciaország (Cugnot—Chury) 2 p. 40 mp. 2. Hollandia (Peeters—Van Drackenstein). 3. Dánia (Hansen fivérek). A magyarok részéről az Uhereczky—Grimm pár indult. Az első előfutamban 1. Hollandia. 2. Magyarország. Ezzel a magyar tandem elvesztette jogosultságát a következő futamban való részvételre.

Üldöző csapatverseny. 4000 méter. Olimpiai bajnok Olaszország (Dinale, Luchetti, De Martini, Menegazzi) 5 p. 15.3 mp. 2. Lengyelország 5 p. 20.2 mp. 3. Belgium.

50 kilométeres verseny. Olimpiai bajnok Willems (holland) 1 óra 18 p. 24 mp. 2. Alden (angol). 3. Wyld (angol). 4. De Martino (olasz). 5. Lange (lengyel). 6. Dindle (olasz).

Futball.

Olimpiai bajnok Uruguay, 2. Svájc, 3. Svédország, 4. Hollandia. Magyarország csapata (Biri—Fogl II, Mandl—Orth, Gutmann Obitz—Braun, Eisenhoffer, Opatá, Hirzer, Jeny) első mérkőzését 5:0 (1:0) arányban nyerte meg Lengyelország csapata ellen,

második ellenfele Egyiptom csapata volt és a meccsen az egyiptomiak győztek 3:0 (1:0) arányban.

A futballtorna eredményei: Előmérkőzések: Olaszország—Spanyolország 1: 0, Svájc—Litvánia 9: 0, Csehország—Törökország 5: 2, Magyarország—Lengyelország 5: 0, Egyesült-Államok—Észtország 1:0, Uruguay—Jugoszlávia 7:0, Középmérkőzések: Olaszország—Luxemburg 2:0, Svájc—Csehország 1:1, megismétléskor 1:0, Egyiptom—Magyarország 3:0, Svédország—Portugália visszalépett, Írország—Bulgária 1: 0, Hollandia—Románia 6:0, Uruguay—Egyesült-Államok 3:0, Franciaország—Lettország 7:0. Elődöntők: Svájc—Olaszország 2:1, Svédország—Egyiptom 5: 0, Hollandia—Írország 2:1, Uruguay—Franciaország 3:1. Középdöntők: Svájc—Svédország 2:1, Uruguay—Hollandia 2:1. Döntő: Uruguay—Svájc 3: 0. (A harmadik helyért: Svédország—Hollandia 1:1, megismétléskor 3:1.)

OLIMPIAI PRÓBAVERSENYEK.

Atlétikai próbaverseny.

Egyben országos bajnokságok.

100 méteres Síkfutás: 1. Gerő Ferenc (KAOE) 11 mp. 2. Kurunczy Lajos {KAOE} 11.2 mp. 3. Rózsahegyi Gusztáv (MAC) 11.2 mp.

200 méteres Síkfutás: 1. Gerő Ferenc <KAOE} 22.3 mp. 2. Kurunczy Lajos (KAOE) 22.4 mp. 3. Gerő Mór (KAOE) 23.4 mp.

400 méteres Síkfutás: 1. Kurunczy Lajos (KAOE) 50.4 mp. 2. Gerő Mór <KAOE} 52.3 mp. 3. Fedák Béla (MAC) 52.4 mp.

800 méteres Síkfutás: 1. Benedek János (MAC) 2 p. 00.6 mp. 2. Szabadits György (MOVE BSE) 2 p. 02.1 mp.

1500 méteres Síkfutás: 1. Bejczy Lajos (MAC) 4 p. 16.8 mp. 2. Grosz István <MTK} 4 p. 18.3 mp.

5000 méteres Síkfutás: 1. Grosz István (MTK) 15 p. 56.8 mp. 2. Nagy József (BEAC) 16 p. 20.5 mp. 3. Váradai Mihály dr. (MTK) 16 p. 26 mp.

15 km. futás: 1. Kultsár István (MAC) 51 p. 41.7 mp. 2. Király Pál (ESC) 51 p. 42 mp.

110 méteres gátfutás: 1. Muskát László {MTK} 16.2 mp. 2. Püspöki Tibor (MAC) 16.3 mp. 3. Farkas Máttyás {MAC} 18.6 mp.

200 méteres gátfutás: 1. Somfai Elemér (MAC) 26.4 mp. 2. Muskát László {MTK} 27.4 mp.

400 méteres gátfutás: 1. Somfai Elemér (MAC) 57 mp. 2. Beráts László {MAC} 60.1 mp.

Magasugrás: 1. Gáspár Jenő (MAC) 186 cm. 2. Magyar József (MTK) 172 cm. 3. Serf Egyed (FTC) 172 cm.

Távolugrás: 1. dr. Haluska József (BEAC) 699 cm. 2. Molnár Ferenc (MAC) 688 cm. 3. Somfai Elemér {MAC} 657 cm.

Hármasugrás: 1. Somfai Elemér {MAC} 1405 cm. 2. Molnár Ferenc (MAC) 1345 cm. 3. Farkas Máttyás {MAC} 1308 cm.

Rúdugrás: 1. Hadházy Dezső {MOVE DSE} 340 cm. 2. Farkas Máttyás (MAC) 330 cm. 3. Brausz Mihály (FTC) 320 cm.

Súlydobás: 1. Bedő Pál {BEAC} 1374 cm. 2. Forbát Sándor (FTC) 1318 cm. 3. Toldi Sándor (FTC) 1315 cm.

Diszkoszvetés: 1. Toldi Sándor (FTC) 4276 cm. 2. Marvalits Kálmán {NTC} 4109 cm. 3. Molnár Ferenc {Egri MSE} 4039 cm.

Gerelyvetés: 1. dr. Csejtey Lajos (BEAC) 5477 cm. 2. Gyurkó István (FTC) 5142 cm. 3. Somfai Elemér (MAC) 4882 cm.

10 km. gyaloglás: 1. Fekete Mihály {ESC} 47 p. 59.2 mp. 2. Szablár Péter (FTC) 49 p. 36 mp.

30 km. gyaloglás: Hóra Ferenc (FTC) 3 óra 10 p. 35 mp.

Pentaton: 1. Somfai Elemér (MAC) 8 pont. (200 m.: 23.7 mp., távolugrás: 677 cm., gerelyvetés: 4215 cm., diszkoszvetés: 3720 cm., 1500 méteres síkfutás: 5 p. 19.8 mp.) 2. Ghillány Antal (MAC) 17 pont. 3. Farkas Máttyás (MAC) 18 pont

Evezés próbaverseny.*Egyben bajnoki viadal.*

Egyes (skiff): 1. Szendey Béla (Neptun) 5 p. 29.2 mp. 2. Eötvös Zoltán (Hungária) 5 p. 32 mp. 3. Kertész Zoltán (Nemzeti H. E.).

Kettős párevezős (dubio): 1. Neptun (Szendey Béla—Morien Ervifi). Ellenfél nélkül.

Négyes kormányossal: 1. Pannónia (Wick, Hautzinger, Szendeffy, Török vezérevezős, Koch Károly kormányos); 2. Nemzeti H. E.

Nyolcas: 1. Pannónia (Sebestyén, Bujtor, Wick, Bartók, Blum, Szendeffy, Hautzinger, Török vezérevezős, Koch Károly kormányos) 4 p. 36.6 mp. 2. Hungária (Keil, Jandl, Marik, Kaffan. Ludinszky, Walter, Götz, Hüttner, kormányos Jellinek) 4 p. 36.8 mp.

Vívás próbaverseny.*Egyben bajnoki verseny.*

Törverseny: 1. Schenker Zoltán (Wesselényi VC) 5 győzelem. 2. Tóth Péter dr. (MAC) 3 gy. 3. Hajdú János (NVC) 3 gy. 4. Lichte-neckert István dr. (MAC) 2 gy. 5. Rády József (MAC) 2 gy. 6. Bogen Albert (MAC) győzelem nélkül.

Kardverseny: 1. Posta Sándor dr. (MAFC) 9 győzelem. 2. vitéz Terstyánszky Ödön (MAC) 8 gy. 3. Berti László (MAC) 7 gy. 4. Garay János (NVC) 6 gy. 5. Schenker Zoltán (WVC) 6 gy. 6. vitéz Thilyarik Jenő dr. (WVC) 5 gy. 7. Rády József 4 gy. 8. Szóchy László (MAFC) 3 gy. 9. Gombos Sándor dr. (MAC) 3 gy. 10. Parragh Béla (BEAC) 2 gy. 11. Tóth Péter dr. (MAC) 2 győzelem.

Birkózás próbaverseny.*Egyben bajnoki verseny.*

Légsúly: 1 Magyar Ármin (BAK). 2. Tasnády József (MAC). 3. Áron József (MTK).

Pehelysúly: 1. Radvány Ödön (BAK). 2. Németh Jenő (MTE). 3. Fehér István (BAK).

Könnysúly: 1. Matura Mihály (MTE). 2: Györgyei Ferenc (UTE). 3. Jánosi-Kerner Zoltán (MAC).

Kisközépsúly: 1. Miskey Árpád (MAC). 2. Szalay Imre (MTE). 3. Laczka Sándor dr. (MAC).

Nagyközépsúly: 1. Janó Károly (MAC). 2. Ferenczy Rudolf (MÁV). 3. Adorján László (MAC).

Nehézsúly: 1. Vargha Béla dr. (MAC). 2. Dömény István (BAK). 3. Badó Rajmund (FTC).